

An Bhruiséil, 4 Meán Fómhair 2025
(OR. en)

12460/25
ADD 2

Comhad Idirinstitiúideach:
2025/0809 (NLE)

COLAC 137
POLCOM 221
SERVICES 53
FDI 48

TOGRA

ó:	Ardrúnaí an Choimisiúin Eorpaigh, arna s(h)íniú ag Martine DEPREZ, Stiúrthóir
dáta a fuarthas:	3 Meán Fómhair 2025
chuig:	Thérèse BLANCHET, Ardrúnaí Chomhairle an Aontais Eorpaigh
Ábhar:	IARSCRÍBHINN a ghabhann leis an Togra le haghaidh CINNEADH ÓN gCOMHAIRLE maidir le síniú, thar ceann an Aontais Eorpaigh, agus cur i bhfeidhm sealadach an Chomhaontaithe maidir le Comhpháirtíocht Straitéiseach Pholaitiúil, Eacnamaíoch agus Chomhair idir an tAontas Eorpach agus a Bhallstáit, de pháirt, agus Stáit Aontaithe Mheicsiceo, den pháirt eile

Gheobhaidh na toscaireachtaí i gceangal leis seo doiciméad COM(2025) 809 annex.

Faoi iamh: COM(2025) 809 annex

AN COIMISIÚN
EORPACH

An Bhruiséil, 3.9.2025
COM(2025) 809 final

ANNEX 1 – PART 2/4

IARSCRÍBHINN

a ghabhann leis an

Togra le haghaidh CINNEADH ÓN gCOMHAIRLE

maidir le síniú, thar ceann an Aontais Eorpaigh, agus cur i bhfeidhm sealadach an Chomhaontaithe maidir le Comhpháirtíocht Straitéiseach Pholaitiúil, Eacnamaíoch agus Chomhair idir an tAontas Eorpach agus a Bhallstáit, de pháirt, agus Stáit Aontaithe Mheicsiceo, den pháirt eile

CUID III¹

AN TRÁDÁIL AGUS AN INFHEISTÍOCHT

CAIBIDIL 1

FORÁLACHA GINEARÁLTA AGUS INSTITIÚIDEACHA

ROINN A

Forálacha Ginearálta

AIRTEAGAL 1.1

Limistéar Saorthrádála a bhunú

De bhua na Coda seo den Chomhaontú, bunaíonn na Páirtithe limistéar saorthrádála i gcomhréir le hAirteagal XXIV de GATT 1994 agus le hAirteagal V de GATS.

¹ I gcás ina bhfuil tagairt d'airteagal eile i bhforáil ach nach sonraítear an Chuid den Chomhaontú seo ina bhfuil an t-airteagal dá dtagraítear, is le haghaidh Chuid III den Chomhaontú a bheidh an t-airteagal sin beartaithe

AIRTEAGAL 1.2

Cuspóirí

Tá sé de chuspóir ag an gCuid seo den Chomhaontú:

- (a) trádáil earraí a leathnú agus a éagsúlú, i gcomhréir le hAirteagal XXIV de GATT 1994, idir na Páirtithe trí dhleachtanna custaim agus bacainní neamhtharaife ar thrádáil a laghdú nó a dhíothú;
- (b) trádáil earraí a éascú, go háirithe trí na forálacha maidir le custaim agus éascú trádála, caighdeáin, rialacháin theicniúla agus nósanna imeachta um measúnú comhréireachta, chomh maith le bearta sláintíochta agus fiteashláintíochta, agus ceart gach Páirtí chun rialáil laistigh dá chríoch agus chun cuspóirí beartais phoiblí a bhaint amach á gcaomhnú san am céanna;
- (c) léirscaoileadh na trádála i seirbhísí, i gcomhréir le hAirteagal V de GATS;
- (d) creat a fhorbairt a bheidh fabhrach do mhéadú ar shreabhadh infheistíochta trí rialacha trédhearcacha, cobhsaí agus intuartha a sholáthar lena rialaítear na coinníollacha chun fiontair a bhunú agus an ghluaiseacht caipitil ghaolmhar, agus lena ráthaítear cothromaíocht iomchuí idir léirscaoileadh agus cosaint infheistíochtaí agus ceart gach Páirtí chun rialú d'fhonn cuspóirí beartais dlisteanacha a bhaint amach;

- (e) córas cúirte infheistíochta a bhunú chun díospóidí stáit- infheisteora a réiteach ar bhealach éifeachtach, neamhchlaonta agus intuartha;
- (f) margaí soláthair rialtais na bPáirtithe a oscailt go héifeachtach agus go cómhalartach;
- (g) an nuálaíocht agus an chruthaitheacht a chur chun cinn trí chosaint leordhóthanach agus éifeachtach cearta maoinne intleachtúla a áirithiú, i gcomhréir leis na hoibleagáidí idirnáisiúnta atá i bhfeidhm idir na Páirtithe, mar aon leis an gcothromaíocht idir an chosaint sin agus leas an phobail;
- (h) caidreamh trádála agus infheistíochta idir na Páirtithe a dhéanamh i gcomhréir le prionsabal na hiomaíochta saoire agus neamhshaofa;
- (i) forbairt inbhuanaithe agus forbairt ar thrádáil idirnáisiúnta a chur chun cinn ar bhealach a chuireann leis an bhforbairt inbhuanaithe, ina gcuimsítear forbairt eacnamaíoch, forbairt shóisialta agus cosaint an chomhshaoil;
- (j) sásra um réiteach díospóidí atá éifeachtach, cóir agus intuartha a bhunú chun díospóidí idir na Páirtithe maidir le léirmhíniú nó cur i bhfeidhm na Coda seo den Chomhaontú a réiteach.

AIRTEAGAL 1.3

Sainmhínithe a bhfuil Feidhm Ghinearálta acu

Chun críocha na Coda seo den Chomhaontú, agus mura sonraítear a mhalairt:

- (a) ciallaíonn ‘rialú riaracháin a bhfuil feidhm ghinearálta aige’ rialú nó léirmhíniú riaracháin a bhfuil feidhm aige maidir le gach duine agus staid fíorais a thagann go ginearálta faoi raon feidhme an rialaithe nó an léirmhínithe riaracháin sin agus lena mbunaítear gnás iompair, ach ní áirítear leis:
 - (i) cinneadh nó rialú arna dhéanamh in imeachtaí riaracháin nó garbhreithiúnacha a bhfuil feidhm aige maidir le duine, earra nó seirbhís ar leith den Pháirtí eile i gcás sonrach; nó
 - (ii) aon rialú eile lena ndéantar breithniú maidir le gníomh nó cleachtas ar leith;
- (b) ciallaíonn ‘Comhaontú maidir leis an Talmhaíocht’ an Comhaontú maidir leis an Talmhaíocht atá in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT;
- (c) ciallaíonn ‘earra talmhaíochta’ táirge a liostaítear in Iarscríbhinn 1 a ghabhann leis an gComhaontú maidir leis an Talmhaíocht;
- (d) ciallaíonn ‘seirbhísí deisiúcháin agus cothabhála aerárthaigh ar lena linn a dtarraingítear aerárthach siar ó sheirbhís’ gníomhaíochtaí deisiúcháin agus cothabhála arna ndéanamh ar aerárthach nó ar chuid d’aerárthach le linn don aerárthach a bheith tarraingthe siar ó sheirbhís, agus ní áirítear leo gnáthchothabháil;

- (e) ciallaíonn ‘Comhaontú Frithdhumpála’ an Comhaontú maidir le hAirteagal VI den Chomhaontú Ginearálta um Tharairí agus Thrádáil 1994 a Chur Chun Feidhme, atá in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT;
- (f) ciallaíonn ‘seirbhísí córais áirithinte ar ríomhaire’ seirbhís a sholáthraítear le córais ríomhairithe ina bhfuil faisnéis faoi sceidil, infhaighteacht, táillí agus rialacha táillí aeríompróirí, ar córais iad trínar féidir áirithintí a dhéanamh nó ticéid a eisiúint;
- (g) ciallaíonn ‘dleacht chustaim’ aon dleacht nó muirear d’aon chineál a fhorchuirtear ar earra a allmhairiú nó i ndáil le hearra a allmhairiú, lena n- áirítear aon fhorcháin nó aon fhormhuirear a fhorchuirtear i ndáil le hallmhairiú den sórt sin; ach ní áirítear leis aon cheann de na nithe seo a leanas:
 - (i) muirear atá coibhéiseach le cáin inmheánach arna forchur i gcomhréir le hAirteagal 2.3;
 - (ii) dleacht frithdhumpála nó dleacht frithchúitimh² arna cur i bhfeidhm i gcomhréir le GATT 1994, leis an gComhaontú Frithdhumpála agus le Comhaontú SCM, de réir mar is iomchuí;
 - (iii) táille nó muirear eile a fhorchuirtear ar earra a allmhairiú nó i ndáil le hearra a allmhairiú, a bhfuil teorainn lena mhéid le neaschostas na seirbhísí a tugadh; agus

² Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní dhéanann an sainmhíniú ar dhleacht chustaim difear do chearta agus oibleagáidí na bPáirtithe faoi Chaibidil 5 (Leigheasanna Trádála).

- (iv) an biseach a thairgtear nó a bhailítear ar earra a allmhairítear a eascraíonn as córas tairisceana atá údaraithe chun taraif-chuótaí a riar de bhun Fhoscríbhinn 2- A- 4 (Taraif-Chuótaí Mheicsiceo);
- (h) ciallaíonn ‘Comhaontú maidir le Luacháil Custaim’ an Comhaontú maidir le hAirteagal VII den Chomhaontú Ginearálta um Tharaifi agus Thrádáil 1994 a Chur Chun Feidhme, atá in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT;
- (i) ciallaíonn ‘laethanta’ laethanta féilire, lena n- áirítear an deireadh seachtaine agus laethanta saoire;
- (j) ciallaíonn ‘DSU’ an Comhaontú maidir le Rialacha agus Níosanna Imeachta a Rialaíonn Réiteach Díospóidí, atá in Iarscríbhinn 2 a ghabhann le Comhaontú EDT;
- (k) ciallaíonn ‘fiontar’ aon eintiteas dlítheanach atá comhdhéanta mar is iomchuí nó atá eagraithe ar bhealach eile faoin dlí is infheidhme, bíodh sin ar mhaithe le brabús nó eile, agus bíodh sé faoi úinéireacht phríobháideach nó faoi úinéireacht rialtais, lena n- áirítear aon chorparáid, iontaobhas, comhpháirtíocht, comhfhiontar, dílseánacht aonair nó comhlachas;
- (l) ciallaíonn ‘atá ann cheana’ a mbeidh éifeacht aige ar an dáta a thiocfaidh an Comhaontú seo i bhfeidhm;
- (m) ciallaíonn ‘airgeadra inmhalartaithe go héasca’ airgeadra a thrádáiltear go forleathan i margai malairte eachtraí idirnáisiúnta agus a úsáidtear go forleathan in idirbhearta idirnáisiúnta;

- (n) ciallaíonn ‘GATS’ an Comhaontú Ginearálta maidir le Trádáil Seirbhísí, atá in Iarscríbhinn 1B a ghabhann le Comhaontú EDT;
- (o) ciallaíonn ‘GATT 1994’ an Comhaontú Ginearálta um Tharaifí agus Thrádáil 1994, atá in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT;
- (p) ciallaíonn ‘earraí’ ábhair agus táirgí araon;
- (q) ciallaíonn ‘earra de Pháirtí’ earra intíre mar a thuigtear é sin in GATT 1994, lena n- áirítear earraí tionscnaimh den Pháirtí sin;
- (r) ciallaíonn ‘seirbhísí láimhseála ar an talamh’ na seirbhísí a leanas a chuirtear ar fáil ag aerfort ar bhonn táille nó conartha: ionadaíocht aerlíne, seirbhísí riaracháin agus maoirseachta; láimhseáil paisinéirí; láimhseáil bagáiste; seirbhísí rampa; lónadóireacht;³ láimhseáil aerlasta agus poist; breoslú aerárthaigh; seirbhísíú agus glanadh aerárthaigh; iompar ar an dromchla; agus seirbhísí oibríochta eitilte, riar foirne agus pleanála eitilte; ach ní áirítear leo féinláimhseáil, slándáil, gnáthchothabháil, deisiú agus cothabháil aerárthaí; agus bonneagar láraithe aerfoirt atá fíor- riachtanach a bhainistiú nó a oibriú, amhail saoráidí dí- oighrithe, córais dáilte breosla, córais láimhseála bagáiste agus córais iompair fhosaithe laistigh den aerfort;
- (s) ciallaíonn ‘Córas Comhchuibhithe’ nó ‘CC’ an Córas Comhchuibhithe um Thuairisciú agus um Chódú Tráchtearraí, lena n- áirítear na Rialacha Ginearálta um Léirmhíniú, na Nótaí Roinne, na Nótaí Caibidle agus na Nótaí Fo- cheannteidil a ghabhann leis;

³ Ach amháin ullmhúchán bia.

- (t) áirítear le ‘beart’ aon dlí, rialachán, riail, nós imeachta, cinneadh, gníomh riaracháin, ceanglas nó cleachtas⁴;
- (u) ciallaíonn ‘náisiúnach’ duine nádúrtha a bhfuil náisiúntacht cheann de Bhallstáit an Aontais Eorpaigh nó Mheicsiceo aige de réir a ndlí faoi seach nó ar buanchónaitheoir de Pháirtí é;
- (v) ciallaíonn ‘duine nádúrtha’⁵:
 - (i) i gcás an Aontais Eorpaigh, duine a bhfuil náisiúntacht cheann de Bhallstáit an Aontais Eorpaigh aige de réir a reachtaíochta⁶; agus
 - (ii) i gcás Mheicsiceo, duine a bhfuil náisiúntacht Mheicsiceo aige de réir a reachtaíochta;

duine nádúrtha ar saoránach de Mheicsiceo é agus a bhfuil náisiúntacht aon Bhallstáit den Aontas Eorpach aige, meastar nach bhfuil ann ach duine nádúrtha de Pháirtí a náisiúntachta ceannasaí éifeachtaí;

⁴ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, áirítear mainneachtain gníomhú leis an téarma ‘beart’.

⁵ Tá feidhm ag an sainmhíniú seo chun críocha Chaibidlí 10 go 19.

⁶ Áirítear leis an sainmhíniú ar dhaoine nádúrtha an Aontais Eorpaigh daoine nádúrtha a bhfuil buanchónaí orthu i bPoblacht na Laitvia nach saoránaigh de Phoblacht na Laitvia nó d’aon Stát eile iad ach atá i dteideal, faoi dhlíthe agus rialacháin Phoblacht na Laitvia, pas neamhshaoránaigh a fháil.

- (w) Ciallaíonn ‘ECFE’ an Eagraíocht um Chomhar agus Forbairt Eacnamaíochta;
- (x) Ciallaíonn ‘earra tionscnaimh’ earra a cháilíonn mar earra tionscnaimh faoi na rialacha tionscnaimh a leagtar amach i gCaibidil 3 (Rialacha Tionscnaimh agus Nósanna Imeachta Tionscnaimh);
- (y) ciallaíonn ‘duine’ duine nádúrtha nó fiontar;
- (z) ciallaíonn ‘duine de Pháirtí’ náisiúnach nó fiontar de chuid Páirtí;
- (aa) ciallaíonn ‘cóir fhabhrach taraife’ an dleachtráta custaim is infheidhme maidir le hearra tionscnaimh de bhun Airteagal 2.4 (Dleachtanna Custaim a Dhíothú nó a Laghdú);
- (bb) ciallaíonn ‘Comhaontú maidir le Bearta Cosanta’ an Comhaontú maidir le Bearta Cosanta atá in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT;
- (cc) ciallaíonn ‘Comhaontú SCM’ an Comhaontú maidir le Fóirdheontais agus le Bearta Frithchúitimh, atá in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT;
- (dd) ciallaíonn ‘díol agus margaíocht seirbhísí aeriompair’ na deiseanna atá ag an aeriompróir lena mbaineann a chuid seirbhísí aeriompair a dhíol agus a mhargú go saor, lena n- áirítear gach gné den mhargaíocht amhail taighde margaidh, fógraíocht agus dáileadh, ach ní áirítear leo pragsáil seirbhísí aeriompair ná na coinníollacha is infheidhme;
- (ee) ciallaíonn ‘soláthróir seirbhíse’ duine a sholáthraíonn seirbhís nó a fhéachann le seirbhís a sholáthar;

- (ff) ciallaíonn ‘Comhaontú SPS’ an Comhaontú maidir le Bearta Sláintíochta agus Fíteashláintíochta a Chur i bhFeidhm, atá in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT;
- (gg) ciallaíonn ‘fiontar stáit’ fiontar atá faoi úinéireacht nó faoi rialú ag Páirtí;
- (hh) ciallaíonn ‘Comhaontú BTT’ an Comhaontú maidir le Bacainní Teicniúla ar an Trádáil, atá in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT;
- (ii) ciallaíonn ‘críoch’ an chríoch ina bhfuil feidhm ag an gComhaontú seo de bhun Airteagal 2.2 (Cur i bhfeidhm Críochach) de Chuid IV den Chomhaontú seo;
- (jj) ciallaíonn ‘triú tír’ tír nó críoch atá lasmuigh de raon feidhme críochach an Chomhaontaithe seo;
- (kk) ciallaíonn ‘Comhaontú TRIPS’ an Comhaontú maidir le Gnéithe de Chearta Maoine Intleachtúla a bhaineann le Trádáil, atá in Iarscríbhinn 1C a ghabhann le Comhaontú EDT;
- (ll) ciallaíonn ‘Coinbhinsiún Vín maidir le Dlí na gConarthaí’ Coinbhinsiún Vín maidir le Dlí na gConarthaí, arna dhéanamh i Vín an 23 Bealtaine 1969;
- (mm) ciallaíonn ‘EDT’ an Eagraíocht Dhomhanda Trádála; agus
- (nn) ciallaíonn ‘Comhaontú EDT’ Comhaontú Marrakech lena mbunaítear an Eagraíocht Dhomhanda Trádála, arna dhéanamh an 15 Aibreán 1994.

AIRTEAGAL 1.4

Gaolmhaireacht le Comhaontú EDT

Dearbhaíonn na Páirtithe na cearta atá acu agus na hoibleagáidí atá orthu i leith a chéile faoi Chomhaontú EDT.

AIRTEAGAL 1.5

Tagairtí do Dhlíthe agus do Chomhaontuithe eile

1. Aon tagairt sa Chuid seo den Chomhaontú do dhlíthe, ar shlí ghinearálta nó trí thagairt do reacht, rialachán nó treoir ar leith, déanfar í a fhorléiriú mar thagairt do na dlíthe arna leasú, ach amháin i gcás ina léirítear a mhalairt.
2. Aon tagairt, nó ionchorprú trí thagairt sa Chuid seo den Chomhaontú do chomhaontuithe eile nó d'ionstraimí dlí eile i bpáirt nó ina n- iomláine, déanfar iad a fhorléiriú mar thagairt nó ionchorprú a áiríonn na nithe seo a leanas, ach amháin i gcás ina léirítear a mhalairt:
 - (a) na hiarscríbhinní, na prótacail, na fonótaí, na nótaí léirmhínitheacha agus na nótaí míniúcháin a bhaineann leo; agus

- (b) comhaontuithe comharba a bhfuil na Páirtithe ina bpáirtí iontu nó leasuithe atá ina gceangal ar na Páirtithe, ach amháin i gcás ina ndearbhaítear sa tagairt cearta agus oibleagáidí atá ann cheana.

AIRTEAGAL 1.6

Oibleagáidí a Chomhlíonadh

1. Glacfaidh gach Páirtí aon bheart ginearálta nó sonrach is gá chun na hoibleagáidí faoin gCuid seo den Chomhaontú a chomhlíonadh, lena n- áirítear na bearta sin is gá chun a áirithiú go ndéanfaidh rialtais agus údaráis lárnacha, réigiúnacha nó áitiúla, chomh maith le comhlachtaí neamhrialtasacha, na hoibleagáidí sin a chomhlíonadh agus iad ag feidhmiú na gcumhachtaí arna dtarmligean chucu.
2. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, féadfaidh Páirtí cearta agus oibleagáidí a chur ar fionraí faoin gCuid seo den Chomhaontú, seachas mar a fhoráiltear i mír 3 Airteagal 2.3 de Chuid IV den Chomhaontú seo (Oibleagáidí a Chomhlíonadh), le haghaidh sáruithe ar an gCuid seo den Chomhaontú arna ndéanamh ag an bPáirtí eile agus é sin amháin, agus i gcomhréir leis na ceanglais a leagtar amach inti, lena n- áirítear Caibidil 31 (Réiteach Díospóidí).

ROINN B

Forálacha Institiúideacha

AIRTEAGAL 1.7

Feidhmeanna Sonracha na Comhairle Comhpháirtí

1. Le linn don Chomhairle Chomhpháirteach a bheith i mbun aon cheann de na feidhmeanna a leagtar uirthi sa Chuid seo den Chomhaontú, beidh sí comhdhéanta, ar leibhéal aireachta, d'ionadaithe ón bPáirtí AE atá freagrach as ábhair thrádála agus infheistíochta, de pháirt amháin, agus d'ionadaithe ó Aireacht Gheilleagair Mheicsiceo, den pháirt eile, nó a n- ainmnithe.
2. Chun cuspóirí na Coda seo den Chomhaontú a chomhlíonadh, féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach na nithe seo a leanas a mhodhnú:
 - (a) Iarscríbhinn 2-A (Sceideal um Dhíothú Taraifi) agus Iarscríbhinn 2-E (Bearta Ábhartha maidir le Táirgí Fíona agus Biotáillí);
 - (b) Caibidil 3 (Rialacha Tionscnaimh agus Nósanna Imeachta Tionscnaimh) lena n- áirítear Iarscríbhinní 3- A go 3- D;
 - (c) Iarscríbhinn 10- D (Cód Iompair maidir le Comhaltaí an Bhinse, an Bhinse Achomharc agus Idirghabhálaithe);

- (d) na liostaí agus na sceidil ábhartha de Mheicsiceo de bhun mhír 6 d’Airteagal 10.12 (Bearta Neamh-Chomhréireacha agus Eisceachtaí) agus de bhun mhír 4 d’Airteagal 11.8 (Bearta Neamh- Chomhréireacha agus Eisceachtaí);
- (e) Iarscríbhinn 21- A (Soláthar an Aontais Eorpaigh faoi Chumhdach) agus Iarscríbhinn 21- N (Soláthar Mheicsiceo faoi Chumhdach);
- (f) Iarscríbhinn 25- B (Liostaí na dTásc Geografach);
- (g) Iarscríbhinn 31-A (Rialacha Nós Imeachta) agus Iarscríbhinn 31-B (Cód Iompair maidir le Painéalaithe agus Idirghabhálaithe);

3. Chun cuspóirí na Coda seo den Chomhaontú a chomhlíonadh, féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach na nithe seo a leanas a dhéanamh freisin:

- (a) léirmhínthe ceangailteacha ar fhorálacha sa Chuid seo den Chomhaontú a ghlacadh;
- (b) cibé cinneadh eile a dhéanamh dá ndéantar foráil sa Chuid seo den Chomhaontú; agus
- (c) aon ghníomhaíocht eile a dhéanamh i bhfeidhmiú a fheidhmeanna de réir mar a chomhaontóidh na Páirtithe.

4. Cuirfidh gach Páirtí aon mhodhnú dá dtagraítear i bhfomhír 2(a) chun feidhme, i gcomhréir lena nósanna imeachta dlíthiúla is infheidhme, laistigh de cibé tréimhse a chomhaontóidh na Páirtithe.

AIRTEAGAL 1.8

Feidhmeanna Sonracha an Chomhchoiste

1. Le linn don Chomhchoiste bheith i mbun aon cheann de na feidhmeanna a leagtar uirthi sa Chuid seo den Chomhaontú, beidh sé comhdhéanta d'ionadaithe ar leibhéal sinsearach ón bPáirtí AE atá freagrach as ábhair thrádála agus infheistíochta, de pháirt amháin, agus d'ionadaithe ó Aireacht Gheilleagair Mheicsiceo, den pháirt eile, i gcomhréir le ceanglais gach Páirtí, nó dá n-ainmnithe.

2. Déanfaidh an Comhchoiste na nithe seo a leanas:

- (a) cúnamh a thabhairt don Chomhairle Chomhpháirteach le feidhmiú a feidhmeanna maidir le hábhair a bhaineann le trádáil;
- (b) a bheith freagrach as cur chun feidhme agus as cur i bhfeidhm ceart fhorálacha na Coda seo den Chomhaontú agus as meastóireacht a dhéanamh ar na torthaí a fhaightear óna cur i bhfeidhm;
- (c) gan dochar do Chaibidil 31 (Réiteach Díospóidí), féachaint le difríochtaí nó díospóidí a d'fhéadfadh teacht chun cinn a chosc agus a réiteach, ar difríochtaí nó díospóidí iad maidir leis an gCuid seo den Chomhaontú a léirmhíniú nó a chur i bhfeidhm;
- (d) obair na bhFochoistí agus na gcomhlachtaí eile a bunaíodh faoin gCuid seo den Chomhaontú a mhaoirsiú; agus
- (e) plé a dhéanamh ar bhealaí chun trádáil agus infheistíocht idir na Páirtithe a fheabhsú a thuilleadh.

3. Le linn dó a dhualgais faoi mhír 2 a fheidhmiú, féadfaidh an Comhchoiste na nithe seo a leanas a dhéanamh:

- (a) Fochoistí agus comhlachtaí eile a bhunú sa bhreis ar na cinn sin arna mbunú sa Chuid seo den Chomhaontú, a bheidh comhdhéanta d'ionadaithe na bPáirtithe, agus freagrachtaí a shannadh dóibh laistigh dá hinniúlacht agus cinneadh a dhéanamh na feidhmeanna arna sannadh do na Fochoistí agus do na comhlachtaí eile a bhunaíonn sí a mhodhnú, chomh maith lena ndíscaoileadh;
- (b) a mholadh don Chomhairle Chomhpháirteach cinntí a ghlacadh i gcomhréir le cuspóirí sonracha na Coda seo den Chomhaontú, lena n- áirítear na modhnuithe dá dtagraítear i bhfomhír 2(a) d'Airteagal 1.7, nó cinntí den sórt sin a ghlacadh sna heatraimh idir cruinnithe na Comhairle Comhpháirtí, lena n- áirítear cásanna nach féidir leis an gComhairle Chomhpháirteach teacht le chéile; agus
- (c) cibé gníomh eile a dhéanamh i bhfeidhmiú a fheidhmeanna de réir mar a chomhaontóidh na Páirtithe nó mar a ordóidh an Chomhairle Chomhpháirteach.

AIRTEAGAL 1.9

Comhordaitheoirí Chuid III den Chomhaontú seo

1. Ainmneoidh gach Páirtí Comhordaitheoir le haghaidh na Coda seo den Chomhaontú agus tabharfaidh sé fógra maidir leis an ainmniúchán don Pháirtí eile laistigh de 60 lá i ndiaidh theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo.

2. Féadfaidh na comhordaitheoirí:

- (a) cumarsáid idir na Páirtithe a éascú maidir le haon ábhar a chumhdaítear leis an gCuid seo den Chomhaontú, chomh maith le pointí teagmhála eile a bhunaítear fúithi;
- (b) cláir oibre a ullmhú go comhpháirteach agus na hullmhúcháin uile eile is gá a dhéanamh le haghaidh cruinnithe den Chomhairle Chomhpháirteach agus den Chomhchoiste i gcomhréir leis an Airteagal seo; agus
- (c) bearta leantacha a dhéanamh faoi na cinntí ón gComhairle Chomhpháirteach agus ón gComhchoiste, de réir mar is iomchuí.

AIRTEAGAL 1.10

Fochoistí agus Comhlachtaí Eile de Chuid III den Chomhaontú seo

1. Bunaíonn na Páirtithe leis seo na fochoistí agus na comhlachtaí eile seo a leanas, a bheidh comhdhéanta d'ionadaithe ón bPáirtí AE, de pháirt, agus d'ionadaithe ó Mheicsiceo, den pháirt eile:

- (a) An Coiste um Thrádáil Earraí;
- (b) An Fochoiste um Thalmhaíocht;
- (c) An Fochoiste um Thrádáil i bhFíonta agus Biotáillí;
- (d) An Fochoiste um Chustam, Éascú Trádála agus Rialacha Tionscnaimh;

- (e) An Fochoiste um Bearta Sláintíochta agus Fíteashláintíochta;
 - (f) An Mheitheal Chomhpháirteach maidir le Leas Ainmhithe agus Frithsheasmhacht in Aghaidh Ábhair Fhrithmhíocróbacha;
 - (g) An Fochoiste um Bacainní Teicniúla ar Thrádáil;
 - (h) An Fochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht;
 - (i) An Fochoiste um Sheirbhísí Airgeadais;
 - (j) An Fochoiste um Sholáthar Poiblí;
 - (k) An Fochoiste um Maoin Intleachtúil;
 - (l) An Fochoiste um Thrádáil agus um Fhorbairt Inbhuanaithe.
2. Mura bhforáiltear dá mhalairt sa Chuid seo Chomhaontú, tá feidhm ag Airteagal 1.4 de Chuid IV den Chomhaontú seo maidir leis na fochoistí agus leis na comhlachtaí dá dtagraítear i mír 1.
3. Féadfaidh na fochoistí agus na comhlachtaí eile dá dtagraítear i mír 1 moltaí iomchuí a dhéanamh sna cásanna dá ndéantar foráil faoin gCuid seo den Chomhaontú.
4. Is de chomhthoil a dhéanfar moltaí.

AIRTEAGAL 1.11

Gaolmhaireacht leis an tSochaí Shibhialta

1. Buailfidh gach Páirtí lena ghrúpa comhairleach baile faoi seach dá dtagraítear in Airteagal 1.7 (Grúpaí Comhairleacha Baile) de Chuid IV den Chomhaontú seo uair amháin sa bhliain ar a laghad chun ábhair a bhaineann le cur i bhfeidhm na Coda seo den Chomhaontú a phlé.
2. Le linn don Chomhairle Chomhpháirteach nó don Chomhchoiste teacht le chéile ina cumraíocht trádála, nó ina chumraíocht trádála, tionólfaidh sí nó sé cruinniú den Fhóram Sochaí Sibhialta dá dtagraítear in Airteagal 1.8 (Fóram na Sochaí Sibhialta) de Chuid IV den Chomhaontú seo chun idirphlé a dhéanamh ar chur i bhfeidhm na Coda seo den Chomhaontú.

CAIBIDIL 2

TRÁDÁIL EARRAÍ

ROINN A

Forálacha Ginearálta

AIRTEAGAL 2.1

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo:

- (a) ciallaíonn ‘idirbhearta consalacha’ an nós imeachta chun sonrasc consalach nó víosa chonsalach le haghaidh sonrasc tráchtála, deimhniú tionscnaimh, lastliosta, dearbhú onnmhairiúcháin loingseora nó aon doiciméadacht chustaim eile i ndáil le hearra a allmhairiú, a fháil ó chonsal an Pháirtí is allmhaireoir i gcríoch an Pháirtí is onnmhaireoir, nó i gcríoch tríú páirtí;

- (b) ciallaíonn ‘nós imeachta um cheadúnú onnmhairiúcháin’ nós imeachta riaracháin lena n- éilítear iarratas nó doiciméadacht eile, seachas iarratais nó doiciméadacht a éilítear go ginearálta chun críoch imréitigh custaim, a chur faoi bhráid an chomhlachta nó na gcomhlachtaí riaracháin ábhartha mar réamhchoinníoll chun onnmhairiú ó chríoch an Pháirtí is onnmhaireoir;
- (c) ciallaíonn ‘Comhaontú um Cheadúnú Allmhairiúcháin’ an Comhaontú maidir le Nósanna Imeachta um Cheadúnú Allmhairiúcháin a leagtar amach in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT.
- (d) ciallaíonn ‘nós imeachta um cheadúnú allmhairiúcháin’ nós imeachta riaracháin lena n- éilítear iarratas nó doiciméadacht eile, seachas iarratais nó doiciméadacht a éilítear go ginearálta chun críoch imréitigh custaim, a chur faoi bhráid chomhlacht nó chomhlachtaí riaracháin ábhartha an Pháirtí is allmhaireoir mar réamhchoinníoll chun allmhairiú isteach i gcríoch an Pháirtí is allmhaireoir.

AIRTEAGAL 2.2

Raon feidhme

Mura ndéantar foráil dá mhalairt sa Chomhaontú seo, tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir leis an trádáil earraí de Pháirtí.

AIRTEAGAL 2.3

Cóir Náisiúnta

1. Tabharfaidh gach Páirtí cóir náisiúnta d'earraí an Pháirtí eile i gcomhréir le hAirteagal III de GATT 1994, lena n-áirítear na Nótaí agus na Forálacha Forlíontacha a ghabhann leis. Chuige sin, déantar Airteagal III de GATT 1994, agus na Nótaí agus na Forálacha Forlíontacha a ghabhann leis, a ionchorprú sa Chomhaontú seo, agus déantar cuid den Chomhaontú seo díobh *mutatis mutandis*.
2. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ciallaíonn cóir náisiúnta, maidir le leibhéal rialtais i Meicsiceo seachas ar leibhéal feidearálach, nó maidir le leibhéal rialtais d'aon Bhallstát, nó laistigh d'aon Bhallstát, den Aontas Eorpach, cóir nach lú fabhar ná an chóir a thugann an rialtas sin d'earraí comhchosúla, díriomaíocha nó inionadaithe de chuid Mheicsiceo nó de chuid an Bhallstáit, faoi seach.

AIRTEAGAL 2.4

Dleachtanna Custaim a Dhíothú nó a Laghdú

1. Mura ndéantar foráil dá mhalairt sa Chomhaontú seo, déanfaidh gach Páirtí a dhleachtanna custaim ar earraí tionscnaimh a dhíothú nó a laghdú i gcomhréir le hIarscríbhinn 2- A (Sceideal um Dhíothú Taraifí) agus ní chuirfidh sé aon dleacht chustaim i bhfeidhm ar theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo maidir le hearraí tionscnaimh a aicmítear i línte taraife Chaibidlí 1 go 97 den Chóras Comhchuibhithe seachas na cinn sin a áirítear faoi seach i bhFoscríbhinn 2- A- 1 (Sceideal um Dhíothú Taraifí an Aontais Eorpaigh) nó i bhFoscríbhinn 2- A- 2 (Sceideal um Dhíothú Taraifí Mheicsiceo) a ghabhann le hIarscríbhinn 2- A (Sceideal um Dhíothú Taraifí).

2. Mura bhforáiltear a mhalairt sa Chomhaontú seo, ní mhéadóidh Páirtí aon dleacht chustaim atá ann cheana féin, ná ní ghlacfaidh sé aon dleacht chustaim nua ar earra de thionscnamh an Pháirtí eile⁷.
3. Má laghdaíonn Páirtí dleachtráta custaim an náisiúin barrfhábhair atá á chur i bhfeidhm aige, beidh feidhm ag an dleachtráta sin maidir le hearraí tionscnaimh an Pháirtí eile fad a bheidh sé níos ísle ná an dleachtráta custaim arna chinneadh de bhun Iarscríbhinn 2- A (Sceideal um Dhíothú Taraifí).
4. Rachaidh na Páirtithe i gcomhairle le chéile chun breithniú a dhéanamh i dtaobh cé acu a d'fhéadfaí nó nach bhféadfaí feabhas a chur ar an gcóir taraife maidir le rochtain ar an margadh d'earraí tionscnaimh a leagtar amach in Iarscríbhinn 2- A (Sceideal um Dhíothú Taraifí), arna iarraidh sin do Pháirtí. Féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach cinneadh a dhéanamh chun Iarscríbhinn 2- A (Sceideal um Dhíothú Taraifí) a mhodhnú⁸.
5. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, féadfaidh Páirtí dleacht chustaim ar an earra tionscnaimh a choinneáil ar bun nó a mhéadú mar a údaraíonn Comhlacht um Réiteach Díospóidí na hEagraíochta Domhanda Trádála.

⁷ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, i ndiaidh laghdú aontaobhach ar dhleacht chustaim, féadfaidh Páirtí an dleacht chustaim sin a ardú chuig an leibhéal a chinntear don bhliain ábhartha den sceideal um dhíothú taraifí i gcomhréir le hIarscríbhinn 2- A (Sceideal um Dhíothú Taraifí).

⁸ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr; tiocfaidh an modhnú sin in ionad aon ráta dleachta custaim nó catagóire céimnithe a leagtar amach in Iarscríbhinn 2- A (Sceideal um Dhíothú Taraifí).

AIRTEAGAL 2.5

Dleachtanna ar Onnmhairí, Cánacha nó Muirir Eile

1. Aon cháin nó aon mhuirear ar onnmhairiú earra chuig críoch an Pháirtí eile, i gcás inar mó iad ná an cháin nó an muirear a d'fhorchuirfí ar an earra sin nuair a bheadh sé beartaithe lena thomhailt intíre, ní ghlacfaidh Páirtí iad ná ní choinneoidh Páirtí ar bun iad.
2. Aon dleacht nó aon mhuirear d'aon chineál a fhorchuirfear ar onnmhairiú earra, nó i ndáil le honnmhairiú earra, chuig críoch an Pháirtí eile, i gcás inar mó iad ná an dleacht nó an muirear a d'fhorchuirfí ar an earra sin nuair a bheadh sé beartaithe lena thomhailt intíre, ní ghlacfaidh Páirtí iad ná ní choinneoidh Páirtí ar bun iad.
3. Ní chuirfidh aon ní san Airteagal seo cosc ar Pháirtí táille nó muirear a cheadaítear faoi Airteagal 2.6 a fhorchur ar onnmhairiú earra.

AIRTEAGAL 2.6

Táillí agus Foirmiúlachtaí

1. Na táillí agus na muirir eile a fhorchuirfidh Páirtí ar allmhairiú earra den Pháirtí eile, nó ar onnmhairiú earra chuig an bPáirtí eile, nó i ndáil leis sin, déanfar a méid a theorannú do neaschostas na seirbhísí a rinneadh, agus ní bheidh sa mhéid sin cosaint indíreach ar earraí intíre ná ar chánachas ar allmhairí nó onnmhairí chun críoch fíoscach.

2. Ní chuirfidh Páirtí táille próiseála custaim i bhfeidhm ar earraí tionscnaimh⁹.
3. Foilseoidh gach Páirtí go pras gach táille agus muirear a fhorchuirfidh sé i ndáil le hallmhairiú nó le honnmhairiú ar bhealach a chumasóidh do rialtais, do thrádálaithe agus do pháirtithe leasmhara eile eolas a chur orthu.
4. Ní bheidh idirbhearta consalacha de dhíth ar Pháirtí, lena n- áirítear táillí agus muirir ghaolmhara, i ndáil le haon earra den Pháirtí eile a allmhairiú¹⁰.

AIRTEAGAL 2.7

Earraí arna dTabhairt isteach an Athuair tar éis iad a Dheisiú nó a Athrú

1. ciallaíonn ‘deisiú nó athrú’ aon oibríocht próiseála arna déanamh ar earra chun lochtanna oibriúcháin nó damáiste ábhartha a leigheas agus a bhfuil i gceist léi earra a fhilleadh ar a feidhm bhunaidh nó a áirithiú go gcomhlíonfaidh sé ceanglais theicniúla maidir lena úsáid, i gcás inarb amhlaidh nach bhféadfaí, gan an phróiseáil sin, an t- earra a úsáid ar an ngnáthbhealach a thuilleadh chun na gcríoch ar beartaíodh chucu é. Áirítear le hearra a dheisiú athchóiriú agus cothabháil, ach ní áirítear leis sin oibríocht ná próiseas:
 - (a) lena scriostar saintréithe bunúsacha aon earra nó lena gcruthaítear earra atá nua nó atá difriúil ó thaobh tráchtála de;

⁹ I gcás Mheicsiceo, déantar tagairt leis an táille próiseála custaim don ‘Derecho de Trámite Aduanero’.

¹⁰ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir a éileamh go ndéanfaidh a chonsal, a bhfuil dlínse aige i gcríoch an Pháirtí is onnmhaireoir, doiciméid a fhíordheimhniú:

- (a) chun críoch imscrúdaithe nó iniúchóireachta, nó
- (b) chun earraí tí a allmhairiú.

(b) lena n-athraítear earra neamhchríochnaithe ina earra críochnaithe; nó

(c) a úsáidtear chun feidhm earra a athrú go substaintiúil.

2. Ní chuirfidh Páirtí dleacht chustaim i bhfeidhm i leith earra, beag beann ar a thionscnamh, arna thabhairt isteach ina chríoch an athuair tar éis an earra sin a onnmhairiú go sealadach óna chríoch chuig críoch an Pháirtí eile lena dheisiú nó lena athrú, is cuma cé acu a d'fhéadfaí nó nach bhféadfaí deisiú nó athrú den sórt sin a dhéanamh i gcríoch an Pháirtí ónar onnmhairíodh an t-earra lena dheisiú nó lena athrú.

3. Níl feidhm ag mír 2 maidir le hearra a allmhairítear faoi bhanna, isteach i gcriosanna saorthrádála, nó faoi stádas den chineál céanna, a onnmhairítear lena dheisiú ansin agus nach n-athallmhairítear faoi bhanna, isteach i gcriosanna saorthrádála, nó faoi stádas den chineál céanna.

4. Ní chuirfidh Páirtí dleacht chustaim i bhfeidhm i leith earra, beag beann ar a thionscnamh, arna allmhairiú go sealadach ó chríoch an Pháirtí eile lena dheisiú nó lena athrú.

AIRTEAGAL 2.8

Earraí Athmhonaraithe

1. ciallaíonn ‘earra athmhonaraithe’ earra a aicmítear i gCaibidlí 84 go 90 nó i gceannteideal 9402 den Chóras Comhchuibhithe, seachas earraí a áirítear in Iarscríbhinn 2- B (Liosta d’Earraí a Eisiatar ón Sainmhíniú ar Earraí Athmhonaraithe):
 - (a) a thairgtear go hiomlán nó i bpáirt as ábhair aisghabháilte ó earraí a úsáideadh roimhe;
 - (b) a bhfuil coinníollacha feidhmíochta agus oibre aige, chomh maith le hionchas saoil atá comhchosúil leis an earra comhionann agus riocht nua air; agus
 - (c) a dtugtar an barántas céanna dó agus a thabharfaí don earra comhchosúil agus riocht nua air.
2. Ní thabharfaidh Páirtí cóir is lú fabhar d’earraí athmhonaraithe an Pháirtí eile ná mar a thugann sé d’earraí comhchosúla a bhfuil riocht nua orthu, mura ndéantar foráil dá mhalairt sa Chomhaontú seo.
3. Faoi réir a oibleagáidí faoin gComhaontú seo agus faoi Chomhaontú na hEagraíochta Domhanda Trádála, féadfaidh Páirtí na nithe seo a leanas a éileamh maidir le hearraí athmhonaraithe:
 - (a) go ndéanfaí iad a shainaithint amhlaidh lena ndáileadh nó lena ndíol ina chríoch, lena n- áirítear iad a lipéadú go sonrach chun meabhlaireacht tomhaltóirí a chosc; agus

(b) go gcomhlíonfaidh siad na ceanglais theicniúla uile agus na rialacháin uile a bhfuil feidhm acu maidir le hearraí comhchosúla agus riocht nua orthu.

4. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tá feidhm ag Airteagal 2.9 maidir le hearraí athmhonaraithe. Má ghlacann nó má choinníonn Páirtí toirmisc nó srianta ar allmhairiú agus ar onnmhairiú ar earraí úsáidte ar bun, ní chuirfidh sé na bearta sin i bhfeidhm maidir le hearraí athmhonaraithe.

AIRTEAGAL 2.9

Srianta Allmhairiúcháin agus Onnmhairiúcháin

Mura bhforáiltear a mhalairt in Iarscríbhinn 2- C (Eisceachtaí ó Shrianta Mheicsiceo ar Allmhairiú agus ar Onnmhairiú), ní ghlacfaidh Páirtí aon toirmeasc ná srian ar allmhairiú aon earra de chuid an Pháirtí eile ná ar onnmhairiú ná ar dhíol ar mhaithe le honnmhairiú aon earra atá ceaptha do chríoch an Pháirtí eile, ná ní choinneoidh sé an méid sin ar bun, ach amháin i gcomhréir le hAirteagal XI de GATT 1994, lena n- áirítear a Nótaí agus a Fhorálacha Forlíontacha. Chuige sin, déantar Airteagal XI de GATT 1994, agus na Nótaí agus na Forálacha Forlíontacha a ghabhann leis, a ionchorprú sa Chomhaontú seo, agus déantar cuid den Chomhaontú seo díobh, *mutatis mutandis*.

AIRTEAGAL 2.10

Ceadúnú Allmhairiúcháin

1. Déanfaidh gach Páirtí aon nós imeachta um cheadúnú allmhairiúcháin a ghlacadh agus a riar i gcomhréir le hAirteagail 1 go 3 den Chomhaontú um Cheadúnú Allmhairiúcháin.
2. Tabharfaidh gach Páirtí fógra don Pháirtí eile faoi aon nós imeachta nua um cheadúnú allmhairiúcháin agus faoi aon mhodhnú ar na nósanna imeachta um cheadúnú allmhairiúcháin atá ann cheana laistigh de 60 lá tar éis dháta a fhoilsithe agus, más féidir, tráth nach déanaí ná 60 lá roimh theacht i bhfeidhm an nós imeachta nó an mhodhnaithe nua. Áireofar an fhaisnéis a shonraítear i mír 2 d'Airteagal 5 den Chomhaontú um Cheadúnú Allmhairiúcháin san fhógra, chomh maith le seoltaí leictreonacha na suíomhanna gréasáin oifigiúla, dá dtagraítear i mír 4 den Airteagal seo. Measfar go gcomhlíonann Páirtí an fhoráil sin má thugann sé fógra faoin nós imeachta ábhartha nua um cheadúnú allmhairiúcháin, nó faoi aon mhodhnú air, don Choiste um Cheadúnú Allmhairiúcháin dá ndéantar foráil in Airteagal 4 den Chomhaontú um Cheadúnú Allmhairiúcháin i gcomhréir le míreanna 1 go 3 d'Airteagal 5 den Chomhaontú um Cheadúnú Allmhairiúcháin.
3. Arna iarraidh sin do Pháirtí, cuirfidh an Páirtí eile ar fáil go pras aon fhaisnéis ábhartha, lena n-áirítear an fhaisnéis a shonraítear i mír 2 d'Airteagal 5 den Chomhaontú um Cheadúnú Allmhairiúcháin, maidir le haon nós imeachta um cheadúnú allmhairiúcháin a bheartaíonn sé a ghlacadh, a ghlac sé nó a choinníonn sé ar bun, nó maidir le haon mhodhnú ar nósanna imeachta atá ann cheana féin maidir le ceadúnú.

4. Foilseoidh gach Páirtí ar na suíomhanna gréasáin oifigiúla ábhartha an fhaisnéis a cheanglaítear air a fhoilsiú de bhun fhomhír 4(a) d’Airteagal 1 den Chomhaontú um Cheadúnú Allmhairiúcháin, agus áiritheoidh sé go mbeidh an fhaisnéis a shonraítear i mír 2 d’Airteagal 5 den Chomhaontú um Cheadúnú Allmhairiúcháin ar fáil go poiblí.

AIRTEAGAL 2.11

Ceadúnú Onnmhairiúcháin

1. Foilseoidh gach Páirtí aon nós imeachta nua um cheadúnú onnmhairiúcháin, nó aon mhodhnú ar nós imeachta um cheadúnú onnmhairiúcháin atá ann cheana, más iomchuí, ar na suíomhanna gréasáin oifigiúla ábhartha. Déanfar foilseachán den sórt sin, más indéanta, tráth nach déanaí ná 45 lá sula dtiocfaidh éifeacht leis an nós imeachta nó modhnú, agus in aon chás, tráth nach déanaí ná an dáta a thiocfaidh éifeacht leis an nós imeachta nó leis an modhnú.
2. Laistigh de 60 lá i ndiaidh dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, tabharfaidh gach Páirtí fógra don Pháirtí eile faoi na nósanna imeachta um cheadúnú onnmhairiúcháin atá aige cheana féin. Tabharfaidh gach Páirtí fógra don Pháirtí eile faoi aon nós imeachta nua cheadúnaithe onnmhairí agus faoi aon mhodhnú ar na nósanna imeachta um cheadúnú onnmhairiúcháin atá ann cheana laistigh de 60 lá tar éis dháta a fhoilsithe. Áireofar leis na fógraí sin an tagairt don fhoinse ina bhfoilsítear an fhaisnéis a éilítear de bhun mhír 3 agus beidh, más iomchuí, seoladh an tsuímh gréasáin oifigiúil ábhartha san áireamh freisin.

3. Beidh an fhaisnéis seo a leanas san áireamh sna nósanna imeachta um cheadúnú onnmhairiúcháin:

- (a) téacs a nósanna imeachta um cheadúnú onnmhairiúcháin, nó téacs aon mhodhnú ar na nósanna imeachta sin;
- (b) na hearraí atá faoi réir gach nós imeachta um cheadúnú onnmhairiúcháin;
- (c) i gcás gach nós imeachta, tuairisc ar an bpróiseas chun iarratas a dhéanamh ar cheadúnas onnmhairiúcháin agus ar aon chritéar nach mór d'iarratasóir a chomhlíonadh le bheith cáilithe chun iarratas a dhéanamh ar cheadúnas onnmhairiúcháin, amhail ceadúnas gníomhaíochta a bheith aige, infheistíocht a bhunú nó a choinneáil ar bun, nó oibriú trí chineál áirithe bunaíochta i gcríoch Pháirtí;
- (d) pointe nó pointí teagmhála óna bhféadfaidh daoine leasmhara tuilleadh faisnéise a fháil maidir leis na coinníollacha a bhaineann le ceadúnas onnmhairiúcháin a fháil;
- (e) an comhlacht nó na comhlachtaí riaracháin a bhfuil iarratas nó doiciméadacht ábhartha eile le cur faoina bhráid nó faoina mbráid;
- (f) tuairisc ar aon bheart nó bearta atá á gcur chun feidhme tríd an nós imeachta um cheadúnú onnmhairiúcháin;
- (g) an tréimhse a mbeidh gach nós imeachta um cheadúnú onnmhairiúcháin i bhfeidhm lena linn, mura bhfanfaidh an nós imeachta i bhfeidhm go dtí go ndéanfar é a tharraingt siar nó a athbhreithniú i bhfoilseachán nua;

- (h) má bheartaíonn an Páirtí nós imeachta um cheadúnú onnmhairiúcháin a úsáid chun cuóta onnmhairiúcháin, an chainníocht fhoriomlán dátaí oscailte agus dúnta an chuóta, agus más infheidhme, luach an chuóta a riar; agus
- (i) aon díolúine nó aon eisceacht ón gceanglas chun ceadúnas onnmhairiúcháin a fháil, conas na díolúintí nó na heisceachtaí sin a iarraidh nó a úsáid, agus na critéir chun iad a dheonú.

4. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní chuirtear de cheangal ar Pháirtí le haon ní san Airteagal seo ceadúnas onnmhairiúcháin a dheonú, ná ní choisceann sé ar Pháirtí a oibleagáidí nó a ghealltanais a chur chun feidhme faoi Rúin de chuid Chomhairle Slándála na Náisiún Aontaithe, chomh maith le faoi chórais iltaobhacha neamhleata agus faoi shocruithe maidir le rialú onnmhairí.

AIRTEAGAL 2.12

Luacháil Custaim

Dearbhaíonn na Páirtithe na cearta atá acu agus na hoibleagáidí atá orthu faoin gComhaontú maidir le Luacháil Custaim.

AIRTEAGAL 2.13

Cead isteach Sealadach d'Earraí

1. Deonóidh gach Páirtí cead isteach sealadach, mar a fhoráiltear ina dhlíthe agus ina rialacháin, maidir leis na hearraí seo a leanas, beag beann ar a dtionscnamh, cead lena mbaineann faoiseamh coinníollach iomlán ó dhleachtanna ar allmhairí:
 - (a) earraí atá le cur ar taispeántas nó le húsáid ag taispeántais, ag aontaí, ag cruinnithe, ag léirithe nó ag imeachtaí comhchosúla;
 - (b) trealamh gairmiúil, lena n-áirítear trealamh don phreas nó le haghaidh chraolachán fuaime nó teilifíse, bogearraí, trealamh cineamatagrafach, agus aon ghairreas coimhdeach nó gabhálais le haghaidh trealamh den sórt sin, ar gá leo chun gníomhaíocht ghnó, trádáil nó gairm duine a thugann cuairt ar chríoch an Pháirtí eile a dhéanamh d'fhonn cúram sonraithe a chur i gcrích;
 - (c) coimeádáin, samplaí tráchtála, scannáin agus taifeadtaí fógraíochta agus earraí eile arna n-allmhairiú i dtaca le hoibríocht tráchtála;
 - (d) earraí arna n-allmhairiú chun críoch spóirt;
 - (e) earraí arna n-allmhairiú chun críoch daonnúil; agus
 - (f) ainmhithe arna n-allmhairiú chun críoch sonrach.

2. Féadfaidh gach Páirtí a éileamh go mbeadh na nithe seo a leanas i gceist leis na hearraí a thairbhíonn de chead isteach sealadach i gcomhréir le mír 1:

- (a) go bhfuil siad beartaithe lena n- ath- onnmhairiú gan aon athrú a bheith déanta orthu seachas an gnáth- dhímheas de bharr na húsáide a bhaintear astu;
- (b) nach n- úsáidfeadh ach náisiúnach den Pháirtí eile iad nó gur faoi mhaoirseacht phearsanta an duine sin amháin a d'úsáidfí iad agus an ghníomhaíocht ghnó, an trádáil, an ghairm nó an spórt á dhéanamh ag an náisiúnach sin den Pháirtí eile;
- (c) nach ndéanfaí iad a dhíol ná a léasú fad a bhíonn siad ina chríoch;
- (d) go mbeadh urrús leo, arna iarraidh sin don Pháirtí is allmhaireoir, de mhéid nach mó ná na muirir a bheadh dlite murach sin ar iontráil nó ar allmhairiú deiridh, a bheadh le saoradh ar onnmhairiú na n- earraí;
- (e) go sainaithneofaí iad nuair a dhéanfaí iad a allmhairiú agus a onnmhairiú;
- (f) go ndéantar iad a athonnmhairiú laistigh de thréimhse shonraithe a bhainfeadh go réasúnach le cuspóir an chheada isteach shealadaigh; agus
- (g) nach ligtear isteach iad i gcainníocht níos mó ná atá réasúnach dá n- úsáid bheartaithe.

3. Ceadóidh gach Páirtí earraí a ligfear isteach go sealadach faoin Airteagal seo a athonnmhairiú trí aon chalafort custaim nó oifig seachas an ceann trínar ligeadh isteach iad.

4. Déanfaidh gach Páirtí foráil maidir leis an allmhaireoir nó an duine eile atá freagrach as earraí a ligtear isteach i gcomhréir leis an Airteagal seo, nach mbeidh siad dlite as mainneachtain na hearraí a onnmhairiú, laistigh den tréimhse a socraíodh don chead isteach sealadach, lena n- áirítear aon fhadú dleathach, ar chruthúnas sásúil a chur faoi bhráid an Pháirtí is allmhaireoir, i gcomhréir lena reachtaíocht chustaim, go ndearnadh na hearraí a scriosadh go hiomlán nó gur cailleadh ar fad iad.

AIRTEAGAL 2.14

Comhar

1. Le hIarscríbhinn 2- D (Forálacha Speisialta maidir le Comhar Riaracháin) a leagtar amach forálacha speisialta maidir le comhar riaracháin idir na Páirtithe i ndáil le cóir fhabhrach taraife.

2. Déanfaidh na Páirtithe malartú staidrimh allmhairiúcháin bliantúil a thosóidh 1 bhliain amháin tar éis theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, go dtí go gcinnefidh an Coiste um Thrádáil Earraí a mhalairt. Cumhdófar leis an malartú staidrimh allmhairiúcháin sonraí a bhaineann leis an mbliain is déanaí atá ar fáil, lena n- áirítear luach agus méid, ar leibhéal na líne taraife i gcás allmhairí earraí an Pháirtí eile a thairbhíonn de chóir fhabhrach dleachta faoin gComhaontú seo agus i gcás iad siúd a fhaigheann cóir neamhfhabhrach.

AIRTEAGAL 2.15

An Coiste um Thrádáil Earraí

Déanfaidh an Coiste um Thrádáil Earraí a bhunaítear le hAirteagal 1.10.1(a) (Fochoistí agus Comhlachtaí Eile de Chuid III den Chomhaontú seo) na nithe seo a leanas:

- (a) faireachán a dhéanamh ar chur chun feidhme agus ar riar na Caibidle seo agus ar na hIarscríbhinní a ghabhann léi;
- (b) an trádáil earraí idir na Páirtithe a chur chun cinn, lena n- áirítear trí chomhairliúcháin maidir le cóir taraife agus rochtain ar an margadh faoin gComhaontú seo a fheabhsú agus maidir le saincheistean eile, de réir mar is iomchuí;
- (c) fóram a chur ar fáil chun aon saincheist a bhaineann leis an gCaibidil seo a phlé agus a réiteach;
- (d) aghaidh a tabhairt go pras ar bhacainní ar thrádáil earraí idir na Páirtithe, go háirithe na cinn sin a bhaineann le cur i bhfeidhm beart neamhtharaife agus, más iomchuí, ábhair den sórt sin a tharchur chuig an gComhchoiste lena mbreithniú;
- (e) aon mhodhnú a bheadh le déanamh ar an gCaibidil seo nó aon rud breise a bheadh le cur léi a mholadh don Chomhchoiste;
- (f) an malartú sonraí le haghaidh úsáid tosaíochta a chomhordú, nó aon mhalartú faisnéise eile maidir le trádáil earraí idir na Páirtithe a chinnfeadh sé;

- (g) aon leasú a dhéanfaí ar an gCóras Comhchuibhithe amach anseo a athbhreithniú lena áirithiú nach n- athrófaí oibleagáidí gach Páirtí faoin gComhaontú seo, agus dul i gcomhairle chun aon choinbhleacht ghaolmhar a réiteach;
- (h) aon fheidhm eile a fhéadfaidh an Comhchoiste a shannadh dó a dhéanamh.

ROINN B

Trádáil in Earraí Talmhaíochta

AIRTEAGAL 2.16

Raon feidhme

Tá feidhm ag an Roinn seo maidir le bearta arna nglacadh nó arna gcoinneáil ar bun ag Páirtí, ar bearta iad a bhaineann le trádáil earraí talmhaíochta.

AIRTEAGAL 2.17

Comhar i bhFórim Iltaobhacha

1. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar faoin Eagraíocht Dhomhanda Trádála chun córas trádála iltaobhach a chur chun cinn, córas a bheidh uilíoch, bunaithe ar rialacha, oscailte, neamh- idirdhealaitheach agus cothromasach, chun caibidlíocht talmhaíochta a bhrú chun cinn agus chun bunú aon disciplíne nua lena n- éascófaí trádáil earraí talmhaíochta a chur chun cinn.
2. Aithníonn na Páirtithe go bhféadfadh éifeacht dhíobhálach ar sholáthairtí criticiúla earraí talmhaíochta a bheith ag roinnt bearta onnmhairiúcháin, amhail toirmisc ar onnmhairiú, srianta ar onnmhairiú nó cánacha ar onnmhairí. Ina leith sin, tacóidh na Páirtithe le bunú disciplíní trí rannpháirtíocht ghníomhach sna fórim idirnáisiúnta ábhartha.

AIRTEAGAL 2.18

Iomaíocht Onnmhairiúcháin

1. Chun críocha an Airteagail seo:
 - (a) ciallaíonn ‘fóirdheontais onnmhairiúcháin’ fóirdheontais de réir bhrí mhír (e) d’Airteagal 1 den Chomhaontú ar Thalmhaíocht; agus

(b) ciallaíonn ‘bearta comhéifeachta’ creidmheasanna onnmhairiúcháin, ráthaíochtaí creidmheasa onnmhairiúcháin nó cláir árachais, chomh maith le bearta eile a bhfuil éifeacht acu atá coibhéiseach le héifeacht fóirdheontais onnmhairiúcháin¹¹.

2. Dearbhaíonn na Páirtithe a ngealltanais sa Chinneadh maidir le hIomaíochas Onnmhairiúcháin a ghlac Comhdháil Aireachta na hEagraíochta Domhanda Trádála in Nairobi an 19 Nollaig 2015, chun an-ghuaim a choinneáil orthu féin i ndáil le dul i muinín gach cineáil fóirdheontais onnmhairiúcháin agus gach birt comhéifeachta agus chun trédhearcacht agus faireachán a fheabhsú i ndáil le gach cineál fóirdheontais onnmhairiúcháin agus gach beart onnmhairiúcháin comhéifeachta.

3. Ní ghlacfaidh Páirtí aon fhóirdheontas onnmhairiúcháin ná ní choinneoidh Páirtí ar bun é ar aon earra talmhaíochta a onnmhaireofar, nó a bheidh le fáil i dtáirge a onnmhaireofar, chuig críoch an Pháirtí eile.

4. Ní dhéanfaidh Páirtí aon bheart eile a choinneáil ar bun, a thabhairt isteach ná a thabhairt isteach an athuair, a bhfuil comhéifeacht aige ar earra talmhaíochta a onnmhaireofar, nó a ionchorprófar i dtáirge a onnmhaireofar, chuig críoch an Pháirtí eile, ach amháin i gcás ina gcomhlíonann an beart comhéifeachta sin na téarmaí agus coinníollacha a chinntear sa Chomhaontú, sa chinneadh nó sa ghealltanais ábhartha de chuid na hEagraíochta Domhanda Trádála.

5. Páirtí a bhfuil amhras réasúnach air maidir le fóirdheontas onnmhairiúcháin nó beart comhéifeachta eile a chuireann an Páirtí eile i bhfeidhm maidir le hearra talmhaíochta atá beartaithe lena onnmhairiú chuig an gcéad Pháirtí, féadfaidh sé an fhaisnéis is gá faoi na bearta a chuirtear i bhfeidhm a éileamh ón bPáirtí eile, agus é mar aidhm aige trédhearcacht agus faireachán i ndáil le fóirdheontais onnmhairiúcháin agus bearta comhéifeachta eile a fheabhsú. Cuirfear an fhaisnéis a éilítear ar fáil gan mhoill.

¹¹ Agus an téarma ‘bearta comhéifeachta’ á léirmhíniú, le haghaidh cás sonracha, féadfaidh na Páirtithe treoraíocht a lorg sna rialacha ábhartha ón Eagraíocht Dhomhanda Trádála agus i gcleachtas chomhaltai na hEagraíochta Domhanda Trádála.

AIRTEAGAL 2.19

Riar Taraif-Chuótaí

1. Páirtí a chuireann taraif-chuótaí i bhfeidhm i gcomhréir le hIarscríbhinn 2- A (Sceideal um Dhíothú Taraifi), déanfaidh sé:

- (a) na taraif-chuótaí sin a riar go tráthúil agus ar bhealach trédhearcach, oibiachtúil agus neamh- idirdhealaitheach i gcomhréir lena dhlí; agus
- (b) an fhaisnéis ábhartha uile maidir le riar cuótaí, lena n- áirítear an méid ar fáil, rátaí úsáide agus critéir incháilitheachta, a chur ar fáil go poiblí ar bhealach tráthúil agus leanúnach.

2. Rachaidh na Páirtithe i gcomhairle maidir le haon ábhar a bhaineann le riar na dtaraif-chuótaí. Chun na críche sin, ainmneoidh gach Páirtí pointe teagmhála chun cumarsáid idir na Páirtithe a éascú agus chun fógra a thabhairt don Pháirtí eile faoina shonraí teagmhála. Tabharfaidh na Páirtithe fógra dá chéile go pras faoi aon athrú ar na sonraí teagmhála sin.

AIRTEAGAL 2.20

An Fochoiste um Thalmhaíocht

1. Déanfaidh an Fochoiste um Thalmhaíocht a bhunaítear le hAirteagal 1.10.1(b) (Fochoistí agus Comhlachtaí Eile de Chuid III den Chomhaontú seo) na nithe seo a leanas:
 - (a) faireachán ar chur chun feidhme agus riar na Roinne seo, agus comhar a chur chun cinn chun trádáil earraí talmhaíochta idir na Páirtithe a éascú;
 - (b) fóram a sholáthar inar féidir leis na Páirtithe plé a dhéanamh ar fhorbairtí ina gcláir talmhaíochta agus ar thrádáil earraí talmhaíochta idir na Páirtithe;
 - (c) aghaidh a thabhairt ar bhacainní, lena n- áirítear bacainní neamhtharaife, maidir le trádáil earraí talmhaíochta idir na Páirtithe;
 - (d) meastóireacht a dhéanamh ar thionchar na Caibidle seo ar earnáil talmhaíochta gach Páirtí, chomh maith le hoibriú ionstraimí na Caibidle seo, agus aon ghníomhaíocht iomchuí a mholadh don Choiste um Thrádáil Earraí;
 - (e) fóram a chur ar fáil chun dul i gcomhairle ar ábhair a bhaineann leis an Roinn seo i gcomhordú le coistí ábhartha eile, meithleacha oibre nó aon chomhlacht speisialaithe eile faoin gComhaontú seo;

- (f) aon fheidhm eile a shannfadh an Coiste um Thrádáil Earraí air a dhéanamh; agus
- (g) torthaí a chuid oibre faoin mír seo a thuairisciú don Choiste um Thrádáil Earraí lena mbreithniú.

3. Tiocfaidh an Fochoiste um Thalmhaíocht le chéile uair sa bhliain ar a laghad, mura gcomhaontófar a mhalairt.

4. Nuair a thagann imthosca speisialta chun cinn, tiocfaidh an Fochoiste um Thalmhaíocht le chéile arna iarraidh sin do Pháirtí agus le comhaontú na bPáirtithe, tráth nach déanaí ná 30 lá i ndiaidh dháta iarraidh den sórt sin.

ROINN C

Trádáil i bhFionta agus Biotáillí

AIRTEAGAL 2.21

Raon feidhme

Tá feidhm ag an Roinn seo maidir le táirgí fíona¹² agus biotáillí a aicmítear faoi cheannteidil 2204, 2205 agus 2208 den Chóras Comhchuibhithe.

¹² Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ciallaíonn ‘táirgí fíona’ fíon agus táirgí fíona eile a aicmítear faoi cheannteidil 2204 agus 2205 den Chóras Comhchuibhithe.

AIRTEAGAL 2.22

Cleachtais Fíoneolaíochta

1. Údaróidh an tAontas Eorpach allmhairiú agus margú fíona de thionscnamh Mheicsiceo ina críoch ar fíon é lena chaitheamh ag an duine agus ar fíon é a tháirgtear i gcomhréir le:

- (a) sainmhínithe ar tháirgí atá údaraithe i Meicsiceo faoi na dlíthe agus na rialacháin dá dtagraítear i gCuid A d'Iarscríbhinn 2- E (Bearta Ábhartha maidir le Táirgí Fíona agus Biotáillí); agus
- (b) cleachtais fíoneolaíochta atá údaraithe i Meicsiceo agus srianta a chuirtear i bhfeidhm i Meicsiceo de bhun na ndlíthe agus na rialachán dá dtagraítear i gCuid A d'Iarscríbhinn 2- E (Bearta Ábhartha maidir le Táirgí Fíona agus Biotáillí) nó atá údaraithe ar shlí eile lena n-úsáid i ndáil le fíonta atá le honnmhairiú ag údarás inniúil Mheicsiceo, a mhéid a mholtar agus a fhoilsítear ag an Eagraíocht Idirnáisiúnta Fíniúna agus Fíona iad (dá ngairtear 'OIV' anseo feasta).

Tá údarú na míre seo faoi réir an cheanglais nach gcuirfear aon alcól ná biotáille leis na fíonta cé is moite d'fhíonta licéir a fhéadfar alcól fíonchaor nó biotáille fíonchaor a chur leo. Tá an fhomhír seo gan dochar don fhéidearthacht go gcuirfí alcól atá éagsúil ón alcól fíonchaor le fíon agus '*vino generoso*' á tháirgeadh, ar choinníoll go dtaispeántar sin go soiléir ar an lipéad.

2. Údaróidh Meicsiceo allmhairiú agus margú fíona de thionscnamh an Aontais Eorpaigh ina chríoch ar fíon é lena chaitheamh ag an duine agus ar fíon é a tháirgtear i gcomhréir leis an méid seo a leanas:

- (a) sainmhínithe ar tháirgí atá údaraithe san Aontas Eorpach faoi na dlíthe agus na rialacháin dá dtagraítear i gCuid B d'Iarscríbhinn 2- E (Bearta Ábhartha maidir le Táirgí Fíona agus Biotáillí);
- (b) cleachtais fíoneolaíochta atá údaraithe agus srianta a chuirtear i bhfeidhm san Aontas Eorpach de bhun na ndlíthe agus na rialachán dá dtagraítear i gCuid B d'Iarscríbhinn 2 E (Bearta Ábhartha maidir le Táirgí Fíona agus Biotáillí); agus
- (c) go n-eisiatar alcól nó biotáillí a chur le fíon i gcás na bhfíonta uile seachas fíonta licéir, nach bhféadfar ach alcól fíonchaor nó biotáille fíonchaor a chur leo.

3. Cineálacha fíniúna a fhéadfar iad a úsáid i bhfíonta a allmhairítear ó Pháirtí agus iad á margú i gcríoch an Pháirtí eile, is cineálacha plandaí den chineál '*vitis vinifera*' agus hibridí díobh iad, gan dochar d'aon dlí agus rialachán níos sriantaí a bheadh ag Páirtí i leith an fhíona a tháirgtear ina chríoch.

4. Féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach Codanna A agus B d'Iarscríbhinn 2- E (Bearta Ábhartha maidir le Táirgí Fíona agus Biotáillí) a mhodhnú chun na tagairtí do shainmhínithe ar tháirgí agus cleachtais fíoneolaíocha agus srianta a chur isteach nó chun na tagairtí sin a scriosadh nó a thabhairt cothrom le dáta.

AIRTEAGAL 2.23

Táirgí Fiona agus Biotáillí a Lipéadú

1. Ní cheanglóidh Páirtí go dtaispeánfar aon cheann de na dátaí seo a leanas, nó a gcomhionann, ar an gcoimeádán, ar an lipéad nó ar an bpacáistíocht de tháirgí fiona agus biotáillí:

- (a) dáta an phacáistithe;
- (b) dáta an bhuidéalaithe;
- (c) an dáta táirgthe nó monaraithe;
- (d) an dáta éaga, an dáta ‘faoinar cheart é a úsáid’, an dáta ‘faoinar cheart é a úsáid nó a thomhailt’, agus an ‘dáta éagtha’;
- (e) an dáta íosmharthanachta, an dáta ‘faoinar fearr é a úsáid’, an dáta ‘ar fearr na cáilíochta roimhe’; nó
- (f) an ‘spriocdháta díola’.

Féadfaidh Páirtí a cheangal go dtaispeánfaí dáta íosmharthanachta i gcás ina gcuirtear comhábhair shomheata le táirge nó i gcás marthanachta níos lú ná 12 mhí nó cothrom leis a bheith measta ag an táirgeoir.

2. Ní éileoidh Páirtí aistriúcháin ar thrádmharcanna, ainmneacha branda nó tásca geografacha a bheith ar taispeáint ar choimeádáin, ar lipéid nó ar phacáistíocht táirgí fíona nó biotáillí.
3. Ceadóidh Páirtí faisnéis shainordaitheach, lena n-áirítear aistriúcháin, a bheith ar taispeáint ar lipéad forlíontach a bheidh greamaithe de choimeádán táirgí fíona nó biotáillí. Féadfar lipéid fhorlíontacha a ghreamú de choimeádán fíona nó biotáille tar éis a allmhairithe ach sula gcuirfear an táirge ar an margadh i gcríoch an Pháirtí, ar choinníoll go mbeidh an fhaisnéis shainordaitheach ar taispeáint go hiomlán agus go cruinn.
4. Ceadóidh Páirtí cóid aitheantais luchtóige a úsáid ar choinníoll go gcoimeádfar ó scriosadh na cóid sin.
5. Ní chuirfidh Páirtí beart lipéadaithe i bhfeidhm maidir le táirgí fíona agus biotáillí a bhí ar an margadh i gcríoch an Pháirtí sin roimh an dáta ar tháinig an beart i bhfeidhm, ach amháin faoi imthosca eisceachtúla.
6. Ceadóidh Páirtí líníochtaí, fíoracha, léaráidí agus maíomh nó eochracha a úsáid ar bhuidéil ar choinníoll nach gcuirfear in ionad na faisnéise lipéadaithe éigeantaí iad agus nach gcuirfear an tomhaltóir ar míthreoir leo i ndáil le fíor- shaintréithe agus comhdhéanamh na dtáirgí fíona agus biotáillí.
7. Ní éileoidh Páirtí go dtaispeánfaí lipéadú ailléirginí ar lipéid táirgí fíona nó biotáillí maidir le hailléirginí a úsáideadh chun na táirgí fíona nó biotáille a tháirgeadh agus a ullmhú agus nach bhfuil i láthair sa táirge deiridh.

8. Maidir le trádáil i bhfion idir na Páirtithe, féadfar fion de thionscnamh an Aontais Eorpaigh a lipéadú i Meicsiceo le tásca ar an gcineál táirge mar a shonraítear i gCuid C (Fíonta a Lipéadú) d'Iarscríbhinn 2-E (Bearta Ábhartha maidir le Táirgí Fíona agus Biotáillí).

9. Cosnóidh gach Páirtí na hainmneacha seo a leanas maidir le táirgí fíona agus biotáillí, i gcomhréir le Coinbhinsiún Pháras chun Maoin Tionscail a Chosaint, arna dhéanamh i bPáras an 20 Márta 1883 (dá ngairtear 'Coinbhinsiún Pháras' anseo feasta):

(a) ainm Ballstáit; agus

(b) ainm Stáit Aontaithe Mheicsiceo nó ainm Mheicsiceo agus a Stáit.

10. Ceadóidh Páirtí go léireofaí neart alcóil de réir toirte ar lipéid táirgí fíona nó biotáillí leis na hacrainmneacha seo a leanas:

(a) '% Alc. Vol.';

(b) '% Alc Vol.';

(c) '% alc. vol.';

(d) '% alc vol.';

- (e) ‘% Alc.’;
- (f) ‘% Alc./Vol.’;
- (g) ‘Alc()%vol.’;
- (h) ‘% alc/vol’;
- (i) ‘alc()%vol’.

AIRTEAGAL 2.24

Deimhniúchán Táirgí Fíona agus Biotáillí

1. Féadfaidh Páirtí gan ach an doiciméadacht agus an deimhniúchán a leagtar amach i gCuid D (Doiciméadacht agus Deimhniúchán) d’Iarscríbhinn 2- E (Bearta Ábhartha maidir le Táirgí Fíona agus Biotáillí), agus an doiciméadacht agus an deimhniúchán sin amháin, a éilimh i ndáil le táirgí fíona a allmhairítear ón bPáirtí eile agus a chuirtear ar a mhargadh.
2. Ní chuirfidh Páirtí ceanglais deimhniúcháin allmhairiúcháin i bhfeidhm maidir le hallmhairiú táirgí fíona a tháirgtear i gcríoch an Pháirtí eile ar ceanglais iad atá níos sriantaí ná na ceanglais a leagtar síos sa Chomhaontú seo.

3. Féadfaidh gach Páirtí a dhlíthe agus a rialacháin a chur i bhfeidhm chun táirgí truaillmheasctha nó éillithe a shainaithint i ndiaidh a n- allmhairithe chríochnaithigh.
4. I gcás díospóide, aithneoidh gach Páirtí mar mhodhanna tagartha, na modhanna anailíse a chomhlíonann na caighdeáin arna moladh ag eagraíochtaí idirnáisiúnta amhail Eagraíocht Idirnáisiúnta na gCaighdeán (ISO) nó, i gcás nach ann do na modhanna sin, modhanna OIV.
5. Údaróidh gach Páirtí allmhairiú biotáillí ina chríoch i gcomhréir leis na rialacha lena rialaítear doiciméadacht nó deimhniúchán allmhairí agus tuarascálacha anailíse dá ndéantar foráil ina dhlíthe agus ina rialacháin.
6. Chun Tequila agus Mezcal a allmhairiú isteach san Aontas Eorpach, ceanglóidh an tAontas Eorpach go gcuirfear deimhniú barántúlachta onnmhairiúcháin le haghaidh na dtáirgí sin faoi bhráid a údarás custaim, ar deimhniú é a d'eisigh na comhlachtaí um measúnú comhréireachta arna gcreidiúnú agus arna bhformheas ag údaráis Mheicsiceo¹³. Soláthróidh Meicsiceo samhlacha den deimhniú barántúlachta onnmhairiúcháin maidir le Tequila agus Mezcal agus tabharfaidh sé fógra faoi aon athrú a bhaineann leis na deimhnithe sin don Fhochoiste um Thrádáil Fíonta agus Biotáillí.

¹³ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tá sé sin gan dochar do dhlíthe agus rialacháin gach Páirtí maidir le margú agus tráchtálú na dtáirgí sin.

7. Féadfaidh Páirtí ceanglais bhreise shealadacha maidir le deimhniúchán onnmhairiúcháin a thabhairt isteach do táirgí fíona agus biotáillí a allmhairítear ón bPáirtí eile mar fhreagairt ar ábhair inní dhlisteanacha a bhaineann le beartas poiblí, amhail cosaint sláinte nó tomhaltóirí, nó chun gníomhú in aghaidh calaoise. I gcás den sórt sin, soláthróidh an Páirtí faisnéis chuí don Pháirtí eile agus am leordhóthanach chun na ceanglais bhreise a chomhlíonadh.

Ní chuirfear síneadh le ceanglais den sórt sin níos faide ná an tréimhse ama is gá chun freagairt don ábhar inní faoi leith maidir le beartas poiblí nó riosca calaoise arb ina leith a tugadh na ceanglais isteach.

8. Féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach Cuid D (Doiciméadacht agus Deimhniúchán) d'Iarscríbhinn 2- E (Bearta Ábhartha maidir le Táirgí Fíona agus Biotáillí) a mhodhnú i ndáil leis an doiciméadacht agus an deimhniúchán dá dtagraítear i mír 1.

AIRTEAGAL 2.25

Rialacha is Infheidhme

Mura sonraítear a mhalairt sa Chomhaontú seo, déanfar allmhairiú agus margú táirgí a chumhdaítear sa Roinn seo, arna dtrádáil idir na Páirtithe, i gcomhlíonadh na ndlíthe agus na rialachán a bhfuil feidhm acu i gcríoch an Pháirtí is allmhaireoir.

AIRTEAGAL 2.26

Bearta Idirthréimhseacha

Maidir le táirgí a ndearnadh, ar dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, iad a tháirgeadh agus a lipéadú i gcomhréir le dlíthe agus rialacháin Páirtí agus leis na comhaontuithe arb ann dóibh cheana féin idir na Páirtithe, ach nach bhfuil i gcomhréir leis an Roinn seo, féadfar iad a mhargú sa Pháirtí is allmhaireoir faoi na coinníollacha seo a leanas:

- (a) ag mórdhíoltóirí nó táirgeoirí, go ceann tréimhse 2 bhliain; nó
- (b) ag miondhíoltóirí, go dtí go mbeidh na stoic ídithe.

AIRTEAGAL 2.27

Fógraí

Áiritheoidh gach Páirtí go dtabharfaidh sé fógra tráthúil don Pháirtí eile maidir le haon leasú ar dhlíthe agus rialacháin a chumhdaítear sa Roinn seo agus a bhfuil tionchar acu ar na táirgí arna dtrádáil eatarthu.

AIRTEAGAL 2.28

Comhar maidir le Trádáil i bhFionta agus Biotáillí

1. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar maidir le hábhair a bhaineann le trádáil i bhfionta agus biotáillí, agus tabharfaidh siad aghaidh orthu, go háirithe:

(a) sainmhínte ar tháirgí, deimhniúchán agus lipéadú; agus

(b) úsáid cineálacha fionchaoire san fhionóireacht agus lipéadú ina leith.

2. Chun cúnamh frithpháirteach idir údaráis fhorfheidhmithe na bPáirtithe a éascú, ainmneoidh gach Páirtí na húdaráis inniúla agus na comhlachtaí a bheidh freagrach as cur chun feidhme agus cur i bhfeidhm na n-ábhar a chumhdaítear leis an Roinn seo. Má ainmníonn Páirtí níos mó ná aon údarás inniúil nó comhlacht amháin, áiritheoidh sé comhordú idir na húdaráis agus na comhlachtaí sin. Sa chás sin, ainmneoidh Páirtí údarás idirchaidrimh aonair ar cheart dó feidhmiú mar an pointe teagmhála aonair d'údarás nó do chomhlacht an Pháirtí eile.

3. Laistigh de 6 mhí tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, cuirfidh na Ballstáit a chéile ar an eolas faoi ainmneacha agus seoltaí na n-údarás inniúil agus na gcomhlachtaí dá dtagraítear i mír 2, agus faoi aon athrú orthu.

4. Rachaidh na húdaráis agus na comhlachtaí dá dtagraítear san Airteagal seo i ndlúthchomhar le chéile agus lorgóidh siad bealaí chun cúnamh le chéile a fheabhsú tuilleadh maidir le cur i bhfeidhm na Roinne seo, go háirithe chun cleachtais chalaoiseacha a chomhrac.

AIRTEAGAL 2.29

An Fochoiste um Thrádáil i bhFíonta agus Biotáillí

1. Déanfaidh an Fochoiste um Thrádáil i bhFíonta agus Biotáillí a bhunaítear le hAirteagal 1.10.1(c) (Fochoistí agus Comhlachtaí Eile de Chuid III den Chomhaontú seo):

- (a) faireachán a dhéanamh ar chur chun feidhme agus riar na Roinne seo;
- (b) fóram a sholáthar chun dul i gcomhar ar ábhair a bhaineann leis an Roinn seo agus chun faisnéis a mhalartú; agus
- (c) feidhmiú ceart na Roinne seo a áirithiú.

2. Féadfaidh an Fochoiste um Thrádáil i bhFíonta agus Biotáillí moltaí a dhéanamh agus cinntí a ullmhú don Chomhairle Chomhpháirteach, ar moltaí agus cinntí iad a d'fhéadfaí a ghlacadh mar a dhéantar foráil dó sa Roinn seo.

ROINN D

Gealltanais maidir le Rochtain Neamhtharaife ar an Margadh d'Earnálacha Eile

AIRTEAGAL 2.30

Earraí cógaisíochta

Gealltanais shonracha gach Páirtí maidir le rochtain neamhtharaife ar an margadh a bhaineann le táirgí cógaisíochta agus feistí leighis, leagtar amach in Iarscríbhinn 2- F iad (Earraí Cógaisíochta).

AIRTEAGAL 2.31

Mótarfheithiclí

Gealltanais shonracha gach Páirtí maidir le rochtain neamh-mhargaidh a bhaineann le mótarfheithiclí agus trealamh agus páirteanna díobh, leagtar amach in Iarscríbhinn 2- G iad (Mótarfheithiclí agus Trealamh agus Páirteanna Díobh).

CAIBIDIL 3

RIALACHA TIONSCNAIMH AGUS NÓSANNA IMEACHTA TIONSCNAIMH

ROINN A

Rialacha Tionscnaimh

AIRTEAGAL 3.1

Sainmhínithe

1. Chun críocha na Caibidle seo:
 - (a) ciallaíonn ‘caibidlí’, ‘ceannteidil’ agus ‘fo- cheannteidil’ na caibidlí (cód dhá dhigit), na ceannteidil (cód ceithre dhigit) agus na fo- cheannteidil (cód sé dhigit) a úsáidtear in ainmníocht an Chórais Chomhchuibhithe;
 - (b) I gcás Mheicsiceo, ciallaíonn ‘údarás rialtais inniúil’ an t- údarás inniúil laistigh den Aireacht Gheilleagair (*Secretaría de Economía*), nó a chomharba;

- (c) ciallaíonn ‘coinsíneacht’ táirgí a chuirtear go comhuaineach ó onnmhaireoir amháin chuig coinsíní amháin nó atá cumhdaithe ag doiciméad iompair amháin lena gcumhdaítear seoladh na dtáirgí sin ón onnmhaireoir chuig an gcoinsíní nó, in éagmais doiciméad den sórt sin, a sheoltar le sonrasc amháin;
- (d) ciallaíonn ‘údaráis chustaim’ an t- údarás rialtais atá freagrach, faoi dhlí Páirtí, as riarachán, cur i bhfeidhm agus forfheidhmiú dhlíthe agus rialacháin chustaim;
- (e) ciallaíonn ‘onnmhaireoir’ duine atá lonnaithe i gcríoch Pháirtí a onnmhairíonn ó chríoch an Pháirtí sin agus a tharraingíonn suas ráiteas maidir le tionscnamh;
- (f) ciallaíonn ‘allmhaireoir’ duine atá lonnaithe i gcríoch Pháirtí a allmhairíonn earra agus a éilíonn cóir fhabhrach taraife;
- (g) ciallaíonn ‘ábhar’ aon chomhábhar, amhábhar, comhpháirt, páirt, nó a leithéid, a úsáidtear chun táirge a tháirgeadh;
- (h) ciallaíonn ‘ábhair neamhthionscnaimh’ ábhair nach gcáilíonn mar ábhair thionscnaimh faoin gCaibidil seo;
- (i) ciallaíonn ‘ábhair thionscnaimh’ nó ‘táirgí tionscnaimh’ ábhair nó táirgí a cháilíonn mar ábhair thionscnaimh nó mar tháirgí tionscnaimh faoin gCaibidil seo;

- (j) ciallaíonn ‘táirge’ an táirge atá á mhonarú, fiú má tá sé beartaithe é a úsáid níos déanaí mar ábhar chun táirge eile a tháirgeadh; agus
- (k) ciallaíonn ‘táirgeadh’ aon chineál oibrithe nó próiseála nó oibríochtaí sonracha, lena n- áirítear cóimeáil.

AIRTEAGAL 3.2

Ceanglais Ghinearálta

1. Chun an chóir fhabhrach taraife arna tabhairt ag Páirtí d’earra tionscnaimh an Pháirtí eile a chur i bhfeidhm i gcomhréir leis an gComhaontú seo, measfar gur de thionscnamh an Pháirtí inar tharla an táirgeadh deiridh iad na táirgí seo a leanas:
 - (a) táirgí a fuarthas go hiomlán sa Pháirtí sin de réir bhrí Airteagal 3.4;
 - (b) táirgí a tháirgtear sa Pháirtí sin as ábhair thionscnaimh agus as na hábhair sin amháin; nó
 - (c) táirgí a tháirgtear sa Pháirtí sin ina n- ionchorpraítear ábhair neamhthionscnaimh, ar choinníoll go gcomhlíonann siad na ceanglais a leagtar amach in Iarscríbhinn 3- A (Rialacha Tionscnaimh Táirge- shonracha).
2. Táirge a mheastar gur de thionscnamh Páirtí é i gcomhréir le mír 1, ní mór dó na ceanglais eile ar fad is infheidhme sa Chaibidil seo a chomhlíonadh, maidir le cóir fhabhrach taraife a dheonú bunaithe ar éileamh de bhun Airteagal 3.16.

3. Má tá stádas tionscnaimh faighte ag táirge, ní mheasfar gur ábhair neamhthionscnaimh iad na hábhair neamhthionscnaimh a úsáideadh chun an táirge sin a tháirgeadh nuair atá an táirge sin ionchorpraithe mar ábhar i dtáirge eile.

4. Chun stádas tionscnaimh a fháil, ní mór go dtáirgfí an táirge ar an mbealach dá dtagraítear i bhfomhíreanna 1(a) go 1(c) gan cur isteach i bPáirtí.

AIRTEAGAL 3.3

Carnadh Tionscnaimh

1. Measfar gur de thionscnamh an Pháirtí eile é táirge de thionscnamh Páirtí má úsáidtear é mar ábhar chun táirge eile a tháirgeadh sa Pháirtí eile sin¹⁴.

2. Ní bheidh feidhm ag mír 1 más rud é:

(a) nach dtéann táirgeadh táirge thar na hoibríochtaí dá dtagraítear in Airteagal 3.6; agus

(b) gurb é cuspóir na táirgeachta sin, mar a thaispeántar ar bhonn cheannasacht na fianaise, dul timpeall ar dhlí airgeadais nó cánach na bPáirtithe.

¹⁴ I gcás ina bhfuil difríocht idir na Páirtithe ó thaobh na rialacha tionscnaimh de, cinnfear tionscnamh an ábhair sin i gcomhréir leis na rialacha tionscnaimh is infheidhme maidir leis an Páirtí is onnmhaireoir.

AIRTEAGAL 3.4

Táirgí a Fuarthas go hIomlán

1. Measfar go bhfuarthas go hIomlán i bPáirtí na nithe seo a leanas:
 - (a) táirgí mianracha a eastóscadh as a ithir nó as a ghrinneall farraige;
 - (b) plandaí agus táirgí glasraí a fhástar nó a bhuaintear sa Pháirtí sin;
 - (c) ainmhithe beo a rugadh agus a tógadh sa Pháirtí sin;
 - (d) táirgí a fuarthas ó ainmhithe beo a tógadh sa Pháirtí sin;
 - (e) táirgí a fuarthas ó ainmhithe maraithe a rugadh agus a tógadh sa Pháirtí sin;
 - (f) táirgí a fuarthas de thoradh fiach nó iascaireacht a rinneadh sa Pháirtí sin;
 - (g) táirgí a fuarthas de thoradh dobharshaothrú sa Pháirtí sin, más rud é go mbeirtear nó go dtógtar orgánaigh uisceacha, lena n- áirítear éisc, moilisc, crústaigh, inveirteabraigh uisceacha agus plandaí uisceacha agus plandaí uisceacha eile as stoc síl amhail uibheacha, eochraí, gealóga, gilidíní nó larbhaí, trí idirghabháil sna próisis tógtha nó fáis chun feabhas a chur ar an táirgeadh amhail stocáil rialta, beathú nó cosaint ó chreachadóirí;

- (h) táirgí iascaireachta mara agus táirgí eile a bhain soithí Páirtí amach as an bhfarraige lasmuigh d'aon fharraige theorann;
- (i) táirgí a tháirgtear ar bord loinge monarchan de chuid Páirtí as táirgí dá dtagraítear i bhfomhír (h) agus as na táirgí sin amháin;
- (j) earraí úsáidte a bailíodh ansin nach bhfuil oiriúnach ach amháin chun amhábhair a aisghabháil, lena n- áirítear na hamhábhair sin;
- (k) dramhaíl agus fuíoll a tháinig as oibríochtaí táirgthe a rinneadh sa Pháirtí sin;
- (l) táirgí a eastóscadh as grinneall na farraige nó as fo- ithir ghrinneall na farraige lasmuigh d'fharraige theorann Páirtí, ar choinníoll go bhfuil cearta acu an grinneall nó an fho- ithir sin a shaothrú nó a oibriú; nó
- (m) earraí a táirgeadh sna críocha sin as na táirgí a luaitear go sonrach i bhfomhíreanna (a) go (l) agus as na táirgí sin amháin.

2. Ciallaíonn na téarmaí 'soitheach de Pháirtí' agus 'long mhonarchan de Pháirtí' i bhfomhír 1(h) agus 1(i) soitheach nó long mhonarchan:

- (a) atá cláraithe i mBallstát nó i Meicsiceo;
- (b) a sheolann faoi bhratach Ballstáit nó faoi bhratach Mheicsiceo; agus

- (c) a chomhlíonann ceann de na coinníollacha seo a leanas:
 - (i) a bhfuil 50 % de ar a laghad faoi úinéireacht náisiúnach Ballstáit nó Mheicsiceo; nó
 - (ii) atá faoi úinéireacht fiontar:
 - (A) a bhfuil a gceannoifig agus bpríomháiit ghnó acu san Aontas Eorpach nó i Meicsiceo; agus
 - (B) a bhfuil 50 % ar a laghad de faoi úinéireacht eintiteas poiblí, náisiúnach nó fiontar de Bhallstáit nó de Mheicsiceo.

AIRTEAGAL 3.5

Lamháltais

1. Mura gcomhlíonann táirge na ceanglais atá leagtha amach in Iarscríbhinn 3- A (Rialacha Tionscnaimh Táirge- shonracha) de bharr úsáid ábhar neamhthionscnaimh sa táirgeadh, measfar mar sin féin gur de thionscnamh Páirtí an táirge sin, ar choinníoll:

- (a) nach mó luach iomlán an ábhair neamhthionscnaimh sin ná 10 % de phraghas an táirge díreach ón monarcha; agus

(b) nach sáraítear aon cheann de na céatadáin a leagtar amach in Iarscríbhinn 3- A (Rialacha Tionscnaimh Táirge- shonracha) maidir le luach nó meáchan uasta ábhar neamhthionscnaimh le cur i bhfeidhm na míre seo.

2. Níl feidhm ag mír 1 maidir le táirgí a aicmítear faoi Chaibidlí 50 go 63, a bhfuil feidhm ag na lamháltais a leagtar amach i Nótaí 5 agus 6 de Roinn A d'Iarscríbhinn 3- A (Rialacha Tionscnaimh Táirge- shonracha) maidir leo.

3. Níl feidhm ag mír 1 maidir le táirgí a fuarthas go hiomlán i bPáirtí de réir bhrí Airteagal 3.4. Má cheanglaítear le hIarscríbhinn 3 A (Rialacha Tionscnaimh Táirge- shonracha) nach mór do na hábhair a úsáidtear chun táirge a tháirgeadh a bheith ina n- ábhair a fuarthas go hiomlán, beidh feidhm ag an lamháltas dá ndéantar foráil le mír 1 le suim na n- ábhar sin.

AIRTEAGAL 3.6

Oibríochtaí Easpacha Oibrithe nó Próiseála

1. D'ainneoin Airteagal 3.2.1(c), ní mheasfar gur de thionscnamh Páirtí é táirge mura mbeidh ach na hoibríochtaí seo a leanas a rinneadh ar ábhair neamhthionscnaimh i dtáirgeadh an táirge i bPáirtí:

(a) oibríochtaí a dhéantar chun a áirithiú go gcoinneofar bail mhaith ar na táirgí le linn a n- iompair agus a stórála amhail aeráil, spré amach, triomú, cuisniú, cur ar salann, dé- ocsaíd sulfair nó tuaslagán uiscí, baint amach páirteanna loite, agus oibríochtaí den chineál céanna;

- (b) uisce a chur leis go simplí nó caolú nach ndéanann athrú ábhartha ar shaintréithe an táirge, nó díhiodráitiú nó dínádúró¹⁵ táirgí;
- (c) criathrú, scagadh, sórtáil, aicmiú, grádú, comhoiriúnú, lena n- áirítear tacair earraí a dhéanamh;
- (d) géarú, meilt shimplí nó gearradh simplí;
- (e) torthaí, cnónna nó glasraí a scamhadh, a scilleagadh agus na clocha a bhaint astu;
- (f) scileadh;
- (g) gráinní a bhaint amach;
- (h) gránaigh agus rís a shnasú nó a ghloiniú; rís a mheilt go páirteach nó go hiomlán;
- (i) oibríochtaí lena ndéantar siúcra a dhathú nó a bhlaistiú nó lena ndéantar cnapshiúcra; siúcra gránaithe a mheilt go páirteach nó go hiomlán;
- (j) athruithe pacáistíochta, briseadh agus cóimeáil pacáistí;
- (k) oibríochtaí simplí pacáistithe;

¹⁵ Cumhdaítear le dínádúró alcól a dhéanamh mí- oiriúnach lena chaitheamh ag an duine trí shubstaintí tocsaineacha nó bréana a chur leis.

- (l) marcanna, lipéid, lógónna, agus comharthaí idirdhealaithe eile den chineál sin a ghreamú de na táirgí nó dá bpacáistíocht;
- (m) níochán, glanadh, deannach, ocsaíd, ola, péint nó cumhdaigh eile a bhaint;
- (n) oibríochtaí simplí péinteála agus snasúcháin;
- (o) táirgí a mheascadh go simplí¹⁶, bídís ina dtáirgí de chineálacha éagsúla nó ná bídís¹⁷;
- (p) cóimeáil codanna a aicmítear mar earra iomlán nó críochnaithe i gcomhréir le Riail Léirmhínitheach Ghinearálta 2(a) de na Rialacha Ginearálta maidir le léirmhíniú an Chórais Chomhchuibhithe nó cóimeáil shimplí eile maidir le codanna;
- (q) díchóimeáil táirge ina gcodanna nó ina gcomhpháirteanna;
- (r) teicstílí agus earraí teicstíle a iarnáil nó a phreasáil;
- (s) marú ainmhithe; nó
- (t) meascán de dhá oibríocht nó níos mó a shonraítear i bhfomhíreanna (a) go (s).

¹⁶ Táirgí a mheascadh go simplí, cumhdaítear leis siúcra a mheascadh.

¹⁷ Níl feidhm ag na hoibríochtaí sin maidir le meascadh agus cumasc i gCaibidlí 27 go 30, i gCaibidlí 32 go 35 agus i gCaibidil 38.

2. Chun críoch mhír 1, measfar oibríochtaí a bheith simplí más rud é nach dteastaíonn scileanna speisialta, ná meaisíní, fearas, ná uirlisí a táirgeadh nó a suiteáladh go speisialta le haghaidh na n- oibríochtaí sin lena bhfeidhmiú, nó más rud é nach dtugann na hoibríochtaí a leanann as na scileanna, na hinnill, an fearas, nó na huirlisí sin saintréithe nó airíonna fíor- riachtanacha earra don earra sin.

AIRTEAGAL 3.7

Aonad Incháilitheachta

1. Chun an Chaibidil seo a chur i bhfeidhm, is é bheidh san aonad incháilitheachta an táirge sonrach a mheastar gurb é an bunaonad é agus an táirge á aicmiú faoin gCóras Comhchuibhithe.
2. Nuair a dhéantar táirge, ar táirge é atá déanta as grúpa earraí nó as comhthiomsú earraí, a aicmiú faoi aon cheannteideal amháin de réir théarmaí an Chórais Chomhchuibhithe, is é an táirge ina iomláine atá san aonad incháilitheachta;
3. I gcás inarb éard atá i gcoinsíneacht líon táirgí comhionanna a aicmítear faoin gceannteideal céanna, cuirfear gach mír san áireamh ar bhonn aonair agus an Chaibidil seo á cur i bhfeidhm.

AIRTEAGAL 3.8

Deighilt Chuntasaíochta

1. Más rud é go n- úsáidtear ábhair idirmhalartacha thionscnaimh agus neamhthionscnaimh i dtáirgeadh earra, féadfar bainistiú a dhéanamh ar ábhair tríd an modh deighilte cuntasaíochta a úsáid gan na hábhair a choinneáil i stoic ar leithligh.
2. Má dhéantar na táirgí idirmhalartacha tionscnaimh agus neamhthionscnaimh i gCaibidlí 10, 15, 27, 28, 29, ceanteidil 32.01 go 32.07, nó ceanteidil 39.01 go 39.14 a chumasc go fisiceach nó a mheascadh i stoic i bPáirtí sula n- onnmhairítear chuig an bPáirtí eile iad, féadfar bainistiú na dtáirgí sin a dhéanamh tríd an modh deighilte cuntasaíochta a úsáid gan na táirgí sin a choinneáil i stoic ar leithligh.
3. Chun críoch mhíreanna 1 agus 2, is éard atá in ábhair idirmhalartacha nó i dtáirgí idirmhalartacha ábhair chomhchineáil nó táirgí comhchineáil den cháilíocht tráchtála chéanna, agus na tréithe teicniúla agus fisiceacha céanna acu, agus nach féidir a idirdhealú ó chéile, i gcás ábhar, a luaithe a ionchorpraítear sa táirge críochnaithe iad.
4. An modh deighilte cuntasaíochta a úsáidtear chun stoic a bhainistiú, cuirfear i bhfeidhm é de bhun chóras bainistíochta stoic atá i gcomhréir leis na prionsabail chuntasaíochta a nglactar leo go ginearálta sa Pháirtí.

5. Ní mór don chóras bainistíochta stoic a áirithiú tráth ar bith, maidir leis an líon táirgí a fuarthas agus a d'fhéadfaí a mheas mar tháirgí tionscnaimh i bPáirtí, nach bhfuil sé níos mó ná an líon a bheadh faighte dá n- úsáidfí modh lena ndéanfaí na stoic a dheighilt go fisiceach.
6. Ní mór do mhonaróir a úsáideann córas bainistíochta stoic taifid a choimeád ar oibriú an chórais ar taifid iad a bheidh de dhíth ar údaráis chustaim an Pháirtí lena mbaineann chun comhlíontacht le forálacha na Caibidle seo a fhíorú.
7. Féadfaidh Páirtí a cheangal go mbeidh úsáid modha deighilte cuntasáíochta de bhun an Airteagail seo faoi réir údarú a fháil roimh ré ó údaráis chustaim an Pháirtí sin.
8. Féadfaidh údaráis chustaim Páirtí deonú an údaraithe dá dtagraítear i mír 7 a chur faoi réir aon choinníll a mheasfaidh siad a bheith iomchuí agus féadfaidh siad an t- údarú a tharraingt siar má bhaineann an monaróir úsáid mhíchuí as nó má mhainníonn sé aon cheann de na coinníollacha eile a leagtar síos sa Chaibidil seo a chomhlíonadh.

AIRTEAGAL 3.9

Gabhálais, Páirteanna Spártha agus Uirlisí

1. Gabhálais, páirteanna spártha agus uirlisí a sheoltar in éineacht le píosa trealaimh, meaisín, fearas nó feithicil, ar cuid den ghnáth- threalamh iad agus atá ar áireamh i bpraghas an ghnáth- threalaimh nó nach bhfuil sonrasc ar leith ag gabháil leo, measfar gur cuid den phíosa trealaimh, den inneall, den fhearas nó den fheithicil sin iad.

2. Ní chuirfear na gabhálaí, páirteanna spártha agus uirlisí dá dtagraítear i mír 1 san áireamh chun tionscnamh an táirge a chinneadh ach amháin chun uasluach na n-ábhar neamhthionscnaimh a ríomh má tá táirge faoi réir uasluach ábhar neamhthionscnaimh a leagtar amach in Iarscríbhinn 3- A (Rialacha Tionscnaimh Táirge- shonracha).

AIRTEAGAL 3.10

Tacair

Measfar gur de thionscnamh Páirtí iad tacair, mar a shainmhínítear iad i Rial Ginearálta 3 um Léirmhíniú ar an gCóras Comhchuibhithe, más comhpháirteanna tionscnaimh iad a gcomhpháirteanna uile. I gcás ina bhfuil idir earraí tionscnaimh agus neamhthionscnaimh i dtacar, measfar gur tacar de thionscnamh Páirtí an tacar ina iomláine, ar choinníoll nach mó luach na n-earraí neamhthionscnaimh ná 15 % de phraghas díreach ón monarcha an tacair.

AIRTEAGAL 3.11

Eilimintí Neodracha

Chun a chinneadh an táirge de thionscnamh Páirtí é an táirge, ní bheidh sé riachtanach tionscnamh na nithe seo a leanas, ar féidir iad a úsáid le linn a tháirgthe, a chinneadh:

(a) breosla, fuinneamh, catalaigh, agus tuaslagóirí;

- (b) trealamh, gairis agus soláthairtí a úsáidtear chun an táirge a thástáil nó chun iniúchadh a dhéanamh air;
- (c) lámhainní, spéaclaí, coisbheart, éadaí, trealamh agus soláthairtí sábháilteachta;
- (d) innill, uirlisí, díslí agus múnlaí;
- (e) gléasra, trealamh, páirteanna spártha agus ábhair a úsáidtear chun trealamh agus foirgnimh a chothabháil;
- (f) bealaí, gréisc, ábhair chumaisc agus ábhair eile a úsáidtear sa táirgeadh nó chun trealamh agus foirgnimh a oibriú; agus
- (g) ábhair eile nach bhfuil ionchorpraithe sa táirge agus nach mbeartaítear a ionchorprú i gcomhdhéanamh deiridh an táirge.

AIRTEAGAL 3.12

Ábhair Phacála, Ábhair Phacáistíochta agus Coimeádáin

1. Ní chuirfear ábhair phacáistíochta agus coimeádáin ina bhfuil an táirge pacáistithe lena mhiondíol san áireamh chun tionscnamh an táirge a chinneadh má tá siad aicmithe leis an táirge de bhun Rial Ghinearálta 5 maidir le Léirmhíniú an Chórais Chomhchuibhithe, ach amháin chun uasluach ábhar neamhthionscnaimh a ríomh má tá táirge faoi réir uasluach ábhar neamhthionscnaimh i gcomhréir le hIarscríbhinn 3- A (Rialacha Tionscnaimh Táirgeshonracha).

2. Ní chuirfear ábhair phacála agus coimeádáin ina bhfuil táirge pacáilte lena loingsiú san áireamh chun tionscnamh an táirge a chinneadh.

AIRTEAGAL 3.13

Earraí arna dtabhairt ar ais

Má dhéantar earraí tionscnaimh de Pháirtí a onnmhairítear ón bPáirtí sin chuig tríú tír a thabhairt ar ais, measfar gur earraí neamhthionscnaimh iad, ach amháin más féidir an méid seo a leanas maidir leis na hearraí a tugadh ar ais a léiriú chun sástacht na n- údarás custaim:

- (a) gurb iad na hearraí céanna a onnmhairíodh; agus
- (b) nach ndeachaigh siad faoi aon oibríocht seachas an oibríocht a bhí riachtanach chun bail mhaith a choimeád orthu le linn dóibh a bheith sa tríú tír sin nó le linn a n- onnmhairithe.

AIRTEAGAL 3.14

Neamhathrú

1. Beidh sna hearraí a dhearbhfófar le haghaidh allmhairiú i bPáirtí na hearraí céanna a onnmhairíodh ón bPáirtí eile ar dá thionscnamh a mheastar iad a bheith. Ní bheidh athrú ná claochlú déanta ar na hearraí sin ar aon bhealach ná ní bheidh oibríochtaí déanta orthu seachas oibríochtaí chun dea- bhail a choinneáil orthu nó seachas marcanna, lipéid, séalaí nó aon comhartha aitheantais a chur leo nó a ghreamú díobh chun a áirithiú go gcomhlíonfar ceanglais intíre shonracha de chuid an Pháirtí is allmhaireoir sula ndearbhaítear iad le haghaidh allmhairiú.
2. Féadfar stóráil earraí nó coinsíneachtaí a dhéanamh i dtríú tír ar choinníoll go bhfanfaidh siad faoi mhaoirseacht chustaim sa tríú tír sin.
3. Gan dochar d'fhorálacha Roinn B, féadfar roinnt coinsíneachtaí a dhéanamh i dtríú tír más é an t- onnmhaireoir a dhéanann an roinnt nó más faoi fhreagracht an onnmhaireora atá sé, ar choinníoll go bhfanann na hearraí faoi mhaoirseacht chustaim sa tríú tír sin.
4. Measfar gur deimhníodh comhlíonadh mhíreanna 1 go 3 mura mbeidh cúis ag na húdaráis chustaim a mhalairt a chreidiúint. I gcás den sórt sin, soláthróidh an t- allmhaireoir, i gcomhréir le forálacha dhlí gach Páirtí, fianaise ar chomhlíonadh trí mhodh iomchuí, lena n- áirítear trí dhoiciméid iompair chonarthacha amhail billí luchta, nó fianaise fhíorasach nó nithiúil bunaithe ar mharcáil nó ar uimhriú pacáistí nó aon fhianaise a bhaineann leis na hearraí féin.

AIRTEAGAL 3.15

Taispeántais

1. Táirgí tionscnaimh a sheoltar lena dtaispeáint i dtríú tír agus a dhíoltar i ndiaidh an taispeántais lena n- allmhairiú i bPáirtí, tairbheoidh siad ar a n- allmhairiú d'fhorálacha an Chomhaontaithe seo ar choinníoll go léireofar chun sástacht na n- údarás custaim:

- (a) gur choinsínigh onnmhaiseoir na táirgí sin ó Pháirtí chuig an tríú tír ina raibh an taispeántas ar siúl agus gur thaispeáin sé ann iad;
- (b) go ndearna an t- onnmhaiseoir sin na táirgí a dhíol nó a dhiúscairt ar dhóigh eile le duine i bPáirtí;
- (c) gur coinsíníodh na táirgí, le linn an taispeántais nó go díreach tar éis an taispeántais sa stát ar seoladh isteach ann iad lena dtaispeáint; agus
- (d) nár úsáideadh na táirgí, ó coinsíníodh iad lena dtaispeáint, chun aon chuspóir seachas chun iad a léiriú ag an taispeántas.

2. Ní mór ráiteas maidir le tionscnamh a tharraingt suas i gcomhréir le forálacha Roinn B agus a chur isteach chuig údaráis chustaim an Pháirtí is allmhaiseoir ar an ngnáthbhealach. Caithfidh ainm agus seoladh an taispeántais a bheith luaite air.

3. Beidh feidhm ag mír 1 maidir le haon taispeántas trádála, tionscail, talmhaíochta nó ceardaíochta, aon aonach nó léiriú nó taispeántas poiblí comhchosúil nach n- eagraítear chun críoch príobháideach i siopaí nó in áitreabh gnó d'fhonn na táirgí sin a dhíol agus a bhfanann na táirgí faoi rialú custaim lena linn.

4. Féadfaidh údaráis chustaim an Pháirtí is allmhaireoir fianaise a éileamh lena léireofaí gur coinníodh na táirgí faoi rialú custaim sa tríú tír taispeántais, chomh maith le fianaise dhoiciméadach bhreise ar na coinníollacha faoinar taispeánadh iad.

ROINN B

Nósanna Imeachta Tionscnaimh

AIRTEAGAL 3.16

Éileamh ar Chóir Fhabhrach Taraife agus Ráiteas maidir le Tionscnamh

1. Déanfaidh an Páirtí is allmhaireoir cóir fhabhrach taraife a dheonú do tháirge de thionscnamh an Pháirtí eile, tráth a allmhairithe, de réir bhrí Airteagal 3.2 ar bhonn éilimh ón allmhaireoir ar chóir fhabhrach taraife, ar choinníoll go gcomhlíonfar gach ceanglas eile is infheidhme sa Chaibidil seo.

2. Beidh an t- éileamh ar chóir fhabhrach taraife bunaithe ar ráiteas maidir le tionscnamh arna eisiúint i gcomhréir le hAirteagal 3.18 a sholáthróidh an t- onnmhaireoir ar shonrasc nó ar aon doiciméad tráchtála eile.
3. Áireofar an t- éileamh ar chóir fhabhrach taraife agus an ráiteas maidir le tionscnamh dá dtagraítear i mír 2 sa dearbhú allmhairiúcháin custaim, i gcomhréir le dlíthe agus rialacháin an Pháirtí is allmhaireoir.
4. An t- allmhaireoir a bhfuil éileamh á dhéanamh aige bunaithe ar ráiteas maidir le tionscnamh dá dtagraítear i mír 2, beidh an ráiteas maidir le tionscnamh ina sheilbh aige agus, i gcás ina n- éileofaí é, cuirfidh sé cóip den ráiteas maidir le tionscnamh ar fáil d'údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir.
5. Níl feidhm ag míreanna 2, 3 agus 4 maidir leis na cásanna a shonraítear in Airteagal 3.23.

AIRTEAGAL 3.17

Éilimh ar Chóir Fhabhrach i ndiaidh Allmhairiúcháin

1. Déanfaidh gach Páirtí foráil go bhféadfaidh allmhaireoir cóir fhabhrach taraife a éileamh i ndiaidh an allmhairithe agus aisíocaíocht a fháil maidir le haon dleacht chustaim bhreise a íocadh as an earra allmhairithe i gcás nach ndearna an t- allmhaireoir éileamh ar chóir fhabhrach taraife tráth an allmhairithe agus go gcáileodh an t- earra i gceist, tráth an allmhairithe, d'éileamh den sórt sin mar earra tionscnaimh i gcomhréir le hAirteagal 3.2.

2. Déanfaidh an t- allmhaireoir éileamh ar chóir fhabhrach taraife tráth nach déanaí ná 1 bhliain amháin tar éis dháta an allmhairithe. Mar choinníoll chun cóir fhabhrach taraife a dheonú de bhun mhír 1, féadfaidh Páirtí a cheangal ar an allmhaireoir:

- (a) cóip den ráiteas maidir le tionscnamh don earra lena mbaineann a sholáthar;
- (b) gach doiciméad eile is gá chun an t- earra a allmhairiú a chur isteach; agus
- (c) a dhearbhu gur earra tionscnaimh a bhí san earra tráth a allmhairithe.

AIRTEAGAL 3.18

Coinníollacha le haghaidh an Ráitis Maidir le Tionscnamh a Tharraingt Suas

1. Féadfaidh onnmhaireoir an ráiteas maidir le tionscnamh dá dtagraítear in Airteagal 3.16.2 a tharraingt suas, ar onnmhaireoir é atá cláraithe:
- (a) i Meicsiceo, mar onnmhaireoir atá údaraithe ag an údarás rialtais inniúil faoi réir aon choinníll a mheastar a bheith iomchuí chun stádas tionscnaimh na n- earraí a fhíorú, chomh maith le comhlíontacht na gceanglas eile sa Chaibidil seo; agus
 - (b) san Aontas Eorpach, mar onnmhaireoir i gcomhréir le dlí ábhartha an Aontais Eorpaigh (Córas Onnmhaireoirí Cláraithe).

2. Deonóidh na húdaráis chustaim nó an t- údarás rialtais inniúil uimhir don onnmhaireoir cláraithe a bheidh le feiceáil ar an ráiteas maidir le tionscnamh. Déanfaidh na húdaráis chustaim nó an t- údarás rialtais inniúil an próiseas clárúcháin a bhainistiú agus féadfaidh siad an clárúchán a tharraingt siar i gcás ina mbainfeadh an t- onnmhaireoir úsáid mhícheart as.
3. Féadfaidh aon onnmhaireoir ráiteas maidir le tionscnamh dá dtagraítear in Airteagal 3.16.2 a tharraingt suas le haghaidh aon choinsíneacht atá comhdhéanta de phacáiste amháin nó níos mó ina bhfuil táirgí tionscnaimh nach mó a luach iomlán ná EUR 6 000.
4. Déanfaidh an t- onnmhaireoir ráiteas maidir le tionscnamh a tharraingt suas trí úsáid a bhaint as ceann de na leaganacha teanga d'Iarscríbhinn 3- B (Téacs an Ráitis maidir le Tionscnamh) ar shonrasc nó ar aon doiciméad tráchtála eile ina dtugtar tuairisc leordhóthanach ar an earra tionscnaimh chun é a shainaithint.
5. Beidh bunsíniú an onnmhaireora lámhscríofa ar ráitis maidir le tionscnamh. Ní cheanglófar ar onnmhaireoir atá cláraithe i gcomhréir le mír 1 ráitis den sórt sin a shíniú ar choinníoll go nglacann an t- onnmhaireoir freagracht iomlán i leith údaráis chustaim nó údarás rialtais inniúil an Pháirtí is onnmhaireoir i ndáil le haon ráiteas maidir le tionscnamh lena sainaitheann an t- onnmhaireoir amhail is gur shínigh an t- onnmhaireoir sin an ráiteas maidir le tionscnamh de láimh.
6. Maidir leis an onnmhaireoir a dhéanfaidh ráiteas maidir le tionscnamh a tharraingt suas, beidh sé sásta a chur isteach tráth ar bith, arna iarraidh sin d'údaráis chustaim nó d'údarás rialtais inniúil an Pháirtí is onnmhaireoir, gach doiciméad iomchuí a chruthaíonn stádas tionscnaimh na dtáirgí lena mbaineann agus a chruthaíonn gur comhlíonadh ceanglais eile na Caibidle seo.
7. Féadfaidh an t- onnmhaireoir ráiteas maidir le tionscnamh a tharraingt suas tráth a onnmhairítear na hearraí lena mbaineann an ráiteas, nó i ndiaidh a n- onnmhairithe.

AIRTEAGAL 3.19

Bailíocht an Ráitis maidir le Tionscnamh

1. Beidh ráiteas maidir le tionscnamh bailí go ceann 1 bhliain amháin ón dáta a tarraingíodh suas é.
2. Féadfaidh feidhm a bheith ag ráiteas maidir le tionscnamh maidir leis na nithe seo a leanas:
 - (a) lastas amháin de tháirge; nó
 - (b) il- lastais de tháirgí comhionanna laistigh d’aon tréimhse nach faide ná 12 mhí a shonraítear sa ráiteas maidir le tionscnamh.

AIRTEAGAL 3.20

Allmhairiú i dTráthchodanna

I gcás ina ndéanfar, arna iarraidh sin d’onnmhaireoir agus i gcomhréir leis na coinníollacha atá leagtha síos ag údaráis chustaim an Pháirtí is allmhaireoir, earraí a allmhairiú i dtráthchodanna, ar earraí iad atá díchóimeáilte nó neamhchóimeáilte de réir bhrí Riail Ghinearálta 2(a) maidir le léirmhíniú an Chórais Chomhchuibhithe faoi chuimsiú Ranna XV go XXI den Chóras Comhchuibhithe, cuirfear aon ráiteas aonair maidir le tionscnamh isteach, mar a éilíonn na húdaráis chustaim, tráth a allmhaireofar an chéad tráthchuid.

AIRTEAGAL 3.21

Neamhréitigh agus Mionearráidí

1. Mion- neamhréitigh idir an ráiteas maidir le tionscnamh agus na doiciméid a chuirtear isteach chuig an oifig chustaim chun na foirmiúlachtaí maidir leis na hearraí a allmhairiú a dhéanamh, ní chuirfear an ráiteas maidir le tionscnamh ar neamhní go hiomlán dá mbarr, i gcás ina suífear go gcomhfhreagraíonn an doiciméad sin do na táirgí lena mbaineann.
2. Ní dhiúltóidh údarais chustaim an Pháirtí is allmhaireoir d'éileamh ar chóir fhabhrach taraife de dheasca mionearráidí sa ráiteas maidir le tionscnamh, amhail earráidí cló.

AIRTEAGAL 3.22

Ceanglais maidir le Taifid a Choinneáil

1. Allmhaireoir a dhéanann éileamh ar chóir fhabhrach taraife le haghaidh earra a allmhairítear isteach i bPáirtí, beidh an ráiteas maidir le tionscnamh a tharraing an t- allmhaireoir suas ina sheilbh aige agus coinneoidh sé é go ceann 3 bliana ar a laghad tar éis dháta allmhairithe an táirge nó go ceann tréimhse níos faide de réir mar a shonróidh an Páirtí is allmhaireoir.

2. Onnmhaireoir a bhfuil ráiteas maidir le tionscnamh tarraingthe suas aige, beidh cóip den ráiteas maidir le tionscnamh agus de na taifid eile uile ina sheilbh aige, ar taifid iad lena léirítear go gcomhlíonann an táirge na ceanglais chun stádas tionscnaimh a fháil, agus coinneoidh sé go ceann 3 bliana iad ar a laghad tar éis dó an ráiteas maidir le tionscnamh sin a dhéanamh, nó go ceann tréimhse níos faide de réir mar a shonróidh an Páirtí is onnmhaireoir.
3. Féadfar na taifid a choinneofar i gcomhréir leis an Airteagal seo a choinneáil i bhformáid leictreonach.

AIRTEAGAL 3.23

Díolúintí ón Ráiteas maidir le Tionscnamh

1. Earraí a sheolfar mar phacáistí ar luach íseal ó dhaoine príobháideacha chuig daoine príobháideacha nó atá ina gcuid de bhagáiste pearsanta taistealaithe, ligfear isteach i gcáil earraí tionscnaimh iad gan ráiteas maidir le tionscnamh a éileamh ina leith, ar choinníoll nach bhfuil na hearraí sin á n- allmhairiú lena dtrádáil agus gur dearbhaíodh go gcomhlíonann siad ceanglais na Caibidle seo agus nach bhfuil aon amhras ann go bhfuil an dearbhú sin fíor.
2. Allmhairí atá ócáideach agus nach bhfuil iontu ach táirgí lena n- úsáid go pearsanta ag na faighteoirí nó na taistealaithe nó a dteaghlach, ní mheasfar gur allmhairí lena dtrádáil iad más léir ar chineál agus ar chainníocht na n- earraí nach bhfuil aon chríoch trádála beartaithe dóibh, ar choinníoll nach mbeidh an t- allmhairiú ina chuid de shraith allmhairithe a d'fhéadfaí a mheas go réasúnach go ndearnadh ar leithligh iad chun an ceanglas i ndáil le ráiteas maidir le tionscnamh a sheachaint.

3. Ní sháróidh luach iomlán na n- earraí dá dtagraítear i mír 1 EUR 500 nó a chomhionann in airgeadra an Pháirtí i gcás pacáistí ar luach íseal, ná EUR 1 200 nó a chomhionann in airgeadra an Pháirtí i gcás earraí ar cuid de bhagáiste pearsanta taistealaí iad.

4. Ní fhorléireofar aon ní san Airteagal seo mar ní a chuireann bac ar Pháirtí rialuithe custaim iomchuí a ghlacadh chun comhlíontacht leis na forálacha a leagtar amach i míreanna 1 go 3 a áirithiú.

AIRTEAGAL 3.24

Fíorú Tionscnaimh agus Comhar Riaracháin

1. Soláthróidh na Páirtithe dá chéile seoltaí agus faisnéis teagmhála na n- údarás custaim nó an údaráis rialtais inniúil atá freagrach as na ráitis maidir le tionscnamh a fhíorú.

2. Chun cur i bhfeidhm ceart na Caibidle seo a áirithiú, tabharfaidh na Páirtithe cúnamh dá chéile, trína gcuid údarás custaim nó tríd an údarás rialtais inniúil, chun a fhíorú cé acu an earraí tionscnaimh iad na hearraí nó nach iad, chomh maith le barántúlacht na ráiteas maidir le tionscnamh agus cruinneas na faisnéise a sholáthraítear sna ráitis sin a fhíorú.

3. Déanfar fíoruithe ar ráitis maidir le tionscnamh go randamach nó i gcásanna ina bhfuil amhras réasúnta ar údaráis chustaim an Pháirtí is allmhaireoir faoi bharántúlacht na ráiteas, stádas tionscnaimh na n- earraí lena mbaineann nó comhlíonadh na gceanglas eile atá sa Chaibidil seo.

4. Chun na forálacha i mír 3 a chur chun feidhme, iarrfaidh údaráis chustaim an Pháirtí is allmhaireoir fíorú i scríbhinn maidir le tionscnamh ar údarás custaim nó ar údarás rialtais inniúil an Pháirtí is onnmhaireoir trí na nithe seo a leanas a sholáthar:

- (a) céannacht an údaráis custaim a d'eisigh an iarraidh;
- (b) ainm an onnmhaireora atá le fíorú;
- (c) ábhar agus raon feidhme an fhíoraithe; agus
- (d) cóip den ráiteas maidir le tionscnamh agus, más infheidhme aon doiciméadacht ábhartha eile.

5. Is é údarás custaim nó údarás rialtais inniúil an Pháirtí is onnmhaireoir a dhéanfaidh an fíorú. Chun na críche sin, beidh sé de cheart acu aon fhianaise a iarraidh agus cigireacht de chineál ar bith a dhéanamh ar chuntais an onnmhaireora nó aon chineál eile seiceála a dhéanamh a mheasann siad a bheith iomchuí.

6. Cuirfidh údarás custaim nó údarás rialtais inniúil an Pháirtí is onnmhaireoir an t- údarás custaim a iarrann an fíorú ar an eolas faoi thorthaí an fhíoraithe sin a luaithe is féidir. Cuirfear na torthaí i láthair i dtuarascáil scríofa lena léirítear go soiléir cé acu is féidir nó nach féidir a mheas gur earraí tionscnaimh iad na hearraí lena mbaineann, go bhfuil an ráiteas maidir le tionscnamh barántúil agus go gcomhlíontar ceanglais eile na Caibidle seo. Áireofar na nithe seo a leanas sa tuarascáil scríofa sin:

- (a) torthaí an fhíorúcháin;
- (b) tuairisc ar na hearraí a bhí faoi réir fíorú agus an t- aicmiú taraife atá ábhartha do chur i bhfeidhm na rialacha tionscnaimh;
- (c) tuairisc agus míniú ar an réasúnaíocht maidir le stádas tionscnaimh an earra; agus
- (d) doiciméadacht tacaíochta, más infhaighte.

7. Más rud é, i gcásanna ina bhfuil amhras réasúnta ann, nach bhfuarthas aon fhreagra laistigh de 10 mí ó dháta na hiarrata ar fhíorú, nó i gcás nach bhfuil faisnéis leordhóthanach sa fhreagra chun barántúlacht an doiciméid atá i gceist nó tionscnamh an earra a chinneadh, beidh na húdaráis chustaim a d'iarr an fíorú i dteideal an chóir fhabhrach taraife a dhiúltú, ach amháin in imthosca eisceachtúla.

8. Tabharfaidh an Páirtí is allmhaireoir fógra don Pháirtí is onnmhaireoir laistigh de 60 lá ón dáta a fuarthas an tuarascáil i scríbhinn, más ann do dhifríochtaí i ndáil le nósanna imeachta fíorúcháin an Airteagail seo, nó i ndáil leis an léirmhíniú ar na rialacha tionscnaimh, chun a chinneadh cé acu a cháilíonn earra mar earra tionscnaimh nó nach gcáilíonn, agus mura féidir na difríochtaí sin a réiteach trí chomhairliúcháin idir an t- údarás custaim a d'iarr an fíorú agus an t- údarás custaim nó an t- údarás rialtais inniúil a bhí freagrach as an bhfíorú a dhéanamh.

9. Cuirfidh na Páirtithe comhairliúcháin ar siúl agus tabharfaidh siad na comhairliúcháin sin i gcrích laistigh de 90 lá tar éis dháta an fhógra dá dtagraítear i mír 8, chun na difríochtaí sin a réiteach, arna iarraidh sin do cheachtar den dá Pháirtí. Féadfar síneadh a chur leis an tréimhse chun comhairliúcháin a thabhairt i gcrích, ar bhonn cás ar chás, trí thoiliú frithpháirteach i scríbhinn idir na Páirtithe. Féachfaidh na Páirtithe leis na difríochtaí sin a réiteach laistigh den Fhochoiste um Chustam, Éascú Trádála agus Rialacha Tionscnaimh a bhunaítear le hAirteagal 1.10.1(d) (Fochóistí agus Comhlachtaí Eile de Chuid III den Chomhaontú seo).

10. Ní chuirtear cosc leis an gCaibidil seo, ar údarás custaim Páirtí aon bheart eile a mheasann sé is gá a dhéanamh, ar feitheamh réiteach ar na difríochtaí dá dtagraítear i mír 8 faoin gComhaontú seo.

AIRTEAGAL 3.25

Rúndacht

1. Coimeádfaidh gach Páirtí, de réir a dhlí, rúndacht na faisnéise arna cur ar fáil ag an bPáirtí eile dó, de bhun na Caibidle seo, agus cosnóidh sé an fhaisnéis sin ar nochtadh.
2. Ní fhéadfaidh údaráis chustaim nó údarás rialtais inniúil an Pháirtí is allmhaireoir an fhaisnéis a fhaightear ón bPáirtí eile a úsáid ach amháin chun críocha na Caibidle seo.
3. Ní nochtfaidh údaráis chustaim ná údarás rialtais inniúil an Pháirtí is onnmhaireoir faisnéis rúnda gnó a fuarthas ón onnmhaireoir, mura bhforáiltear dá mhalairt sa Chaibidil seo.
4. Ní bhainfidh an Páirtí is allmhaireoir úsáid as an bhfaisnéis a fuair a údarás custaim de bhun na Caibidle seo in aon imeacht coiriúil a dhéanfaidh cúirt nó breitheamh, ach amháin i gcás ina mbeidh an Páirtí is onnmhaireoir curtha ar an eolas i scríbhinn ag an bPáirtí is allmhaireoir faoin bhfaisnéis atá beartaithe aige a úsáid agus faoin údar leis an úsáid sin, agus ar choinníoll nach ndéanfaidh an Páirtí is onnmhaireoir aon agóid ina leith.

5. Ní fhorléireofar aon ní sa Chomhaontú seo mar ní a chuireann bac ar Pháirtí úsáid a bhaint as faisnéis rúnda chun críocha an dlí custaim a bhaineann leis an gCaibidil seo a riar nó a fhorfheidhmiú, nó mar a éileofar ar shlí eile le dlí an Pháirtí, lena n- áirítear in imeachtaí riaracháin, gar- bhreithiúnacha nó breithiúnacha.

AIRTEAGAL 3.26

Bearta agus Smachtbhannaí Riaracháin

Forchuirfidh Páirtí bearta riaracháin agus smachtbhannaí ar aon duine a tharraingíonn suas doiciméad, nó a chuireann faoi deara doiciméad a tharraingt suas, a bhfuil faisnéis mhíchruinn ann chun cóir fhabhrach taraife a fháil le haghaidh earraí.

ROINN C

Forálacha Eile

AIRTEAGAL 3.27

An Chaibidil a chur i bhfeidhm maidir le Ceuta agus Melilla

1. Chun críocha na Caibidle seo, i gcás an Aontais Eorpaigh, ní chuimsíonn an téarma ‘Páirtí’ Ceuta ná Melilla.

2. Maidir le táirgí de thionscnamh Mheicsiceo, nuair a allmhairítear isteach in Ceuta agus Melilla iad, beidh siad faoi réir na córa custaim céanna faoin gComhaontú seo, ar gach slí, leis an gcóir chustaim a chuirtear i bhfeidhm maidir le táirgí de thionscnamh chríoch chustaim an Aontais Eorpaigh de réir Phrótacal 2 d'Ionstraim Aontachais Ríocht na Spáinne agus Phoblacht na Portaingéile don Aontas Eorpach. Tabharfaidh Meicsiceo d'allmhairí earraí a chumhdaítear leis an gComhaontú agus ar de thionscnamh Ceuta agus Melilla iad an chóir chustaim chéanna agus a thugtar d'earraí a allmhairítear ón Aontas Eorpach agus dá thionscnamh.
3. Beidh feidhm *mutatis mutandis* ag na rialacha tionscnaimh agus ag na nósanna imeachta maidir le tionscnamh dá dtagraítear sa Chaibidil seo maidir le táirgí a onnmhairítear ó Mheicsiceo go Ceuta agus Melilla agus maidir le táirgí a onnmhairítear ó Ceuta agus Melilla go Meicsiceo.
4. Measfar gurb aon chríoch amháin iad Ceuta agus Melilla.
5. Cuirfidh an t- onnmhaireoir 'Meicsiceo' nó 'Ceuta agus Melilla' isteach i réimse 3 de théacs an ráitis maidir le tionscnamh, ag brath ar thionscnamh an earra.
6. Is iad údaráis chustaim na Spáinne a bheidh freagrach as an gCaibidil seo a chur i bhfeidhm agus a chur chun feidhme in Ceuta agus Melilla.

AIRTEAGAL 3.28

Prionsacht Andóra agus Poblacht San Mairíne

Cóir fhabhrach taraife earraí de thionscnamh Andóra agus San Mairíne agus cinneadh tionscnaimh na n- earraí sin, leagtar amach in Iarscríbhinn 3- C iad (Prionsacht Andóra agus Poblacht San Mairíne).

AIRTEAGAL 3.29

Nótaí míniúcháin

Nótaí míniúcháin i ndáil le léirmhíniú, cur i bhfeidhm agus riar na Caibidle seo, leagtar amach iad in Iarscríbhinn 3- D (Nótaí Míniúcháin).

AIRTEAGAL 3.30

Forálacha idirthréimhseacha

1. Maidir le hearraí a ndearnadh éileamh ar chóir fhabhrach taraife agus allmhairiú ina leith roimh theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, beidh feidhm ag na rialacha agus ag na coinníollacha a leagtar amach in Iarscríbhinn III a ghabhann le Cinneadh Uimh. 2/2000 ó Chomhairle Chomhpháirteach CE- Mheicsiceo an 23 Márta 2000 agus i bhFoscscríbhinní I go V a ghabhann leis go ceann uastréimhse 3 bliana i ndiaidh theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo.

2. Cruthúnas ar thionscnamh arna eisiúint i gcomhréir le forálacha Iarscríbhinn III a ghabhann le Cinneadh Uimh. 2/2000 ó Chomhairle Chomhpháirteach CE- Mheicsiceo an 23 Márta 2000 agus i bhFoscríbhinní I go V a ghabhann leis, maidir le hearraí nach ndearnadh éileamh ar chóir fhabhrach taraife ina leith faoi dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, ní bheidh sé bailí.

3. Maidir le hearraí a bheidh, ar dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, faoi bhealach ón bPáirtí is onnmhaireoir go dtí an Páirtí is allmhaireoir nó faoi rialú custaim sa Pháirtí is allmhaireoir gan dleachtanna allmhairiúcháin ná cánacha a bheith íoctha, déanfar éileamh ar chóir fhabhrach taraife i gcomhréir le hAirteagal 3.16, ar choinníoll go gcomhlíonfaidh na hearraí sin ceanglais na Caibidle seo.

AIRTEAGAL 3.31

Leasuithe ar an gCaibidil

Féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach forálacha na Caibidle agus Iarscríbhinní 3- A go 3- D a mhodhnú trí chinneadh a dhéanamh.

AIRTEAGAL 3.32

An Fochoiste um Chustam, Éascú Trádála agus Rialacha Tionscnaimh

Chun críocha chur i bhfeidhm éifeachtach agus oibriú na Caibidle seo, is iad na feidhmeanna a liostaítear in Airteagal 4.17 (An Fochoiste um Chustam, Éascú Trádála agus Rialacha Tionscnaimh) atá i bhfeidhmeanna an Fhochoiste um Chustam, Éascú Trádála agus Rialacha Tionscnaimh.

CAIBIDIL 4

CUSTAIM AGUS ÉASCÚ TRÁDÁLA

AIRTEAGAL 4.1

Cuspóirí Ginearálta

1. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá custam agus éascú trádála i dtimpeallacht athraitheach na trádála domhanda.
2. Aithníonn na Páirtithe, i dtaobh a gcuid ceanglas agus nósanna imeachta maidir le hallmhairiú, onnmhairiú agus idirthuras, gur cheart dóibh ionstraimí trádála agus custaim idirnáisiúnta agus na caighdeáin is infheidhme sa réimse custaim agus trádála a chur san áireamh, amhail na gnéithe substainteacha i gCoinbhinsiún Athbhreithnithe Kyoto um Shimpliú agus Chomhchuibhiú Nósanna Imeachta Custaim arna dhéanamh in Kyoto an 18 Bealtaine 1973 agus arna ghlacadh ag Comhairle na hEagraíochta Domhanda Custaim i Mí an Mheithimh 1999, an Coinbhinsiún Idirnáisiúnta ar an gCóras Comhchuibhithe um Thuairisciú agus um Chódú Tráchtarraí arna dhéanamh sa Bhruiséil an 14 Meitheamh 1983, chomh maith leis an gCreat Caighdeán chun an Trádáil Dhomhanda a Áirithiú agus a Éascú ón Eagraíocht Dhomhanda Custaim arna glacadh i mí an Mheithimh 2005 (dá ngairtear ‘Creat Caighdeán SAFE’ anseo feasta) agus Samhail Sonraí Custaim na hEagraíochta Domhanda Custaim.

3. Aithníonn na Páirtithe go mbeidh a ndlíthe agus a rialacháin neamh- idirdhealaitheach agus go mbeidh nósanna imeachta custaim bunaithe ar úsáid modhanna nua- aimseartha agus rialuithe éifeachtacha chun cosaint agus éascú na trádála dlisteanáí a bhaint amach.
4. Aithníonn na Páirtithe freisin nach mbeidh a nósanna imeachta custaim níos troime ó thaobh riaracháin de nó níos sriantaí ó thaobh trádála de ná mar is gá chun cuspóirí dlisteanacha a bhaint amach agus gur cheart iad a chur i bhfeidhm ar bhealach atá intuartha, comhsheasmhach agus trédhearcach.
5. Chun trédhearcacht, éifeachtúlacht, ionracas agus cuntasacht oibríochtaí a áirithiú, déanfaidh gach Páirtí an méid seo a leanas:
- (a) ceanglais agus foirmiúlachtaí a shimpliú agus a athbhreithniú aon uair is féidir d'fhonn earraí a scaoileadh agus a imríteach go tapa;
 - (b) oibriú i dtreo tuilleadh simplithe agus caighdeánaithe a dhéanamh ar shonraí agus ar dhoiciméadacht a éilíonn gníomhaireachtaí custaim agus gníomhaireachtaí eile chun an t- am agus na costais a bhaineann leo a laghdú do thrádálaithe nó d'oibreacha, lena n- áirítear fiontair bheaga agus mheánmhéide; agus
 - (c) a áirithiú go gcoinneofar na caighdeáin is airde ionracais ar bun, trí bhearta a chur i bhfeidhm lena léireofar prionsabail na gcoinbhinsiún agus na n- ionstraimí idirnáisiúnta ábhartha i réimse an chustaim agus an éascaithe trádála.

6. Comhaontaíonn na Páirtithe an comhar eatarthu a threisiú d'fhonn a áirithiú go gcomhlíonfar leis an reachtaíocht ábhartha agus leis na nósanna imeachta ábhartha, agus le cumas riaracháin na gcóras riaracháin ábhartha chomh maith, na cuspóirí maidir le héascú trádála a chur chun cinn, agus rialú custaim éifeachtach á áirithiú ag an am céanna.

AIRTEAGAL 4.2

Trédhearcacht agus Foilsíú

1. Déanfaidh gach Páirtí foráil, de réir mar is iomchuí, maidir le comhairliúcháin thráthrialta idir gníomhaireachtaí teorann agus trádálaithe nó páirtithe leasmhara eile laistigh dá chríoch.
2. Déanfaidh gach Páirtí a dhlíthe, a rialacháin agus a nósanna imeachta agus treoirlínte ginearálta riaracháin, a bhaineann le hábhair chustaim agus éascaithe trádála, a fhoilsiú go pras, ar bhealach neamh- idirdhealaitheach a bheidh inrochtana go héasca, lena n-áirítear ar líne, agus déanfar sin i mBéarla a mhéid is féidir. Áirítear ar na hábhair sin:
 - (a) nósanna imeachta maidir le hallmhairiú, onnmhairiú agus idirthuras, lena n- áirítear nósanna imeachta calafoirt, nósanna imeachta aerfoirt agus nósanna imeachta eile a bhaineann leis an bpointe iontrála, agus na foirmeacha agus doiciméid is gá;
 - (b) rátaí feidhmeacha dleachtanna agus cánacha de chineál ar bith a fhorchuirtear ar allmhairiú nó onnmhairiú nó i ndáil le hallmhairiú nó onnmhairiú;
 - (c) táillí agus muirir a fhorchuireann gníomhaireachtaí rialtais, nó a fhorchuirtear ar a son, ar allmhairiú, onnmhairiú nó idirthuras nó i ndáil le hallmhairiú, onnmhairiú nó idirthuras;

- (d) rialacha chun earraí a aicmiú nó a luacháil chun críoch custaim;
- (e) dlíthe, rialacháin agus rialuithe riaracháin ag a bhfuil feidhm ghinearálta a bhaineann le rialacha tionscnaimh;
- (f) srianta nó toirmisc ar allmhairiú, onnmhairiú nó idirthuras;
- (g) forálacha pionóis i gcoinne sáruithe ar fhoirmiúlachtaí allmhairiúcháin, onnmhairiúcháin nó idirthurais;
- (h) nósanna imeachta achomhairc;
- (i) comhaontuithe nó codanna díobh le haon tír nó tíortha a bhaineann le hallmhairiú, onnmhairiú nó idirthuras;
- (j) nósanna imeachta a bhaineann le riar cuótaí taraife;
- (k) uaireanta oibriúcháin agus nósanna imeachta oibriúcháin le haghaidh oifigí custaim ag calafoirt agus ag pointí trasnaithe teorann; agus
- (l) pointí fiosrúcháin le haghaidh fiosruithe faisnéise.

3. Soláthróidh gach Páirtí, i gcomhréir lena dhlíthe agus lena rialacháin, deiseanna agus tréimhse iomchuí do thrádálaithe agus do pháirtithe leasmhara eile chun barúil a thabhairt ar dhlíthe agus ar rialacháin ag a bhfuil feidhm ghinearálta a bheartaítear a thabhairt isteach nó a leasú, ar dlíthe agus rialacháin iad a bhaineann le hábhair chustaim agus éascaithe trádála.

4. Áiritheoidh gach Páirtí, i gcomhréir lena dhlíthe agus lena rialacháin, maidir le dlíthe agus rialacháin nua nó leasaithe ag a bhfuil feidhm ghinearálta agus a bhaineann le hábhair chustaim agus éascú trádála, agus aon fhaisnéis ina leith, go gcuirfear ar fáil go poiblí iad a luaithe is féidir roimh theacht i bhfeidhm dóibh, chun cur ar a gcumas do thrádálaithe agus do dhaoine leasmhara eile eolas a chur orthu.

5. Féadfaidh gach Páirtí foráil a dhéanamh nach mbeidh feidhm ag míreanna 3 ná 4 maidir le hathruithe ar dhleachtrátaí nó rátaí taraife, bearta a bhfuil éifeacht faoisimh acu, bearta a ndéanfaí dochar dá n- éifeachtacht de thoradh chomhlíontacht le míreanna 3 agus 4, bearta a chuirtear i bhfeidhm in imthosca práinneacha nó mion- athruithe ar a dhlí intíre agus ar a chóras dlí.

6. Bunóidh gach Páirtí, nó coinneoidh sé ar bun, pointe fiosrúcháin amháin nó níos mó chun aghaidh a thabhairt ar fhiosruithe ó thrádálaithe agus ó dhaoine leasmhara eile maidir le hábhair chustaim agus éascaithe trádála agus cuirfidh sé faisnéis a bhaineann leis na nósanna imeachta le haghaidh fiosruithe den sórt sin a dhéanamh ar fáil go poiblí ar an idirlíon.

7. Ní éileoidh Páirtí go n- íocfar táille chun fiosrúcháin a fhreagairt ná chun na foirmeacha agus doiciméid is gá a sholáthar.

8. Leis na pointí fiosrúcháin, soláthrófar freagra ar fhiosrúcháin agus soláthrófar na foirmeacha agus na doiciméid laistigh de thréimhse réasúnach arna leagan amach ag gach Páirtí, ar thréimhse í a fhéadfar a athrú ag brath ar chineál nó castacht an fhiosrúcháin.

AIRTEAGAL 4.3

Ceanglais maidir le Sonraí agus Doiciméadacht

1. D'fhonn minicíocht agus castacht na bhfoirmiúlachtaí maidir le hallmhairiú, onnmhairiú agus idirthuras, agus na gceanglas maidir le sonraí agus doiciméadacht a shimpliú agus a íoslaghdú, áiritheoidh gach Páirtí, de réir mar is iomchuí, i ndáil leis na foirmiúlachtaí sin agus leis na ceanglais sin maidir le dáta agus doiciméadacht:

- (a) go nglacfar leo agus go gcuirfear i bhfeidhm iad d'fhonn earraí a scaoileadh go tapa, ar choinníoll go gcomhlíonfar na coinníollacha don scaoileadh;
- (b) go nglacfar leo agus go gcuirfear i bhfeidhm iad ar bhealach arb é is aidhm dó an t- am agus an costas a bhaineann le comhlíontacht a laghdú do thrádálaithe agus d'oibreacha;
- (c) gurb iad an rogha is lú sriantach ar thrádáil iad, i gcás ina mbeadh dhá rogha mhalartacha nó níos mó ar fáil go réasúnach chun an cuspóir beartais nó na cuspóirí beartais i gceist a chomhlíonadh; agus
- (d) nach gcoinneofaí ar bun iad, lena n- áirítear codanna díobh, mura mbeadh gá leo a thuilleadh.

2. Cuirfidh gach Páirtí nósanna imeachta custaim coiteanna agus ceanglais aonfhoirmeacha maidir le sonraí agus doiciméadacht i bhfeidhm i ndáil le hearraí a scaoileadh ar fud a chríche. Ní chuirfidh aon ní sa mhír seo bac ar Pháirtí a nósanna imeachta custaim agus a cheanglais maidir le sonraí agus doiciméadacht a idirdhealú bunaithe ar ghnéithe amhail bainistiú riosca, cineál agus saghas earraí, nó modh iompair.

AIRTEAGAL 4.4

Uathoibriú agus Úsáid na Teicneolaíochta Faisnéise

1. Déanfaidh gach Páirtí:

- (a) úsáid a bhaint as teicneolaíochtaí faisnéise lena mbrostaítear nósanna imeachta le haghaidh earraí a scaoileadh chun trádáil idir na Páirtithe a éascú;
- (b) córais leictreonacha a dhéanamh inrochtana d'úsáideoirí custaim;
- (c) cead a thabhairt chun dearbhú custaim a chur isteach i bhformáid leictreonach; agus
- (d) úsáid a bhaint as córais bainistíochta riosca leictreonacha nó uathoibríocha.

2. Glacfaidh gach Páirtí nósanna imeachta nó coinneoidh gach Páirtí nósanna imeachta ar bun lena gceadaítear íocaíocht leictreonach dleachtanna, cánacha, táillí agus muirear arna mbailiú ag údaráis chustaim agus arna dtabhú ar allmhairiú agus ar onnmhairiú.

AIRTEAGAL 4.5

Scaoileadh Earraí

1. Glacfaidh gach Páirtí nó coinneoidh sé ar bun nósanna imeachta, ar nósanna imeachta iad:
 - (a) lena ndéantar foráil maidir le scaoileadh pras earraí laistigh de thréimhse nach faide ná mar is gá chun a áirithiú go gcomhlíontar a dhlí custaim agus dlíthe agus rialacháin eile a bhaineann le trádáil;
 - (b) lena ndéantar foráil maidir le réamhchur isteach agus réamhphróiseáil leictreonach sonraí custaim agus doiciméadachta agus aon fhaisnéis eile is gá sula dtiocfaidh na hearraí isteach, chun gur féidir earraí a scaoileadh ó rialú custaim ar theacht isteach dóibh;
 - (c) lena gceadaítear earraí a scaoileadh ag an gcéad phointe teachta gan iad a aistriú go sealadach chuig trádstórais nó saoráidí eile; agus
 - (d) lena gceadaítear earraí a scaoileadh sula gcinnfear go críochnaitheach na dleachtanna custaim, cánacha, táillí agus muirir, mura ndéanfar cinneadh den sórt sin roimh theacht, nó a luaithe is féidir tar éis teachta agus ar choinníoll go gcomhlíontar na ceanglais rialála eile uile; sula scaoilfear na hearraí, féadfaidh Páirtí a cheangal go dtabharfadh allmhaireoir ráthaíocht leordhóthanach i bhfoirm urra, taisce nó ionstraim iomchuí eile, nach mbeadh níos airde ná an méid a d'éileofaí chun a áirithiú go n-íocfaí dleachtanna custaim, cánacha, táillí agus muirir dlite do na hearraí a chumhdaítear leis an ráthaíocht agus a d'urscaoilfí nuair nach mbeadh gá leis an ráthaíocht sin a thuilleadh.

2. Féadfaidh gach Páirtí nósanna imeachta a ghlacadh nó a choinneáil ar bun, lena ligfear do thrádálaithe nó d'oibreoirí tairbhe a bhaint as simpliú breise ar nósanna imeachta custaim, i gcomhréir lena dhlíthe agus lena rialacháin.

AIRTEAGAL 4.6

Bainistiú Riosca

1. Glacfaidh gach Páirtí córas bainistithe riosca le haghaidh rialú custaim, nó coinneoidh sé córas den sórt sin ar bun, lena gcuirfear ar a gcumas dá údarais chustaim a ngníomhaíochtaí cigireachta a dhíriú isteach ar choinsíneachtaí ardriosca agus scaoileadh coinsíneachtaí ísealriosca a bhrostú.
2. Déanfaidh gach Páirtí bainistiú riosca a dhearadh agus a chur i bhfeidhm ar bhealach lena seachnófar idirdhealú treallach nó idirdhealú gan údar, nó srianta faoi cheilt ar an trádáil idirnáisiúnta.
3. Déanfaidh gach Páirtí bainistiú riosca a bhunú ar mheasúnú riosca trí chritéir iomchuí roghnaíochta.
4. Féadfaidh gach Páirtí coinsíneachtaí a roghnú freisin, ar bhonn randamach, le haghaidh rialuithe custaim mar chuid dá bhainistiú riosca.
5. Chun trádáil a éascú, déanfaidh gach Páirtí an córas bainistithe riosca dá dtagraítear i mír 1 a athbhreithniú agus a thabhairt cothrom le dáta go tréimhsiúil.

AIRTEAGAL 4.7

Réamhrialuithe

1. Is éard atá i réamhrialú, cinneadh i scríbhinn a sholáthraíonn Páirtí d'iarratasóir, trína údaráis chustaim, sula n- allmhairítear earra isteach ina chríoch, ar earra é a chumhdaítear leis an iarratas ina leagtar amach an chóir a sholáthróidh an Páirtí don earra tráth an allmhairithe i ndáil leis an méid seo a leanas:
 - (a) aicmiú taraife an earra;
 - (b) tionscnamh an earra¹⁸; agus
 - (c) aon ábhar eile de réir mar a chomhaontóidh na Páirtithe.
2. Eiseoidh Páirtí an réamhrialú ar bhealach réasúnach agus faoi cheangal ama don iarratasóir a bhfuil iarratas curtha isteach aige, lena n- áirítear i bhformáid leictreonach, ar choinníoll go bhfuil an fhaisnéis uile is gá ann i gcomhréir le dlíthe agus le rialacháin an Pháirtí sin. Féadfaidh Páirtí sampla a iarraidh den earra arb ina leith a bhfuil réamhrialú á lorg ag an iarratasóir.
3. Beidh an réamhrialú bailí go ceann tréimhse 3 bliana ar a laghad ó dháta a eisithe, ach amháin i gcás ina dtagann athrú ar an dlí, ar na fíorais nó ar na himthosca a thacaíonn leis an rialú sin.

¹⁸ De réir Chomhaontú na hEagraíochta Domhanda Trádála maidir le Rialacha Tionscnaimh nó Chaibidil 3 (Rialacha Tionscnaimh agus Nósanna Imeachta Tionscnaimh) den Chomhaontú seo.

4. Féadfaidh Páirtí diúltú réamhrialú a eisiúint má tá na fíorais agus na himthosca atá mar bhonn don réamhrialú mar ábhar d'athbhreithniú riaracháin nó bhreithiúnach, nó mura bhfuil an t- iarratas bunaithe ar fhíorais réalaíocha agus nithiúla, nó mura mbaineann sé le haon úsáid atá beartaithe don réamhrialú. Páirtí a dhiúltaíonn réamhrialú a eisiúint, tabharfaidh sé fógra i scríbhinn don iarratasóir go pras, ina leagfar amach na fíorais ábhartha agus an bunús lena chinneadh.

5. Foilseoidh gach Páirtí, ar a laghad:

- (a) na ceanglais chun iarratas a dhéanamh ar réamhrialú, lena n- áirítear an fhaisnéis atá le soláthar agus an fhormáid;
- (b) an teorainn ama faoina n- eiseoidh sé réamhrialú; agus
- (c) an tréimhse a mbeidh an réamhrialú bailí lena linn.

6. Má dhéanann Páirtí réamhrialú a chúlghairm, a mhodhnú nó a neamhniú, tabharfaidh sé fógra i scríbhinn don iarratasóir go pras, ina leagfar amach na fíorais ábhartha agus an bunús lena chinneadh. Ní féidir le Páirtí réamhrialú le héifeacht chúlghabhálach a chúlghairm, a mhodhnú ná a neamhniú ach amháin i gcás ina raibh an rialú bunaithe ar fhaisnéis a chuir an t- iarratasóir ar fáil a bhí neamhiomlán, mícheart, bréagach nó míthreorach.

7. Beidh réamhrialú arna eisiúint ag Páirtí ceangailteach ar an bPáirtí sin i leith an iarratasóra a d'iarr é agus ar an iarratasóir freisin.

8. Soláthróidh Páirtí, arna iarraidh sin i scríbhinn d'iaratasóir, athbhreithniú ar an réamhrialú nó ar an gcinneadh réamhrialú a chúlghairm, a mhodhnú nó a neamhniú.

9. Faoi réir aon cheanglas maidir le rúndacht ina dhlíthe agus ina rialacháin, féachfaidh Páirtí leis na gnéithe substainteacha dá réamhrialuithe a chur ar fáil go poiblí, lena n-áirítear ar líne.

AIRTEAGAL 4.8

Oibreoirí Eacnamaíocha Údaraithe

1. Déanfaidh gach Páirtí clár comhpháirtíochta maidir le héascú trádála (dá ngairtear 'clár OEÚ' anseo feasta) a bhunú nó a choinneáil ar bun le haghaidh oibreoirí a chomhlíonann critéir shonraithe (oibreoirí eacnamaíocha údaraithe (dá ngairtear 'OEÚnna' anseo feasta) i gcomhréir leis an gCreat Caighdeán SAFE.

2. Foilseofar na critéir shonraithe¹⁹ chun cáiliú mar OEÚ agus bainfidh siad le comhlíonadh na gceanglas, nó leis an riosca maidir le neamhchomhlíonadh na gceanglas a shonraítear i ndlíthe, i rialacháin nó i nósanna imeachta gach Páirtí.

¹⁹ Féadfaidh Páirtí úsáid a bhaint as na critéir dá ndéantar foráil in Airteagal 7.7.2 de Chomhaontú um Éascú Trádála na hEagraíochta Domhanda Trádála.

3. Na critéir shonraithe chun cáiliú mar OEÚ, ní cheapfar ná ní chuirfear i bhfeidhm iad chun idirdhealú treallach nó dochosanta a chruthú idir oibreoirí i gcás ina bhfuil na coinníollacha céanna i réim, agus ceadófar leo rannpháirtíocht fiontar beag agus meánmhéide.
4. Áireofar sa chlár OEÚ tairbhí sonracha do OEÚ, agus gealltanais na bPáirtithe i gcomhréir le hAirteagal 7.7.3 de Chomhaontú na hEagraíochta Domhanda Trádála um Éascú Trádála, a glacadh an 27 Samhain 2014, á gcur san áireamh.
5. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar chun aitheantas frithpháirteach dá gcláir OEÚ a bhunú, más ábhartha agus más iomchuí, ar choinníoll go mbeidh na cláir comhoiriúnach agus bunaithe ar chritéir choibhéiseacha agus ar thairbhí coibhéiseacha.

AIRTEAGAL 4.9

Athbhreithniú nó Achomharc

1. Cuirfidh gach Páirtí nósanna imeachta éifeachtacha, prasa, neamh- idirdhealaitheacha ar fáil a mbeidh rochtain éasca orthu chun an ceart chun achomhairc in aghaidh chinneadh faoi ábhar custaim a ráthú.

2. Áiritheoidh gach Páirtí, maidir le duine ar chuige a n- eiseoidh sé cinneadh faoi ábhar custaim, go mbeidh rochtain ag an duine sin laistigh dá chríoch ar:

- (a) athbhreithniú riaracháin ag údarás riaracháin nó achomharc riaracháin chuig údarás riaracháin atá níos airde ná an t- oifigeach nó an oifig a d'eisigh an cinneadh nó atá neamhspleách ar an oifigeach nó oifig a d'eisigh an cinneadh; nó
- (b) athbhreithniú breithiúnach nó achomharc breithiúnach ar an gcinneadh.

3. Déanfaidh gach Páirtí foráil, maidir le duine a bhfuil iarratas ar chinneadh curtha chuig na húdaráis chustaim aige agus nach bhfuil cinneadh faoin iarratas sin faighte aige laistigh de na teorainneacha ama ábhartha, go mbeidh sé de cheart aige achomharc a dhéanamh.

4. Déanfaidh gach Páirtí foráil go bhfaighidh an duine dá dtagraítear i mír 2 cinneadh riaracháin leis na cúiseanna atá leis an gcinneadh sin, lena chur ar a chumas don duine sin dul ar iontaoibh nósanna imeachta athbhreithnithe nó achomhairc más gá.

AIRTEAGAL 4.10

Pionóis

1. Déanfaidh gach Páirtí foráil maidir le pionóis mar gheall ar mhainneachtain a dhlíthe, a rialacháin nó a cheanglais nós imeachta a bhaineann le custaim a chomhlíonadh, nó mainneachtain reachtaíochta eile maidir le hallmhairiú, onnmhairiú agus idirthuras earraí a chomhlíonadh.

2. Áiritheoidh gach Páirtí go bhforáiltear lena dhlí custaim agus lena rialacháin chustaim gur comhréireach agus neamh- idirdhealaitheach a bheidh aon phionós arna fhorchur i leith sárúithe ar a dhlíthe custaim, ar a rialacháin chustaim nó ar a cheanglais nós imeachta a bhaineann le custaim.
3. Áiritheoidh gach Páirtí nach bhforchuirfear pionós arna fhorchur ag a údaráis chustaim as sárú ar a dhlíthe custaim, ar a rialacháin chustaim nó ar a cheanglais nós imeachta a bhaineann le custaim ach amháin ar an duine atá freagrach go dlíthiúil as an sárú.
4. Áiritheoidh gach Páirtí go mbraithfidh an pionós a fhorchuirfear ar fhíorais agus ar imthosca an cháis agus go mbeidh sé ar cóimhéid le méid agus déine an tsáraithe.
5. Seachnóidh gach páirtí dreasachtaí nó coinbhleachtaí leasa nuair a bheidh pionóis agus dleachtanna á measúnú agus á mbailiú.
6. Spreagtar gach Páirtí le nochtadh deonach maidir le sárú ar a dhlíthe custaim, ar a rialacháin chustaim nó ar a cheanglais nós imeachta a bhaineann le custaim sula dtiocfadh na húdaráis chustaim ar an sárú sin a chur san áireamh, mar fhachtóir maolaitheach féideartha agus pionós á shuí.
7. Áiritheoidh gach Páirtí, i gcás ina bhforchuirfear pionós as sárú ar a dhlíthe, a rialacháin nó a cheanglais nós imeachta, go soláthrófar míniú i scríbhinn don duine ar a bhforchuirfear an pionós lena sonrú cineál an tsáraithe agus an dlí, an rialachán nó nós imeachta is infheidhme ar dá bhun a forchuireadh méid nó raon an phionóis don sárú.

8. Soláthróidh gach Páirtí ina dhlíthe, ina rialacháin nó ina nósanna imeachta tréimhse sheasta ina bhféadfaidh a údaráis chustaim imeachtaí a thionscnamh chun pionós a bhaineann le sárú ar a dhlíthe, a rialacháin nó a nósanna imeachta custaim a fhorchur.

AIRTEAGAL 4.11

Comhar Custaim agus Cúnamh Riaracháin Frithpháirteach

1. Áiríteoidh na Páirtithe go rachaidh a n- údaráis chustaim faoi seach i gcomhar maidir le hábhair chustaim chun a áirithiú go mbainfear amach na cuspóirí a leagtar amach in Airteagal 4.1.
2. Rachaidh na Páirtithe i gcomhar maidir leis na hábhair seo a leanas, i measc ábhair eile:
 - (a) faisnéis a mhalartú maidir lena ndlíthe agus lena rialacháin chustaim, agus a gcur chun feidhme, agus lena nósanna imeachta custaim; go háirithe sna réimsí seo a leanas:
 - (i) simpliú agus nuachóiriú nósanna imeachta custaim;
 - (ii) bearta forfheidhmiúcháin teorann arna gcur i bhfeidhm ag a n- údaráis chustaim;
 - (iii) gluaiseachtaí idirthurais agus trasloingsiú a éascú;
 - (iv) idirphlé leis an bpobal gnó; agus
 - (v) slándáil an tslabhra soláthair agus bainistiú riosca;

- (b) oibriú le chéile ar na gnéithe a bhaineann le custam i dtaca leis an slabhra soláthair trádála idirnáisiúnta a dhaingniú agus a éascú i gcomhréir leis an gCreat Caighdeán SAFE, lena n- áirítear i ndáil lena gcláir AEO agus a n- aitheantas frithpháirteach dá dtagraítear in Airteagal 4.8;
- (c) machnamh a dhéanamh ar thionscnaimh chomhpháirteacha a fhorbairt a bhaineann le nósanna imeachta um allmhairiú, um onnmhairiú agus um chustam eile, agus éascú trádála lena n- áirítear cúnamh teicniúil;
- (d) an comhar eatarthu i réimse an chustaim a neartú in eagraíochtaí idirnáisiúnta amhail an Eagraíocht Dhomhanda Trádála agus an Eagraíocht Dhomhanda Chustaim (dá ngairtear ‘EDC’ anseo feasta);
- (e) caighdeáin íosta a bhunú, a mhéid is indéanta, do theicnící bainistithe riosca agus do cheanglais agus cláir ghaolmhara; féadfaidh na Páirtithe breithniú a dhéanamh freisin, i gcás inarb ábhartha agus inarb iomchuí, ar aitheantas frithpháirteach a thabhairt do theicnící bainistithe riosca, do chaighdeáin riosca agus do rialuithe slándála;
- (f) féachaint lena gceanglais sonraí le haghaidh nósanna imeachta um allmhairiú agus um onnmhairiú agus nósanna imeachta eile um chustam a chomhchuibhiú trí chomhchaighdeáin agus comheilimintí sonraí a chur chun feidhme i gcomhréir le Samhail Sonraí EDC; agus
- (g) idirphlé a choinneáil ar bun i measc a saineolaithe beartais faoi seach chun úsáideacht, éifeachtúlacht agus infheidhmeacht réamhrialuithe a chur chun cinn.

3. Tabharfaidh na Páirtithe cúnamh riaracháin frithpháirteach dá chéile in ábhair chustaim i gcomhréir le forálacha na hIarscríbhíne maidir le Cúnamh Riaracháin Frithpháirteach in Ábhair Chustaim arna glacadh le Cinneadh Uimh. 5/2004 ó Chomhairle Chomhpháirteach an Aontais Eorpaigh- Mheicsiceo an 15 Nollaig 2004, a ionchorpraítear leis seo sa Chomhaontú seo agus a ndéantar cuid den Chomhaontú seo de. Beidh aon mhalartú faisnéise idir na Páirtithe i gcomhréir leis an gCaibidil seo faoi réir na rúndachta faisnéise agus na gceanglas maidir le cosaint sonraí pearsanta dá ndéantar foráil in Airteagal 10 den Iarscríbhinn sin, *mutatis mutandis*, chomh maith le haon cheanglas rúndachta agus príobháideachais dá ndéantar foráil i ndlíthe agus i rialacháin faoi seach na bPáirtithe.

AIRTEAGAL 4.12

Ionad Ilfhreastail

1. Féachfaidh gach Páirtí le córais ionad ilfhreastail a fhorbairt nó a choinneáil ar bun chun éascú a dhéanamh ar chur isteach leictreonach aonair na faisnéise uile a cheanglaítear le reachtaíocht custaim agus reachtaíocht eile le haghaidh allmhairiú, onnmhairiú agus idirthuras earraí.
2. Féachfaidh na Páirtithe le hoibriú le chéile ar mhaithe lena gcórais ionad ilfhreastail a dhéanamh idir- inoibritheach agus cuíchóirithe, lena n- áirítear tríd an taithí atá ag gach ceann díobh ar fhorbairt agus úsáid a gcóras ionad ilfhreastail a roinnt.

AIRTEAGAL 4.13

Idirthuras agus Trasloingsiú

1. Áiritheoidh gach Páirtí go n- éascófar agus go ndéanfar rialú éifeachtach ar ghluaiseachtaí idirthurais agus ar oibríochtaí trasloingsithe trína chríoch féin.
2. Féachfaidh gach Páirtí le socruithe réigiúnacha idirthurais a chur chun cinn agus a chur chun feidhme d'fhonn trádáil idir na Páirtithe a éascú.
3. Áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh comhar agus comhordú idir na húdaráis agus na gníomhaireachtaí uile lena mbaineann ina chríoch féin chun an trácht idirthurais a éascú.
4. Earraí atá ceaptha lena n- allmhairiú, laistigh dá chríoch ceadóidh gach Páirtí a n- aistriú faoi rialú custaim ó oifig custaim iontrála go dtí oifig custaim eile ina chríoch óna ndéanfaí na hearraí a scaoileadh nó a imréiteach.

AIRTEAGAL 4.14

Iniúchadh Iar- Imréitigh

1. D'fhonn scaoileadh earraí a bhrostú, déanfaidh gach Páirtí iniúchadh iar-imréitigh a ghlacadh nó a choinneáil ar bun chun a áirithiú go gcomhlíonfar a dhlíthe agus a rialacháin chustaim.

2. Déanfaidh gach Páirtí iniúchtaí iar- imréitigh ar bhealach rioscabhunaithe.
3. Déanfaidh gach Páirtí iniúchtaí iar- imréitigh ar bhealach trédhearcach. I gcás ina ndéantar iniúchadh agus ina mbaintear torthaí dochloíte amach, tabharfaidh an Páirtí fógra faoi na torthaí, na cúiseanna leis na torthaí agus cearta agus oibleagáidí an duine a ndearnadh iniúchadh ar a thaifead don duine sin gan mhoill.
4. Aithníonn na Páirtithe go bhféadfar an fhaisnéis a fhaightear san iniúchadh iar- imréitigh a úsáid in imeachtaí breise riaracháin nó breithiúnacha.
5. Bainfidh na Páirtithe úsáid as toradh iniúchta iar- imréitigh agus bainistiú riosca á cur i bhfeidhm, a mhéid is indéanta.

AIRTEAGAL 4.15

Bróicéirí Custaim

1. Ní éileoidh Páirtí úsáid shainordaitheach a bhaint as bróicéirí custaim lena dhlíthe agus lena rialacháin chustaim.
2. Tabharfaidh gach Páirtí fógra maidir le húsáid bróicéirí custaim agus foilseoidh sé a bhearta maidir le húsáid bróicéirí custaim.
3. Cuirfidh gach Páirtí rialacha trédhearcacha agus oibiachtúla i bhfeidhm má dhéanann sé bróicéirí custaim a cheadúnú agus nuair a dhéanfaidh sé iad a cheadúnú.

AIRTEAGAL 4.16

Cigireachtaí Réamhloingsithe

Ní éileoidh Páirtí go ndéanfar cigireachtaí réamhsheolta sainordaitheacha faoi mar a shainmhínítear i gComhaontú na hEagraíochta Domhanda Trádála maidir le Cigireacht Réamhsheolta, i ndáil le haicmiú taraife agus luacháil custaim²⁰.

AIRTEAGAL 4.17

An Fochoiste um Chustam, Éascú Trádála agus Rialacha Tionscnaimh

1. Tuairisceoidh an Fochoiste um Chustam, Éascú Trádála agus Rialacha Tionscnaimh don Chomhchoiste.
2. An Fochoiste um Chustam, Éascú Trádála agus Rialacha Tionscnaimh arna bhunú de bhun Airteagal 1.10 (Fochoistí agus Comhlachtaí Eile de Chuid III den Chomhaontú seo), áiritheoidh sé feidhmiú ceart na Caibidle seo, Chaibidil 3 (Rialacha Tionscnaimh agus Nósanna Imeachta Tionscnaimh), na hIarscríbhíne maidir le Cúnamh Riaracháin Frithpháirteach in Ábhair Chustaim dá dtagraítear in Airteagal 4.11.3 agus aon fhorála eile a bhaineann le custam arna comhaontú idir na Páirtithe, agus déanfaidh sé scrúdú ar gach ábhar a eascraíonn as a gcur i bhfeidhm.

²⁰ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní chuirtear bac leis an Airteagal seo ar chigireachtaí réamhsheolta chun críoch sláintíochta agus fiteashláintíochta.

3. Déanfaidh an Fochoiste:

- (a) moltaí iomchuí a ullmhú don Chomhchoiste, de réir mar is gá, maidir leis an méid seo a leanas:
 - (i) cur chun feidhme agus riar Chaibidil 3 (Rialacha Tionscnaimh agus Nósanna Imeachta Tionscnaimh); agus
 - (ii) aon leasú ar Chaibidil 3 (Rialacha Tionscnaimh agus Nósanna Imeachta Tionscnaimh);
- (b) nótaí míniúcháin a ghlacadh chun cur chun feidhme Chaibidil 3 (Rialacha Tionscnaimh agus Nósanna Imeachta Tionscnaimh) a éascú;
- (c) déanfaidh sé faireachán ar chur chun feidhme agus riar na Caibidle seo;
- (d) fóram a sholáthar chun dul i gcomhairle maidir le gach ábhar a bhaineann le custam, lena n-áirítear go háirithe nósanna imeachta custaim, luacháil custaim, córais taraife, ainmníocht chustaim, comhar custaim agus cúnamh riaracháin frithpháirteach maidir le hábhair chustaim, agus chun na hábhair sin a phlé;
- (e) fóram a sholáthar chun dul i gcomhairle le maidir le hábhair a bhaineann le rialacha tionscnaimh, nósanna imeachta tionscnaimh agus comhar riaracháin, agus chun na hábhair sin a phlé;

- (f) comhar a fheabhsú maidir le forbairt, cur i bhfeidhm agus forfheidhmiú nósanna imeachta custaim, cúnamh riaracháin frithpháirteach in ábhair chustaim, rialacha tionscnaimh, nósanna imeachta tionscnaimh agus comhar riaracháin; agus
 - (g) machnamh a dhéanamh ar aon ábhar eile a bhaineann leis an gCaibidil seo nó le Caibidil 3 (Rialacha Tionscnaimh agus Nósanna Imeachta Tionscnaimh), de réir mar a chomhaontóidh na Páirtithe.
4. Féadfaidh an Fochoiste um Chustam, Éascú Trádála agus Rialacha Tionscnaimh scrúdú a dhéanamh ar an ngá le cinntí nó moltaí maidir le gach ábhar a eascraíonn as cur chun feidhme na Caibidle seo, agus cinntí nó moltaí den sórt sin a ullmhú don Chomhairle Chomhpháirteach. Beidh de chumhacht ag an gComhairle Chomhpháirteach cinntí a ghlacadh maidir le cur chun feidhme na Caibidle seo de réir mar is iomchuí, lena n- áirítear ó thaobh an mhéid a bhaineann le cláir AEO agus a n- aitheantas comhpháirteach, comhthionscnaimh a bhaineann le nósanna imeachta custaim agus éascú trádála, agus cúnamh teicniúil.
5. Féadfaidh na Páirtithe aontú maidir le cruinnithe *ad hoc* a thionól le haghaidh ábhair a bhaineann le comhar custaim, rialacha tionscnaimh nó cúnamh riaracháin frithpháirteach.

CAIBIDIL 5

LEIGHEASANNA TRÁDÁLA

ROINN A

Bearta Frithdhumpála agus Frithchúitimh

AIRTEAGAL 5.1

Forálacha Ginearálta

1. Athdhearbhaíonn na Páirtithe na cearta atá acu agus na hoibleagáidí atá orthu faoi Airteagal VI de GATT 1994, faoin gComhaontú Frithdhumpála agus faoi Chomhaontú SCM.
2. Chun críoch chur i bhfeidhm bhearta sealadacha agus cinntitheacha, cinnfear tionscnamh an earra i gceist i gcomhréir le rialacha tionscnaimh neamhfhabhracha gach Páirtí.

AIRTEAGAL 5.2

Trédhearcacht agus Próis Chuí

1. Déanfaidh gach Páirtí a nósanna imeachta agus cuirfidh sé bearta frithdhumpála agus frithchúitimh i bhfeidhm ar bhealach cóir agus trédhearcach, i gcomhréir le forálacha ábhartha an Chomhaontaithe Frithdhumpála agus Chomhaontú SCM.
2. Ag réamhchéim de na himeachtaí, agus in aon chás sula ndéanfar cinneadh críochnaitheach, cuirfidh gach Páirtí na páirtithe leasmhara uile ar an eolas maidir leis na fíorais fhíor- riachtanacha atá faoi bhreithniú agus arb iad is bun leis an gcinneadh i ndáil le cé acu a chuirfear nó nach gcuirfear bearta críochnaitheacha i bhfeidhm. Tá sé sin gan dochar d’Airteagal 6.5 den Chomhaontú Frithdhumpála agus d’Airteagal 12.4 de Chomhaontú SCM.
3. Deonóidh gach páirtí deis iomlán do gach páirtí leasmhar chun a leasanna a chosaint in imscrúdú dleachta frithdhumpála nó frithchúitimh, ar choinníoll nach gcuirfidh sé sin moill mhíchúí ar dhéanamh an imscrúdaithe.
4. Tá feidhm ag an sainmhíniú ar pháirtithe leasmhara dá ndéantar foráil in Airteagal 6.11 den Chomhaontú Frithdhumpála agus in Airteagal 12.9 de Chomhaontú SCM.

AIRTEAGAL 5.3

Forchur Dleachtanna Frithdhumpála agus Frithchúitimh

Is iad údaráis an Pháirtí is allmhaireoir, i gcomhréir le dlí an Pháirtí sin, a dhéanfaidh an cinneadh maidir le cé acu a bheidh méid na dleachta frithdhumpála nó frithchúitimh atá le forchur cothrom leis an gcorrlach dumpála iomlán nó le méid iomlán an fhóirdheontais nó le méid níos lú.

AIRTEAGAL 5.4

Cinneadh Críochnaitheach

Agus cinneadh críochnaitheach á dhéanamh ag Páirtí, cuirfidh sé san áireamh an fhaisnéis arna soláthar mar is iomchuí ag na páirtithe leasmhara uile a mheasfar gur páirtithe leasmhara iad i gcomhréir lena dhlí.

AIRTEAGAL 5.5

Neamh-Fheidhm an Réitigh Díospóidí

Ní rachaidh Páirtí ar iontaoibh réiteach díospóidí faoi Chaibidil 31 (Réiteach Díospóidí) maidir le léirmhíniú nó cur i bhfeidhm fhorálacha na Roinne seo.

ROINN B

Bearta Coimirce Domhanda

AIRTEAGAL 5.6

Forálacha Ginearálta

Coinníonn gach Páirtí a chearta agus a oibleagáidí de bhun Airteagal XIX de GATT 1994 agus Airteagal 5 den Chomhaontú ar Thalmhaíocht agus chomh maith leis sin faoin gComhaontú maidir le Coimirce.

AIRTEAGAL 5.7

Trédhearcacht

1. D'ainneoin Airteagal 5.6, déanfaidh an Páirtí a thionscnaíonn imscrúdú coimirce domhanda nó a bheartaíonn bearta coimirce domhanda a fhorchur fógra *ad hoc* i scríbhinn a sholáthar láithreach, arna iarraidh sin don Pháirtí eile agus ar choinníoll go mbeidh leas substaintiúil ag an bPáirtí sin, maidir leis an bhfaisnéis ábhartha uile a gcuirfear tús leis an imscrúdú coimirce domhanda nó a bhforchuirfear bearta coimirce domhanda mar thoradh uirthi, lena n- áirítear i ndáil leis na torthaí sealadacha, i gcás inarb ábhartha. Tá sé sin gan dochar d'Airteagal 3.2 den Chomhaontú maidir le Bearta Cosanta.

2. Féachfaidh Páirtí atá ag glacadh beart coimirce domhanda lena bhforchur ar bhealach a dhéanann an difear is lú don trádáil dhéthaobhach.

3. Chun críocha mhír 2, má mheasann Páirtí go gcomhlíontar na ceanglais dhlíthiúla maidir le bearta coimirce cinntitheacha a fhorchur, agus má bheartaíonn sé na bearta sin a fhorchur, tabharfaidh sé fógra don Pháirtí eile agus tabharfaidh sé an fhéidearthacht chun comhairliúcháin dhéthaobhacha a réachtáil. Mura dtiocfar ar réiteach sásúil laistigh de 30 lá tar éis an fhógra, féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir an beart coimirce cinntitheach is iomchuí a ghlacadh chun an fhadhb a leigheas.

4. Chun críocha an Airteagail seo, measfar go mbeidh leas substaintiúil ag Páirtí má bhíonn sé ar cheann de chúig sholáthróir is mó an earra allmhairithe le linn na tréimhse 3 bliana is déanaí, arna thomhas i dtéarmaí dearbhthoirte nó dearbhluacha.

AIRTEAGAL 5.8

Neamh-Fheidhm an Réitigh Díospóidí

Ní rachaidh Páirtí ar iontaoibh réiteach díospóidí faoi Chaibidil 31 (Réiteach Díospóidí) maidir le léirmhíniú nó cur i bhfeidhm fhorálacha na Roinne seo ina dtagraítear do chearta agus d'oibleagáidí faoi Chomhaontú EDT.

ROINN C

Bearta Coimirce Déthaobhacha

FOROINN C.1

Forálacha Ginearálta

AIRTEAGAL 5.9

Sainmhínithe

Chun críocha Roinn C:

- (a) ciallaíonn ‘údarás inniúil imscrúdúcháin’:
 - (i) i gcás an Aontais Eorpaigh, an Coimisiún Eorpach; agus
 - (ii) i gcás Mheicsiceo, ‘*Unidad de Prácticas Comerciales Internacionales de la Secretaría de Economía*’ (Aonad um Chleachtais Idirnáisiúnta Trádála de chuid na hAireachta Geilleagair), nó a chomharba;

- (b) ciallaíonn ‘tionscal intíre’, i leith táirge a allmhairíodh, táirgeoirí na dtáirgí comhchosúla nó na dtáirgí díriomaíocha ina n- iomláine a oibríonn laistigh de chríoch Pháirtí, nó na táirgeoirí sin arb ionann aschur comhchoiteann na dtáirgí comhchosúla nó na dtáirgí díriomaíocha agus cuid mhór de tháirgeadh intíre iomlán na dtáirgí sin;
- (c) ciallaíonn ‘táirge comhchosúil’ táirge atá mar a chéile leis an táirge i gceist, ar cosúil gach gné de leis an táirge i gceist, nó in éagmais táirge den sórt sin, táirge eile, cé nach cosúil gach gné de leis an táirge i gceist, a bhfuil a shaintréithe an- chosúil le saintréithe an táirge i gceist;
- (d) ciallaíonn ‘táirge díriomaíoch’ táirge ar féidir nach bhfuil sé comhchosúil ar gach slí, ach a bhfuil leibhéal ard inionadaitheachta aige leis an táirge atá i gceist toisc go gcomhlíontar na feidhmeanna céanna leis²¹;
- (e) ciallaíonn ‘mórdhíobháil’ lagú suntasach foriomlán ar sheasamh tionscail intíre;
- (f) ciallaíonn ‘bagairt mórdhíobhála’ mórdhíobháil ar soiléir go bhfuil sí ar tí tarlú, bunaithe ar fhíorais agus ní ar líomhaintí, ar thuairimíocht ná ar fhéidearthacht fhánach amháin; agus

²¹ I dtaca leis sin, féadfaidh na húdaráis anailís a dhéanamh ar ghnéithe amhail saintréithe fisiceacha na dtáirgí sin, a sonraíochtaí teicniúla, a n- úsáidí deiridh agus a mbealaí dáileacháin. Níl an liosta gnéithe sin uileghabhálach, agus ní gá go dtabharfaí treoraíocht chinntitheach le ceann amháin nó níos mó de na tosca sin.

(g) ciallaíonn ‘idirthréimhse’:

- (i) tréimhse 10 mbliana ó dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo; nó
- (ii) an tréimhse um dhíothú taraifí le haghaidh na n- earraí a leagtar amach sa sceideal um dhíothú taraifí de Pháirtí in Iarscríbhinn 2- A (Sceideal um Dhíothú Taraifí), ar choinníoll gur 10 mbliana nó níos mó atá sa tréimhse um dhíothú taraifí le haghaidh an earra lena mbaineann, móide 3 bliana.

AIRTEAGAL 5.10

Beart Coimirce Déthaobhach a Chur i bhFeidhm

1. D’ainneoin Roinn B, más rud é, mar thoradh ar dhleacht chustaim faoin gComhaontú seo a laghdú nó a dhíothú, go bhfuil earra tionscnaimh Páirtí á allmhairiú isteach i gcríoch an Pháirtí eile i gcainníochtaí méadaithe, i ndearbhthearmaí nó i gcoibhneas le táirgeadh intíre, agus faoi choinníollacha a mbeadh mórdhíobháil ann mar gheall orthu don tionscal intíre ina dtáirgtear táirgí comhchosúla nó táirgí díriomaíocha, nó dá mbagrófaí a leithéid, féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir na bearta dá ndéantar foráil i mír 2 a fhorchur faoi na coinníollacha agus i gcomhréir leis na nósanna imeachta a bhunaítear sa Roinn seo.

2. Má chomhlíontar na coinníollacha i mír 1, ní fhéadfaidh an Páirtí is allmhaireoir ach bearta coimirce déthaobhacha lena ndéantar an méid seo a leanas a fhorchur:

- (a) tuilleadh laghdaithe ar an ráta dleachta custaim ar an táirge lena mbaineann a chur ar fionraí de réir mar a fhoráiltear faoin gComhaontú seo; nó
- (b) an ráta dleachta custaim ar an táirge lena mbaineann a mhéadú go leibhéal nach mó ná an ráta is lú díobh seo a leanas:
 - (i) an ráta dleachta custaim arna chur i bhfeidhm ar an táirge i leith an náisiúin barrfhabhair atá in éifeacht an tráth a fhorchuirtear an beart; nó
 - (ii) an ráta dleachta custaim arna chur i bhfeidhm ar an táirge i leith an náisiúin barrfhabhair atá in éifeacht an lá díreach roimh dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo.

3. Tá na Páirtithe ar aon intinn nach mbeadh taraif-chuótaí ná srianta cainníochtúla ina mbeart coimirce déthaobhach incheadaithe.

AIRTEAGAL 5.11

Coinníollacha agus Teorainneacha

1. Ní chuirfidh Páirtí beart coimirce déthaobhach i bhfeidhm:
 - (a) ach amháin a mhéid, agus ar feadh cibé tréimhse, is gá chun na cásanna a shonraítear in Airteagal 5.10 nó Airteagal 5.15 a chosc nó a leigheas;
 - (b) ar feadh tréimhse is faide ná 2 bhliain; nó
 - (c) i ndiaidh dhul in éag na hidirthréimhse.

Féadfar 1 bhliain amháin eile a chur leis an tréimhse dá dtagraítear i bhfomhír (b) má chinneann údaráis inniúla an Pháirtí is allmhaireoir, i gcomhréir leis na nósanna imeachta a shonraítear i Roinn C, go leantar de ghá a bheith leis an mbeart chun na cásanna a shonraítear in Airteagal 5.10 nó Airteagal 5.15 a chosc nó a leigheas agus chun coigeartú a éascú, ar choinníoll nach bhfuil tréimhse fhoriomlán chur i bhfeidhm an bhirt coimirce, lena n- áirítear tréimhse an chur i bhfeidhm tosaigh agus aon síneadh a chuirtear leis sin, níos faide ná 3 bliana.

2. Ní chuirfidh Páirtí beart coimirce déthaobhach i bhfeidhm ach amháin maidir le hearraí tionscnaimh a leagtar amach in Iarscríbhinn 2- A (Sceideal um Dhíothú Taraifí), atá faoi réir cóir fhabhrach faoin gComhaontú seo.

3. Chun aon choigeartú a éascú i gcás inar faide fad ionchais an bhirt coimirce dhéthaobhaigh ná 1 bhliain amháin, déanfaidh an Páirtí a chuireann an beart i bhfeidhm é a léirscaoileadh de réir a chéile ag eatraimh thráthrialta le linn thréimhse an chur i bhfeidhm.

4. Nuair a scoirfidh Páirtí de bheart coimirce déthaobhach a chur i bhfeidhm, is é an ráta a bheadh in éifeacht don táirge roimhe sin an ráta dleachta custaim a bheidh ann, i gcomhréir le hAirteagal 2.4 (Dleachtanna Custaim a Dhíothú nó a Laghdú).

AIRTEAGAL 5.12

Bearta Sealadacha

1. In imthosca criticiúla, ina mbeadh moill ina cúis le díobháil a bheadh deacair a dheisiú, féadfaidh Páirtí beart coimirce déthaobhach a chur i bhfeidhm ar bhonn sealadach, gan ceanglais Airteagal 5.22.1 a chomhlíonadh, de bhun réamhchinnidh go bhfuil fianaise shoiléir ann go bhfuil méadú tagtha ar allmhairí earra tionscnaimh de chuid an Pháirtí eile mar thoradh ar laghdú nó ar dhíothú dleachta custaim faoin gComhaontú seo, agus go bhfuil na hallmhairí sin ina gcúis leis na cásanna a shonraítear in Airteagal 5.10 nó Airteagal 5.15 nó go mbagraítear a leithéid leo.

2. Ní sháróidh fad aon bhirt shealadaigh 200 lá, agus le linn na tréimhse sin comhlíonfaidh an Páirtí na rialacha nós imeachta ábhartha a bhunaítear i bhForoinn C.2. Déanfaidh an Páirtí aon mhéadú taraife a aisíoc go pras más rud é nach bhforchuirfear beart cinntitheach de thoradh an imscrúdaithe a dhéanfar ina dhiaidh sin a shonraítear i bhForoinn C.2 i gcomhréir le ceanglais Airteagal 5.10 nó Airteagal 5.15. Áireofar fad aon bhirt shealadaigh mar chuid den tréimhse dá dtagraítear in Airteagal 5.11.1(b). Cuirfidh an Páirtí is allmhaireoir an Páirtí eile ar an eolas a luaithé a dhéanfar na bearta sealadacha sin a fhorchur agus déanfaidh sé an t-ábhar a tharchur láithreach chuig an gComhchoiste lena iniúchadh má iarrann an Páirtí eile amhlaidh.

AIRTEAGAL 5.13

Cúiteamh agus Fionraíocht Lamháltas

1. Páirtí a chuireann beart coimirce déthaobhach i bhfeidhm rachaidh sé i gcomhairle leis an bPáirtí eile chun comhaontú frithpháirteach a dhéanamh maidir le cúiteamh iomchuí léirscaoilte trádála i bhfoirm lamháltais a bhfuil na héifeachtaí trádála acu atá coibhéiseach cuid mhaith. An páirtí a chuireann beart coimirce déthaobhach i bhfeidhm, soláthróidh sé deis le haghaidh na gcomhairliúchán sin tráth nach déanaí ná 30 lá tar éis chur i bhfeidhm an bhirt coimirce dhéthaobhaigh.

2. Mura mbíonn comhaontú ann mar thoradh ar na comhairliúcháin dá dtagraítear i mír 1 maidir le cúiteamh léirscaoilte trádála laistigh de 30 lá tar éis thús na gcomhairliúchán, féadfaidh an Páirtí a ndéantar difear dó leis an mbeart coimirce déthaobhach cur i bhfeidhm lamháltais a bhfuil na héifeachtaí trádála acu atá coibhéiseach cuid mhaith le beart coimirce déthaobhach an Pháirtí eile a chur ar fionraí tráth nach déanaí ná 90 lá tar éis chur i bhfeidhm an bhirt.
3. Déanfaidh an Páirtí a ndéantar difear dó leis an mbeart coimirce déthaobhach fógra i scríbhinn a thabhairt don Pháirtí eile 30 lá ar a laghad sula gcuirtear lamháltais ar fionraí i gcomhréir le mír 2.
4. Téann an oibleagáid maidir le cúiteamh a sholáthar de bhun mhír 1 agus an ceart chun lamháltais a chur ar fionraí de bhun mhír 2 in éag ar dháta fhoirceannadh an bhirt coimirce dhéthaobhaigh.

AIRTEAGAL 5.14

Úsáid Beart Coimirce agus Imeacht Ama idir Bearta

1. Ní dhéanfaidh Páirtí beart coimirce dá dtagraítear sa Roinn seo a chur i bhfeidhm maidir le hallmhairiú táirge a bhí faoi réir beart den sórt sin roimhe sin, mura rud é go bhfuil tréimhse imithe thart atá comhionann le leath na tréimhse inar cuireadh an beart coimirce i bhfeidhm lena linn don tréimhse díreach roimhe sin.

2. Ní dhéanfaidh Páirtí, maidir leis an táirge céanna agus le linn na tréimhse céanna, na nithe seo a leanas a chur i bhfeidhm:

- (a) beart coimirce déthaobhach nó beart coimirce sealadach faoin gComhaontú seo; agus
- (b) beart coimirce de bhun Airteagal XIX de GATT 1994 agus faoin gComhaontú maidir le Coimirce.

AIRTEAGAL 5.15

Na Réigiúin is Forimeallaí

1. I gcás ina bhfuil aon earra tionscnaimh de chuid Mheicsiceo á allmhairiú isteach go díreach i gcríoch ceann amháin nó níos mó de na réigiúin is forimeallaí den Aontas Eorpach i gcainníochtaí méadaithe agus faoi choinníollacha a bheadh ina gcúis le meath tromchúiseach ar chás eacnamaíoch an réigiúin is forimeallaí lena mbaineann, nó dá mbagrófaí a leithéid; féadfaidh an tAontas Eorpach, tar éis dó scrúdú a dhéanamh ar réitigh mhalartacha, bearta coimirce a fhorchur ar bhonn eisceachtúil atá teoranta do chríoch an réigiúin is forimeallaí lena mbaineann.
2. Gan dochar do mhír 1, tá forálacha uile Roinn C is infheidhme maidir le bearta coimirce déthaobhacha infheidhme freisin maidir le haon bheart coimirce arna ghlacadh i ndáil leis na réigiúin is forimeallaí den Aontas Eorpach.
3. Ní bheidh feidhm ag beart cosanta déthaobhach atá teoranta do na réigiúin is forimeallaí den Aontas Eorpach ach amháin maidir le hearraí a bheidh faoi réir cóir fhabhrach faoin gComhaontú seo.

4. Chun críocha mhír 1, ciallaíonn ‘meath tromchúiseach’ deacrachtaí móra in earnáil den gheilleagar ina dtáirgtear táirgí comhchosúla nó táirgí díriomaíocha. Beidh an cinneadh maidir le meath tromchúiseach bunaithe ar thosca oibiachtúla, lena n- áirítear na gnéithe seo a leanas:

- (a) an dearbhmhéadú nó an méadú coibhneasta ar mhéid na n- allmhairí i gcomparáid le táirgeacht intíre agus le hallmhairí ó fhoinsí eile; agus
- (b) éifeacht na n- allmhairí sin ar staid an tionscail ábhartha nó na hearnála eacnamaíche lena mbaineann, lena n- áirítear an éifeacht ar na leibhéil díolacháin, ar tháirgeacht, ar an staid airgeadais agus ar fhostaíocht.

FOROINN C.2

Rialacha Nós Imeachta is Infheidhme maidir le Bearta Coimirce Déthaobhacha

AIRTEAGAL 5.16

An Dlí is Infheidhme

Chun bearta coimirce déthaobhacha a chur i bhfeidhm, comhlíonfaidh an t-údarás inniúil imscrúdúcháin forálacha na Foroinne seo agus, i gcásanna nach gcumhdaítear leis an bhForoinn seo, déanfaidh sé na rialacha arna mbunú faoi dhlí an Pháirtí lena mbaineann a chur i bhfeidhm, fad agus a bhíonn na rialacha sin i gcomhréir le forálacha Roinn C.

AIRTEAGAL 5.17

Nós Imeachta Coimirce a Thionscnamh

1. Féadfaidh údarás inniúil imscrúdúcháin nós imeachta coimirce a thionscnamh ar iarratas i scríbhinn arna dhéanamh ag an tionscal intíre nó thar a cheann a fháil, nó in imthosca eisceachtúla, ar a thionscnamh féin. I gcás an Aontais Eorpaigh is féidir le ceann amháin nó níos mó de Bhallstáit an Aontais Eorpaigh an t- iarratas sin a dhéanamh thar ceann an tionscail intíre. Measfar gur iarratas ón tionscal intíre nó thar a cheann atá ann má thacaíonn na táirgeoirí intíre sin leis arb ionann a n- aschur comhchoiteann agus níos mó ná 50 % de tháirgeadh iomlán na dtáirgí comhchosúla nó na dtáirgí díriomaíocha arna dtáirgeadh ag an gcuid sin den tionscal intíre atá ag tacú leis an iarratas nó ag cur ina aghaidh. Ní thionscnófar aon imscrúdú, áfach, i gcás inar lú na táirgeoirí intíre atá ag tacú leis an iarratas go sainráite ná 25 % de tháirgeadh iomlán náisiúnta na dtáirgí comhchosúla nó na dtáirgí díriomaíocha arna dtáirgeadh ag an tionscal intíre.
2. A luaithe a thionscnófar an t- imscrúdú, déanfar an t- iarratas dá dtagraítear i mír 1 a chur ar fáil go pras don té lena mbaineann, cé is moite den fhaisnéis rúnda atá ann.

3. Ar nós imeachta coimirce a thionscnamh, foilseoidh an t-údarás inniúil imscrúdúcháin fógra maidir le tionscnamh an nós imeachta in iris oifigiúil an Pháirtí. Sainithneofar san fhógra an t-eintiteas a rinne an t-iarratas i scríbhinn, más infheidhme, an t-earra allmhairithe lena mbaineann, a cheannteideal, a fho-cheannteideal nó an uimhir mhíre taraife faoina n-aicmítear é faoin gCóras Comhchuibhithe, cineál agus uainiú an chinnidh a dhéanfar, an tréimhse inar féidir le páirtithe leasmhara a dtuairimí a chur in iúl i scríbhinn agus faisnéis a chur isteach, an áit ag a bhféadfar an t-iarratas i scríbhinn a rinneadh agus aon doiciméad neamhrúnda eile a cuireadh isteach i gcaitheamh an nós imeachta a iniúchadh agus ainm, seoladh agus uimhir theileafóin na hoifige ar féidir teagmháil a dhéanamh léi le haghaidh tuilleadh faisnéise. I gcás ina gcinneann an t-údarás inniúil imscrúdúcháin éisteacht phoiblí a reáchtáil, féadfar am agus áit na héisteachta poiblí sin a áireamh san fhógra tionscnaimh nó féadfar fógra a thabhairt fúthu ag aon chéim den nós imeachta ina dhiaidh sin, ar choinníoll go dtabharfar an fógra sin i bhfad roimh ré. I gcás nach sceidealaítear aon éisteacht phoiblí ag tús an imscrúdaithe, áireofar san fhógra tionscnaimh an tréimhse ina bhféadfaidh páirtithe leasmhara iarratas a dhéanamh ar éisteacht ó bhéal a fháil ón údarás inniúil imscrúdúcháin.

4. Maidir le nós imeachta coimirce arna thionscnamh ar bhonn iarratais i scríbhinn arna dhéanamh ag eintiteas a dheimhníonn go ndéanann sé ionadaíocht don tionscal intíre, ní fhoilseoidh an t-údarás inniúil imscrúdúcháin an fógra tionscnaimh de bhun mhír 3 gan measúnú cúramach a dhéanamh ar dtús go gcomhlíontar ceanglais a dhlí agus ceanglais mhír 1 san iarratas, agus go n-áirítear fianaise réasúnach ann go bhfuil méadú tagtha ar allmhairí earra tionscnaimh de chuid an Pháirtí eile mar thoradh ar dhleacht chustaim a laghdú nó a dhíothú faoin gComhaontú seo, agus go bhfuil na hallmhairí sin ina gcúis leis an mórdhíobháil líomhainte don staid eacnamaíoch nó leis an meath tromchúiseach líomhainte ar an staid eacnamaíoch, nó go mbagraítear an mhórdhíobháil nó an meath sin.

AIRTEAGAL 5.18

Imscrúdú

1. Ní fhéadfaidh Páirtí beart coimirce a chur i bhfeidhm ach amháin tar éis d'údarás inniúil imscrúdúcháin an Pháirtí sin imscrúdú a dhéanamh de bhun na nósanna imeachta a bhunaítear san Fhoroinn seo. Áireofar fógra poiblí réasúnta do na páirtithe leasmhara uile san imscrúdú sin, chomh maith le héisteachtaí poiblí nó modhanna iomchuí eile trínar féidir le hallmhaireoirí, le honnmhaireoirí agus le páirtithe leasmhara eile fianaise agus a dtuairimí a chur i láthair, lena n-áirítear an deis chun freagra a thabhairt ar chuir i láthair páirtithe eile.
2. Áiríteoidh gach Páirtí go ndéanfaidh a údarás inniúil imscrúdúcháin aon imscrúdú den sórt sin a chur i gcrích laistigh de 1 bhliain amháin tar éis dháta a thionscnaimh.

AIRTEAGAL 5.19

Mórdhíobháil nó Bagairt ina Leith a Chinneadh agus Nasc Cúisíoch

1. Le linn an imscrúdaithe chun a chinneadh cé acu atá nó nach bhfuil allmhairí méadaithe ina gcúis le mórdhíobháil don tionscal intíre nó ina mbagairt air, déanfaidh an t-údarás inniúil imscrúdúcháin meastóireacht ar gach toisc ábhartha atá oibiachtúil agus inchainníochtaithe a imríonn tionchar ar staid an tionscail intíre, go háirithe ráta agus méid an mhéadaithe ar allmhairí an táirge lena mbaineann, i ndearbhtéarmaí agus i gcomparáid leis an táirgeadh intíre, leis an sciar den mhargadh baile a bhaineann leis na hallmhairí méadaithe, agus le hathruithe ar an leibhéal díolacháin, táirgthe, táirgiúlachta, úsáide acmhainneachta, brabús agus caillteanas, agus fostaíochta.

2. Ní dhéanfar an cinneadh go bhfuil allmhairí méadaithe ina gcúis leis na cásanna a shonraítear in Airteagail 5.10 nó 5.15, nó go mbagraítear a leithéid, ach amháin má léirítear leis an imscrúdú, bunaithe ar fhianaise oibiachtúil, go bhfuil nasc cúisíoch soiléir ann idir allmhairí méadaithe an táirge lena mbaineann agus na cásanna a shonraítear in Airteagal 5.10 nó Airteagal 5.15. Más rud é go bhfuil tosca seachas na hallmhairí méadaithe ina gcúis leis na cásanna a shonraítear in Airteagal 5.10 nó Airteagal 5.15 an tráth céanna, ní dhéanfar an díobháil sin nó an bhagairt ina leith, nó an meath tromchúiseach ar an staid eacnamaíoch nó an bhagairt ina leith, a chur i leith na n- allmhairí méadaithe.

AIRTEAGAL 5.20

Éisteachtaí

I gcaitheamh gach nós imeachta coimirce, déanfaidh an t- údarás inniúil imscrúdúcháin na nithe seo a leanas:

- (a) éisteacht phoiblí a réachtáil, tar éis fógra réasúnach a thabhairt, chun a cheadú do na páirtithe leasmhara uile a mheastar gur páirtithe leasmhara iad faoi dhlí an Pháirtí lena mbaineann, teacht i láthair go pearsanta nó trí abhcóide, chun fianaise a chur i láthair agus éisteacht a fháil maidir leis an mórdhíobháil nó an bhagairt ina leith, nó maidir leis an meath tromchúiseach ar an staid eacnamaíoch nó an bhagairt ina leith, chomh maith leis an leigheas iomchuí; nó

- (b) de rogha air sin, i gcás an Aontais Eorpaigh, deis a sholáthar do na páirtithe leasmhara uile chun éisteacht a fháil, ar choinníoll go bhfuil iarratas i scríbhinn déanta acu laistigh den tréimhse a leagtar amach san fhógra tionscnaimh lena dtaispeántar gur dócha go ndéanfaidh toradh an imscrúdaithe difear dóibh agus go bhfuil cúiseanna speisialta ann go n- éistfí ó bhéal leo.

AIRTEAGAL 5.21

Faisnéis Rúnda

Aon fhaisnéis de chineál rúnda nó a sholáthraítear ar bhonn rúnda, is mar sin a phléifidh an t- údarás inniúil imscrúdúcháin léi má léirítear go bhfuil cúis mhaith leis sin. Ní nochtfar faisnéis den sórt sin gan cead sonrach ón bpáirtí a chuireann isteach é. Iarrfar ar pháirtithe a sholáthraíonn faisnéis rúnda achoimrí neamhrúnda di a chur ar fáil nó, má thugann na páirtithe sin le fios nach féidir an fhaisnéis sin a achoimriú, na cúiseanna nach féidir achoimre a sholáthar. Beidh na hachoirí mionsonraithe a ndóthain le go bhféadfar tuiscint réasúnta a fháil ar shubstaint na faisnéise rúnda a cuireadh isteach. Má chinneann an t- údarás inniúil imscrúdúcháin nach bhfuil údar le hiarraidh ar rúndacht, áfach, agus má bhíonn drogall ar an bpáirtí lena mbaineann an fhaisnéis a chur ar fáil go poiblí nó a údarú go nochtfaí i bhfoirm ghinearálta nó achomair í, féadfaidh sé neamhaird a thabhairt ar an bhfaisnéis sin mura féidir a léiriú chun a shástachta ó fhoinsí iomchuí go bhfuil an fhaisnéis ceart.

AIRTEAGAL 5.22

Glacadh, Fógairt, Comhairliúchán agus Foilsíú

1. Má mheasann Páirtí gurb ann do cheann de na cásanna a leagtar amach in Airteagal 5.10 nó Airteagal 5.15, déanfaidh sé an cheist a tharchur láithreach chuig an gComhchoiste lena scrúdú. Féadfaidh an Comhchoiste aon mholadh is gá a dhéanamh chun na cásanna atá tagtha chun cinn a leigheas. Mura ndéanfaidh an Comhchoiste aon mholadh atá dírithe ar na cásanna a leigheas, nó mura dtiocfar ar réiteach sásúil eile laistigh de 30 lá tar éis an cheist a tharchur chuig an gComhchoiste, féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir an beart coimirce déthaobhach is iomchuí a ghlacadh chun na cásanna a leigheas i gcomhréir le Roinn C.
2. Soláthróidh an t-údarás inniúil imscrúdúcháin an fhaisnéis ábhartha uile don Pháirtí is onnmhaireoir, lena n-áireofar fianaise maidir le mórdhíobháil nó bagairt mórdhíobhála, nó maidir le meath tromchúiseach nó bagairt meatha thromchúisigh, i ndáil leis an staid eacnamaíoch de bharr allmhairí méadaithe, tuairisc bheacht ar an táirge lena mbaineann agus an beart coimirce déthaobhach atá beartaithe, an dáta forchuir atá beartaithe agus fad ionchais an bhirt coimirce dhéthaobhaigh atá beartaithe.
3. Tabharfaidh Páirtí fógra i scríbhinn don Pháirtí eile go pras sna cásanna seo a leanas:
 - (a) tionscnaíonn sé nós imeachta coimirce déthaobhach faoi Roinn C;
 - (b) cinneann sé beart coimirce déthaobhach sealadach a chur i bhfeidhm;

(c) cinneann sé gurb ann do mhórdhiobháil nó bagairt ina leith, nó an meath tromchúiseach ar an staid eacnamaíoch nó bagairt ina leith, agus go bhfuil allmhairí méadaithe ina gcúis leis sin, de bhun Airteagal 5.19;

(d) cinneann sé beart coimirce déthaobhach a chur i bhfeidhm nó a shíneadh; agus

(e) cinneann sé beart coimirce déthaobhach a glacadh roimhe a mhodhnú.

4. Má thugann Páirtí fógra de bhun fhomhír 3(a), áireofar na nithe a leanas san fhógra sin:

(a) cóip den leagan poiblí den iarratas agus na hianscríbhinní a ghabhann leis nó, i gcás imscrúduithe arna dtionscnamh ar thionscnamh an údaráis inniúil imscrúdúcháin, cóip de na doiciméid ábhartha lena léirítear go gcomhlíontar ceanglais Airteagal 5.17, chomh maith le ceistneoir ina mionsonraítear na pointí nach mór do na páirtithe leasmhara faisnéis a sholáthar ina leith; agus

(b) tuairisc bheacht ar an earra allmhairithe lena mbaineann.

5. Má thugann Páirtí fógra de bhun fhomhíreanna 3(b) nó (c), áireoidh sé cóip den leagan poiblí dá chinneadh agus, más infheidhme, cóip den doiciméad lena soláthraítear an réasúnaíocht theicniúil ar a mbunaítear an cinneadh.

6. Má thugann Páirtí fógra de bhun fhomhír 3(d) maidir le beart coimirce déthaobhach a chur i bhfeidhm nó a shíneadh, áireoidh sé na nithe seo a leanas san fhógra sin:

- (a) cóip den leagan poiblí dá chinneadh agus, más infheidhme, cóip den doiciméad lena soláthraítear an réasúnaíocht theicniúil ar a mbunaítear an cinneadh;
- (b) fianaise go bhfuil allmhairí méadaithe earra tionscnaimh den Pháirtí eile ina gcúis le mórdhíobháil nó bagairt ina leith, nó meath tromchúiseach ar an staid eacnamaíoch nó bagairt ina leith, mar thoradh ar dhleacht chustaim a laghdú nó a dhíothú faoin gComhaontú seo;
- (c) tuairisc bheacht ar an earra tionscnaimh atá faoi réir an bhirt coimirce dhéthaobhaigh, lena n- áirítear a cheannteideal, a fho- cheannteideal nó an líne tharaife faoina n- aicmítear faoin gCóras Comhchuibhithe é;
- (d) tuairisc bheacht ar an mbeart coimirce déthaobhach a cuireadh i bhfeidhm nó a síneadh;
- (e) dáta chur i bhfeidhm an bhirt coimirce dhéthaobhaigh, a fhad a bhfuil coinne leis agus, más infheidhme, tráthchlár um léirscaoileadh forchéimnitheach an bhirt; agus
- (f) i gcás go síntear beart coimirce déthaobhach, fianaise go bhfuil an tionscal intíre lena mbaineann á choigeartú.

7. Arna iarraidh sin don Pháirtí dá ndéantar difear leis an nós imeachta coimirce déthaobhach faoi Roinn C, reáchtálfaidh an Páirtí eile comhairliúcháin leis an bPáirtí is iarrthóir chun athbhreithniú a dhéanamh ar fhógra arna thabhairt de bhun fhomhíreanna 3(a) nó (b).
8. Déanfaidh an Páirtí a bheartaíonn beart coimirce déthaobhach a chur i bhfeidhm nó a shíneadh fógra a thabhairt don Pháirtí eile agus an deis a thabhairt dó chun comhairliúcháin a reáchtáil roimh ré chun an cur i bhfeidhm nó an síneadh sin a phlé. Mura dtiocfar ar réiteach sásúil laistigh de 30 lá tar éis dháta an fhógra, féadfaidh an chéad Pháirtí an beart sin a chur i bhfeidhm nó a shíneadh.
9. Déanfaidh an t-údarás inniúil imscrúdúcháin na torthaí agus na conclúidí réasúnaithe ar ar tháinig sé maidir leis na hábhair ábhartha uile a bhain le fíorais agus dlí a fhoilsiú in iris oifigiúil an Pháirtí lena mbaineann freisin, lena n-áirítear an tuairisc ar an earra allmhairithe agus an cás ba bhun leis na bearta a fhorchur i gcomhréir le hAirteagal 5.10 nó Airteagal 5.15, an nasc cúisíoch idir an cás sin agus na hallmhairí méadaithe, agus foirm, leibhéal agus fad na mbeart.
10. Láimhseálfaidh na húdaráis imscrúdaithe inniúla aon fhaisnéis rúnda i gcomhréir iomlán le hAirteagal 5.21.

CAIBIDIL 6

BEARTA SLÁINTÍOCHTA AGUS FÍTEASHLÁINTÍOCHTA

AIRTEAGAL 6.1

Sainmhínithe

1. Chun críocha na Caibidle seo:
 - (a) ciallaíonn ‘údaráis inniúla’ údaráis inniúla gach Páirtí dá dtagraítear in Iarscríbhinn 6-A (Údaráis Inniúla);
 - (b) ciallaíonn ‘beart éigeandála’ beart sláintíochta nó fíteashláintíochta a chuireann an Páirtí is allmhaireoir i bhfeidhm maidir le hearraí den Pháirtí eile chun aghaidh a thabhairt ar fhadhb phráinneach maidir le beatha nó cosaint sláinte daoine, ainmhithe nó plandaí a eascraíonn sa Pháirtí is allmhaireoir nó a bhfuil bagairt ann go dtiocfadh a leithéid chun cinn sa Pháirtí is allmhaireoir; agus
 - (c) ciallaíonn ‘Coiste SPS EDT’ an Coiste um Bearta Sláintíochta agus Fíteashláintíochta arna bhunú de bhun Airteagal 12 de Chomhaontú SPS.

2. Tá feidhm ag na sainmhínithe in Iarscríbhinn A de Chomhaontú SPS, chomh maith leo siúd de chuid Codex Alimentarius (Codex), na hEagraíochta Domhanda um Shláinte Ainmhithe (dá ngairtear ‘WOAH’ anseo feasta) agus an Choinbhinsiúin Idirnáisiúnta maidir le Cosaint Plandaí, arna shíniú sa Róimh an 6 Nollaig 1951 (dá ngairtear ‘IPPC’ anseo feasta) maidir leis an gCaibidil seo.

AIRTEAGAL 6.2

Cuspóirí

Tá sé de chuspóir ag an gCaibidil seo:

- (a) beatha nó sláinte daoine, ainmhithe nó plandaí i gcríocha na bPáirtithe a chosaint agus, ag an am céanna, trádáil a éascú eatarthu;
- (b) Comhaontú SPS a threisiú agus a chur chun feidhme a thuilleadh;
- (c) cumarsáid, comhairliúchán agus comhar idir na Páirtithe a neartú, go háirithe idir a n- údaráis inniúla;
- (d) a áirithiú nach dtiocfaidh as na bearta sláintíochta agus fiteashláintíochta arna gcur chun feidhme ag na Páirtithe aon bhacainn gan údar ar an trádáil;

- (e) feabhas a chur ar chomhsheasmhacht, ar chinnteacht agus ar thrédhearcacht bhearta sláintíochta agus fiteashláintíochta gach Páirtí agus ar a gcur chun feidhme; agus
- (f) na heagraíochtaí idirnáisiúnta ábhartha a spreagadh chun caighdeáin, treoirlínte agus moltaí idirnáisiúnta a fhorbairt agus a ghlacadh agus a gcur chun feidhme ag na Páirtithe a fheabhsú.

AIRTEAGAL 6.3

Raon feidhme

Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le gach beart sláintíochta agus fiteashláintíochta de Pháirtí a d'fhéadfadh difear a dhéanamh go díreach nó go hindíreach do thrádáil idir na Páirtithe.

AIRTEAGAL 6.4

Gaolmhaireacht le Comhaontú SPS

Dearbhaíonn na Páirtithe na cearta atá acu agus na hoibleagáidí atá orthu i leith a chéile faoi Chomhaontú SPS.

AIRTEAGAL 6.5

Acmhainní le haghaidh an Chur Chun Feidhme

Úsáidfídh gach Páirtí na hacmhainní is gá chun an Chaibidil seo a chur chun feidhme go héifeachtach.

AIRTEAGAL 6.6

Coibhéis

1. Aithníonn na Páirtithe go bhfuil aitheantas choibhéis bhearta sláintíochta agus fiteashláintíochta an Pháirtí eile ina mhodh tábhachtach chun trádáil a éascú.
2. Aithneoidh an Páirtí is allmhaireoir go bhfuil bearta sláintíochta agus fiteashláintíochta ón bPáirtí is onnmhaireoir coibhéiseach leis na bearta uaidh féin má thaispeánann an Páirtí is onnmhaireoir don Pháirtí is allmhaireoir, ar bhonn oibiachtúil, go mbaineann na bearta uaidh amach an leibhéal cosanta sláintíochta agus fiteashláintíochta iomchuí céanna leis an bPáirtí is allmhaireoir.
3. Tá an ceart ag an bPáirtí is allmhaireoir an cinneadh críochnaitheach a dhéanamh maidir le cibé acu a bhaineann nó nach mbaineann beart sláintíochta nó fiteashláintíochta arna chur i bhfeidhm ag an bPáirtí is onnmhaireoir a leibhéal cosanta sláintíochta agus fiteashláintíochta iomchuí amach.

4. Agus measúnú nó cinneadh á dhéanamh ag Páirtí maidir lena choibhéisí atá beart de chuid an Pháirtí eile, cuirfidh sé na nithe seo a leanas san áireamh, i measc nithe eile, más ábhartha:

- (a) cinntí Choiste SPS EDT;
- (b) obair na n- eagraíochtaí idirnáisiúnta ábhartha;
- (c) aon eolas agus taithí roimhe seo ar thrádáil leis an bPáirtí eile; agus
- (d) faisnéis arna soláthar ag an bPáirtí eile.

5. Bunóidh gach Páirtí a mheasúnú, a chinneadh agus a chothabháil coibhéise ar chaighdeán, ar threoirlínte, agus ar mholtaí na gcomhlachtaí idirnáisiúnta ábhartha um chaighdeánú nó, de réir mar is iomchuí, ar mheasúnú riosca.

6. Tionscnóidh an Páirtí is allmhaireoir an measúnú go pras chun an choibhéis a chinneadh má fhaigheann sé iarraidh ar mheasúnú coibhéise ón bPáirtí eile a mbeidh an fhaisnéis is gá chun tacú leis an iarraidh sin ag gabháil léi.

7. Nuair a thabharfaidh an Páirtí is allmhaireoir an measúnú coibhéise i gcrích, tabharfaidh sé fógra faoina chinneadh don Pháirtí eile go pras.

8. Nuair a chinnfidh an Páirtí is allmhaireoir go n- aithníonn sé beart an Pháirtí is onnmhaireoir mar bheart coibhéiseach, déanfaidh an Páirtí is allmhaireoir na bearta reachtacha nó riaracháin is gá a thionscnamh go pras chun an t- aitheantas a chur chun feidhme.
9. Gan dochar d’Airteagal 6.16, má tá sé beartaithe ag Páirtí beart a ghlacadh, a mhodhnú nó a aisghairm, ar beart é atá faoi réir cinneadh coibhéise lena ndéantar difear do thrádáil idir na Páirtithe, déanfaidh an Páirtí sin na nithe seo a leanas:
- (a) fógra a thabhairt don Pháirtí eile faoina rún ag céim luath iomchuí ag ar féidir aon bharúil a chuirtear isteach ón bPáirtí eile a chur san áireamh;
 - (b) arna iarraidh sin don Pháirtí eile, faisnéis agus an réasúnaíocht a bhaineann leis na hathruithe atá beartaithe a sholáthar.
10. Leanfaidh an Páirtí is allmhaireoir den choibhéis a aithint fad agus a bheidh feidhm ag an mbeart, atá faoi réir an athraithe atá beartaithe.
11. Pléifidh na Páirtithe na modhnuithe atá beartaithe ar tugadh fógra fúthu de bhun fhomhír 9(a) arna iarraidh sin do cheachtar Páirtí. Déanfaidh an Páirtí is allmhaireoir athbhreithniú ar aon fhaisnéis a cuireadh isteach de bhun fhomhír 9(b) gan moill mhíchuí.

12. Má dhéanann Páirtí beart sláintíochta nó fiteashláintíochta a ghlacadh, a mhodhnú nó a aisghairm atá faoi réir cinneadh coibhéise ag an bPáirtí eile, leanfaidh an Páirtí is allmhaireoir den choibhéis a aithint ar choinníoll go leantar, le bearta an Pháirtí is onnmhaireoir i ndáil leis an táirge, den leibhéal iomchuí cosanta sláintíochta nó fiteashláintíochta céanna leis an bPáirtí is allmhaireoir a bhaint amach. Arna iarraidh sin do Pháirtí, déanfaidh na Páirtithe an cinneadh a rinne an Páirtí is allmhaireoir a phlé go pras.

AIRTEAGAL 6.7

Measúnú Riosca

1. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann lena áirithiú go bhfuil a mbearta sláintíochta agus fiteashláintíochta faoi seach bunaithe ar phrionsabail eolaíocha agus go bhfuil siad comhréireach leis na caighdeáin, na treoirlínte agus na moltaí idirnáisiúnta ábhartha.
2. Má mheasann Páirtí go bhfuil beart sonrach sláintíochta nó fiteashláintíochta arna ghlacadh nó arna choinneáil ar bun ag an bPáirtí eile ag cur srian lena onnmhairí, nó go bhféadfadh sé srian a chur leo, agus nach bhfuil an beart sin bunaithe ar chaighdeán, ar threoirlíne ná ar mholadh idirnáisiúnta ábhartha, nó murab ann do chaighdeán, do threoirlíne ná do mholadh ábhartha, féadfaidh an Páirtí sin faisnéis a iarraidh ar an bPáirtí eile. Soláthróidh an Páirtí iarrtha míniú don Pháirtí is iarrthóir ar na cúiseanna agus ar an bhfaisnéis ábhartha maidir leis an mbeart sin.

3. Más rud é nach leor an fhianaise eolaíoch ábhartha, féadfaidh Páirtí beart sláintíochta nó fiteashláintíochta a ghlacadh go sealadach ar bhonn na faisnéise ábhartha atá ar fáil, lena n-áirítear faisnéis ó na heagraíochtaí idirnáisiúnta ábhartha. Sna himthosca sin, féachfaidh an Páirtí sin leis an bhfaisnéis bhreise a fháil is gá chun measúnú riosca níos oibiachtúla a dhéanamh agus déanfaidh sé an beart sláintíochta nó fiteashláintíochta a athbhreithniú dá réir laistigh de thréimhse réasúnach.

4. Agus cearta agus oibleagáidí na bPáirtithe á n-aithint de bhun fhorálacha ábhartha Chomhaontú SPS, ní dhéanfar aon ní sa Chaibidil seo a fhorléiriú mar ní lena gcuirfear cosc ar Pháirtí na nithe seo a leanas a dhéanamh:

- (a) an leibhéal cosanta sláintíochta nó fiteashláintíochta a bhunú a chinneann sé a bheith iomchuí i gcomhréir le hAirteagal 5 de Chomhaontú SPS;
- (b) nós imeachta formheasa a bhunú nó a choinneáil ar bun lena gceanglaítear measúnú riosca a dhéanamh sula ndéanóidh an Páirtí sin rochtain ar a mhargadh do tháirge; nó
- (c) bearta réamhchúraim sláintíochta nó fiteashláintíochta a ghlacadh nó a choinneáil ar bun i gcomhréir le mír 7 d'Airteagal 5 de Chomhaontú SPS.

5. Áiritheoidh gach Páirtí nach ndéanfaidh a bhearta sláintíochta agus fiteashláintíochta idirdhealú ar bhonn dírialta ná gan údar idir na Páirtithe i gcás ina mbeidh coinníollacha atá comhionann lena chéile nó cosúil lena chéile ann. Ní chuirfidh Páirtí bearta sláintíochta agus fiteashláintíochta i bhfeidhm ar bhealach arb é a bheadh ann srian faoi cheilt ar thrádáil idir na Páirtithe.

6. Déanfaidh Páirtí atá i mbun measúnú riosca na nithe seo a leanas:
- (a) treoraíocht ábhartha ó Choiste SPS EDT i dteannta le caighdeáin, treoirlínte agus moltaí idirnáisiúnta a chur san áireamh;
 - (b) roghanna bainistithe riosca a bhreithniú nach bhfuil níos sriantaí ar thrádáil ná mar is gá chun an leibhéal cosanta sláintíochta nó fiteashláintíochta a bhaint amach a mheas sé a bheith iomchuí i gcomhréir le mír 3 d'Airteagal 5 de Chomhaontú SPS, agus féidearthacht theicniúil agus eacnamaíoch á gcur san áireamh, agus
 - (c) an cuspóir a bhaineann le héifeachtaí diúltacha ar thrádáil a íoslaghdú a chur san áireamh agus an leibhéal iomchuí cosanta sláintíochta nó fiteashláintíochta á chinneadh i gcomhréir le mír 4 d'Airteagal 5 de Chomhaontú SPS, agus rogha bainistithe riosca a roghnú nach bhfuil níos sriantaí ar thrádáil ná mar is gá chun an cuspóir sláintíochta nó fiteashláintíochta a bhaint amach, agus féidearthacht theicniúil agus eacnamaíoch á gcur san áireamh.
7. Arna iarraidh sin don Pháirtí is onnmhaireoir, cuirfidh an Páirtí is allmhaireoir an Páirtí is onnmhaireoir ar an eolas maidir leis an dul chun cinn atá déanta i ndáil le measúnú riosca sonracha a bhaineann le hiarraidh ar rochtain ar an margadh ón bPáirtí is onnmhaireoir, agus maidir le haonmhoill a d'fhéadfadh a bheith ann le linn an phróisis.

8. Gan dochar d’Airteagal 6.16, ní chuirfidh Páirtí stop le hallmhairiú táirge den Pháirtí eile de bharr an Páirtí a bheith ag tabhairt faoi athbhreithniú ar a bhearta sláintíochta nó fiteashláintíochta agus ar an gcúis sin amháin, má cheadaigh an Páirtí is allmhaireoir allmhairiú an táirge sin den Pháirtí eile tráth a tionscnaíodh an t- athbhreithniú.

AIRTEAGAL 6.8

Oiriúnú do Dhálaí Réigiúnacha, lena nÁirítear Limistéir atá Saor ó Lotnaidí nó Galair agus Limistéir ina bhfuil Leitheadúlacht Íseal Lotnaidí nó Galair

Ginearálta

1. Aithníonn na Páirtithe go bhfuil oiriúnú beart sláintíochta agus fiteashláintíochta do dhálaí réigiúnacha a bhaineann le lotnaidí nó galair ina mhodh tábhachtach chun beatha nó sláinte ainmhithe agus plandaí a chosaint agus chun trádáil a éascú.
2. Aithneoidh na Páirtithe na coincheapa maidir le limistéir atá saor ó lotnaidí nó galair agus limistéir ina bhfuil leitheadúlacht íseal lotnaidí nó galair. Bunófar an cinneadh maidir leis na limistéir sin ar thosca amhail an gheografaíocht, éiceachórais, faireachas eipidéimeolaíoch agus éifeachtacht rialuithe sláintíochta nó fiteashláintíochta.

3. An Páirtí is onnmhaireoir a mhaíonn go bhfuil limistéir laistigh dá chríoch saor ó lotnaidí nó galair nó gur limistéir iad ina bhfuil leibhéal íseal lotnaidí nó galar, soláthróidh sé an fhianaise is gá ina leith sin chun a thaispeáint don Pháirtí is allmhaireoir ar bhonn oibiachtúil go bhfuil na limistéir sin ina limistéir atá saor ó lotnaidí nó galair nó ina limistéir ina bhfuil leibhéal íseal lotnaidí nó galar, faoi seach, agus go bhfanfaidh siad amhlaidh. Chun na críche sin, déanfaidh an Páirtí is onnmhaireoir, arna iarraidh sin don Pháirtí is allmhaireoir, rochtain réasúnach a sholáthar chun cigireacht, tástáil agus nósanna imeachta ábhartha eile a dhéanamh.
4. Agus na limistéir dá dtagraítear i mír 2 á gcinneadh le cinntí réigiúnaithe, cuirfidh na Páirtithe treoraíocht ábhartha Choiste SPS EDT san áireamh agus bunóidh siad a mbearta ar chaighdeáin, ar threoirínte agus ar mholtaí idirnáisiúnta, nó, i gcás nach mbainfear leibhéal iomchuí cosanta sláintíochta ná fiteashláintíochta an Pháirtí amach leo sin, ar mheasúnú riosca is iomchuí sna himthosca.
5. Chun na limistéir dá dtagraítear i mír 2 a chinneadh, déanfaidh an Páirtí is allmhaireoir aon fhaisnéis ábhartha ó údaráis an Pháirtí is onnmhaireoir agus aon taithí leo roimhe seo a chur san áireamh.
6. Féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir a chinneadh gur féidir próiseas brostaithe a úsáid chun meastóireacht a dhéanamh ar iarraidh ón bPáirtí is onnmhaireoir ar aitheantas maidir le limistéir atá saor ó lotnaidí nó galair nó limistéir ina bhfuil leibhéal íseal lotnaidí nó galar.
7. Mura n- aontaíonn an Páirtí is onnmhaireoir le cinneadh an Pháirtí is allmhaireoir, soláthróidh an Páirtí is allmhaireoir réasúnú don Pháirtí is onnmhaireoir.

8. Arna iarraidh sin don Pháirtí is allmhaireoir, soláthróidh an Páirtí is onnmhaireoir míniúchán iomlán agus na sonraí a ghabhann leis le haghaidh na socrúithe agus na gcinntí a chumhdaítear leis an Airteagal seo. Le linn na bpróiseas sin, féachfaidh na Páirtithe le cur isteach neamhriachtanach ar thrádáil a sheachaint.

Ainmhithe, Táirgí Ainmhithe agus Seachtháirgí Ainmhithe

9. Aithníonn na Páirtithe prionsabal an chriosaithe a chomhaontaíonn siad a chur i bhfeidhm ina gcuid trádála. Aithníonn na Páirtithe freisin an stádas oifigiúil maidir le sláinte ainmhithe arna chinneadh ag WOAHA.

10. Is gnách gur ar an bhfianaise a sholáthróidh an Páirtí is onnmhaireoir i gcomhréir le Comhaontú SPS agus an Cód um Shláinte na nAinmhithe Talún de chuid WOAHA agus an Cód Sláinte um Ainmhithe Uiscí de chuid WOAHA a bhunóidh an Páirtí is allmhaireoir a chinneadh féin maidir le stádas sláinte ainmhithe de chuid an Pháirtí is onnmhaireoir.

11. Déanfaidh an Páirtí is allmhaireoir measúnú ar aon fhaisnéis bhreise a fuarthas ón bPáirtí is onnmhaireoir gan moill mhíchúil agus, de ghnáth, laistigh de 90 lá tar éis dó an fhaisnéis a fháil. Féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir a iarraidh ar an bPáirtí is onnmhaireoir go ndéanfaidh an Páirtí is allmhaireoir cigireacht ar an láthair agus déanfaidh sé aon chigireacht i gcomhréir leis na prionsabail a leagtar amach in Airteagal 6.11 agus laistigh de 90 lá tar éis don iarraidh ar chigireacht ón bPáirtí is allmhaireoir a bheith faighte ag an bPáirtí is onnmhaireoir, mura gcomhaontaíonn na Páirtithe a mhalairt.

12. Aithníonn na Páirtithe coincheap na roinnte i ndeighleoga agus rachaidh siad i gcomhar maidir leis an ábhar sin.

Plandaí agus Táirgí Plandaí

13. Aithníonn na Páirtithe coincheapa na limistéar saor ó lotnaidí, na n-áiteanna táirgthe saor ó lotnaidí agus na láithreán táirgeachta saor ó lotnaidí, chomh maith le coincheap na limistéar ar leibhéal íseal lotnaidí, mar mhodhanna lena gcosnaítear beatha nó sláinte plandaí, agus lena n-éascaítear an trádáil mar a shonraítear i gCaighdeáin Idirnáisiúnta ábhartha IPPC maidir le Bearta Fiteashláintíochta, dá ngairtear ('CIBFanna' anseo feasta), ar caighdeáin iad a chomhaontaíonn siad a chur i bhfeidhm maidir le hearraí a thrádáiltear eatarthu.

14. Arna iarraidh sin don Pháirtí is onnmhaireoir, agus bearta fiteashláintíochta á nglacadh nó á gcoinneáil ar bun aige, cuirfidh an Páirtí is allmhaireoir san áireamh limistéir saor ó lotnaidí, áiteanna táirgthe saor ó lotnaidí agus láithreáin táirgeachta saor ó lotnaidí, chomh maith le limistéir ar leibhéal íseal lotnaidí, arna mbunú ag an bPáirtí is onnmhaireoir i gcomhréir leis na caighdeáin, na treoirlínte agus na moltaí idirnáisiúnta ábhartha.

15. Déanfaidh an Páirtí is onnmhaireoir limistéir saor ó lotnaidí, áiteanna táirgthe saor ó lotnaidí, láithreáin táirgeachta saor ó lotnaidí nó limistéir ar bheagán lotnaidí a shainaithint agus soláthróidh sé an fhaisnéis sin don Pháirtí eile. Arna iarraidh sin dó, soláthróidh an Páirtí is onnmhaireoir míniúchán iomlán agus na sonraí tacaíochta i gcomhréir leis an CIBF ábhartha nó ar bhealach eile de réir mar is iomchuí.

16. Gan dochar d'Airteagal 6.16, is ar an bhfaisnéis a sholáthróidh an Páirtí is onnmhaireoir i gcomhréir le Comhaontú SPS agus leis an CIBF ábhartha a bhunóidh an Páirtí is allmhaireoir a chinneadh féin, i bprionsabal, maidir le stádas sláinte plandaí an Pháirtí is onnmhaireoir nó maidir le codanna de.

17. Déanfaidh an Páirtí is allmhaireoir measúnú ar aon fhaisnéis bhreise a fuarthas ón bPáirtí is onnmhaireoir gan moill mhíchuí agus de ghnáth laistigh de 90 lá tar éis dó an fhaisnéis a fháil. Féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir cigireacht ar an láthair a iarraidh ar an bPáirtí is onnmhaireoir agus déanfaidh sé aon chigireacht i gcomhréir leis na prionsabail a leagtar amach in Airteagal 6.11 agus laistigh de 6 mhí tar éis don iarraidh ar chigireacht ón bPáirtí is allmhaireoir a bheith faighte ag an bPáirtí is onnmhaireoir, mura gcomhaontaíonn na Páirtithe a mhalairt. Nuair a bheidh tréimhse éagsúil á comhaontú ag na Páirtithe, cuirfidh siad bitheolaíocht na lotnaide agus an barr lena mbaineann san áireamh.

AIRTEAGAL 6.9

Trédhearcacht

1. Aithníonn na Páirtithe an luach a bhaineann le faisnéis a chomhroinnt, ar bhonn leanúnach, faoi na bearta sláintíochta agus fiteashláintíochta dá gcuid, agus an luach a bhaineann le deis a thabhairt don Pháirtí eile barúil a thabhairt maidir leis na bearta sláintíochta agus fiteashláintíochta a mholann siad.
2. Agus an tAirteagal seo á chur chun feidhme ag gach Páirtí, cuirfidh sé treoraíocht ábhartha Choiste SPS na hEagraíochta Domhanda Trádála san áireamh chomh maith leis na caighdeáin, treoirlínte agus moltaí idirnáisiúnta.

3. Mura n- eascraíonn fadhbanna práinneacha i ndáil le beatha daoine, ainmhithe nó plandaí nó fadhbanna cosanta sláinte, nó má tá baol ann go n- eascróidh siad, nó más de chineál éascaithe trádála é an beart, tabharfaidh Páirtí fógra faoi bheart sláintíochta nó fiteashláintíochta atá beartaithe lena bhféadfaí difear a dhéanamh don trádáil idir na Páirtithe, agus de ghnáth, ceadóidh sé 60 lá ar a laghad tar éis an fógra a thabhairt don Pháirtí eile chun barúlacha i scríbhinn a sholáthar. Más indéanta agus iomchuí é, ba cheart don Pháirtí sin breis agus 60 lá a cheadú le haghaidh barúlacha, agus breithneoidh sé aon iarraidh réasúnach ón bPáirtí eile maidir le síneadh a chur leis an tréimhse le haghaidh barúlacha. Arna iarraidh sin, freagróidh an Páirtí na barúlacha i scríbhinn ón bPáirtí eile ar bhealach iomchuí.

4. Déanfaidh na Páirtithe an méid seo a leanas:

- (a) trédhearcacht a shaothrú a mhéid a bhaineann le bearta sláintíochta agus fiteashláintíochta is infheidhme maidir le trádáil;
- (b) feabhas a chur ar thuiscint fhrithpháirteach bhearta sláintíochta nó fiteashláintíochta (SPS) gach Páirtí agus ar a gcur chun feidhme; agus
- (c) faisnéis a mhalartú faoi na hábhair a bhaineann le bearta sláintíochta nó fiteashláintíochta a fhorbairt agus a chur chun feidhme, d'fhonn a n- éifeachtaí diúltacha ar an trádáil idir na Páirtithe a íoslaghdú.

5. Soláthróidh gach Páirtí, arna iarraidh sin don Pháirtí eile agus de ghnáth laistigh de 15 lá den iarraidh a bheith faighte, faisnéis faoin méid seo a leanas:

- (a) na ceanglais allmhairiúcháin a bhfuil feidhm acu maidir le hallmhairiú táirgí sonracha; agus
- (b) an dul chun cinn atá déanta maidir leis an iarratas ar fhormheas táirgí sonracha.

6. Measfar gur soláthraíodh an fhaisnéis dá dtagraítear i bhfomhír 4(c) agus i mír 5 má cuireadh ar fáil í trí fhógra a thabhairt don Eagraíocht Dhomhanda Trádála i gcomhréir leis na rialacha agus na nósanna imeachta ábhartha nó má cuireadh an fhaisnéis ar fáil gan táillí ar shuíomh gréasáin oifigiúil an Pháirtí a bhfuil rochtain ag an bpobal air.

7. Arna iarraidh sin dó, soláthróidh Páirtí don Pháirtí eile an fhaisnéis ábhartha a ndearna an Páirtí breithniú uirthi chun an beart atá beartaithe a fhorbairt, de réir mar is iomchuí agus a mhéid a cheadaítear sin le ceanglais rúndachta agus príobháideachais an Pháirtí a sholáthraíonn an fhaisnéis.

8. Féadfaidh Páirtí a iarraidh ar an bPáirtí eile idirphlé a dhéanamh, más iomchuí agus indéanta sin, ar aon ábhar inní a bheadh ann ó thaobh na trádála de i ndáil le beart sláintíochta nó fiteashláintíochta atá beartaithe, agus féadfaidh sé idirphlé a dhéanamh ar cibé arb ann d'aon cur chuige malartach a mbainfeadh i bhfad níos lú sriantachta leis ó thaobh na trádála de chun cuspóir an bhirt sin a bhaint amach.

9. Foilseoidh gach Páirtí fógraí faoi bhearta sláintíochta nó fiteashláintíochta, trí mheán leictreonach más féidir, in iris oifigiúil nó ar shuíomh gréasáin.

10. Áiritheoidh gach Páirtí go sonrófar an dáta ag a mbeidh éifeacht ag an mbeart agus bunús dlí an bhirt sa téacs nó san fhógra faoi bhearta sláintíochta nó fiteashláintíochta.

11. Tabharfaidh an Páirtí is onnmhaireoir fógra don Pháirtí is allmhaireoir ar bhealach tráthúil agus iomchuí faoin méid seo a leanas:

- (a) riosca mór sláintíochta nó fiteashláintíochta a bhaineann leis an trádáil atá ar siúl an tráth sin;
- (b) cásanna práinne ina bhféadfadh athrú ar stádas sláinte plandaí nó ainmhithe ar chríoch an Pháirtí is onnmhaireoir difear a dhéanamh don trádáil atá ar siúl an tráth sin;
- (c) athruithe móra ar stádas lotnaidí nó galar, amhail láithreachta agus éabhlóid lotnaidí nó galar, lena n- áirítear cur i bhfeidhm cinntí réigiúnaithe; agus
- (d) athruithe móra ar bheartais nó cleachtais sábháilteachta bia, bainistíochta lotnaidí nó galair, rialaithe nó díothaithe a d'fhéadfadh difear a dhéanamh don trádáil atá ar siúl an tráth sin.

12. Más indéanta agus iomchuí é sin, ba cheart do Pháirtí tréimhse a sholáthar idir an dáta a fhoilsítear na bearta sláintíochta nó fiteashláintíochta a d'fhéadfadh difear a dhéanamh do thrádáil idir na Páirtithe agus an dáta ar a mbeidh éifeacht leis an mbeart, ar tréimhse í a bheidh níos faide ná 6 mhí, ach amháin má tá sé beartaithe leis an mbeart aghaidh a thabhairt ar fhadhb phráinneach a bhaineann le beatha daoine, ainmhithe nó plandaí nó lena sláinte a chosaint leis an mbeart nó gur de chineál éascaithe-trádála é an beart.

13. Arna iarraidh sin dó, soláthróidh Páirtí don Pháirtí eile faisnéis faoi na bearta uile sláintíochta nó fiteashláintíochta a bhaineann le hallmhairiú táirge isteach ina chríoch.

AIRTEAGAL 6.10

Éascú Trádála

Nósanna imeachta Formheasa

1. Aithníonn na Páirtithe go bhfuil an ceart ag gach Páirtí nósanna imeachta formheasa a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm chun comhlíonadh leibhéal iomchuí na cosanta sláintíochta agus fiteashláintíochta ag an bPáirtí is allmhaireoir a áirithiú agus éifeachtaí diúltacha ar thrádáil á n-íoslaghdú i gcomhthráth aige.
2. Maidir leis na nósanna imeachta formheasa sláintíochta agus fiteashláintíochta uile a dhéanann difear don trádáil idir na Páirtithe, áiritheoidh gach Páirtí:
 - (a) go ngabhfar de láimh agus go gcríochnófar gan moill mhíchuí iad; agus
 - (b) nach ndéanfar iad ar bhealach a bheadh ina idirdhealú treallach nó dochosanta in aghaidh an Pháirtí eile.
3. Féachfaidh gach Páirtí lena áirithiú go gcomhlíonfaidh táirgí a onnmhairítear chuig an bPáirtí eile an leibhéal iomchuí cosanta sláintíochta nó fiteashláintíochta a bhaineann leis an bPáirtí is allmhaireoir. Chuige sin, bunóidh agus déanfaidh an Páirtí is onnmhaireoir bearta iomchuí rialaithe, lena n-áirítear cigireacht riosca- bhunaithe ar an láthair i gcás inarb iomchuí. Féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir a cheangal go dtaispeánfaidh údarás inniúil ábhartha an Pháirtí is onnmhaireoir, ar bhealach oibiachtúil, agus chun sástacht an Pháirtí is allmhaireoir, go bhfuil a cheanglais maidir le hallmhairiú comhlíonta aige.

4. Má cheanglaíonn an Páirtí is allmhaireoir nach mór táirge a bheith formheasta sula n- allmhairítear é, cuirfidh an Páirtí sin faisnéis faoi nósanna imeachta sláintíochta agus fiteashláintíochta i ndáil le hallmhairí ar fáil go pras, arna iarraidh sin don Pháirtí is onnmhaireoir. Áiríteoidh an Páirtí is allmhaireoir an méid seo a leanas go háirithe:

- (a) foilseofar tréimhse phróiseála chaighdeánach gach nós imeachta nó cuirfear an tréimhse ionchasach in iúl arna iarraidh sin dó don Pháirtí is onnmhaireoir;
- (b) nuair a fhaigheann sé iarratas, déanfaidh údarás inniúil an Pháirtí is allmhaireoir scrúdú ar iomláine na doiciméadachta go pras agus cuirfidh sé an Páirtí is onnmhaireoir ar an eolas ar bhealach beacht agus iomlán faoi na gnéithe uile atá ar iarraidh;
- (c) tarchuirfidh údarás inniúil an Pháirtí is allmhaireoir torthaí an nós imeachta chuig an bPáirtí is onnmhaireoir a luaithe is féidir, ar bhealach beacht agus iomlán, ionas gur féidir beart ceartaitheach a dhéanamh, más gá;
- (d) leanfaidh údarás inniúil an Pháirtí is allmhaireoir den nós imeachta, a mhéid is indéanta, má iarrann an Páirtí is onnmhaireoir sin, fiú má tá gnéithe den iarratas ar iarraidh; agus
- (e) cuirfidh údarás inniúil an Pháirtí is allmhaireoir an Páirtí is onnmhaireoir ar an eolas, arna iarraidh sin dó, maidir leis an gcéim ag a bhfuil an nós imeachta, lena n- áirítear míniú ar aon mhoill.

5. Má cheanglaíonn Páirtí go ndéanfar measúnú riosca mar chuid den phróiseas formheasa, i ngnáth- imthosca agus de ghnáth laistigh de 1 bhliain amháin tar éis don fhaisnéis a cheanglaítear chun an táirge a onnmhairiú a bheith faighte, cuirfidh an Páirtí sin an measúnú riosca sin ar fáil.
6. Féachfaidh gach Páirtí le hamlínte réasúnacha a chur i bhfeidhm le haghaidh gach céim de na próisis formheasa dá chuid agus cuirfidh sé tús go pras leis na próisis sin nuair a fhaigheann sé iarratas ón bPáirtí eile.
7. Seachnóidh gach páirtí dúbláil agus ualaí riaracháin nach bhfuil gá leo i leith an mhéid seo a leanas:
- (a) aon doiciméadacht, faisnéis nó gníomhaíocht a cheanglaíonn sé ar an iarratasóir mar chuid dá phróisis formheasa; agus
 - (b) aon fhaisnéis a ndéanann an Páirtí meastóireacht uirthi mar chuid de na próisis formheasa.
8. Déanfaidh gach Páirtí aon athrú a dhéantar ar na próisis formheasa a cheanglaíonn sé nó ar cheanglais ghaolmhara a chur ar fáil go pras. Ach amháin in imthosca a bhfuil údar cuí leo a bhaineann le leibhéal cosanta an Pháirtí, soláthróidh gach Páirtí idirthréimhse idir foilsiú aon athrú ar a phróisis formheasa nó ar cheanglais ghaolmhara agus a dteacht i bhfeidhm chun a cheadú don Pháirtí eile eolas a chur ar na hathruithe sin agus oiriúnú dóibh. Féachfaidh gach Páirtí le freastal ar an bpróiseas formheasa le haghaidh iarratais a chuirtear faoina bhráid sula fhoilsítear na hathruithe agus féachfaidh sé le fadú an phróisis formheasa a sheachaint. Má laghdaítear na hualaí mar gheall ar an athrú ar na próisis formheasa, ní chuirfear moill nach bhfuil gá léi ar an teacht i bhfeidhm.

9. Arna iarraidh sin dó, soláthróidh Páirtí faisnéis faoi chéim an nós imeachta formheasa ar bhealach tráthúil don Pháirtí eile.

Coinníollacha Sonracha i ndáil le Sláinte Plandaí

10. I gcomhréir leis na caighdeáin is infheidhme, a comhaontaíodh faoin gCoinbhinsiún Idirnáisiúnta Cosanta Plandaí, coinneoidh gach Páirtí faisnéis leordhóthanach ar bun faoina stádas i leith lotnaidí, arbh fhéidir cláir faireachais, díothaithe agus srianta agus na torthaí uathu a áireamh inti, chun tacú le lotnaidí a aicmiú agus údar cuí a thabhairt do bhearta fiteashláintíochta allmhairiúcháin.

11. Féachfaidh gach Páirtí le liosta de lotnaidí rialaithe le haghaidh táirgí lena mbaineann ábhar inmí fiteashláintíochta a bhunú agus féachfaidh sé leis an liosta sin a nuashonrú. Beidh an méid seo a leanas san áireamh leis an liosta sin:

- (a) na lotnaidí coraintín nach ann dóibh laistigh d'aon chuid de chríoch an Pháirtí;
- (b) na lotnaidí coraintín arb ann dóibh ach nach bhfuil ann go forleathan agus atá faoi rialú oifigiúil; agus
- (c) na lotnaidí neamhchoraintín rialáilte.

12. Maidir le plandaí nó táirgí plandaí arb ann d'ábhar inmí fiteashláintíochta ina leith, déanfaidh gach Páirtí a cheanglais allmhairiúcháin a theorannú lena n-aghaidh go bearta lena n-áirithítear nach ann do lotnaidí rialáilte. Beidh feidhm ag ceanglais allmhairiúcháin den sórt sin maidir le críoch iomlán an Pháirtí is onnmhaireoir, agus na dálaí réigiúnacha á gcur san áireamh.

13. Glacfar le coinsíneachtaí táirgí a bhfuil bearta fiteashláintíochta ann ina leith, ar bhonn ráthaíochtaí leordhóthanacha a sholáthraíonn an Pháirtí is onnmhaireoir gan aon chlár réamh- imréitigh a bheith i gceist. Féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir, bunaithe ar chur chuige córais, na gníomhaíochtaí gaolmhara le haghaidh trádáil táirgí a chur de chúram ar údarás inniúil an Pháirtí is onnmhaireoir.

14. Ní ghlacfaidh na Páirtithe ach bearta fiteashláintíochta a bhfuil údar cuí leo ar bhonn teicniúil, atá comhsheasmhach leis an riosca lotnaide lena mbaineann agus a bhfuil na bearta sriantacha is lú riosca atá ar fáil i gceist leo.

15. Chun míreanna 10 go 14 a chur chun feidhme, cuirfidh na Páirtithe an CIBF ábhartha san áireamh.

Ceanglais Shonracha Sláintíochta agus Fiteashláintíochta i ndáil le hAllmhairiú

16. Má tá roinnt bearta sláintíochta nó fiteashláintíochta ar fáil chun an leibhéal iomchuí cosanta céanna leis an bPáirtí is allmhaireoir a bhaint amach, bunóidh na Páirtithe idirphlé teicniúil, arna iarraidh sin don Pháirtí is onnmhaireoir, d'fhonn cur isteach nach gá ar thrádáil a sheachaint agus an réiteach is indéanta a roghnú.

AIRTEAGAL 6.11

Iniúchtaí

1. Chun go gcinntí an Páirtí is allmhaireoir cumas an Pháirtí is onnmhaireoir na dearbhuithe a cheanglaítear a sholáthar agus beartais sláintíochta agus fiteashláintíochta an Pháirtí is allmhaireoir a chomhlíonadh, beidh an ceart ag an bPáirtí is allmhaireoir, faoi réir fhorálacha an Airteagail seo, iniúchadh a dhéanamh ar údarais inniúla agus córais chigireachta ghaolmhara nó ainmnithe an Pháirtí is onnmhaireoir.
2. Féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir a chinneadh go bhfuil gá le hiniúchadh a dhéanamh mar cheann de na huirlisí chun measúnú a dhéanamh ar chórais oifigiúla um chigireacht agus um dheimhniú an Pháirtí is onnmhaireoir. Cur chuige córaisbhunaithe a bheidh i gceist leis an iniúchadh sin lena mbeifear ag brath ar scrúdú a dhéantar ar shampla de nósanna imeachta córais, doiciméid nó taifid agus, i gcás inar gá sin, ar chigireacht ar an láthair a dhéantar ar na saoráidí a thagann faoi raon feidhme an iniúchta.
3. Díreofar go príomha sna hiniúchtaí ar mheastóireacht a dhéanamh ar éifeachtacht na gcóras oifigiúil um chigireacht agus um dheimhniú agus ar acmhainneacht an Pháirtí is onnmhaireoir na ceanglais sláintíochta agus fiteashláintíochta i ndáil le hallmhairiú agus na bearta gaolmhara rialaithe a chomhlíonadh, seachas díriú ar mheastóireacht a dhéanamh ar bhunaíochtaí nó saoráidí sonracha, chun go gcinntí cumas údarais inniúla an Pháirtí is onnmhaireoir rialú a dhéanamh agus a choinneáil ar bun agus na dearbhuithe a cheanglaítear a sholáthar don tír is allmhaireoir.

4. Agus an t- iniúchadh á dhéanamh aige, cuirfidh an Páirtí is allmhaireoir treoraíocht Choiste SPS na hEagraíochta Domhanda Trádála san áireamh agus gníomhóidh sé i gcomhréir leis na caighdeáin, treoirlínte agus moltaí idirnáisiúnta ábhartha.

5. Cinnfidh an Páirtí is allmhaireoir cineál agus minicíocht na n- iniúchtaí agus na rioscaí bunúsacha a ghabhann leis an táirge, agus cuntas teiste na seiceálacha allmhairithe roimhe sin agus faisnéis eile atá ar fáil á gcur san áireamh aige, amhail iniúchtaí agus cigireachtaí arna ndéanamh ag údarás inniúil an Pháirtí is onnmhaireoir.

6. Féachfaidh gach Páirtí le minicíocht agus líon na n- iniúchtaí a laghdú. Má mheasann an Páirtí is allmhaireoir go bhfuil gá le hiniúchadh a dhéanamh mar cheann de na huirlisí chun measúnú a dhéanamh ar chórais oifigiúla um chigireacht agus um dheimhniú an Pháirtí is onnmhaireoir, agus ar acmhainneacht an Pháirtí is onnmhaireoir na ceanglais sláintíochta agus fiteashláintíochta i ndáil le hallmhairiú agus na bearta gaolmhara rialaithe a chomhlíonadh, beidh feidhm ag an méid seo a leanas:

(a) maidir leis an gcéad iarratas ar onnmhairiú i ndáil le táirge sonracha, déanfaidh an Páirtí is allmhaireoir iniúchadh ar shampla ionadaíoch den Pháirtí eile; agus

(b) maidir le haon iarraidh ar onnmhairiú ina dhiaidh sin i ndáil leis an táirge céanna, chun go laghdófar fad ama an nós imeachta formheasa, ní dhéanfaidh an Páirtí is allmhaireoir iniúchadh ar an bPáirtí is onnmhaireoir ach amháin in imthosca a bhfuil údar cuí leo. Má dhéanann an Páirtí is allmhaireoir iniúchadh, soláthróidh sé míniúchán don Pháirtí is onnmhaireoir.

7. Sula ndéanfar an t- iniúchadh, beidh idirphlé idir údaráis inniúla an Pháirtí is allmhaireoir agus údaráis inniúla an Pháirtí is onnmhaireoir maidir le plean iniúchta agus leagfaidh siad síos ann an méid seo a leanas:

- (a) an réasúnaíocht maidir leis an iniúchadh agus cuspóirí agus raon feidhme an iniúchta;
- (b) na critéir agus na ceanglais a ndéanfar an Páirtí is onnmhaireoir a mheasúnú ina n- aghaidh; agus
- (c) an clár oibre agus na nósanna imeachta i ndáil leis an iniúchadh a dhéanamh.

Mura gcomhaontóidh na Páirtithe a mhalairt, soláthróidh an Páirtí is allmhaireoir plean iniúchta don Pháirtí is onnmhaireoir 30 lá ar a laghad sula gcuirfear tús leis an iniúchadh.

8. Soláthróidh an Páirtí is allmhaireoir faisnéis i scríbhinn faoi thorthaí an iniúchta don Pháirtí is onnmhaireoir trí bhíthin tuarascáil iniúcháireachta ina leagfar amach torthaí, conclúidí agus moltaí.

9. Soláthróidh an Páirtí is allmhaireoir an dréacht- tuarascáil iniúcháireachta don Pháirtí is onnmhaireoir, de ghnáth laistigh de 30 lá tar éis chríoich an iniúchta.

10. Soláthróidh an Páirtí is allmhaireoir an deis don Pháirtí is onnmhaireoir a bharúil a thabhairt ar thorthaí an iniúchta. Féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir aon bharúil den sórt sin a chur san áireamh sula mbainfidh sé conclúidí agus sula ndéanfaidh sé aon ghníomhaíocht. Cuirfidh an Páirtí is allmhaireoir tuarascáil chríochnaitheach ar fáil i scríbhinn don Pháirtí is onnmhaireoir de ghnáth laistigh de 2 mhí ón dáta a gheofar na barúlacha sin.

11. Cuirfidh an Páirtí is onnmhaireoir an Páirtí is allmhaireoir ar an eolas maidir le haon gníomhaíocht cheartaitheach a dhéantar ar bhonn na dtorthaí agus conclúidí ón bPáirtí is allmhaireoir.

12. Áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh nósanna imeachta i bhfeidhm chun nochtadh faisnéise rúnda a chosc, ar faisnéis í a fhaightear le linn iniúchadh ar údaráis inniúla an Pháirtí is onnmhaireoir, lena n-áirítear nósanna imeachta chun aon fhaisnéis rúnda a bhaint de thuarascáil iniúcháireachta chríochnaitheach sula gcuirfear an tuarascáil sin ar fáil go poiblí.

13. Aon bheart a dhéanfar de thoradh iniúchtaí, beidh siad comhréireach leis na rioscaí a shainaithnítear agus ní bheidh siad níos sriantaí ó thaobh na trádála de ná mar a cheanglaítear chun leibhéal cosanta sláintíochta nó fiteashláintíochta iomchuí an Pháirtí is allmhaireoir a bhaint amach. Má iarrtar comhairliúcháin i dtaca leis an staid, is i gcomhréir le hAirteagal 6.19 a reáchtálfar iad. Déanfaidh na Páirtithe breithniú ar aon fhaisnéis a sholáthrófar trí chomhairliúcháin den sórt sin.

14. Íocfaidh gach Páirtí a chostais féin a bhaineann leis an iniúchadh.

AIRTEAGAL 6.12

Seiceálacha Allmhairiúcháin

1. Áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh a sheiceálacha allmhairiúcháin rioscabhunaithe, go ndéanfar gan moill mhíchuí iad agus go gcuirfear i bhfeidhm ar bhealach comhréireach agus neamh-idirdhealaitheach iad.

2. Áiritheoidh gach Páirtí go gcomhlíonfaidh táirgí a onnmhairítear chuig an bPáirtí eile ceanglais sláintíochta agus fiteashláintíochta an Pháirtí is allmhaireoir.
3. Cuirfidh gach Páirtí faisnéis ar fáil don Pháirtí eile, arna iarraidh sin dó, ar faisnéis í faoina nósanna imeachta allmhairiúcháin, lena n- áirítear minicíocht seiceálacha allmhairiúcháin a bhaineann le bearta sláintíochta agus fiteashláintíochta agus na tosca lena measann sé a chinntear na rioscaí atá bainteach le hallmhairí.
4. Má nochtar trí sheiceáil allmhairiúcháin nach gcomhlíonann táirge na ceanglais ábhartha allmhairiúcháin, déanfaidh an Páirtí is allmhaireoir mar a leanas:
 - (a) bunóidh sé an ghníomhaíocht dá chuid ar mheasúnú ar an riosca lena mbaineann agus áiritheoidh sé nach mbeidh an ghníomhaíocht níos sriantaí, ó thaobh na trádála de, ná mar is gá chun a leibhéal sláintíochta nó fiteashláintíochta iomchuí a bhaint amach;
 - (b) cuirfidh sé an t- allmhaireoir nó a ionadaí ar an eolas faoi na cúiseanna leis an neamhchomhlíontacht, faoin mbunús dlí leis an ngníomhaíocht agus, de réir mar is iomchuí, faoi áit diúscartha na coinsíneachta sin; agus
 - (c) soláthróidh sé an deis don allmhaireoir nó dá ionadaí faisnéis bhreise a sholáthar chun cúnamh a thabhairt don Pháirtí sin agus cinneadh á dhéanamh aige.

5. Má chuireann Páirtí toirmeasc nó srian ar allmhairiú earra de chuid an Pháirtí eile ar bhonn toradh diúltach ar sheiceáil allmhairiúcháin, soláthróidh an Páirtí is allmhaireoir i scríbhinn, trí na gnáth- bhealaí, i gcomhréir lena dlí féin, arna iarraidh sin dó ag údarás inniúil an Pháirtí is onnmhaireoir nó ag an oibreoir atá freagrach as an gcoinsíneacht, an chúis leis an toirmeasc nó an srian, an bunús dlí nó an t- údarú a ghabhann leis an ngníomhaíocht, agus de réir mar is iomchuí, faisnéis faoi áit diúscartha na coinsíneachta sin²².

6. Má ghabhann deimhniú sláintíochta nó fiteashláintíochta leis an gcoinsíneacht ar diúltaíodh di, cuirfidh an Páirtí is allmhaireoir údarás inniúil an Pháirtí is onnmhaireoir ar an eolas agus soláthróidh sé an fhaisnéis iomchuí uile, lena n- áirítear an bunús dlí a ghabhann leis an ngníomhaíocht, agus torthaí agus modhanna mionsonraithe saotharlainne. Coinneoidh an Páirtí is allmhaireoir doiciméadacht fhisiceach agus leictreonach ar bun maidir le sainaithint, bailiú, sampláil, iompar agus stóráil an tsampla tástála agus na modhanna anailíse a úsáideadh ar an sampla tástála. Cuirfidh an Páirtí is allmhaireoir an t- allmhaireoir nó a ionadaí ar an eolas freisin maidir le diúscairt na coinsíneachta sin. I gcás idircheapadh lotnaidí, cuirfear an lotnaid in iúl san fhógra ar leibhéal an speicis nuair is indéanta é sin.

7. Má chinneann an Páirtí is allmhaireoir go bhfuil pátrún suntasach, marthanach nó athfhillteach de neamh-chomhréireacht ann i ndáil le beart sláintíochta nó fiteashláintíochta, tabharfaidh an Páirtí is allmhaireoir fógra don Pháirtí is onnmhaireoir maidir leis an neamh- chomhréireacht.

²² Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní chuirfear cosc le haon ní san Airteagal seo ar dhiúscairt coinsíneachta ag Páirtí is allmhaireoir, ar coinsíneacht í a bhfuarthas pataigin nó lotnaid ionfhabhtaíoch inti a bheadh in ann leathadh agus dochar a dhéanamh do bheatha nó sláinte daoine, ainmhithe nó plandaí-i gcríoch an Pháirtí sin in éagmais gníomhaíocht phráinneach a déanamh.

8. D'ainneoin mhír 6, soláthróidh an Páirtí is allmhaireoir faisnéis don Pháirtí is onnmhaireoir, arna hiarraidh sin dó, ar faisnéis í tá ar fáil faoi earraí ón bPáirtí is onnmhaireoir ar cinneadh ina leith nach raibh siad i gcomhréir le beart sláintíochta nó fiteashláintíochta an Pháirtí is allmhaireoir.

9. Aon táille a fhorchuirtear maidir le haon nós imeachta chun comhlíonadh beart sláintíochta nó fiteashláintíochta a sheiceáil agus a áirithiú, ní bheidh siad níos airde ná costas iarbhír na seirbhíse.

AIRTEAGAL 6.13

Deimhniú

1. Má tá deimhniú sláintíochta nó fiteashláintíochta ina cheanglas ag Páirtí chun earra a allmhairiú, bunófar deimhniú den sórt sin ar chaighdeáin idirnáisiúnta Codex, IPPC agus WOAH.
2. Áiritheoidh gach Páirtí go n- ullmhófar a dheimhnithe, lena n- áirítear aon fhianú, ar bhealach lena seachnófar ualaí nach bhfuil gá leo a fhorchur maidir leis an trádáil idir na Páirtithe.
3. Soláthróidh an Páirtí is allmhaireoir faisnéis don Pháirtí eile go pras, arna iarraidh sin dó, faoi na deimhnithe a cheanglaítear le haghaidh earra sonrach.
4. Neartóidh na Páirtithe a gcomhar maidir le bunleaganacha de dheimhnithe a fhorbairt d'fhonn ualaí riaracháin a laghdú agus rochtain ar a margaí faoi seach a éascú.

5. Déanfaidh na Páirtithe cur chun feidhme deimhniúcháin leictreonaigh agus teicneolaíochtaí eile a chur chun cinn chun an trádáil a éascú.

6. Glacfaidh gach Páirtí le malartú deimhnithe bunaidh trí chóras páipéarbhunaithe nó trí mhodh slán tarchurtha sonraí leictreonacha lena dtairgtear ráthaíocht deimhniúcháin choibhéiseach. Féadfaidh an Páirtí is onnmhaireoir deimhniúchán oifigiúil leictreonach a sholáthar má tá sé cinntithe ag an bPáirtí is allmhaireoir gur soláthraíodh ráthaíochtaí slándála coibhéiseacha, lena n-áirítear úsáid a bheith bainte as síniú digiteach agus ráthaíocht a bheith tugtha faoi bharántúlacht an doiciméid.

AIRTEAGAL 6.14

Bearta SPS a Chur i bhFeidhm

1. Gan dochar d’Airteagal 6.8, cuirfidh gach Páirtí a bhearta sláintíochta nó fiteashláintíochta i bhfeidhm maidir le críoch an Pháirtí eile.

2. Chun idirdhealú treallach nó dochosanta a sheachaint, beidh feidhm ag na ceanglais allmhairiúcháin chéanna maidir le críoch an Pháirtí is onnmhaireoir i gcás inarb ann do dhálaí sláintíochta nó fiteashláintíochta atá comhionann nó comhchosúil.

3. Maidir leis an gcéad iarraidh ar onnmhairiú i ndáil le táirge sonrach, cuirfidh an Páirtí is allmhaireoir tús go pras leis an nós imeachta formheasa le haghaidh iarratas ón bPáirtí eile nó, de réir mar a bheidh, ó Bhallstát amháin den Aontas Eorpach nó ó ghrúpa de Bhallstáit an Aontais Eorpaigh. Beidh an nós imeachta formheasa ar aon dul leis an nós imeachta a leagtar amach in Airteagal 6.10 agus, i gcás iarratas ó ghrúpa de Bhallstáit inarb ann do dhálaí sláintíochta nó fiteashláintíochta atá comhionann nó comhchosúil, ní thógfaidh an nós imeachta sin níos mó ama ná mar a thógfadh iarratas ó aon Bhallstát amháin.

4. Maidir le hiarraidh ar onnmhairiú ina dhiaidh sin a bhaineann leis an táirge céanna, formheasfaidh an Páirtí is allmhaireoir an t- iarratas tráth nach déanaí ná 6 mhí tar éis don iarraidh a bheith faighte, ach amháin i gcásanna a mbeidh údar cuí leo. Beidh iarrataí ar fhaisnéis teoranta don mhéid atá riachtanach agus cuirfear san áireamh leo faisnéis atá ar fáil cheana don Pháirtí is allmhaireoir, amhail faisnéis faoin gcreat reachtach agus tuarascálacha iniúchóireachta a bhí ann roimhe.

AIRTEAGAL 6.15

Bearta Rialaithe atá as Dáta a Dhíothú

1. Aithníonn na Páirtithe go bhfuil freagracht ar an bPáirtí is onnmhaireoir as a áirithiú go gcomhlíonfaidh bunaíochtaí, saoráidí agus táirgí atá incháilithe le haghaidh onnmhairí ceanglais sláintíochta is infheidhme an Pháirtí is allmhaireoir.

2. Má choinníonn an Páirtí is allmhaireoir liosta ar bun de bhunaíochtaí nó saoráidí atá formheasta chun earra sonrach a allmhairiú, arna iarraidh sin don Pháirtí is onnmhaireoir, agus na ráthaíochtaí iomchuí ag gabháil leis an iarraidh sin, formheasfaidh an Páirtí is allmhaireoir bunaíocht nó saoráid atá suite i gcríoch an Pháirtí is onnmhaireoir gan an bhunaíocht ná an tsaoráid sin a iniúchadh roimh ré, faoi réir na gcoinníollacha agus na nósanna imeachta seo a leanas:

- (a) d'údaraigh an Páirtí is allmhaireoir allmhairiú an earra ar bhonn meastóireacht a rinneadh ar an gcóras rialaithe maidir leis na coinníollacha sláinte ainmhithe agus sábháilteachta bia arna gcur i bhfeidhm ag údaráis inniúla an Pháirtí is onnmhaireoir;
- (b) d'fhormheas údarás inniúil an Pháirtí is onnmhaireoir an bhunaíocht nó an tsaoráid lena mbaineann;
- (c) tá sé d'údarás ag údarás inniúil an Pháirtí is onnmhaireoir formheas na bunaíochta nó na saoráide a chur ar fionraí nó a tharraingt siar; agus
- (d) sholáthair an Páirtí is onnmhaireoir an fhaisnéis ábhartha a d'iarr an Páirtí is allmhaireoir air.

3. Áireoidh an Páirtí is allmhaireoir na bunaíochtaí nó na saoráidí ar an liosta de bhunaíochtaí nó saoráidí formheasta de ghnáth laistigh de 45 lá tar éis don iarraidh ón bPáirtí is onnmhaireoir a bheith faighte. Cuirfear an liosta ar fáil go poiblí.

4. Beidh an ceart ag an bPáirtí is allmhaireoir iniúchadh a dhéanamh ar chóras rialaithe an Pháirtí is onnmhaireoir tar éis an fhormheasa onnmhairiúcháin. Is féidir a áireamh sna hiniúchtaí sin cigireacht ar an láthair a dhéantar ar líon ionadaíoch bunaíochtaí nó saoráidí a áirítear i liosta na mbunaíochtaí nó na saoráidí formheasta, nó i liosta bunaíochta nó saoráidí ar iarr an Páirtí is onnmhaireoir formheas ina leith. Má shainaithníonn an Páirtí is allmhaireoir cásanna neamhchomhlíonta tromchúiseacha athfhillteacha de thoradh an iniúchta, féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir aitheantas chóras rialaithe údarás inniúil an Pháirtí is onnmhaireoir a chur ar fionraí.
5. In imthosca a bhfuil údar cuí leo, féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir formheas bunaíochtaí nó saoráidí a dhiúltú má mheastar nach bhfuil siad ag comhlíonadh a ceanglas. I gcás den sórt sin, tabharfaidh an Páirtí is allmhaireoir fógra don Pháirtí is onnmhaireoir faoin diúltú do bhunaíochtaí nó saoráidí a fhormheas agus soláthróidh sé údar cuí maidir leis an diúltú sin.
6. Féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir iniúchtaí a dhéanamh i gcomhréir le hAirteagal 6.11 mar chuid den nós imeachta formheasa. Beidh iniúchtaí den sórt sin teoranta do struchtúr, eagrú agus freagrachtaí an údaráis inniúil ar a bhfuil an fhreagracht as formheas na bunaíochta nó na saoráide agus as na ráthaíochtaí sláintíochta a bhaineann le comhlíonadh cheanglais an Pháirtí is allmhaireoir. Is féidir a áireamh sna hiniúchtaí sin cigireacht ar an láthair a dhéanfar ar líon ionadaíoch bunaíochtaí nó saoráidí a áirítear i liosta na mbunaíochtaí nó na saoráidí formheasta, nó i liosta bunaíochta nó saoráidí ar iarr an Páirtí is onnmhaireoir formheas ina leith.
7. Bunaithe ar thorthaí na n- iniúchtaí sin, féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir liosta na mbunaíochtaí nó na saoráidí a mhodhnú.
8. Níl feidhm ag an Airteagal seo maidir le bearta a bhaineann le plandaí agus táirgí plandaí.

AIRTEAGAL 6.16

Bearta Éigeandála

1. Féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir, ar fhorais thromchúiseacha, na bearta éigeandála a ghlacadh ar bhonn sealadach ar gá iad chun beatha nó sláinte daoine, ainmhithe nó plandaí a chosaint.
2. Páirtí a ghlacann beart éigeandála, tabharfaidh sé fógra i scríbhinn faoin mbeart sin don Pháirtí eile go pras. An Páirtí a ghlac beart éigeandála, cuirfidh sé san áireamh aon fhaisnéis arna soláthar ag an bPáirtí eile.
3. Tar éis dó beart éigeandála a ghlacadh, déanfaidh an Páirtí athbhreithniú ar an réasúnaíocht a ghabhann leis, de ghnáth laistigh de 6 mhí, ar choinníoll go bhfuil an fhaisnéis ábhartha ar fáil, agus cuirfidh sé an Páirtí eile, arna iarraidh sin dó, ar an eolas maidir le torthaí an athbhreithnithe. Ní choinneoidh Páirtí an beart éigeandála ar bun ach amháin má leanann an fhadhb phráinneach nó an bhagairt ar aghaidh go marthanach. Má choinníonn an Páirtí an beart éigeandála ar bun, ba cheart athbhreithniú tráthrialta a dhéanamh ar an mbeart sin.
4. Páirtí a ghlacann beart éigeandála, chun cur isteach nach gá ar thrádáil a sheachaint, soláthróidh sé an réiteach is oiriúnaí agus is comhréirí le haghaidh coinsíneachtaí atá faoi bhealach idir na Páirtithe, agus an riosca a sainaithníodh á chur san áireamh.

AIRTEAGAL 6.17

Comhar

1. Fiosróidh na Páirtithe, i gcomhréir leis an gCaibidil seo, roghanna le haghaidh comhair agus malartú faisnéise breise idir na Páirtithe maidir le hábhair leasa choitinn sláintíochta agus fiteashláintíochta. Féadfar tionscnaimh éascaithe trádála a áireamh ar na roghanna sin.
2. Rachaidh na Páirtithe i gcomhar chun cur chun feidhme na Caibidle seo a éascú agus féadfaidh siad tionscnaimh maidir le hábhair sláintíochta agus fiteashláintíochta a shainaithint i gcomhpháirt agus é d'aidhm aige sin bacainní ar thrádáil idir na Páirtithe, nach bhfuil gá leo, a dhíothú.
3. Féadfaidh na Páirtithe comhar a chur chun cinn sna fóraim iltaobhacha uile, go háirithe comhar leis na comhlachtaí ábhartha idirnáisiúnta um chaighdeánú.

AIRTEAGAL 6.18

Malartú Faisnéise

Gan dochar d'fhorálacha eile na Caibidle seo, féadfaidh Páirtí faisnéis a iarraidh ar an bPáirtí eile maidir le hábhair a eascraíonn maidir leis an gCaibidil seo. Féachfaidh an Páirtí iarrtha leis an bhfaisnéis atá ar fáil a sholáthar, i gcomhréir lena cheanglais rúndachta agus phríobháideachais féin, don Pháirtí is iarrthóir laistigh de thréimhse réasúnach, agus más féidir, trí mheán leictreonach.

AIRTEAGAL 6.19

Comhairliúcháin

1. Féadfaidh gach Páirtí comhairliúcháin a iarraidh maidir le hábhair inní shonracha a bhaineann le bearta sláintíochta agus fiteashláintíochta.
2. Reáchtálfaidh na Páirtithe na comhairliúcháin sin laistigh de 30 lá tar éis don iarraidh a bheith faighte, mura gcomhaontóidh na Páirtithe a mhalairt.
3. Féachfaidh na Páirtithe leis an bhfaisnéis ábhartha uile a sholáthar ar gá í chun go dtiocfar ar réiteach a comhaontaíodh go frithpháirteach agus lena seachnófar cur isteach ar thrádáil nach bhfuil gá leis.

AIRTEAGAL 6.20

Pointí Teagmhála

1. Ainmneoidh gach Páirtí pointe teagmhála i ndáil leis an gCaibidil seo a chur chun feidhme agus tabharfaidh sé fógra don Pháirtí eile faoi na sonraí teagmhála lena n- áirítear mionsonraí faoin oifigeach atá i gceannas.
2. Tabharfaidh na Páirtithe fógra dá chéile go pras faoi aon athrú ar na sonraí teagmhála sin.

AIRTEAGAL 6.21

An Fochoiste um Bearta Sláintíochta agus Fíteashláintíochta

1. Déanfaidh an Fochoiste um Bearta Sláintíochta agus Fíteashláintíochta arna bhunú de bhun Airteagal 1.10.1(e)(Fochoistí agus Comhlachtaí eile de Chuid III den Chomhaontú seo) mar a leanas:
 - (a) soláthróidh sé fóram chun feabhas a chur ar thuiscint na bPáirtithe ar ábhair sláintíochta agus fíteashláintíochta a bhaineann le cur chun feidhme na Caibidle seo, lena n- áirítear na próisis rialála a bhaineann le bearta SPS;
 - (b) déanfaidh sé faireachán ar chur chun feidhme na Caibidle seo, agus breithneoidh sé ar aon ábhar a bhaineann leis an gCaibidil seo, lena n- áirítear ar gach ábhar a d'fhéadfadh teacht chun cinn i ndáil lena cur chun feidhme;
 - (c) soláthróidh sé fóram le haghaidh idirphlé a dhéanamh ar ábhair inní a bhaineann le cur i bhfeidhm beart sláintíochta nó fíteashláintíochta d'fhonn teacht ar réitigh a bheidh inghlactha go frithpháirteach agus d'fhonn aghaidh a thabhairt go pras ar aon ábhar lena bhféadfaí constaicí don trádáil idir na Páirtithe nach bhfuil gá leo a chruthú;
 - (d) faisnéis, saineolas agus taithí a mhalartú maidir le hábhair sláintíochta agus fíteashláintíochta;
2. Féadfaidh an Fochoiste um Bearta Sláintíochta agus Fíteashláintíochta an méid seo a leanas a dhéanamh:
 - (a) réimsí a shainaithint i ndáil le comhar maidir le bearta sláintíochta agus fíteashláintíochta a bhféadfadh cúnamh teicniúil a bheith san áireamh leo;

- (b) comhar maidir le hábhair sláintíochta agus fiteashláintíochta a ndéantar plé ina leith i bhfóiraim iltaobhacha a chur chun cinn, lena n- áirítear Coiste SPS na hEagraíochta Domhanda Trádála (EDT) agus comhlachtaí idirnáisiúnta um chaighdeánú; agus
- (c) meithleacha de chomhdhéanamh ionadaithe na bPáirtithe ar leibhéal saineolaithe a bhunú, chun aghaidh a thabhairt ar ábhair shonracha sláintíochta nó fiteashláintíochta, ar meithleacha iad a d'fhéadfadh a iarraidh ar shaineolaithe eile a bheith rannpháirteach, agus na módúlachtaí le cinneadh a dhéanamh orthu, lena n- áirítear saineolaithe ó eagraíochtaí neamhrialtasacha.

CAIBIDIL 7

COMHAR MAIDIR LE LEAS AINMHITHE AGUS FRITHSHEASMHACHT IN AGHAIDH ÁBHAIR FHRITHMHIOCRÓBACHA

AIRTEAGAL 7.1

Cuspóirí

Tá sé de chuspóir ag an gCaibidil seo creat a sholáthar le haghaidh idirphlé agus comhar d'fhonn feabhas a chur ar chosaint agus leas ainmhithe agus teacht ar chomhthuiscint i ndáil le caighdeáin leasa ainmhithe, agus neart a chur leis an gcomhrac in aghaidh fhorbairt na frithsheasmhachta in aghaidh ábhair fhrithmhiocróbacha.

AIRTEAGAL 7.2

Leas Ainmhithe

1. Aithníonn na Páirtithe gur neacha mothaitheacha iad ainmhithe.

2. Aithníonn na Páirtithe an luach a ghabhann le caighdeán leasa ainmhithe na hEagraíochta Domhanda um Shláinte Ainmhithe (WOAH), agus féachfaidh siad le feabhas a chur ar chur chun feidhme na gcaighdeán sin, agus an ceart atá acu leibhéal a mbeart eolaíocht- bhunaithe a chinneadh á urramú i gcomhthráth, bunaithe ar chaighdeán leasa ainmhithe WOAH.

3. Féachfaidh na Páirtithe le dul i gcomhar i bhfóiraim idirnáisiúnta agus é d'aidhm leis sin forbairt bhreise dea- chleachtas leasa ainmhithe a chur chun cinn agus cur chun feidhme na gcleachtas sin. Aithníonn na Páirtithe an luach a ghabhann le comhar méadaithe i gcúrsaí taighde sa réimse leasa ainmhithe.

AIRTEAGAL 7.3

Frithsheasmhacht in aghaidh Ábhair Fhrithmhiocróbacha

1. Aithníonn na Páirtithe gur bagairt thromchúiseach ar shláinte an duine agus ar shláinte ainmhithe í an fhrithsheasmhacht in aghaidh ábhair fhrithmhiocróbacha. Is féidir le mí- úsáid frithmhiocróbach i dtáirgeadh ainmhithe, lena n- áirítear úsáid neamhtheiripeach, cur le frithsheasmhacht fhrithmhiocróbach a d'fhéadfadh a bheith ina riosca do bheatha an duine. Aithníonn na Páirtithe go bhfuil gá le cur chuige trasnáisiúnta, 'Aon Sláinte Amháin' de bharr chineál na bagartha²³.

2. Rachaidh na Páirtithe i gcomhar chun úsáid ábhar frithmhiocróbach i dtáirgeadh ainmhithe a laghdú agus chun cosc a chur ar a n- úsáid mar spreagthóirí fáis agus é d'aidhm leis sin frithsheasmhacht in aghaidh ábhair fhrithmhiocróbacha a chomhrac i gcomhréir leis an gcur chuige 'Aon Sláinte Amháin'.

²³ Is cur chuige é 'Aon Sláinte Amháin' mar a shainmhíníonn an Eagraíocht Dhomhanda Sláinte é lena ndéantar beartais in earnálacha éagsúla a chomhcheangal chun torthaí sláinte poiblí níos fearr a bhaint amach.

3. Rachaidh na Páirtithe i gcomhar agus déanfaidh siad obair leantach maidir le treoirlínte, caighdeáin, moltaí agus gníomhaíochtaí atá ann faoi láthair agus a bheidh ann amach anseo, arna bhforbairt in eagraíochtaí idirnáisiúnta, tionscnaimh agus pleananna náisiúnta ábhartha arb é is aidhm dóibh úsáid stuama agus fhreagrach ábhar frithmhíocróbach a chur chun cinn i riar ainmhithe agus i gcleachtais tréidliachta.
4. Cuirfidh na Páirtithe an comhar chun cinn sna fóraim iltaobhacha uile, go háirithe sna comhlachtaí idirnáisiúnta um chaighdeáin a leagan síos.

AIRTEAGAL 7.4

An Mheitheal maidir le Leas Ainmhithe agus Frithsheasmhacht in aghaidh Ábhair Fhrithmhíocróbacha

1. Féachfaidh na Páirtithe le faisnéis, saineolas agus taithí sa réimse leasa ainmhithe agus i réimse an chomhraic in aghaidh frithsheasmhacht in aghaidh ábhair fhrithmhíocróbacha a mhalartú agus é d'aidhm aige sin Airteagal 7.2 agus Airteagal 7.3 a chur chun feidhme.
2. Chuige sin, bunóidh na Páirtithe meitheal maidir le leas ainmhithe agus frithsheasmhacht in aghaidh ábhair fhrithmhíocróbacha, ar meitheal í a chomhroinnfidh faisnéis leis an bhFochoiste um Bearta Sláintíochta agus Fíteashláintíochta, de réir mar is iomchuí. Féadfaidh ionadaithe na bPáirtithe sa mheitheal cinneadh a dhéanamh i gcomhpháirt cuireadh a thabhairt do shaineolaithe le haghaidh gníomhaíochtaí sonracha.

AIRTEAGAL 7.5

Neamh-Fheidhm an Réitigh Díospóidí

Ní fhéadfaidh Páirtí dul ar iontaoibh réiteach díospóidí faoi Chaibidil 31 (Réiteach Díospóidí) maidir le léirmhíniú ná cur i bhfeidhm fhorálacha na Caibidle seo.

CAIBIDIL 8

AITHEANTAS DO CHEART NA bPÁIRTITHE AN EARNÁIL FUINNIMH A RIALÁIL

AIRTEAGAL 8.1

Aitheantas do Cheart na bPáirtithe an Earnáil Fuinnimh a Rialáil

1. Deimhníonn na Páirtithe a n-urraim iomlán dá gceannasacht, faoi seach, lena n-áirítear na hidreacarbóin uile i bhfo-ithir gach ceann dá gcríocha a bheith faoi úinéireacht agus faoi bhainistíocht an stáit nó na n-údarás poiblí ábhartha, agus don cheart ceannasach atá acu, faoi seach, rialáil a dhéanamh i ndáil le hábhair ar a dtugtar aghaidh sa Chaibidil seo i gcomhréir lena ndlí féin, agus a bpróisis dhaonlathacha á bhfeidhmiú go hiomlán.
2. I gcás Mheicsiceo, aithníonn an tAontas Eorpach an méid seo a leanas, gan dochar dá chearta agus dá leigheasanna atá ar fáil faoin gComhaontú seo²⁴:
 - (a) Coimeádann Meicsiceo a cheart ceannasach aige féin a Bhunreacht (Constitución Política de los Estados Unidos Mexicanos) agus a reachtaíocht intíre maidir leis an earnáil fuinnimh, lena n-áirítear hidreacarbóin agus leictreachas, a athchóiriú;

²⁴ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, áirítear leis na cearta agus leigheasanna sin iad siúd a eascraíonn as oibleagáidí Mheicsiceo de bhun na bhforálacha i gCaibidil 10 (Infheistíocht) agus na hiarscríbhinní gaolmhara.

- (b) Is ag Meicsiceo atá úinéireacht dhíreach, dhoshannta agus dhochealaithe na hidreacarbón uile i bhfo-ithir na críche náisiúnta, lena n-áirítear an scairbh ilchríochach agus an limistéar eacnamaíoch eisiach atá suite lasmuigh den fharraige theorann agus in aice léi, i sraitheanna nó i bhfosuithe, gan beann ar a gcoinníollacha fisiceacha de bhun Bhunreacht Mheicsiceo; agus
- (c) Coimeádann Meicsiceo a cheart ceannasach aige féin bearta a ghlacadh nó a choinneáil ar bun maidir leis an earnáil fuinnimh, lena n-áirítear hidreacarbóin agus leictreachas.

CAIBIDIL 9

BACAINNÍ TEICNIÚLA AR AN TRÁDÁIL

AIRTEAGAL 9.1

Cuspóir

Is é is cuspóir don Chaibidil seo trádáil earraí idir na Páirtithe a éascú trí bhacainní teicniúla ar thrádáil nach bhfuil gá leo a chosc, a shainaithint agus a dhíothú, trédhearcacht a mhéadú agus comhar rialála níos fearr a chur chun cinn.

AIRTEAGAL 9.2

Raon feidhme

1. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le caighdeáin, rialacháin theicniúla agus nósanna imeachta um measúnú comhréireachta, mar a shainmhínítear in Iarscríbhinn 1 a ghabhann le Comhaontú BTT, lena bhféadfar difear a dhéanamh don trádáil in earraí idir na Páirtithe a ullmhú, a ghlacadh agus a chur i bhfeidhm.

2. D'ainneoin mhír 1, níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir leis an méid seo a leanas:
- (a) sonraíochtaí teicniúla arna n- ullmhú ag eintitis soláthair le haghaidh a gceanglais féin táirgthe nó tomhaltais; nó
 - (b) bearta sláintíochta agus fiteashláintíochta a chumhdaítear le Caibidil 6 (Bearta Sláintíochta agus Fiteashláintíochta).
3. Áirítear leis na tagairtí do rialacháin theicniúla, do chaighdeáin agus do nósanna imeachta um measúnú comhréireachta sa Chaibidil seo leasuithe arna ndéanamh orthu, agus breiseanna arna gcur leis na rialacha nó leis an gcumhdach táirgí a ghabhann leo, ach amháin i gcás leasuithe agus breiseanna de chineál beag.

AIRTEAGAL 9.3

Gaolmhaireacht leis an gComhaontú maidir le Bacainní Teicniúla ar Thrádáil

Déantar Airteagail 2 go 9 de Chomhaontú BTT agus Iarscríbhinní 1 agus 3 a ghabhann leis a ionchorprú leis seo sa Chomhaontú seo agus déantar cuid de díobh, *mutatis mutandis*.

AIRTEAGAL 9.4

Caighdeán Idirnáisiúnta

1. Aithníonn na Páirtithe an ról tábhachtach a d'fhéadfadh a bheith ag caighdeán idirnáisiúnta, treoracha agus moltaí i ndáil le tacú le hailíniú rialála níos fearr, le dea- chleachtas rialála maith agus le laghdú bacainní ar thrádáil nach bhfuil gá leo. Chuige sin, úsáidfí na Páirtithe caighdeán idirnáisiúnta ábhartha mar bhonn dá rialacháin theicniúla, ach amháin nuair nach féidir leis an bPáirtí atá ag forbairt an rialacháin theicniúil a léiriú go mbeadh na caighdeán idirnáisiúnta sin neamhéifeachtach nó míchuí chun na cuspóirí dlisteanacha atáthar á saothrú a bhaint amach.
2. Chomh maith leis na hoibleagáidí a leagtar amach in Airteagail 2 agus 5 agus in Iarscríbhinn 3 de Chomhaontú BTT a mheas, breithneoidh gach Páirtí, i measc nithe eile, na Cinntí agus na Moltaí a ghlac Coiste EDT um Bacainní ar Thrádáil ó 1 Eanáir 1995 i leith²⁵.
3. Measfar gurb iad caighdeán idirnáisiúnta arna bhforbairt ag eagraíochtaí idirnáisiúnta, lena n- áirítear na caighdeán a liostaítear in Iarscríbhinn 9- A (Caighdeán arna bhForbairt ag Eagraíochtaí Idirnáisiúnta), na caighdeán idirnáisiúnta ábhartha, ar choinníoll, agus iad á bhforbairt, gur chomhlíon na heagraíochtaí sin na prionsabail agus na nósanna imeachta a leagtar amach sa Chinneadh ó Choiste EDT um Bacainní Teicniúla ar Thrádáil i ndáil le Prionsabail maidir le Caighdeán, Treoracha agus Moltaí Idirnáisiúnta a Fhorbairt²⁶.

²⁵ Doiciméad EDT G/TBT/1/Rev. 13, dar dáta 8 Márta 2017, de réir mar a athbhreithnithe.

²⁶ San áireamh i nDoiciméad EDT G/TBT/1/Rev. 13, dar dáta 8 Márta 2017, de réir mar a athbhreithnithe.

4. Arna iarraidh sin do cheachtar Páirtí, féadfaidh an Comhchoiste, trí bhíthin cinnidh, an liosta in Iarscríbhinn 9-A a thabhairt cothrom le dáta (Caighdeán arna bhForbairt ag Eagraíochtaí Idirnáisiúnta).

5. D'fhoill caighdeán a chomhchuibhiú ar an mbonn is leithne agus is féidir, spreagfaidh gach Páirtí na comhlachtaí um chaighdeánú laistigh dá chríoch chomh maith leis na comhlachtaí réigiúnacha um chaighdeánú a bhfuil an Páirtí nó na comhlachtaí um chaighdeánú laistigh dá chríoch ina gcomhaltaí díobh, chun an méid seo a leanas a dhéanamh:

- (a) páirt a ghlacadh, laistigh de theorainneacha a n- acmhainní, in ullmhú caighdeán idirnáisiúnta ag comhlachtaí ábhartha um chaighdeánú idirnáisiúnta;
- (b) caighdeán ábhartha idirnáisiúnta a úsáid mar bhonn do na caighdeán a fhorbraíonn siad, ach amháin i gcás ina mbeadh na caighdeán idirnáisiúnta sin neamhéifeachtach nó míchuí, mar shampla, de dheasca leibhéal neamhleor cosanta nó tosca bunúsacha aeráide nó geografacha nó de dheasca fadhbanna bunúsacha teicneolaíocha;
- (c) dúbláil nó forluí a sheachaint ar obair na gcomhlachtaí idirnáisiúnta um chaighdeánú;
- (d) athbhreithniú a dhéanamh go tráthrialta ar chaighdeán náisiúnta agus réigiúnacha nach bhfuil bunaithe ar chaighdeán ábhartha idirnáisiúnta, d'fhoill a gcóineasú le caighdeán ábhartha idirnáisiúnta a mhéadú;

- (e) dul i gcomhar le comhlachtaí ábhartha um chaighdeánú den Pháirtí eile i ngníomhaíochtaí caighdeánaithe chun a áirithiú nach gcruthófar bacainní ar thrádáil idirnáisiúnta nach bhfuil gá leo mar gheall ar chaighdeáin idirnáisiúnta, teoracha agus moltaí ar dóchuil go mbeidh siad ina mbonn le haghaidh rialacháin theicniúla agus nósanna imeachta um measúnú comhréireachta; féadfar an comhar sin a dhéanamh i gcomhlachtaí idirnáisiúnta um chaighdeánú nó ar an leibhéal réigiúnach;
 - (f) comhar déthaobhach leis na comhlachtaí um chaighdeánú laistigh de chríoch an Pháirtí eile a chothú, agus leis na comhlachtaí réigiúnacha um chaighdeánú chomh maith a bhfuil an Páirtí eile nó na comhlachtaí um chaighdeánú laistigh dá chríoch ina gcomhaltaí díobh;
 - (g) a gcláir oibre a chur ar fáil go poiblí trí shuíomh gréasáin, ar cláir iad ina bhfuil liosta de na caighdeáin atá á n- ullmhú acu an tráth sin agus liosta de na caighdeáin atá glactha acu.
6. Tá feidhm ag Airteagal 9.6 den Chaibidil seo agus ag Airteagal 2 nó Airteagal 5 de Chomhaontú BTT maidir le dréachtrialachán teicniúil nó dréacht- nós imeachta um measúnú comhréireachta, lena ndéantar caighdeán sainordaitheach trí ionchorprú nó trí phróiseas tagartha.

AIRTEAGAL 9.5

Nósanna imeachta um Measúnú Comhréireachta

1. Aithníonn na Páirtithe gurb ann do shásraí éagsúla chun ghlacadh na dtorthaí ó mheasúnú comhréireachta a éascú, lena n- áirítear:
 - (a) comhaontuithe deonacha idir na comhlachtaí um measúnú comhréireachta laistigh de críocha na bPáirtithe;
 - (b) comhaontuithe maidir le glacadh frithpháirteach le torthaí ó nósanna imeachta um measúnú comhréireachta a bhaineann le rialacháin theicniúla shonracha , arna ndéanamh ag comhlachtaí atá laistigh de chríoch an Pháirtí eile;
 - (c) nósanna imeachta creidiúnaithe a úsáid chun comhlachtaí um measúnú comhréireachta a cháiliú;
 - (d) ainmníocht ag rialtas, nó, más infheidhme, formheas ag comhlachtaí um measúnú comhréireachta;
 - (e) aitheantas ó Pháirtí do thorthaí nósanna imeachta um measúnú comhréireachta laistigh de chríoch an Pháirtí eile; agus
 - (f) glacadh le dearbhú comhréireachta an tsoláthróra ag an bPáirtí is allmhhaireoir.

2. Ag aithint dó na difríochtaí sna nósanna imeachta um measúnú comhréireachta ina gcríocha faoi seach:

- (a) cuirfidh an tAontas Eorpach córas dhearbhu comhréireachta an tsoláthróra i bhfeidhm, dá ndéantar foráil ina dhlíthe agus ina rialacháin; agus
- (b) Glacfaidh Meicsiceo leis mar dhearbhu, de réir mar a dhéantar foráil dó sin ina dhlíthe agus ina rialacháin, go bhfuil táirge i gcomhréir leis na ceanglais a ghabhann le rialacháin theicniúla Mheicsiceo, lena n- áirítear rialacháin theicniúla a chuirtear i ngníomh tar éis theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, agus gan aon cheanglais bhreise ná deimhnithe arna n- eisiúint ag comhlachtaí um measúnú comhréireachta laistigh de chríoch an Aontais Eorpaigh agus arna gcreidiúnú ag eintiteas creidiúnaithe Mheicsiceo agus arna bhformheas ag an údarás inniúil.

Maidir leis sin, tabharfaidh Meicsiceo cóir nach lú fabhar do chomhlachtaí um measúnú comhréireachta laistigh de chríoch an Aontais Eorpaigh ná an chóir a thugann sé do chomhlachtaí um measúnú comhréireachta laistigh dá chríoch féin.

Níl aon ní san fhomhír seo lena gcuirfear bac ar Mheicsiceo torthaí nósanna imeachta um measúnú comhréireachta aonair a fhíorú, a mhéid nach gceanglófar leis sin go bhfuil táirge faoi réir nósanna imeachta um measúnú comhréireachta i gcríoch Mheicsiceo, lena ndéanfaí na nósanna imeachta um measúnú comhréireachta a dhúbláil a rinneadh cheana i gcríoch an Aontais Eorpaigh, ach amháin ar bhonn randamach nó neamh- mhinic chun críche faireachais, iniúchta nó mar fhreagairt d'fhaisnéis lena gcuirtear neamh-chomhréireacht in iúl.

3. D'ainneoin mhír 2, féadfaidh Páirtí ceanglais a thabhairt isteach le haghaidh thástáil nó dheimhniúchán sainordaitheach tríú páirtí a thabhairt isteach le haghaidh táirgí má tá údar cuí le ceanglais nó deimhniúchán den sórt sin a thabhairt isteach i ngeall ar chúiseanna an- láidre a bhaineann le sláinte agus sábháilteacht an duine a chosaint.

4. Ní chuirfear bac le haon rud san Airteagal seo ar Pháirtí maidir le hiarraidh uaidh go ndéanfaidh comhlachtaí sonraithe rialtais an Pháirtí sin measúnú comhréireachta i ndáil le táirgí sonracha. I gcásanna den sórt sin, déanfaidh an Páirtí na nithe seo a leanas:

- (a) na táillí a bhaineann leis an measúnú comhréireachta a theorannú do neaschostas na seirbhísí a tugadh agus, arna iarraidh sin d'iarratasóir ar mheasúnú comhréireachta, míniú a thabhairt ar an gcaoi a gcuirtear teorainn le méid na dtáillí a fhorchuirtear go dtí neaschostas na seirbhísí a tugadh;
- (b) na táillí a bhaineann le measúnú comhréireachta a chur ar fáil go poiblí; agus
- (c) arna iarraidh sin don Pháirtí eile, agus de bhreis ar na hoibleagáidí a leagtar amach in Airteagal 5.2.3, Airteagal 5.2.4 agus Airteagal 5.2.8 de Chomhaontú BTT, míniú a thabhairt maidir leis an méid seo a leanas:
 - (i) an chaoi a bhfuil gá leis an bhfaisnéis a cheanglaítear chun comhréireacht a mheas agus táillí a chinneadh;
 - (ii) maidir le rúndacht na faisnéise a cheanglaítear, an chaoi a n- áirithíonn an Páirtí go n- urramófar í ar bhealach lena n- áiritheofar go gcosnófar leasanna tráchtála dlisteanacha; agus

(iii) an nós imeachta chun athbhreithniú a dhéanamh ar ghearáin a bhaineann le hoibriú an nós imeachta um measúnú comhréireachta.

5. Foilseoidh gach Páirtí an méid seo a leanas ar líne, ar shuíomh gréasáin amháin más féidir:

- (a) aon nós imeachta, critéar agus coinníoll eile a d'fhéadfadh sé a úsáid mar bhonn chun a chinneadh cibé atá nó nach bhfuil comhlachtaí um measúnú comhréireachta inniúil chun creidiúnú, formheas, ainmníocht nó aitheantas eile a fháil, más infheidhme, lena n-áirítear aitheantas arna dheonú de bhun comhaontú um aitheantas frithpháirteach; agus
- (b) liosta de na comhlachtaí atá formheasta, ainmnithe nó aitheanta ar bhealach eile aige chun measúnú comhréireachta den sórt sin a dhéanamh agus faisnéis ábhartha maidir le raon feidhme fhormheas, ainmníocht nó aitheantas eile gach comhlachta.

6. Féadfaidh Páirtí iarraidh chuí- réasúnaithe a chur faoi bhráid an Pháirtí eile maidir le dul i mbun caibidlíochta chun comhaontú um aitheantas frithpháirteach a thabhairt i gcrích maidir le glacadh frithpháirteach le torthaí nósanna imeachta um measúnú comhréireachta le haghaidh earnáil ar leith. Má dhiúltaíonn an Páirtí eile dul i mbun caibidlíochta den sórt sin, míneoidh sé na cúiseanna leis an gcinneadh sin dá chuid.

7. Tá feidhm ag Airteagal 9.7, *mutatis mutandis*, maidir le nósanna imeachta um measúnú comhréireachta.

8. Má cheanglaíonn Páirtí nós imeachta um measúnú comhréireachta, déanfaidh sé mar a leanas:

- (a) nósanna imeachta um measúnú comhréireachta a roghnú a bheadh comhréireach leis na rioscaí lena mbaineann mar a chinntear ar bhonn measúnú riosca; agus
- (b) arna iarraidh sin dó, faisnéis a sholáthar don Pháirtí eile faoi na critéir a úsáidtear chun na nósanna imeachta um measúnú comhréireachta le haghaidh táirgí sonracha.

9. Má cheanglaíonn Páirtí go ndéanfar nós imeachta um measúnú comhréireachta tríú páirtí agus mura bhfuil an cúram sin sannta aige do chomhlacht rialtais sonraithe dá dtagraítear i mír 4, déanfaidh sé an méid seo a leanas:

- (a) úsáidfídh sé creidiúnú, más féidir, chun comhlachtaí um measúnú comhréireachta a cháiliú;
- (b) an úsáid is fearr is féidir a bhaint as caighdeáin idirnáisiúnta le haghaidh creidiúnú agus measúnú comhréireachta, chomh maith le comhaontuithe idirnáisiúnta a bhaineann le comhlachtaí creidiúnaithe na bPáirtithe, mar shampla trí shásraí an Chomhair Idirnáisiúnta um Chreidiúnú Saotharlainne (ILAC) agus an Fhóraitm Idirnáisiúnta Creidiúnúcháin (IAF);
- (c) beidh sé páirteach lena chomhlachtaí um measúnú comhréireachta, nó, de réir mar is infheidhme, molfaidh sé dóibh a bheith páirteach in aon chomhaontú nó socrú idirnáisiúnta atá i bhfeidhm chun glacadh le torthaí measúnaithe comhréireachta a chomhchuibhiú nó a éascú;

- (d) áiritheoidh sé, nuair a bheidh níos mó ná aon chomhlacht amháin um measúnú comhréireachta ainmnithe le haghaidh táirge ar leith nó foireann ar leith de tháirgí, go mbeidh rogha ag oibreoirí eacnamaíocha, idir eatarthu, an nós imeachta um measúnú comhréireachta a dhéanamh;
- (e) áiritheoidh sé nach mbeidh ann d'aon choinbhleacht leasa idir comhlachtaí creidiúnaithe agus comhlachtaí um measúnú comhréireachta; agus
- (f) ceadóidh sé do chomhlachtaí um measúnú comhréireachta muinín a bheith acu as tástáil nó cigireacht a dhéanann comhlachtaí um measúnú comhréireachta laistigh de chríoch an Pháirtí eile i ndáil leis an measúnú comhréireachta. Ní fhorléireofar aon ní san fhomhír seo mar ní a chuireann toirmeasc ar Pháirtí a cheangal ar na comhlachtaí um measúnú comhréireachta sin atá laistigh de chríoch an Pháirtí eile na ceanglais chéanna a chomhlíonadh agus a cheanglaítear ar a chomhlacht féin um measúnú comhréireachta a chomhlíonadh.

AIRTEAGAL 9.6

Trédhearcacht

1. I gcomhréir leis na rialacha agus na nósanna imeachta faoi seach dá chuid, agus gan dochar do Chaibidil 28 (Dea- chleachtais Rialála), nuair a bheidh rialacháin theicniúla agus nósanna imeachta um measúnú comhréireachta á bhforbairt, a bhféadfadh tionchar suntasach a bheith acu ar an trádáil, áiritheoidh gach Páirtí, ach amháin i gcás ina dtiocfaidh fadhbanna práinneacha sábháilteachta chun cinn maidir le sábháilteacht, sláinte, cosaint an chomhshaoil, nó slándáil náisiúnta, nó ina mbeidh baol ann go dtiocfaidh siad chun cinn:

- (a) ceadóidh sé do dhaoine den Pháirtí eile páirt a ghlacadh ina phróiseas comhairliúcháin faoi théarmaí nach mbeidh níos neamhfhábhraí ná na téarmaí a thabharfar dá chuid daoine féin; agus

(b) cuirfidh sé torthaí an phróisis comhairliúcháin ar fáil go poiblí ar shuíomh gréasáin oifigiúil.

2. Féachfaidh gach Páirtí le machnamh a dhéanamh ar mhodhanna chun trédhearcacht bhreise a sholáthar i bhforbairt rialachán teicniúil agus nósanna imeachta um measúnú comhréireachta, lena n-áirítear uirlisí leictreonacha agus for-rochtain phoiblí nó comhairliúcháin phoiblí a úsáid.

3. Más iomchuí, spreagfaidh gach Páirtí comhlachtaí neamhrialtais lena n-áirítear comhlachtaí caighdeánaithe laistigh dá chríoch chun míreanna 1 agus 2 a chomhlíonadh.

4. Áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh mionsonraí leordhóthanacha in aon doiciméad lena leagtar síos rialachán teicniúil nó nós imeachta um measúnú comhréireachta chun go gcuirfear daoine leasmhara agus an Páirtí eile ar an eolas go sásúil faoi cibé a dhéanfaí nó nach ndéanfaí difear dá gcuid leasanna trádála, agus más ea, faoin gcaoi ina ndéanfaí sin.

5. Foilseoidh gach Páirtí ar líne, ar shuíomh gréasáin amháin nó in iris oifigiúil más féidir, na tograí uile le haghaidh rialacháin theicniúla agus nósanna imeachta um measúnú comhréireachta nua nó leasaithe de chuid leibhéil lárnacha agus fho-lárnacha rialtais, agus leaganacha deiridh na dtograí sin, a gceanglaítear ar Pháirtí fógra a thabhairt ina leith nó iad a fhoilsiú i gcomhréir le Comhaontú BTT²⁷.

6. Áiritheoidh gach Páirtí go ndéanfar na rialacháin theicniúla agus na nósanna imeachta um measúnú comhréireachta atá glactha aige a fhoilsiú ar shuíomh gréasáin saor in aisce.

²⁷ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, féadfaidh Páirtí an oibleagáid sin a chomhlíonadh trína áirithiú go bhfoilseofar na bearta a mholtar agus a leaganacha deiridh ar shuíomh gréasáin oifigiúil na hEagraíochta Domhanda Trádála nó go mbeidh siad inrochtana tríd an suíomh gréasáin sin.

7. Foilseoidh gach Páirtí tograí le haghaidh rialacháin theicniúla nua agus nósanna imeachta um measúnú comhréireachta nua a bheidh i gcomhréir le hábhar teicniúil caighdeán idirnáisiúnta ábhartha, le teoracha nó le moltaí ábhartha, más ann dóibh, agus ag a bhféadfadh éifeacht shuntasach a bheith ar an trádáil, ach amháin sna cásanna dá bhforáiltear in Airteagal 2.10 agus Airteagal 5.7 de Chomhaontú BTT.

8. Féachfaidh gach Páirtí le tograí le haghaidh rialacháin theicniúla nua agus nósanna imeachta um measúnú comhréireachta nua de chuid rialtais fho- lárnacha nó áitiúla, de réir mar a bheidh, ar tograí iad a bheidh i gcomhréir le hábhar teicniúil caighdeán idirnáisiúnta ábhartha, le teoracha agus le moltaí ábhartha, más ann dóibh, agus a bhféadfadh éifeacht shuntasach a bheith acu ar an trádáil, i gcomhréir leis na nósanna imeachta a leagtar amach in Airteagal 2.9 nó Airteagal 5.6 de Chomhaontú BTT.

9. Chun a chinneadh cibé a d'fhéadfadh nó nach bhféadfadh rialachán teicniúil nó nós imeachta um measúnú comhréireachta a mholtar éifeacht shuntasach a fheidhmiú ar an trádáil agus dá bhrí sin, más ea, nach mór fógra a thabhairt fúthu i gcomhréir le forálacha ábhartha Chomhaontú BTT atá ionchorpraithe sa Chomhaontú seo de bhun Airteagal 9.3, déanfaidh Páirtí machnamh ar, i measc nithe eile, na Cinntí agus Moltaí ábhartha a ghlac an Coiste um Bacainní Teicniúla don Trádáil de chuid na hEagraíochta Domhanda Trádála ó 1 Eanáir 1995 i leith, dá dtagraítear in Airteagal 9.4.2.

10. Soláthróidh gach Páirtí, arna iarraidh sin don Pháirtí eile, faisnéis maidir leis na cuspóirí atá le rialachán teicniúil nó nós imeachta um measúnú comhréireachta atá glactha ag an bPáirtí nó a bhfuil sé beartaithe ag an bPáirtí é a ghlacadh, agus soláthróidh sé faisnéis maidir leis an mbunús dlí don rialachán teicniúil nó an nós imeachta um measúnú comhréireachta sin agus maidir leis an réasúnaíocht is bun leis.

11. Tar éis dó rialacháin theicniúla agus nósanna imeachta um measúnú comhréireachta atá beartaithe a tharchur chuig Clárann Lárnach Fógraí EDT, féachfaidh gach Páirtí le tréimhse 60- lá ar a laghad a thabhairt don Pháirtí eile chun tuairimí i scríbhinn a thabhairt, ach amháin i gcás ina dtiocfaidh fadhbanna práinneacha a bhaineann le sábháilteacht, sláinte, cosaint an chomhshaoil nó slándáil náisiúnta chun cinn nó ina mbeidh baol ann go dtiocfaidh siad chun cinn. Déanfaidh Páirtí machnamh dearfach ar aon iarraidh réasúnach ón bPáirtí eile ar shíneadh a chur leis an tréimhse i ndáil le barúlacha. Páirtí a fhéadann an tréimhse i ndáil le barúlacha a shíneadh níos faide ná 60 lá, mar shampla go dtí 90 lá, spreagtar é chun déanamh amhlaidh.

12. Féachfaidh gach Páirtí le ham leordhóthanach a sholáthar idir deireadh na tréimhse i ndáil le barúlacha agus glacadh an rialacháin theicniúil nó an nós imeachta um measúnú comhréireachta a fógraíodh, chun go ndéanfaidh sé a mhachnamh ar na barúlacha a fuarthas agus go n- ullmhóidh sé na freagairtí orthu.

13. Má fhaigheann Páirtí barúlacha i scríbhinn ón bPáirtí eile maidir lena rialachán teicniúil nó lena nós imeachta um measúnú comhréireachta atá beartaithe, déanfaidh sé an méid seo a leanas:

- (a) arna iarraidh sin don Pháirtí eile, déanfaidh sé na barúlacha i scríbhinn a phlé le rannpháirtíocht a údaráis rialála inniúil, tráth arbh fhéidir na barúlacha sin a chur san áireamh lena linn; agus
- (b) freagra a thabhairt i scríbhinn ar na barúlacha tráth nach déanaí ná dáta foilsithe an rialacháin theicniúil nó an nós imeachta um measúnú comhréireachta.

14. Foilseoidh gach Páirtí ar shuíomh gréasáin a fhreagairtí ar bharúlacha a gheobhaidh sé, más féidir tráth nach déanaí ná an dáta a fhoilseofar an rialachán teicniúil nó an nós imeachta um measúnú comhréireachta a glacadh.

15. Tabharfaidh gach Páirtí fógra faoi théacs deiridh rialacháin nó nós imeachta um measúnú comhréireachta tráth a ghlacfar nó a fhoilseofar an téacs, mar aguisín a ghabhfaidh leis an bhfógra tionscnaimh faoin mbeart atá molta a fógraíodh faoi Airteagal 2.9, Airteagal 3.2, Airteagal 5.6 nó Airteagal 7.2 de Chomhaontú BTT.

16. Tráth nach déanaí ná dáta foilsithe rialacháin teicniúil deiridh nó nós imeachta deiridh um measúnú comhréireachta a bhféadfadh éifeacht shuntasach a bheith acu ar an trádáil, cuirfidh gach Páirtí an méid seo a leanas ar fáil go poiblí ar líne:

- (a) míniú ar na cuspóirí agus ar an mbealach a bhaintear amach iad leis an rialachán teicniúil deiridh nó an nós imeachta deiridh um measúnú comhréireachta; agus
- (b) torthaí an mheasúnaithe tionchair dá bhforáiltear in Airteagal 9.7, má rinneadh é, i gcomhréir lena rialacha agus nósanna imeachta.

17. Chun críocha Airteagal 2.12 agus Airteagal 5.9 de Chomhaontú BTT, ciallaíonn ‘eatramh réasúnach’, de ghnáth, tréimhse nach gairide ná 6 mhí, ach amháin nuair nach mbeadh sin éifeachtach chun na cuspóirí dlisteanacha atáthar á saothrú a bhaint amach.

18. Féachfaidh gach Páirtí le heatramh níos faide ná 6 mhí a sholáthar idir foilsiú rialachán teicniúil deiridh agus nósanna imeachta deiridh um measúnú comhréireachta agus a dteacht i bhfeidhm, ach amháin nuair nach mbeadh sin éifeachtach chun na cuspóirí dlisteanacha atáthar á saothrú a bhaint amach.

AIRTEAGAL 9.7

Rialacháin Theicniúla

1. Déanfaidh gach Páirtí, i gcomhréir lena rialacha agus lena nósanna imeachta faoi seach, measúnú tionchair rialála ar rialacháin theicniúla atá beartaithe.
2. Déanfaidh gach Páirtí measúnú ar na roghanna malartacha rialála agus neamhrialála atá ar fáil in ionad an rialacháin theicniúil atá beartaithe a d'fhéadfadh cuspóirí dlisteanacha an Pháirtí a chomhlíonadh, i gcomhréir le hAirteagal 2.2 de Chomhaontú BTT.
3. Mura d'úsáid Páirtí caighdeáin idirnáisiúnta mar bhonn dá rialacháin theicniúla, déanfaidh Páirtí, arna iarraidh sin don Pháirtí eile, aon imeacht substaintiúil ó na caighdeáin idirnáisiúnta ábhartha a shainaithint agus míneoidh sé na fáthanna gur measadh gur míchuí nó gur neamhéifeachtach iad na caighdeáin sin chun an cuspóir atáthar á shaothrú a bhaint amach agus soláthróidh sé an fhianaise eolaíoch nó theicniúil ar a bhfuil an measúnú sin bunaithe.
4. De bhreis ar Airteagail 2.3 de Chomhaontú BTT, déanfaidh gach Páirtí athbhreithniú ar rialacháin theicniúla d'fhonn a gcóineasú le caighdeáin idirnáisiúnta ábhartha a mhéadú. Cuirfidh gach Páirtí san áireamh, i measc nithe eile, aon fhorbairt nua sna caighdeáin idirnáisiúnta ábhartha agus cibé atá nó nach bhfuil na himthosca ann i gcónaí as ar eascair aon dibhéirseacht ó aon chaighdeán idirnáisiúnta ábhartha.

AIRTEAGAL 9.8

Comhar Rialála

1. Aithníonn na Páirtithe gurb ann do raon leathan sásraí um chomhar rialála arbh fhéidir leo a bheith cuiditheach ó thaobh cruthú bacainní teicniúla ar an trádáil a dhíothú nó a sheachaint.
2. Féadfaidh Páirtí gníomhaíochtaí comhair rialála is sonrach d'earnáil faoi leith, atá i réimsí a chumhdaítear sa Chaibidil seo, a mholadh don Pháirtí eile. Tarchuirfear na moltaí sin don phointe teagmhála arna ainmniú de bhun Airteagal 9.11 agus is éard a bheidh iontu:
 - (a) malartuithe faisnéise faoi chuir chuige agus cleachtais rialála;
 - (b) tionscnaimh chun rialacháin theicniúla agus nósanna imeachta um measúnú comhréireachta a ailíniú níos mó leis na caighdeáin idirnáisiúnta ábhartha; nó
 - (c) comhairle agus cúnamh teicniúil maidir le téarmaí agus coinníollacha a comhaontaíodh go frithpháirteach chun feabhas a chur ar na cleachtais a bhaineann le forbairt, cur chun feidhme agus athbhreithniú rialachán teicniúil, caighdeán agus nósanna imeachta um measúnú comhréireachta agus méadreolaíochta.

Déanfaidh an Páirtí eile an togra a mheas go hiomchuí agus tabharfaidh sé freagra laistigh de thréimhse réasúnta.

3. Spreagfaidh na Páirtithe comhar maidir le saincheistean a chumhdaítear sa Chaibidil seo idir na heagraíochtaí dá gcuid a bhfuil an fhreagracht as caighdeánú, measúnú um chomhréireacht, creidiúnú agus méadreolaíocht orthu, bídis poiblí nó príobháideach.

4. Ní fhorléireofar aon ní san Airteagal seo mar ní a chuireann ceangal ar Pháirtí:

- (a) imeacht ó nósanna imeachta intíre chun bearta rialála a ullmhú agus a ghlacadh;
- (b) gníomhaíochtaí a dhéanamh lena ndéanfaí dochar do bhearta rialála, nó bac a chur orthu, chun a chuspóirí beartais phoiblí a bhaint amach; nó
- (c) aon toradh rialála ar leith a bhaint amach.

AIRTEAGAL 9.9

Marcáil agus Lipéadú

1. Chun críocha an Airteagail seo agus i gcomhréir le mír 1 d'Iarscríbhinn 1 a ghabhann leis Comhaontú BTT, féadtar a áireamh i rialachán teicniúil na ceanglais mharcála agus lipéadaithe a chuirtear i bhfeidhm ar tháirge, próiseas nó modh táirgthe nó féadtar plé go heisiach leis na ceanglais sin.

2. Dearbhaíonn na Páirtithe go gcomhlíonann a gcuid rialachán teicniúil ina n- áirítear nó ina bpléitear go heisiach le marcáil nó lipéadú Airteagal 2 de Chomhaontú BTT.
3. Má cheanglaíonn Páirtí marcáil nó lipéadú sainordaitheach táirgí, déanfaidh an Páirtí sin mar a leanas:
- (a) féachfaidh sé le faisnéis a cheangal atá ábhartha do thomhaltóirí nó d'úsáideoirí an táirge nó chun comhréireacht an táirge leis na ceanglais theicniúla shainordaitheacha a chur in iúl, agus an fhaisnéis sin amháin;
 - (b) ní cheanglóidh sé aon fhormheas, clárú ná deimhniú roimh ré maidir leis na lipéid ná marcálacha ar tháirgí, ná aon íocaíocht táillí, mar réamhchoinníoll chun táirgí a chur ar a mhargadh a chomhlíonann a cheanglais theicniúla shainordaitheacha seachas sin ach amháin nuair is gá sin i bhfianaise an riosca a bhaineann do bheatha nó do shláinte daoine, ainmhithe nó plandaí, don chomhshaol nó don tslándáil náisiúnta mar gheall ar na táirgí sin;
 - (c) má cheanglaíonn an Páirtí go n- úsáidfídh oibreoirí eacnamaíocha uimhir aitheantais uathúil, eiseoidh sé an uimhir sin d'oibreoirí eacnamaíocha an Pháirtí eile gan moill mhíchuí agus ar bhonn neamh- idirdhealaitheach;
 - (d) an méid seo a leanas a cheadú, ar choinníoll nach mbeidh sé míthreorach, contrártha nó mearbhlach i ndáil leis an bhfaisnéis a cheanglaítear sa Pháirtí is allmhaireoir na n-earraí:
 - (i) faisnéis i dteangacha eile i dteannta na teanga a éilítear sa Pháirtí is allmhaireoir na n-earraí;

- (ii) ainmníochtaí, pictagraim, siombailí nó grafaicí a nglactar leo go hidirnáisiúnta; agus
 - (iii) faisnéis bhreise i dteannta na faisnéise sin a éilítear sa Pháirtí is allmhaireoir na n- earraí;
- (e) glacfaidh sé leis go dtarlódh an lipéadú, lena n- áirítear lipéadú forlíontach agus ceartuithe ar lipéadú, tar éis allmhairiúcháin ach sula ndéanfar an táirge a thairiscint lena dhíol, mar rogha eile seachas lipéadú a dhéanamh ag an áit tionscnaimh, mura mbeidh gá le lipéadú den sórt sin a dhéanamh ar chúiseanna sláinte nó sábháilteachta poiblí mar gheall ar cheanglas a bhaineann le tasc geografach de chuid an Pháirtí is onnmhaireoir; agus
- (f) féachfaidh sé le lipéid neamhbhuana nó inbhainte a ghlacadh, nó le faisnéis is ábhartha maidir le marcáil nó lipéadú a áireamh sa doiciméadacht a ghabhann leis an táirge, seachas í a áireamh i lipéid atá i gceangal go fisiciúil leis an táirge, ach amháin má cheanglaítear lipéadú den sórt sin ar chúiseanna a bhaineann le sláinte nó sábháilteacht phoiblí.

AIRTEAGAL 9.10

Malartú Faisnéise agus Plé

1. Féadfaidh Páirtí a iarraidh ar an bPáirtí eile faisnéis faoi aon ábhar a chumhdaítear leis an gCaibidil seo a sholáthar. Soláthróidh an Páirtí eile an fhaisnéis sin laistigh de thréimhse réasúnta ama.

2. Féadfaidh Páirtí a iarraidh ar an bPáirtí eile go ndéanfaí plé ar aon ábhar inní a eascraíonn faoin gCaibidil seo, lena n- áirítear aon dréacht- rialachán teicniúil nó aon rialachán teicniúil nó nós imeachta um measúnú comhréireachta den Pháirtí eile a mholtar, má mheasann sé go bhféadfadh sé go mbeadh éifeacht dhiúltach shuntasach ag an rialachán teicniúil nó an nós imeachta um measúnú comhréireachta ar thrádáil idir na Páirtithe. Is i scríbhinn a bheidh an iarraidh agus sainaitheofar inti:

- (a) an t- ábhar inní;
- (b) na forálacha den Chaibidil seo lena mbaineann an t- ábhar inní; agus
- (c) na cúiseanna atá leis an iarraidh, lena n- áirítear tuairisc ar ábhar inní an Pháirtí is iarrthóir.

3. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, féadfaidh Páirtí a iarraidh ar an bPáirtí eile freisin go ndéanfaí plé ar aon ábhar inní a eascraíonn faoin gCaibidil seo i ndáil le rialacháin theicniúla nó nósanna imeachta um measúnú comhréireachta de rialtais réigiúnacha nó áitiúla, de réir mar a bheidh, ar an leibhéal atá díreach faoi bhun leibhéal an rialtais lárnaigh, agus a bhféadfadh éifeacht shuntasach a bheith aige ar an trádáil.

4. Déanfaidh na Páirtithe an t- ábhar inní a thugtar aníos a phlé go pearsanta nó trí fhíseán nó teileachomhdháil laistigh de 60 lá tar éis dháta na hiarrata agus féachfaidh siad leis an ábhar inní a réiteach a luaithis féidir. Má mheasann an Páirtí is iarrthóir go bhfuil práinn leis an ábhar inní, féadfaidh sé a iarraidh go mbeidh aon phlé a dhéantar ar siúl laistigh de thréimhse ama níos giorra. Déanfaidh an Páirtí is freagróir breithniú dearfach ar an iarraidh sin. Déanfaidh na Páirtithe gach iarracht chun teacht ar réiteach ar an ábhar a bheidh chun sástacht a chéile.

5. Ach amháin má chomhaontaíonn na Páirtithe a mhalairt, beidh an plé agus aon fhaisnéis a mhalartófar le linn an phlé gan dochar do chearta agus oibleagáidí na bPáirtithe faoin gComhaontú seo, do Chomhaontú EDT nó d'aon chomhaontú eile a bhfuil an dá Pháirtí ina bpáirtithe ann.

6. Is tríd an bpointe teagmhála faoi seach a ainmnítear de bun Airteagal 9.11. a chuirfear isteach iarrataí ar fhaisnéis nó ar phlé.

AIRTEAGAL 9.11

Pointí Teagmhála

1. Ainmneoidh gach Páirtí pointe teagmhála chun comhar agus comhordú faoin gCaibidil seo a éascú, agus tabharfaidh sé fógra don Pháirtí eile faoina mhionsonraí teagmhála. Tabharfaidh na Páirtithe fógra dá chéile go pras faoi aon athrú ar na sonraí teagmhála sin.

2. Oibreoidh na pointí teagmhála i gcomhpháirt chun cur chun feidhme na Caibidle seo agus an comhar idir na Páirtithe i ngach ábhar a bhaineann le BTT a éascú. Beidh na pointí teagmhála freagrach as an méid seo a leanas go háirithe:

(a) malartú na faisnéise agus an plé dá dtagraítear in Airteagal 9.10.6 a eagrú;

- (b) aghaidh a thabhairt go pras ar aon saincheist a tharraingeoidh an Páirtí eile aníos a bhaineann le caighdeáin, rialacháin theicniúla nó nósanna imeachta um measúnú comhréireachta a fhorbairt, a ghlacadh, a chur i bhfeidhm nó a chur chun feidhme;
- (c) arna iarraidh sin do Pháirtí, plé a shocrú maidir le haon ní a éiríonn as an gCaibidil seo;
- (d) faisnéis a mhalartú maidir le forbairtí i bhfóraim neamhrialtasacha, réigiúnacha agus iltaobhacha a bhaineann le caighdeáin, rialacháin theicniúla agus nósanna imeachta um measúnú comhréireachta; agus
- (e) sainaitheint na riachtanas cúnamh theicniúil a d'fhéadfadh a bheith ann a éascú.

AIRTEAGAL 9.12

An Fochoiste um Bacainní Teicniúla don Trádáil

Déanfaidh an Fochoiste um Bacainní Teicniúla ar Thrádáil a bunaíodh de bhun Airteagal 1.10 (Fochoistí agus Comhlachtaí eile de Chuid III den Chomhaontú) mar a leanas:

- (a) déanfaidh sé faireachán ar chur chun feidhme agus riar na Caibidle seo;
- (b) cuirfidh sé leis an gcomhar maidir le caighdeáin, rialacháin theicniúla agus nósanna imeachta um measúnú comhréireachta a fhorbairt agus a fheabhsú;

- (c) bunóidh sé réimsí tosaíochta leasa choitinn a ndéanfar obair ina leith amach anseo faoin gCaibidil seo agus déanfaidh sé machnamh ar thograí le haghaidh tionscnaimh nua;
- (d) déanfaidh sé faireachán agus plé ar an méid a thiteann amach faoi Chomhaontú BTT; agus
- (e) déanfaidh sé aon bheart eile a bheidh ina chúnamh dóibh, dar leis na Páirtithe, i gcur chun feidhme na Caibidle seo agus Chomhaontú BTT.

CAIBIDIL 10

INFHEISTÍOCHT

ROINN A

Forálacha Ginearálta

AIRTEAGAL 10.1

Sainmhínithe

1. Chun críocha na Caibidle seo:
 - (a) ciallaíonn ‘infheistíocht faoi chumhdach’ infheistíocht atá faoi úinéireacht nó rialú, go díreach nó go hindíreach, ag infheisteoir de Pháirtí i gcríoch an Pháirtí eile, a rinneadh i gcomhréir leis an dlí is infheidhme, agus arb ann di ar dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo nó ar bunaíodh ina dhiaidh sin í;
 - (b) ciallaíonn ‘gníomhaíocht eacnamaíoch’ aon ghníomhaíocht de chineál tionsclaíoch, tráchtála nó gairmiúil, agus gníomhaíocht aos ceirde, lena n- áirítear soláthar seirbhísí, ach amháin gníomhaíocht a dhéantar agus údarás rialtasach á fheidhmiú;

- (c) ciallaíonn ‘fiontar’ fiontar mar a shainmhínítear in Airteagal 1.3 (Sainmhínithe a bhfuil Feidhm Ghinearálta acu), nó brainse nó oifig ionadaíoch de chuid fiontair²⁸;
- (d) ciallaíonn ‘fiontar de chuid an Aontais Eorpaigh’ nó ‘fiontar de chuid Mheicsiceo’ fiontar arna bhunú i gcomhréir le dlí an Aontais Eorpaigh nó a mBallstát, nó le dlí Mheicsiceo agus atá i mbun oibríochtaí gnó substainteacha²⁹ i gcríoch an Aontais Eorpaigh nó i gcríoch Mheicsiceo, faoi seach³⁰;

cuideachtaí loingseoireachta arna mbunú lasmuigh den Aontas Eorpach nó de Mheicsiceo agus atá á rialú ag náisiúnaigh Bhallstát an Aontais Eorpaigh nó ag náisiúnaigh Mheicsiceo, faoi seach, beidh siad ina dtairbhíthe freisin d’fhorálacha na Caibidle seo, ach amháin forálacha Ranna C (Cosaint Infheistíochtaí) agus D (Réiteach Díospóidí i ndáil le hInfheistíochtaí), má tá a soithí cláraithe i gcomhréir le dlí Bhallstát an Aontais Eorpaigh nó dlí Mheicsiceo, de réir mar is iomchuí, agus má tá bratach an Bhallstáit sin de chuid an Aontais Eorpaigh nó bratach Mheicsiceo ar foluain acu;

²⁸ I gcás Mheicsiceo, ní mheasfar oifig ionadaíoch a bheith ina fiontar, murar bunaíodh mar bhrainte í.

²⁹ I gcomhréir leis an bhfógra faoin gConradh ag bunú an Chomhphobail Eorpaigh a thug sé do EDT (WT/REG39/1), tá an tuiscint ag an Aontas Eorpach go bhfuil an coincheap ‘nasc éifeachtach agus leanúnach’ le geilleagar Ballstáit den Aontas Eorpach atá cumhdaithe in Airteagal 54 den CFAE coibhéiseach leis an gcoincheap ‘oibríochtaí gnó substainteacha’.

³⁰ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní mheasfar gur fiontar de chuid an Aontais Eorpaigh ná fiontar de chuid Mheicsiceo é brainse nó oifig ionadaíoch d’fhiontar tríú tír.

- (e) ciallaíonn ‘bunú’ fiontar a bhunú, lena n- áirítear é a éadáil³¹, san Aontas Eorpach nó i Meicsiceo;
- (f) ciallaíonn ‘infheisteoir de Pháirtí’ Páirtí nó duine nádúrtha nó fiontar de Pháirtí, seachas brainse nó oifig ionadaíoch, a fhéachann le hinfheistíocht a dhéanamh, a bhfuil infheistíocht á déanamh aige, nó a bhfuil infheistíocht déanta aige cheana i gcríoch an Pháirtí eile;
- (g) ciallaíonn ‘infheisteoir de thríú tír’, infheisteoir a fhéachann le hinfheistíocht a dhéanamh i gcríoch Pháirtí, a bhfuil infheistíocht á déanamh aige inti nó a bhfuil infheistíocht déanta aige inti, nach infheisteoir de Pháirtí é;
- (h) ciallaíonn ‘oibriú’ seoladh, bainistíocht, cothabháil, úsáid, teachtadh, nó díol nó cineál eile diúscartha infheistíochta;
- (i) ciallaíonn ‘torthaí’ na méideanna a bhíonn mar thoradh ar infheistíocht agus áirítear leo go háirithe, ach ní go heisiach, brabúis, ús, díbhinní, gnóthachain chaipitiúla, íocaíochtaí a bhaineann le cearta maoine intleachtúla, íocaíochtaí comhchineáil, táillí bainistíochta agus táillí eile arna ndíorthú ón infheistíocht sin³².

³¹ Cuimsíonn an téarma ‘éadáil’ rannpháirtíocht chaipitiúil i bhfiontar d’fhonn naisc eacnamaíocha mharthanacha a bhunú nó a choinneáil ar bun.

³² Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, is mar infheistíochtaí a chaithfear le torthaí a ath- infheistíofar a mhéid a chomhlíonann siad sainmhíniú na hinfheistíochta faoin Airteagal seo.

2. Chun críocha na Caibidle seo ciallaíonn ‘infheistíocht’ gach cineál sócmhainne atá faoi úinéireacht nó faoi rialú, go díreach nó go hindíreach ag infheisteoir agus a fuarthas le hionchas go mbainfeadh leas eacnamaíoch nó cuspóirí gnó eile léi nó go n- úsáidfí chun na gcríoch sin í, agus a bhfuil saintréithe infheistíochta aici, lena n- áirítear fad ama áirithe, gealltanas caipitil nó acmhainní eile, an t- ionchas go ndéanfaí ghnóthachan nó brabús , nó go nglacfaí riosca. Is féidir go n- áireofar iad seo a leanas leis na foirmeacha infheistíochta a bheidh ann:

- (a) fiontar;
- (b) scaireanna, stoic agus foirmeacha eile rannpháirtíochta cothromais i bhfiontar;
- (c) bannaí, bintiúir, iasachtaí agus ionstraimí fiachais eile d’fhiontar³³;
- (d) leasanna a eascróidh as an méid seo a leanas:
 - (i) lamháltais, ceadúnais, údaruithe, ceadanna agus cearta comhchosúla a bhronntar de bhun an dlí intíre;

³³ Tá sé níos dóchúla go mbeadh saintréithe infheistíochta ag roinnt foirmeacha fiachais amhail bannaí, iasachtaí, bintiúir agus nótaí fadtéarma, cé nach bhfuil sé chomh dóchúil sin go mbeadh saintréithe den sórt sin ag foirmeacha eile fiachais.

- (ii) conarthaí foirgníochta lándéanta, conarthaí foirgníochta, bainistíochta, táirgthe, lamhálaí, nó comhroinnte brabúis agus conarthaí comhchosúla eile;
- (e) cearta maoinne intleachtúla;
- (f) maoin eile inláimhsithe nó doláimhsithe, bíodh sí sochorraithe nó dochorraithe, maoin agus cearta maoinne gaolmhara, amhail léasanna, liain, agus gealltáin³⁴; nó
- (g) éilimh ar airgead, ar éilimh iad lena mbaineann na cineálacha leasanna a leagtar amach i bhfomhíreanna (a) go (f), ach amháin éilimh ar airgead a eascraíonn as an méid seo a leanas agus an méid seo amháin:
 - (i) conarthaí tráchtála, le haghaidh díol earraí nó seirbhísí ag duine nádúrtha nó fiontar i gcríoch Pháirtí le duine nádúrtha nó fiontar i gcríoch an Pháirtí eile; nó

³⁴ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, níl sciar den mhargadh, rochtain ar an margadh, gnóthachain lena bhfuil coinne ná deiseanna i ndáil le brabús a dhéanamh ina n- infheistíochtaí iontu féin.

- (ii) síneadh creidmheasa i dtaca le hidirbheart tráchtála, amhail maoiniú trádála, seachas iasacht faoi fhomhír (c).

Ní áirítear in ‘Infheistíocht’ ordú nó breithiúnas a cuireadh isteach i ngníomhaíocht bhreithiúnach nó riaracháin.

Aon athrú ar an bhfoirm ina ndéanfar sócmhainní a infheistiú nó a athinfheistiú, ní dhéanfaidh sé difear dá dtréith mar infheistíochtaí, ar choinníoll go gcoinneoidh an fhoirm a ghlac aon infheistíocht nó athinfheistíocht comhlíontacht an tsainmhínithe ar infheistíocht i gcónaí.

AIRTEAGAL 10.2

Raon feidhme

1. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta arna nglacadh nó arna gcoinneáil ar bun ag³⁵:
 - (a) na rialtais nó na húdaráis lárnacha, réigiúnacha nó áitiúla de chuid an Pháirtí sin; agus
 - (b) aon duine, lena n- áirítear fiontar de chuid an stáit nó aon chomhlacht neamh- rialtasach eile i bhfeidhmiú cumhachtaí arna dtarmligean ag rialtais nó údaráis lárnacha, réigiúnacha nó áitiúla.

³⁵ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cumhdaítear leis an gCaibidil seo bearta a dhéanfaidh eintitis a liostaítear faoi fhomhíreanna (a) agus (b), ar bearta iad a ghlactar nó a choinnítear ar bun go díreach nó go hindíreach trí eintitis eile a threorú, a stiúradh nó a rialú i ndáil leis na bearta sin.

2. Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta de chuid Páirtí a mhéid a chumhdaítear iad le Caibidil 18 (Seirbhísí Airgeadais).

AIRTEAGAL 10.3

An Ceart chun Rialála

Deimhníonn na Páirtithe an ceart chun rialú a dhéanamh laistigh dá gcríocha chun cuspóirí beartais dlisteanacha, a bhaint amach, amhail sláinte phoiblí, seirbhísí sóisialta, oideachas poiblí, sábháilteacht, an comhshaol, an mhoráltacht phoiblí, cosaint shóisialta nó tomhaltóirí, príobháideachas agus cosaint sonraí agus éagsúlacht chultúrtha a chur chun cinn agus a chosaint, nó iomaíocht.

AIRTEAGAL 10.4

Gaol le Caibidlí Eile

1. Má thagann aon neamhréir idir an Chaibidil seo agus Caibidil 18 (Seirbhísí Airgeadais) chun cinn, is í an Chaibidil seo a bheidh i réim go feadh mhéid na neamhréire.

2. Aon cheanglas a chuireann Páirtí ar sholáthróir seirbhíse de chuid an Pháirtí eile banna nó cineál eile urrúis airgeadais a phostáil mar choinníoll le seirbhís trasteorann a sholáthar, ní fhágann sin ann féin go bhfuil feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta a ghlactar nó a choinnítear ar bun ag an bPáirtí maidir leis an soláthar sin den tseirbhís. Bíonn feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta a ghlactar nó a choinnítear ar bun ag an bPáirtí maidir leis an mbanna postáilte nó leis an urrús airgeadais postáilte sa mhéid gur infheistíocht faoi chumhdach é an banna nó an t-urrús airgeadais sin.

ROINN B

Léirscaoileadh Infheistíochtaí

AIRTEAGAL 10.5

Raon feidhme

1. Tá feidhm ag an Roinn seo maidir le bearta a ghlacann nó a choinníonn Páirtí ar bun lena ndéantar difear do bhunú fiontair nó d'oibriú infheistíocht infheisteoir de chuid an Pháirtí ina chríoch.
2. Níl feidhm ag an Roinn seo maidir leis na nithe seo a leanas:
 - (a) seirbhísí a fheidhmítear i bhfeidhmiú údaráis rialtasaigh laistigh de chríoch an Pháirtí faoi seach;

- (b) soláthar earra nó seirbhíse ag rialtas a cheannaítear chun críoch rialtasacha, agus ní d'fhonn athdhíol tráchtála a dhéanamh nó iad a úsáid i ndáil le hearra nó seirbhís a tháirgeadh le haghaidh díol ar bhonn tráchtála, gan beann ar cé acu is soláthar faoi chumhdach é an soláthar sin nó nach ea de réir bhrí Airteagal 21.1 (Sainmhínithe);
- (c) seirbhísí closamhairc;
- (d) cabatáiste muirí náisiúnta³⁶;
- (e) aersheirbhísí nó seirbhísí gaolmhara a thacaíonn le haersheirbhísí³⁷, seachas na cinn seo a leanas:
 - (i) seirbhísí deisiúcháin agus cothabhála aerárthaigh a dtugtar aerárthach as seirbhís le linn a bhfeidhmiú;

³⁶ Maidir leis an Aontas Eorpach, gan dochar do raon feidhme na ngníomhaíochtaí a fhéadfar a mheas mar chabataíste faoin reachtaíocht náisiúnta ábhartha, cumhdaíonn cabatáiste náisiúnta muirí faoin gCaibidil seo iompar paisinéirí nó earraí idir calafort nó pointe atá suite i mBallstát den Aontas Eorpach agus calafort nó pointe eile atá suite sa Bhallstát céanna den Aontas Eorpach, lena n-áirítear ar a scairbh ilchríochach, dá bhforáiltear i gCoinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir le Dlí na Farraige, agus trácht a thosaíonn agus a chríochnaíonn sa chalafoirt nó pointe céanna atá suite i mBallstát den Aontas Eorpach.

Maidir le Meicsiceo, cumhdaítear le cabatáiste muirí náisiúnta faoin gCaibidil seo an loingseoireacht a dhéanann aon soitheach ar muir, idir calafoirt nó áiteanna atá lonnaithe laistigh de na criosanna muirí de chuid Mheicsiceo agus cladaigh Mheicsiceo.

³⁷ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, áirítear na seirbhísí seo a leanas freisin le ‘haersheirbhísí nó seirbhísí gaolmhara a thacaíonn le haersheirbhísí’: aerárthaí le criú a fháil ar cíós, seirbhísí oibriúcháin aerfoirt agus seirbhísí a chuirtear ar fáil trí úsáid a bhaint as aerárthach nach é is príomhchuspóir dó earraí nó paisinéirí a iompar, mar shampla, aerchomhrac dóiteáin, oiliúint eitilte, fámaireacht, spraeáil, suirbhéireacht, mapáil, grianghrafadóireacht, léim pharaisiúit, tarraingt faoileoirí, ardú le héileacaptar chun lománaíocht agus tógáil a dhéanamh, agus aersheirbhísí eile talmhaíochta, tionsclaíochta agus cigireachta.

(ii) seirbhísí aeriompair a dhíol agus a mhargú;

(iii) seirbhísí córais áirithinte ar ríomhairí; agus

(iv) seirbhísí láimhseála ar an talamh.

3. Níl feidhm ag Airteagal 10.6 go hAirteagal 10.8 maidir le fóirdheontais³⁸ ná deontais arna soláthar ag Páirtí, lena n-áirítear iasachtaí, ráthaíochtaí agus árachas lena dtacaíonn an rialtas.

4. Níl feidhm ag Airteagal 10.6 go hAirteagal 10.10 maidir le seirbhísí nua, mar a leagtar amach in Iarscríbhinn VII (Comhthuiscint ar Sheirbhísí Nua Nach nAicmítear in Aicmiúchán Lárnach Táirgí Sealadacha na Náisiún Aontaithe, 1991).

5. Gan dochar d'Airteagal 10.54, ní chuirtear ceangal leis an gCaibidil seo ar Pháirtí i ndáil le haon ghníomh nó fíoras a tharla nó aon staid a dtáinig deireadh leis roimh dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo.

³⁸ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cumhdaítear fóirdheontais faoi Chaibidil 24 (Fóirdheontais).

AIRTEAGAL 10.6

Rochtain ar an Margadh

Sna hearnálacha nó sna fo-earnálacha ina ndéantar gealltanais i ndáil le rochtain ar an margadh, ní dhéanfaidh Páirtí beart a ghlacadh ná a choinneáil ar bun, i ndáil le rochtain ar an margadh, trí bhunú nó trí oibriú ag infheisteoirí de chuid an Pháirtí eile nó ag fiontair ar infheistíochtaí faoi chumhdach iad, cibé acu ar bhonn a chríche uile nó ar bhonn foroinn chríochach, ar beart é³⁹ lena ndéanfar an méid seo a leanas:

- (a) teorainn a chur le líon na bhfiontar a fhéadfaidh gníomhaíocht eacnamaíoch shonrach a dhéanamh, bíodh sé i bhfoirm cuótaí uimhriúla, monaplachtaí nó cearta eisiacha nó i bhfoirm an cheanglais maidir le tástáil riachtanas eacnamaíoch;
- (b) teorainn a chur le luach iomlán na n-idirbheart nó na sócmhainní i bhfoirm cuótaí uimhriúla nó i bhfoirm ceanglais maidir le tástáil riachtanas eacnamaíoch;
- (c) teorainn a chur leis an líon iomlán oibríochtaí nó cainníocht iomlán an aschuir arna shloinneadh mar aonaid uimhriúla ainmnithe i bhfoirm cuótaí nó i bhfoirm an cheanglais maidir le tástáil riachtanas eacnamaíoch;

³⁹ Ní chumhdaítear le foranna 2(a), (b) agus (c) bearta a ghlactar nó a choinnítear ar bun chun táirgeadh táirge talmhaíochta nó iascaigh a theorannú.

- (d) lena ndéanfar cineálacha sonracha eintitis dhlítheanaigh nó comhfhiontair trínar féidir le hinfheisteoir de chuid an Pháirtí eile gníomhaíocht eacnamaíoch a dhéanamh a shrianadh nó lena ndéanfar riachtanach iad; nó
- (e) teorainn a chur le líon iomlán na ndaoine nádúrtha a fhéadfar a fhostú in earnáil ar leith nó a fhéadfar a fhostú i bhfiontar agus atá riachtanach le haghaidh gníomhaíocht eacnamaíoch a dhéanamh i bhfoirm cuótaí uimhriúla nó i bhfoirm an cheanglais maidir le tástáil riachtanas eacnamaíoch, agus atá bainteach go díreach leis an ngníomhaíocht sin.

AIRTEAGAL 10.7

Cóir Náisiúnta

1. Tabharfaidh gach Páirtí d'infheisteoirí de chuid an Pháirtí eile agus dá bhfiontair ar infheistíochtaí faoi chumhdach iad, cóir nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé, i gcúinsí den chineál céanna, dá infheisteoirí féin agus dá bhfiontair, faoi seach, maidir lena mbunú ina chríoch.
2. Tabharfaidh gach Páirtí d'infheisteoirí de chuid an Pháirtí eile agus dá infheistíochtaí faoi chumhdach, cóir nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé, i gcúinsí den chineál céanna, dá infheisteoirí féin agus dá infheistíochtaí, faoi seach, maidir lena n-oibriú ina chríoch.

3. Ciallaíonn an chóir nach mór a thabhairt do Pháirtí de bhun mhíreanna 1 agus 2, maidir le leibhéal réigiúnach rialtais Mheicsiceo, cóir nach lú fabhar ná an chóir is fabhraí, i gcúinsí den chineál céanna, a thugann an leibhéal sin rialtais d'infheisteoirí Mheicsiceo, agus dá infheisteoirí i gcríoch an rialtais réigiúnaigh sin.

4. Maidir le rialtas aon Bhallstáit, nó rialtas laistigh d'aon Bhallstát den Aontas Eorpach, ciallaíonn an chóir nach mór do Pháirtí a thabhairt de bhun mhíreanna 1 agus 2, cóir nach lú fabhar ná an chóir is mó fabhar a thugann an rialtas sin i gcúinsí den chineál céanna dá infheisteoirí féin agus dá n- infheistíochtaí ina chríoch.

AIRTEAGAL 10.8

Cóir an Náisiúin Barrfhabhair

1. Tabharfaidh gach Páirtí d'infheisteoirí de chuid an Pháirtí eile agus dá bhfiontair atá ina n-infheistíochtaí faoi chumhdach, cóir nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé, i gcúinsí den chineál céanna, d'infheisteoirí agus fiontair, faoi seach, de chuid aon tríú tír, maidir lena mbunú ina chríoch.

2. Tabharfaidh gach Páirtí d'infheisteoir de chuid an Pháirtí eile agus dá infheistíochtaí faoi chumhdach cóir nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé, i gcúinsí den chineál céanna, d'infheisteoirí agus d'infheistíochtaí, faoi seach, de chuid aon tríú tír maidir le hoibriú infheistíochtaí ina chríoch.

3. Ní fhorléireofar míreanna 1 agus 2 mar mhíreanna lena gcuirtear d'oibleagáid ar Pháirtí tairbhe aon chóra a thabhairt d'infheisteoirí an Pháirtí eile ar cóir í a eascraíonn as bearta lena ndéantar foráil d'aitheantas a thabhairt, lena n-áirítear do na caighdeáin nó do na critéir chun duine nádúrtha nó fiontar a údarú, nó chun ceadúnas nó deimhniúchán a thabhairt dóibh gníomhaíocht eacnamaíoch a dhéanamh, nó aitheantas a thabhairt do bhearta stuamachta.

4. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní airítear sa chóir dá dtagraítear san Airteagal seo cóir a thugtar d'infheisteoirí tríú tír agus dá n-infheistíochtaí trí bhíthin forálacha a bhaineann le díospóidí i ndáil le hinfeistíocht a shocrú dá bhforáiltear sa Chomhaontú seo nó i gcomhaontuithe idirnáisiúnta eile a tugadh i gcrích idir Páirtí agus tríú tír. Ní hionann na forálacha substainteacha iad féin atá i gcomhaontuithe idirnáisiúnta eile agus cóir dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2, agus mar sin ní fhéadfadh sárú an Airteagail seo a bheith mar thoradh orthu. D'fhéadfadh bearta a chuirtear i bhfeidhm de bhun forálacha den sórt sin a bheith comhionann le cóir faoin Airteagal seo.

AIRTEAGAL 10.9

Ceanglais Feidhmíochta

1. Ní dhéanfaidh Páirtí, i ndáil le fiontar a bhunú nó infheistíocht a oibriú, ar infheistíocht í de chuid infheisteoir de chuid Páirtí nó de chuid tríú tír i gcríoch an Pháirtí sin, aon cheanglas a fhorchur ná a fhorfheidhmiú, ná aon ghealltanas nó tiomantas a fhorfheidhmiú⁴⁰:

(a) leibhéal nó céatadán ar leith earraí nó seirbhísí a onnmhairiú;

⁴⁰ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní 'gealltanas ná tiomantas' chun críoch mhír 1 é coinníoll chun buntáiste dá dtagraítear i mír 2 a fháil nó leanúint den bhuntáiste sin a fháil.

- (b) leibhéal nó céatadán ar leith d'ábhar intíre a bhaint amach;
- (c) tosaíocht a thabhairt d'earra a tháirgtear nó do sheirbhís a sholáthraítear ina chríoch nó earraí nó seirbhísí a cheannach nó a úsáid, nó earraí nó seirbhísí a cheannach ó dhaoine nádúrtha nó ó fhiontair ina chríoch;
- (d) méid nó luach na n-allmhairí a cheangal ar bhealach ar bith le méid nó luach na n-onnmhairí nó le méid na n-insreabh malairte eachtraí atá bainteach leis an infheistíocht sin;
- (e) srian a chur ar dhíolacháin earraí nó seirbhísí ina chríoch a tháirgeann an infheistíocht sin nó a sholáthraíonn sé, trí na díolacháin sin a cheangal le méid nó luach a onnmhairí nó a thuilleamh malairte eachtraí ar bhealach ar bith;
- (f) rochtain ar theicneolaíocht ar leith, ar phróiseas táirgthe nó ar eolas dílsithe eile a sholáthar nó iad a aistriú chuig duine nádúrtha nó fiontar ina chríoch;
- (g) earraí nó seirbhísí a tháirgeann infheistíocht den sórt sin a sholáthar go heisiach ó chríoch an Pháirtí chuig margadh réigiúnach sonrach nó chuig an margadh domhanda;
- (h) ceanncheathrú an infheisteora sin ina chríoch a shuí le haghaidh margadh réigiúnach sonrach nó le haghaidh an mhargaidh dhomhanda; nó
- (k) srian a chur ar onnmhairiú nó ar dhíol ar mhaithe le honnmhairiú.

2. Ní dhéanfaidh Páirtí ceanglas a chur maidir le buntáiste a fháil nó leanúint de bhuntáiste a fháil, i ndáil le fiontar a bhunú nó infheistíocht a oibriú ar infheistíocht í de chuid infheisteoir de chuid Páirtí nó de chuid tríú tír i gcríoch an Pháirtí sin, ar ceanglas é a dhéantar riachtanach an méid seo a leanas a dhéanamh:

- (a) leibhéal nó céatadán ar leith d'ábhar intíre a bhaint amach;
- (b) earraí nó seirbhísí a táirgeadh nó a soláthraíodh, faoi seach, ina chríoch a cheannach nó a úsáid, nó tosaíocht a thabhairt dóibh, nó earraí a cheannach ó dhaoine nádúrtha nó ó fhiontair ina chríoch;
- (c) méid nó luach na n-allmhairí a cheangal ar bhealach ar bith le méid nó luach na n-onnmhairí nó le méid na n-insreabh malairte eachtraí atá bainteach leis an infheistíocht sin;
- (d) srian a chur ar dhíolacháin earraí nó seirbhísí ina chríoch a tháirgeann an infheistíocht sin nó a sholáthraíonn sé, trí na díolacháin sin a cheangal le méid nó luach a onnmhairí nó a thuilleamh malairte eachtraí ar bhealach ar bith; nó
- (e) srian a chur ar onnmhairiú nó ar dhíol ar mhaithe le honnmhairiú.

3. Ní fhorléireofar aon ní i mír 2 mar ní lena gcuirtear bac ar Pháirtí coinníoll a dhéanamh de thairbhe a fháil nó leanúint de thairbhe a fháil i ndáil le hinfeistíocht de chuid infheisteora de chuid Páirtí nó de chuid tríú tír, chun go gcomhlíonfar ceanglas chun táirgeadh a lonnú, seirbhís a sholáthar, oibrithe a oiliúint nó a fhostú, saoráidí áirithe a thógáil nó a fhairsingiú, nó taighde agus forbairt a dhéanamh ina chríoch.

4. Ní bheidh feidhm ag fomhír 1(f) más rud é:

- (a) go bhforchuirtear an ceanglas, nó go bhforfheidhmíonn cúirt, binse riaracháin, nó údarás iomaíochta an gealltanais nó an gnóthas chun cleachtas a leigheas a chinntear tar éis próiseas breithiúnach nó riaracháin a bheith ina shárú ar dhlí iomaíochta an Pháirtí; nó
- (b) go n- údaraíonn Páirtí ceart maoine intleachtúla a úsáid i gcomhréir le hAirteagail 31 agus 31bis de Chomhaontú TRIPS, nó bearta lena gceanglaítear faisnéis dhílsithe a nochtadh a thagann faoi raon feidhme Airteagal 39 de Chomhaontú TRIPS agus atá comhsheasmhach leis.

5. Fomhíreanna 1(a), (b) agus (c) agus 2(a) agus (b), níl feidhm acu maidir le ceanglais cháilíochta le haghaidh earraí nó seirbhísí i ndáil le rannpháirtíocht i gcláir um onnmhairí a chur chun cinn agus i gcláir um chúnamh eachtrach.

6. Níl feidhm ag fomhíreanna 2(a) agus (b) maidir le ceanglais arna bhforchur ag Páirtí is allmhaireoir maidir leis an ábhar nach mór a bheith le fáil in earraí chun go gcaileoidh sé le haghaidh taraifí fabhracha nó cuótaí fabhracha.

7. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, níl feidhm ag míreanna 1 agus 2 maidir le haon ghealltanais, tiomantas nó ceanglas seachas tiomantas, gealltanais nó ceanglas a leagtar amach sna míreanna sin.

8. Ní chuirtear bac leis an Airteagal seo ar fhorfheidhmiú aon ghealltanais, tiomantais, nó cheanglais idir páirtithe príobháideacha seachas Páirtí, i gcás nár fhorchuir nó nár cheangail Páirtí an gealltanais, an tiomantas nó an ceanglas.
9. Tá an tAirteagal seo gan dochar do ghealltanais a rinne Páirtí faoi Chomhaontú EDT.

AIRTEAGAL 10.10

Bainistíocht Shinsearach agus Bord Stiúrthóirí

1. Ní cheanglóidh Páirtí ar fhiontar de chuid an Pháirtí sin, ar infheistíocht faoi chumhdach é, daoine nádúrtha d'aon náisiúntacht ar leith a cheapadh chuig poist ardbhainistíochta.
2. Ní cheanglóidh Páirtí gur comhdhéanamh náisiúnach nó cónaitheoirí i gcríoch an Pháirtí, nó teaghlaim díobh a bheidh i mbord stiúrthóirí fiontair de chuid an Pháirtí eile, ar infheistíocht faoi chumhdach é an fiontar.

AIRTEAGAL 10.11

Ceanglais Fhoirmiúla

D'ainneoin Airteagal 10.7 agus Airteagal 10.8, féadfaidh Páirtí ceanglas a chur ar infheisteoir de chuid an Pháirtí eile, nó ar a infheistíocht faoi chumhdach, gnáth- fhaisméis a sholáthar maidir leis an infheistíocht sin chun críoch faisméise nó staidrimh amháin. Cosnóidh an Páirtí an fhaisméis rúnda sin atá cosanta ar aon nochtadh lena ndéanfaí dochar do chor iomaíoch an infheisteora nó na hinfeistíochta faoi chumhdach. Ní fhorléireofar aon ní san Airteagal seo mar ní a gcuirtear cosc leis ar Pháirtí ar shlí eile faisméis a fháil nó a nochtadh i ndáil lena dhlí a chur i bhfeidhm go cothromasach agus de mheon macánta.

AIRTEAGAL 10.12

Bearta Neamh-Chomhréireacha agus Eisceachtaí

1. Níl feidhm ag Airteagal 10.7 go hAirteagal 10.10 maidir leis an méid seo a leanas:
 - (a) beart neamh-chomhréireach atá ann cheana agus atá á choinneáil ar bun ag Páirtí ar na leibhéil seo a leanas:
 - (i) an tAontas Eorpach, mar a leagtar amach ina Liosta a ghabhann le hIarscríbhinn I (Forchoimeádais le haghaidh Bearta Atá Ann Cheana);

- (ii) rialtas lárnach, mar atá leagtha amach ag an bPáirtí sin ina Liosta a ghabhann le hIarscríbhinn I (Forchoimeádais le haghaidh Bearta Atá Ann Cheana);
 - (iii) rialtas réigiúnach, mar atá leagtha amach ag an bPáirtí sin ina Liosta a ghabhann le hIarscríbhinn I (Forchoimeádais le haghaidh Bearta Atá Ann Cheana); nó
 - (iv) rialtas áitiúil;
- (b) leanúint de bheart neamh-chomhréireach dá dtagraítear i bhfomhír (a) nó é a athnuachan go pras; nó
- (c) aon leasú ar bheart neamh-chomhréireach dá dtagraítear i bhfomhír (a) a mhéid nach laghdaíonn an leasú comhréireacht an bhirt, mar a bhí sé díreach roimh an leasú, le hAirteagal 10.7 go hAirteagal 10.10.
2. Níl feidhm ag Airteagal 10.7 go hAirteagal 10.10 maidir le beart a ghlacfaidh Páirtí nó a choinneoidh sé ar bun maidir le hearnálacha, fo-earnálacha nó gníomhaíochtaí, mar a leagtar amach ina Liosta a ghabhann le hIarscríbhinn II (Forchoimeádais le haghaidh Bearta a Bheidh Ann Amach Anseo).
3. Ní dhéanfaidh Páirtí, faoi bheart a ghlacfar tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo agus a chumhdaítear leis an Liosta a ghabhann leis in Iarscríbhinn II (Forchoimeádais le haghaidh Bearta a Bheidh Ann Amach Anseo), a cheangal go díreach nó go hindíreach ar infheisteoir de chuid an Pháirtí eile, mar gheall ar a náisiúntacht, infheistíocht a bheidh ann tráth a mbeidh éifeacht leis an mbeart a dhíol nó fáil réidh léi ar bhealach eile.

4. Níl feidhm ag Airteagal 10.6 maidir le beart a ghlacfaidh Páirtí nó a choinneoidh sé ar bun maidir le hearnálacha nó fo-earnálacha a bhfuil gealltanais ann ina leith, mar a leagtar amach ina Sceideal a ghabhann le hIarscríbhinn III (Gealltanais maidir le Rochtain ar an Margadh).
5. Níl feidhm ag Airteagal 10.7 agus Airteagal 10.8 maidir le haon bheart arb é atá ann eisceacht, díolúine nó tarscaoileadh ó Airteagail 3 nó 4 de Chomhaontú TRIPS, mar a fhoráiltear in Airteagail 3 go 5 den Chomhaontú sin.
6. Gan dochar do mhíreanna 1 go 5, laistigh de 5 bliana tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, féadfaidh Meicsiceo fógra a thabhairt don Aontas Eorpach faoi dhréachtchinneadh ón gComhairle Chomhpháirteach chun Iarscríbhinní I (Forchoimeádais le haghaidh Bearta Atá Ann Cheana), II (Forchoimeádais le haghaidh Bearta a Bheidh Ann Amach Anseo) agus III (Gealltanais agus Teorainneacha Sonracha Maidir le Rochtain ar an Margadh) a mhodhnú:
- (a) i bhFoscríbhinn I- B- 2 (Liosta Mheicsiceo. Na Forchoimeádais Is Infheidhme ar an Leibhéal Fo-Lárnach) a ghabhann le hIarscríbhinn I (Forchoimeádais le haghaidh Bearta Atá Ann Cheana) agus Foscríbhinn III- B- 2 (Sceideal Mheicsiceo. Teorainneacha is Infheidhme ar an Leibhéal Fo- Lárnach) a ghabhann le hIarscríbhinn III (Gealltanais agus Teorainneacha Sonracha maidir le Rochtain ar an Margadh) a mhodhnú le haon bheart neamhchomhlíontach atá ann cheana a choinnítear ar bun ar leibhéal fo- fheidearálach rialtais; agus

- (b) i bhFoscscríbhinn I- B- 1 (Liosta Mheicsiceo. Na Forchoimeádais Is Infheidhme ar an Leibhéal Lárnach) a ghabhann le hIarscríbhinn I (Forchoimeádais le haghaidh Bearta Atá Ann Cheana) agus le Foscscríbhinn II- B (Liosta Mheicsiceo. Na Forchoimeádais Is Infheidhme ar an Leibhéal Lárnach) a ghabhann le hIarscríbhinn II (Forchoimeádais le haghaidh Bearta a Bheidh Ann amach Anseo) agus na ceanglais feidhmíochta a ghabhann leis.

Déanfaidh an tAontas Eorpach athbhreithniú ar an dréacht sin laistigh de thréimhse 3 mhí agus rachaidh sé i gcomhairle le Meicsiceo maidir le haon saincheist ghaolmhar. Tar éis an chomhairliúcháin, glacfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach na modhnuithe a ghabhann leis na hIarscríbhinní dá dtagraítear sa mhír seo. Beidh feidhm ag na hIarscríbhinní modhnaithe ó dháta ghlacadh na modhnuithe.

ROINN C

Cosaint Infheistíochta

AIRTEAGAL 10.13

Raon feidhme

Tá feidhm ag an Roinn seo maidir le haon bheart arna ghlacadh nó arna choinneáil ar bun ag Páirtí, ar beart é lena ndéanfaí difear do na nithe seo a leanas:

- (a) Infheistíochtaí faoi chumhdach; nó

(b) infheisteoirí de chuid Páirtí, i leith infheistíocht faoi chumhdach.

AIRTEAGAL 10.14

Cuspóirí agus Bearta Infheistíochta agus Rialála

1. Ní léireofar forálacha na Roinne seo mar ghealltanas ag Páirtí gan an creat rialála agus dlíthiúil is infheidhme ina chríoch a athrú, lena n-áirítear ar bhealach lena bhféadfaí tionchar diúltach a imirt ar oibriú infheistíochtaí faoi chumhdach nó ionchais an infheisteora i ndáil le brabús a dhéanamh.
2. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní fhorléireofar aon ní sa Roinn seo mar ní lena gcuirfí cosc ar Pháirtí scor d'fhóirdheontas a dheonú⁴¹ nó aisíocaíocht an fhóirdheontais a iarraidh, i gcás inar ordaigh cúirt inniúil, binse riaracháin nó údarás inniúil eile an ghníomhaíocht sin, nó ní fhorléireofar aon ní inti lena gceanglófaí ar an bPáirtí sin an t-infheisteoir a chúiteamh ina leith.

⁴¹ Ó thaobh an Aontais Eorpaigh de, áirítear le ‘fordheontas’ aon chabhair a thabharfaidh Ballstát den Aontas Eorpach nó a thabharfar trí bhíthin acmhainní stáit de chuid an Bhallstáit sin, agus a bhéarfaidh nó is baolach a bhéarfadh saobhadh ar iomaíocht trí thaobhú le gnóthais áirithe nó le táirgeadh earraí áirithe agus a dhéanann difear don trádáil idir Ballstáit an Aontais Eorpaigh.

3. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, maidir le cinneadh ó Pháirtí gan fóirdheontas nó deontas a eisiúint, a athnuachan ná a choinneáil ar bun, ní hionann sin agus sárú ar an Roinn seo má dhéantar an cinneadh sin:

- (a) in éagmais aon ghealltanais shonraigh faoin dlí nó faoi chonradh an fóirdheontas nó an deontas sin a eisiúint, a athnuachan nó a choinneáil ar bun;
- (b) i gcomhréir le haon téarmaí nó coinníollacha atá ceangailte leis an bhfóirdheontas nó an deontas a eisiúint, a athnuachan nó a choinneáil ar bun; nó
- (c) i gcomhréir le mír 2.

AIRTEAGAL 10.15

Cóir d'Infheisteoirí agus d'Infheistíochtaí faoi Chumhdach

1. Tabharfaidh gach Páirtí cóir chothrom agus chomhionann ina chríoch d'infheistíochtaí faoi chumhdach an Pháirtí eile agus d'infheisteoirí maidir lena n-infheistíochtaí faoi chumhdach agus tabharfaidh sé cosaint agus slándáil iomlán dóibh i gcomhréir leis na míreanna seo a leanas.

2. Sáróidh Páirtí oibleagáid na córa cothroime agus comhionainne dá dtagraítear i mír 1 má bhíonn aon cheann de na nithe seo a leanas i gceist le beart nó le sraith beart⁴²:

- (a) séanadh an cheartais in imeachtaí coiriúla, sibhialta nó riaracháin;
- (b) sárú bunúsach ar phróis chuí;
- (c) treallachas follasach, lena n- áirítear idirdhealú spriocdhírthe ar fhorais atá éagórach go follasach, amhail inscne, cine nó creideamh reiligiúnach;

⁴² Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, agus cinneadh á dhéanamh aige an sárú ar chóir chothrom agus chomhionann atá i mbeart nó i sraith beart, cuirfidh an Binse an méid seo a leanas san áireamh, i measc nithe eile:

- (a) maidir le fomhíreanna 2(a) agus (b), cé acu a bhí nó nach raibh mí-iompar tromchúiseach nach mbeadh inghlactha ag breithiúna i gceist leis an mbeart nó leis an tsraith beart; an fíoras gur diúltaíodh nó gur díbheadh, i nós imeachta intíre, dúshlán infheisteora in aghaidh an bhirt iomardaithe, nó gur theip ar an dúshlán ar bhealach eile, ní séanadh ceartais dá dtagraítear i bhfomhír 2(a) é an méid sin ann féin;
- (b) maidir le fomhír 2(c), cé acu is amhlaidh nó nach amhlaidh gur follas nach raibh an beart nó an tsraith beart bunaithe ar réasúnaíocht ná ar fhíoras, nó gur follas go raibh siad bunaithe ar fhorais neamhdhlisteanacha amhail claontacht nó fabhar; neamhdhleathacht, nó cur i bhfeidhm neamh- chomhsheasmhach nó amhrasach beartas nó nós imeachta, ní treallachas follasach dá dtagraítear i bhfomhír 2(c) iad na nithe sin iontu féin, agus, os a choinne sin, dlí nó rialachán a shéanadh go hiomlán ar bhealach nach mbeadh údar leis, sin nó beart gan chúis, nó iompar lena ndíreofaí ar an infheisteoir nó ar infheistíocht chumhdaithe an infheisteora chun díobháil a dhéanamh, is dócha gur treallachas follasach dá dtagraítear i bhfomhír 2(c) a bheadh sna nithe sin; agus
- (c) maidir le fomhír 2(d), cé acu a ghníomhaigh nó nár ghníomhaigh Páirtí *ultra vires* agus cé acu a tharla nó nár tharla na heachtraí ciaptha nó comhéigin a líomhnaítear a bhí ann, a tharla nó nár tharla siad arís agus arís eile.

- (d) ciapadh, comhéigean nó mí- úsáid na cumhachta; nó
- (e) sárú ar aon ghné bhreise d'oibleagáid na córa cothroime comhionainne arna glacadh ag na Páirtithe i gcomhréir le mír 7.

3. Measfar gur sháraigh Páirtí oibleagáid na cosanta agus na slándála iomláine dá dtagraítear i mír 1 más é atá i mbeart nó sraith beart teip i ndáil le slándáil fhisiciúil a sholáthar d'infheisteoirí agus dá gcuid infheistíochtaí faoi chumhdach.

4. Agus sárú líomhainte faoin Airteagal seo á mheas aige, féadfaidh an Binse a chur san áireamh cé acu a rinne nó nach ndearna Páirtí uiríoll sonracha d'infheisteoir chun infheistíocht faoi chumhdach a spreagadh, arb uiríoll é ar cruthaíodh ionchas dlisteanach leis, agus a raibh an t-infheisteoir ag brath air agus é ag cinneadh cé acu a dhéanfaidh nó nach ndéanfaidh sé an infheistíocht faoi chumhdach nó a choinneodh nó nach gcoinneodh sé ar bun í, ach ar chuir an Páirtí ó rath é ina dhiaidh sin. Gníomhaíocht a bheith déanta nó gan bheith déanta ag Páirtí, ar gníomhaíocht í a d'fhéadfadh a bheith neamh- chomhsheasmhach le hionchais dhlisteanacha infheisteora de chuid Páirtí, ní sárú ar an Airteagal seo é an méid sin ann féin, fiú más ann do chaillteanas nó damáiste i leith na hinfheistíochta faoi chumhdach dá thoradh.

5. Cinneadh gur sáraíodh foráil eile den Chomhaontú seo, nó de chomhaontú idirnáisiúnta ar leith, ní rud é sin ann féin lena suitear gur sáraíodh an tAirteagal seo.

6. Dlí de chuid Páirtí a bheith á shárú ag beart, ní rud é sin ann féin lena suitear gur sáraíodh an tAirteagal seo. Chun a fhionnadh cé acu a sháraíonn an beart an tAirteagal seo nó nach sáraíonn, breithneoidh an Binse cé acu a ghníomhaigh Páirtí go neamh-comhsheasmhach le míreanna 1 go 4 nó nár ghníomhaigh.

7. Déanfaidh na Páirtithe athbhreithniú, arna iarraidh sin do Pháirtí, ar a bhfuil san oibleagáid maidir le cóir chothrom chomhionann a sholáthar. Féadfaidh an Fochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht arna bhunú faoi Airteagal 1.10 (Fochoistí agus Comhlachtaí eile de Chuid III den Chomhaontú seo) anailísí a fhorbairt ina leith sin agus iad a chur faoi bhráid an Chomhchoiste. Breithneoidh an Comhchoiste cé acu a mholfaidh nó nach molfaidh sé an Comhaontú a leasú, i gcomhréir le hAirteagal 2.4 (Leasú) de Chuid IV den Chomhaontú seo.

AIRTEAGAL 10.16

Aistrithe

1. Ceadóidh gach Páirtí go bhféadfar gach aistriú a bhaineann le hinfeistíocht faoi chumhdach a dhéanamh go héasca gan mhoill ná srianadh isteach ina chríoch agus amach aisti. Áirítear leis na haistrithe sin:

- (a) ranníocaíochtaí le caipiteal, amhail na méideanna príomha agus breise chun an infheistíocht faoi chumhdach a choinneáil ar bun, a fhorbairt nó a mhéadú;

- (b) brabúis, díbhinní, gnóthachain chaipitiúla, ús, íocaíochtaí ríchíosa, táillí bainistíochta agus fáltais eile;
 - (c) fáltais ó dhíol na hinfheistíochta faoi chumhdach iomláine nó cuid di nó ó leachtú iomlán nó páirteach na hinfheistíochta faoi chumhdach;
 - (d) íocaíochtaí arna ndéanamh faoi chonradh arna dhéanamh ag infheisteoir de chuid Páirtí, nó ag infheistíocht faoi chumhdach, lena n-áirítear íocaíochtaí arna ndéanamh de bhun comhaontú iasachta;
 - (e) tuilleamh agus luach saothair eile a fhaigheann pearsanra a fhostaítear ón gcoigríoch atá ag obair i ndáil le hinfheistíocht faoi chumhdach;
 - (f) íocaíochtaí arna ndéanamh de bhun Airteagal 10.17 agus 10.18; agus
 - (g) íocaíochtaí as damáistí arna ndéanamh de bhun dámhachtain arna heisiúint ag an mBinse faoi Roinn D.
2. Ceadóidh gach Páirtí go ndéanfar fáltais chomhchineáil a bhaineann le hinfheistíocht faoi chumhdach de réir mar a údaraítear nó a shonraítear iad i gcomhaontú i scríbhinn idir an Páirtí agus infheistíocht faoi chumhdach nó infheisteoir de chuid an Pháirtí eile.

3. Ceadóidh gach Páirtí go bhféadfar aistrithe a bhaineann le hinfheistíocht faoi chumhdach a dhéanamh go héasca in airgeadra atá inmhalartaithe ag an ráta malairte margaidh atá i réim ar dháta an aistrithe.

4. D'ainneoin mhír 2, féadfaidh Páirtí srian a chur le haistrithe d'fháltais chomhchineáil a bhaineann le hinfheistíocht faoi chumhdach i gcúinsí inarb fhéidir leis aistrithe den sórt sin a shrianadh ar bhealach eile faoin gComhaontú seo.

AIRTEAGAL 10.17

Cúiteamh as Caillteanais

1. Tabharfaidh gach Páirtí d'infheisteoirí an Pháirtí eile, a bhfuil a n-infheistíochtaí faoi chumhdach thíos le caillteanais mar gheall ar chogadh nó coinbhleacht armtha eile, réabhlóid, staid éigeandála náisiúnta, éirí amach, círeib nó aon imeacht comhchosúil eile, maidir le haiseag, slánú, cúiteamh nó aon chineál eile socraithe, cóir nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé dá infheisteoirí féin nó d'infheisteoirí aon tríú tír, cibé acu is mó fabhar.

2. Gan dochar do mhír 1, tabharfar aiseag éifeachtach agus leordhóthanach d'infheisteoirí de chuid Páirtí, má fhulaingíonn siad caillteanais, in aon cheann de na staideanna dá dtagraítear sa mhír sin, i gcríoch an Pháirtí eile de thoradh:

- (a) foréileamh na hinfheistíochta faoi chumhdach dá gcuid nó cuid di ag fórsaí nó údaráis an Pháirtí eile; nó
- (b) scriosadh na hinfheistíochta faoi chumhdach dá gcuid nó cuid di ag fórsaí nó údaráis an Pháirtí eile, mura raibh gá leis sin de bharr riachtanas na staide.

3. Beidh íocaíochtaí a dhéanfar mar gheall ar chúiteamh i gcomhréir le mír 2 innhalartaithe agus inaistrithe go héasca.

AIRTEAGAL 10.18

Díshealbhú agus Cúiteamh

1. Ní dhéanfaidh Páirtí infheistíocht faoi chumhdach a dhíshealbhú nó a náisiúnú go díreach, nó go hindíreach trí bhearta a mbeadh éifeacht acu a bheadh coibhéiseach le díshealbhú nó náisiúnú, (dá ngairtear 'díshealbhú' anseo feasta) ach amháin:

- (a) chun críche poiblí;

- (b) ar bhealach neamh-idirdhealaitheach;
 - (c) ar chúiteamh atá pras, leordhóthanach agus éifeachtach a íoc i gcomhréir le míreanna 2 go 4; agus
 - (d) i gcomhréir le próis chuí an dlí.
2. Déanfar mír 1 a léirmhíniú i gcomhréir le hIarscríbhinn 10- A (Díshealbhú).
3. Maidir leis an gcúiteamh dá dtagraítear i mír 1:
- (a) íocfar gan mhoill é;
 - (b) beidh sé coibhéiseach leis an margadhluach cóir a bhí ar an infheistíocht dhíshealbhaithe an tráth díreach sular tharla an díshealbhú;
 - (c) ní léireofar ann aon athrú ar an luach a tharla toisc gur thángthas ar an eolas níos luaithe faoin díshealbhú a beartaíodh;
 - (d) beidh sé go hiomlán inréadaithe agus inaistrithe go héasca gan mhoill go dtí an tír a bheidh sannta ag an infheisteoir; agus

(e) áireofar ús leis ar ráta tráchtála réasúnta ó dháta an dishealbhaithe go dtí dáta na híocaíochta.

4. Ar na critéir luachála beidh luach an ghnóthais leantaigh, luach na sócmhainní, lena n-áirítear luach cánach dearbhaithe na maoine inláimhsithe, agus critéir eile, de réir mar is iomchuí, chun margadhluach cóir a chinneadh.

5. Íocfar an cúiteamh in airgeadra na tíre ar náisiúnach dá chuid é an infheisteoir nó in airgeadra atá inmhalartaithe go héasca.

6. Níl feidhm ag an Airteagal seo maidir le heisiúint ceadúnas éigeantach arna ndeonú i ndáil le cearta maoine intleachtúla i gcomhréir le Comhaontú TRIPS, ná níl feidhm aige maidir le cearta maoine intleachtúla a chúlghairm, a theorannú ná a chruthú, a mhéid atá an eisiúint, an chúlghairm ná an cruthú sin i gcomhréir le Caibidil 25 (Maoin Intleachtúil) agus le Comhaontú TRIPS⁴³.

⁴³ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cuimsíonn an téarma ‘cúlghairm’ i ndáil le cearta maoine intleachtúla cealú nó neamhniú na gceart sin, agus cuimsíonn an téarma ‘teorannú’ i ndáil le cearta maoine intleachtúla eisceachtaí maidir leis na cearta sin.

Seachaíocht

1. Má dhéanann Páirtí nó a ghníomhaireacht thiomnaithe íocaíocht faoi ráthaíocht, conradh árachais nó foirm eile slánaithe a ndeachaigh sé isteach ann nó iontu maidir le hinfheistíocht faoi chumhdach, aithneoidh an Páirtí sin seachaíocht nó aistriú aon cheart nó éileamh de chuid an infheisteora faoin gCaibidil seo i leith na hinfheistíochta faoi chumhdach sin. Beidh an Páirtí nó an ghníomhaireacht ainmnithe dá chuid i dteideal de bhua seachaíochta cearta an infheisteora sin a fheidhmiú agus éilimh an infheisteora sin a fhorfheidhmiú. Ní bheidh an ceart ná an t- éileamh seachaithe nó aistrithe níos mó ná ceart ná éileamh tionscnaimh an infheisteora sin.
2. Má thug Páirtí nó an Ghníomhaireacht arna hainmniú ag an bPáirtí íocaíocht d'infheisteoir an Pháirtí agus má tá cearta agus éilimh an infheisteora glactha ag ceachtar acu, ní shaothróidh an t- infheisteoir sin na cearta agus na héilimh sin in aghaidh an Pháirtí eile ach amháin má tá sé údaraithe chun gníomhú thar ceann an Pháirtí nó na gníomhaireachta atá ainmnithe ag an bPáirtí atá ag déanamh na híocaíochta.

ROINN D

Díospóidí Infheistíochta a Réiteach

AIRTEAGAL 10.20

Sainmhínithe

Chun críocha na Roinne seo:

1. ciallaíonn ‘éilitheoir’ duine nádúrtha nó fiontar de chuid Páirtí, seachas brainse nó oifig ionadaíoch, a rinne infheistíocht faoi chumhdach, agus a fhéachann le héileamh a chur isteach de bhun na Roinne seo nó a chuir iarraidh isteach agus a ghníomhaíonn:
 - (a) ar a shon féin; nó
 - (b) thar ceann fiontar atá bunaithe go háitiúil atá faoi úinéireacht nó faoi rialú aige⁴⁴.
2. ciallaíonn ‘páirtithe díospóideacha’ an t- éilitheoir agus an freagróir;

⁴⁴ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, measfar éileamh a chuirfear isteach de bhun fhomhír (b) a bheith bainteach le díospóid idir Stát Conarthach agus náisiúnach de chuid Stáit Conarthaigh eile chun críocha mhír 1 d’Airteagal 25 de Choinbhinsiún ICSID.

3. ciallaíonn ‘páirtí díospóideach’ an t- éilitheoir nó an freagróir;
4. ciallaíonn ‘ICSID’ an Lárionad Idirnáisiúnta chun Díospóidí Infheistíochtaí a Shocrú a bhunaítear le Coinbhinsiún ICSID;
5. ciallaíonn ‘Rialacha ICSID maidir le Saoráid Bhreise’ na Rialacha lena Rialaítear an tSaoráid Bhreise le haghaidh Riar Imeachtaí ag Rúnaíocht an Lárionaid Idirnáisiúnta chun Díospóidí Infheistíochtaí a Shocrú;
6. ciallaíonn ‘Coinbhinsiún ICSID’ an Coinbhinsiún maidir le Díospóidí Infheistíochtaí idir Stáit agus Náisiúnaigh Stát Eile a Shocrú, arna dhéanamh in Washington an 18 Márta 1965;
7. ciallaíonn ‘fiontar atá bunaithe go háitiúil’ duine dlítheanach atá bunaithe i gcríoch Pháirtí agus atá faoi úinéireacht nó faoi rialú ag infheisteoir de chuid an Pháirtí eile;
8. ciallaíonn ‘Coinbhinsiún Nua-Eabhrac’ Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir le Dámhachtainí Eadrána Coigríche a Aithint agus a Fhorfheidhmiú, arna dhéanamh i Nua-Eabhrac an 10 Meitheamh 1958;
9. ciallaíonn ‘Páirtí neamhdhíospóideach’ Meicsiceo, más é an tAontas Eorpach nó Ballstát den Aontas Eorpach an freagróir; nó an tAontas Eorpach, más é Meicsiceo an freagróir;

10. ciallaíonn ‘freagróir’ Meicsiceo nó, i gcás an Aontais Eorpaigh, an tAontas Eorpach nó an Ballstát den Aontas Eorpach lena mbaineann mar a chinntear de bhun Airteagal 10.24;

11. ciallaíonn ‘cistiú tríú páirtí’ aon chistiú a sholáthróidh duine nádúrtha nó dlítheanach nach páirtí díospóideach é ach a dhéanfaidh comhaontú le páirtí díospóideach chun costas iomlán na n-imeachtaí nó cuid de chostas na n-imeachtaí a mhaoiniú nó i gcomaoin luach saothair a bheidh ag brath ar thoradh na díospóide, nó trí shíntiús nó deontas;

12. ciallaíonn ‘Rialacha Eadrána UNCITRAL’ Rialacha Eadrána Choimisiún na Náisiún Aontaithe maidir leis an Dlí Trádála Idirnáisiúnta, arna bhformheas ag Comhthionól Ginearálta na Náisiún Aontaithe an 15 Nollaig 1976, mar a athbhreithníodh in 2010.

AIRTEAGAL 10.21

Raon feidhme

1. Tá feidhm ag an Roinn seo maidir le díospóidí idir Páirtí agus éilitheoir de chuid an Pháirtí eile, ar díospóidí iad a eascraíonn as sárú líomhainte ar Airteagal 10.7.2, Airteagal 10.8.2⁴⁵ nó Roinn C agus trína líomhnaítear gur cúis é an sárú le caillteanas don éilitheoir nó don fhiontar dá chuid atá bunaithe go háitiúil, nó le damáiste a bheith déanta dóibh.
2. Tá feidhm ag Iarscríbhinn 10- B (Fiachas Poiblí) maidir le héilimh i leith athstruchtúró fiachais de chuid Páirtí.
3. Ní dhéanfaidh an Binse agus an Binse Achomhairc arna mbunú faoin Roinn seo cinneadh maidir le héilimh nach dtagann faoi raon feidhme na Roinne seo.

⁴⁵ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, chun críocha na Roinne seo, tuigeann na Páirtithe nach gcumhdaítear in Airteagal 10.7.2 agus Airteagal 10.8.2 fiontar a éadail san Aontas Eorpach nó i Meicsiceo d'fhonn naisc eacnamaíocha mharthanacha a bhunú nó a choinneáil ar bun, lena n- áirítear i gcás ina ghnóthaítear an éadail sin trí pháirteachas caipitiúil i bhfiontar nó trí mhéadú ar an bpáirteachas caipitiúil sin.

AIRTEAGAL 10.22

Comhairliúcháin

1. Ba cheart díospóid a réiteach go cairdiúil, a mhéid is féidir. Féadfar socrú den sórt sin a chomhaontú tráth ar bith, lena n-áirítear tar éis éileamh a chur isteach de bhun Airteagal 10.26.
2. Mura gcomhaontaíonn na páirtithe díospóideacha maidir le tréimhse níos faide, cuirfear comhairliúcháin ar siúl laistigh de 60 lá tar éis chur isteach na hiarrata ar chomhairliúcháin de bhun mhír 5.
3. Mura gcomhaontaíonn na páirtithe díospóideacha maidir lena mhalairt, cuirfear na comhairliúcháin ar siúl i gceann de na háiteanna seo a leanas:
 - (a) Cathair Mheicsiceo, más bearta de chuid Mheicsiceo iad na bearta a bhfuiltear ag cur ina n-aghaidh;
 - (b) an Bhruiséil, má bhíonn beart de chuid an Aontais Eorpaigh i measc na mbearta a bhfuiltear ag cur ina n-aghaidh; nó
 - (c) príomhchathair an Bhallstáit den Aontas Eorpach, más bearta de chuid an Bhallstáit sin, agus de chuid an Bhallstáit sin amháin, iad na bearta a bhfuiltear ag cur ina n-aghaidh.
4. Má chomhaontaíonn na Páirtithe sa díospóid é, féadfar comhairliúcháin a réachtáil trí fhíschomhdháil nó meáin eile más iomchuí.

5. Cuirfidh an t- éilitheoir iarraidh ar chomhairliúcháin faoi bhráid an Pháirtí eile ina leagfar amach:

- (a) ainm agus seoladh an éilitheora, agus, má chuirtear an iarraidh sin isteach thar ceann fiontar atá bunaithe go háitiúil, ainm, seoladh agus áit bhunú nó ionchorprú an fhiontair atá bunaithe go háitiúil, más infheidhme;
- (b) na forálacha dá dtagraítear in Airteagal 10.21.1 a líomhnaítear gur sáraíodh iad;
- (c) bunús dlí agus an bunús fíorasach gach éilimh, lena n-áirítear na bearta a líomhnaítear a sháraíonn na forálacha dá dtagraítear in Airteagal 10.21.1;
- (d) an faoiseamh atá á lorg agus an méid measta damáistí atá á éileamh; agus
- (e) fianaise á suí gur infheisteoir de chuid an Pháirtí eile é an t- éilitheoir agus go bhfuil an infheistíocht faoi chumhdach faoi úinéireacht nó faoi rialú aige, agus, má ghníomhaíonn sé thar ceann fiontar atá bunaithe go háitiúil, fianaise go bhfuil an fiontar atá bunaithe go háitiúil faoi úinéireacht nó faoi rialú aige.

Má chuireann níos mó ná éilitheoir amháin iarraidh ar chomhairliúcháin isteach nó má chuirtear isteach i thar ceann níos mó ná fiontar amháin atá bunaithe go háitiúil, cuirfear isteach an fhianaise dá dtagraítear i bhfomhíreanna (a) agus (e) le haghaidh gach éilitheora nó gach fiontar atá bunaithe go háitiúil, de réir mar a bheidh.

6. Is ar bhealach sách sonrach a chomhlíonfar ceanglais na hiarrata ar chomhairliúcháin a leagtar amach i mír 5 chun cur ar chumas an fhreagróra páirt éifeachtach a ghlacadh sna comhairliúcháin agus a chosaint a ullmhú.

7. Cuirfear iarraidh ar chomhairliúcháin isteach laistigh de 3 bliana tar éis an dáta a fuair an t- éilitheoir nó, de réir mar is infheidhme, an fhiontar atá bunaithe go háitiúil, ar an eolas den chéad uair, nó tar éis an dáta ar cheart dó a bheith tagtha ar an eolas den chéad uair, faoin sárú líomhainte agus ar an eolas gur thabhaigh an t- éilitheoir nó, de réir mar is infheidhme, an fhiontar atá bunaithe go háitiúil, caillteanas nó damáiste dá bharr.

8. D'ainneoin mhír 7, má tharlaíonn go mbaineann an iarraidh ar chomhairliúcháin le beart nó bearta de chuid an Aontais Eorpaigh nó de chuid Ballstát den Aontas Eorpach agus go ndeachaigh an tréimhse ama dá dtagraítear i mír 7 isteach le linn don éilitheoir, nó de réir mar is infheidhme, don fhiontar atá bunaithe go háitiúil a bheith ag saothrú imeachtaí a bhaineann leis an mbeart nó na bearta céanna os comhair binse nó cúirt faoi dhlí Páirtí, cuirfear isteach an iarraidh ar chomhairliúcháin:

- (a) laistigh de dhá bhliain tar éis an dáta a scoireann an t- éilitheoir nó, más infheidhme, an fhiontar atá bunaithe go háitiúil, d'imeachtaí den sórt sin a shaothrú os comhair binse nó cúirte faoi dhlí aon Pháirtí; agus
- (b) i gcás ar bith, tráth nach déanaí ná 10 mbliana tar éis an dáta a fuair an t- éilitheoir nó, más infheidhme, a fhiontar atá bunaithe go háitiúil, eolas gurbh ann don bheart nó do na bearta a líomhnaítear a bheith de shárú ar na forálacha dá dtagraítear in Airteagal 10.21.1 agus gurbh ann don chaillteanas nó don damáiste a líomhnaítear a bheith déanta dá bharr sin den chéad uair, nó tráth nach déanaí ná 10 mbliana tar éis an dáta ba cheart dóibh eolas a fháil gurbh ann do na nithe sin.

9. Seolfar chuig an Aontas Eorpach iarraidh ar chomhairliúcháin lena mbaineann sárú líomhainte arna dhéanamh ag an Aontas Eorpach nó ag Ballstát den Aontas Eorpach. Má shonraíonn an t- éilitheoir, ina iarraidh ar chomhairliúcháin, beart nó bearta de chuid Ballstáit den Aontas Eorpach, seolfar é chuig an mBallstát lena mbaineann freisin.

10. Mura gcuirfidh an t- infheisteoir éileamh isteach de bhun Airteagal 10.26 laistigh de 18 mí tar éis an iarraidh ar chomhairliúcháin a chur isteach, measfar gur tharraing an t- infheisteoir siar a iarraidh ar chomhairliúcháin, agus, más infheidhme, gur tharraing sé siar a fhógra lenar iarr sé cinneadh ón bhfreagróir de bhun Airteagal 10.24, agus ní chuirfidh sé éileamh isteach faoin Roinn seo maidir leis an mbeart céanna nó na bearta céanna. Féadfar síneadh a chur leis an tréimhse sin le comhaontú na bpáirtithe a bhíonn páirteach sna comhairliúcháin.

AIRTEAGAL 10.23

Idirghabháil

1. Féadfaidh na páirtithe díospóideacha comhaontú tráth ar bith le dul ar iontaoibh idirghabhála.

2. Tá an dul ar iontaoibh idirghabhála gan dochar don staid dlí nó do na cearta atá ag ceachtar páirtí díospóideach faoin gCaibidil seo agus rialaítear é leis na rialacha arna gcomhaontú ag na páirtithe díospóideacha, lena n- áirítear, más infheidhme, aon riail le haghaidh idirghabhála a fhéadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach a ghlacadh.

3. Ceapfar an t- idirghabhálaí le comhaontú na bpáirtithe díospóideacha. Féadfaidh na páirtithe díospóideacha a iarraidh ar Uachtarán an Bhinse, i gcomhpháirt, an t- idirghabhálaí a cheapadh.
4. Féachfaidh na páirtithe díospóideacha le teacht ar réiteach ar an díospóid laistigh de 60 lá tar éis cheapachán an idirghabhálaí.
5. Má chomhaontaíonn na páirtithe díospóideacha le dul ar iontaoibh idirghabhála, cuirfear na teorainneacha ama a leagtar amach in Airteagal 10.22.7, Airteagal 10.22.8, Airteagal 10.48.7 agus Airteagal 10.49.3 ar fionraí ón dáta a chomhaontaigh na páirtithe díospóideacha le dul ar iontaoibh idirghabhála go dtí an dáta a chinneann ceachtar páirtí díospóideach an idirghabháil a fhoirceannadh. Déanfar cinneadh ag páirtí díospóideach an idirghabháil a fhoirceannadh a tharchur trí litir a sheoladh chuig an idirghabhálaí agus chuig an bpáirtí díospóideach eile.

AIRTEAGAL 10.24

Cinneadh ón bhFreagróir le haghaidh Díospóidí leis an Aontas Eorpach nó le Ballstát den Aontas Eorpach

1. Mura féidir an díospóid a réiteach laistigh de 90 lá tar éis chur isteach na hiarrata ar chomhairliúcháin, má bhaineann an iarraidh le sárú líomhainte arna dhéanamh ag an Aontas Eorpach nó ag Ballstát den Aontas Eorpach ar na forálacha dá dtagraítear in Airteagal 10.21.1 agus má tá sé beartaithe ag an éilitheoir éileamh a chur isteach de bhun Airteagal 10.26, tabharfaidh an t- éilitheoir fógra don Aontas Eorpach lena n- iarrfar cinneadh ón bhfreagróir.

2. Sonrófar san fhógra dá dtagraítear i mír 1 an beart nó na bearta a bhfuil sé beartaithe ag an éilitheoir éileamh a chur isteach ina leith. Má shonraítear beart de chuid Ballstáit den Aontas, seolfar an fógra chuig an mBallstát lena mbaineann freisin.
3. Tar éis dó cinneadh a dhéanamh, cuirfidh an tAontas Eorpach an t- éilitheoir ar an eolas laistigh de 60 lá tar éis dó an fógra dá dtagraítear i mír 1 a fháil faoi cé acu a bheidh an tAontas Eorpach nó Ballstát den Aontas Eorpach ina fhreagróir.
4. Mura mbíonn an t- éilitheoir ar an eolas maidir leis an gcinneadh laistigh de 60 lá tar éis dó an fógra dá dtagraítear i mír 1 a sheoladh, is mar seo a leanas a bheidh an freagróir:
 - (a) beidh an Ballstát ina fhreagróir más beart nó bearta de chuid Ballstáit den Aontas Eorpach, agus de chuid an Bhallstáit sin amháin, iad na bearta arna sonrú san fhógra; nó
 - (b) beidh an tAontas Eorpach ina fhreagróir má bhíonn beart nó bearta de chuid an Aontais Eorpaigh i measc na mbeart arna sonrú san fhógra.
5. Féadfaidh an t- éilitheoir éileamh a chur isteach de bhun Airteagal 10.26 ar bhonn an chinnidh arna dhéanamh de bhun mhír 3 agus mura gcuirtear an t- éilitheoir ar an eolas faoi aon chinneadh den sórt sin laistigh de 60 lá i gcomhréir le mír 4.

6. Má bhíonn an tAontas Eorpach nó Ballstát den Aontas Eorpach ina fhreagróir, de bhun mhíreanna 3 nó 4, ní fhéadfaidh an tAontas Eorpach ná an Ballstát den Aontas Eorpach neamh- inghlacthacht an éilimh nó easpa dlínse an Bhinse a dhearbhu ná agóid a dhéanamh in aghaidh an éilimh nó na dámhachtana ar an bhforas nár cinneadh an freagróir mar ba cheart de bhun mhír 3 nó nár sonraíodh é mar ba cheart i gcomhréir le mír 4.
7. Beidh an Binse agus an Binse Achomhairc faoi cheangal ag an gcinneadh arna dhéanamh de bhun mhír 3 agus, mura gcuirtear an t- éilitheoir ar an eolas faoi aon chinneadh den sórt sin laistigh de 60 lá, beidh sé faoi cheangal ag an sonrú i gcomhréir le mír 4.
8. Ní choiscfear le haon rud sa Chomhaontú seo, ná sna rialacha is infheidhme maidir le réiteach díospóidí dá dtagraítear in Airteagal 10.26.2, aon mhalartú faisnéise a bhaineann le díospóid idir an tAontas Eorpach agus an Ballstát lena mbaineann.

AIRTEAGAL 10.25

Ceanglais Nós Imeachta agus Ceanglais eile le haghaidh Éileamh a chur isteach chuig an mBinse

1. Ní fhéadfaidh éilitheoir éileamh a chur isteach de bhun Airteagal 10.26 ach amháin má dhéanann an t- éilitheoir an méid seo a leanas:
- (a) a thoiliú i scríbhinn a thabhairt don fhreagróir, i dteannta éileamh a chur isteach, le réiteach na díospóide ag an mBinse i gcomhréir leis na nósanna imeachta a leagtar amach sa Roinn seo;

- (b) fanacht go dtí go rachaidh 180 lá ar a laghad thart tar éis chur isteach na hiarrata ar chomhairliúcháin agus, más infheidhme, go dtí go rachaidh 90 lá ar a laghad thart tar éis chur isteach an fhógra lena n-iarrtar cinneadh ón bhfreagróir;
- (c) fógra lena n- iarrtar cinneadh ón bhfreagróir a sheoladh i gcomhréir le hAirteagal 10.24, más infheidhme;
- (d) na ceanglais a bhaineann leis an iarraidh ar chomhairliúcháin a chomhlíonadh;
- (e) an beart nó na bearta, a líomhnaítear gur sárú ar na forálacha dá dtagraítear in Airteagal 10.21.1 é nó iad a sonraíodh ina iarraidh ar chomhairliúcháin, a shonrú ina éileamh agus an beart nó na bearta sin amháin;
- (f) tarraingt siar ó aon imeacht atá ann cheana, nó scor d'aon imeacht atá ann cheana, os comhair binse nó cúirte faoin dlí náisiúnta nó faoin dlí idirnáisiúnta maidir le beart nó bearta a líomhnaítear gur sárú é nó iad dá dtagraítear san éileamh uaidh;
- (g) tarscaoileadh a dhéanamh i scríbhinn ar an gceart atá aige chun aon imeacht a thionscnamh os comhair binse nó cúirte faoin dlí náisiúnta nó faoin dlí idirnáisiúnta maidir le beart nó bearta a líomhnaítear gurb é atá ann sárú dá dtagraítear san éileamh uaidh; agus

- (h) dearbhú a dhéanamh nach bhforfheidhmeoidh sé aon dámhachtain a eiseofar de bhun na Roinne seo sula mbeidh an dámhachtain sin críochnaitheach de bhun Airteagal 10.48.8, Airteagal 10.48.9 nó Airteagal 10.49.2, agus nach ndéanfaidh sé iarracht aon imeacht comhchosúil a achomharc, a athbhreithniú, a chur i leataobh, a neamhniú, a leasú nó a thionscnamh os comhair binse nó cúirte náisiúnta nó idirnáisiúnta, a mhéid a bhaineann le dámhachtain de bhun na Roinne seo.

2. Má bhaineann an t- éileamh a chuirtear isteach de bhun Airteagal 10.26 le caillteanas nó damáiste d'fhiontar atá bunaithe go háitiúil nó do leas i bhfiontar atá bunaithe go háitiúil atá faoi úinéireacht nó faoi rialú ag an éilitheoir go díreach nó go hindíreach, beidh feidhm ag na ceanglais i bhfomhíreanna 1(f) agus (g) den Airteagal sin maidir leis an éilitheoir agus leis an bhfiontar atá bunaithe go háitiúil araon. Tá feidhm ag an gceanglas chun imeachtaí reatha a tharraingt siar nó scoir d'imeachtaí reatha de bhun fhomhír 1(f) den Airteagal seo maidir leis na cásanna seo a leanas freisin:

- (a) má chuireann éilitheoir, a ghníomhaíonn ar a shon féin, an t- éileamh faoi bhráid na ndaoine uile a bhfuil leas úinéireachta, díreach nó indíreach, acu san éilitheoir, nó má rialaíonn an t- éilitheoir iad, agus má mhaíonn siadsan gur bhain an caillteanas nó an damáiste céanna⁴⁶ dóibhsean agus a bhain don éilitheoir; nó
- (b) má chuireann éilitheoir, a ghníomhaíonn thar ceann fiontar atá bunaithe go háitiúil, an t- éileamh faoi bhráid na ndaoine uile a bhfuil leas úinéireachta, díreach nó indíreach, acu san fhiontar atá bunaithe go háitiúil, nó má rialaíonn an fiontar atá bunaithe go háitiúil iad, agus má éilíonn siadsan gur bhain an caillteanas nó an damáiste céanna dóibhsean agus a bhain don fhiontar atá bunaithe go háitiúil.

⁴⁶ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ciallaíonn an caillteanas nó damáiste céanna dá dtagraítear san fhomhír seo agus i bhfomhír (b) caillteanas nó damáiste a thagann as an mbeart nó as na bearta céanna a dhéanann an duine iarracht é nó iad a aisghabháil sa cháil chéanna atá ag an éilitheoir. Mar shampla, má agraíonn an t- éilitheoir ina cháil mar scairshealbhóir, chumhdófaí leis an bhforáil sin duine gaolmhar a ghabhann don aisghabháil ina cháil mar scairshealbhóir freisin.

3. Ní bheidh feidhm ag na ceanglais i bhfomhíreanna 1(f) agus (g) agus i mír 2 maidir le fiontar atá bunaithe go háitiúil má dhiúltaíonn an freagróir nó stát óstach an éilitheora do rialú ar an bhfiontar atá bunaithe go háitiúil a thabhairt don éilitheoir, nó má chuireann sé cosc ar an bhfiontar atá bunaithe go háitiúil ar shlí eile na ceanglais sin a chomhlíonadh.
4. Arna iarraidh sin don fhreagróir, diúltóidh an Binse do dhlínse mura gcomhlíonann an t-éilitheoir nó, más infheidhme, an fiontar atá bunaithe go háitiúil, aon cheann de na ceanglais i míreanna 1 agus 2.
5. Ní bheidh feidhm ag an tarscaoileadh a sholáthraítear de bhun fhomhír 1(g) a thuilleadh má dhiúltaítear an t-éileamh toisc nach gcomhlíontar na ceanglais náisiúntachta chun éileamh a dhéanamh faoin Roinn seo.
6. Más é an tAontas Eorpach nó Ballstát den Aontas Eorpach an freagróir, ní chuirfear cosc le fomhír 1(f) ná fomhír 1(g) ar an éilitheoir beart eatramhach cosanta a iarraidh os comhair chúirteanna nó bhinsí an fhreagróra. Más é Meicsiceo an freagróir, ní chuirfear cosc le fomhír 1(f) ná fomhír 1(g) ar an éilitheoir beart eatramhach cosanta a iarraidh os comhair chúirteanna nó bhinsí an fhreagróra, nó imeachtaí le haghaidh faoiseamh urghaire nó faoiseamh dearbhaitheach nó faoiseamh urghnách eile, nach mbaineann le híocaíocht damáistí, a thionscnamh, nó leanúint ar aghaidh leo, os comhair binse nó cúirte riaracháin faoi dhlí an fhreagróra.

7. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní dhéanfaidh infheisteoir éileamh a chur isteach faoin Roinn seo más trí mhífhaisnéis chalaoiseach, ceilt, calaois, nó iompar arb ionann é agus mí-úsáid próisis a rinneadh an infheistíocht.

8. Ní chuirfidh Páirtí éileamh isteach faoin Roinn seo.

AIRTEAGAL 10.26

Éileamh a chur isteach chuig an mBinse

1. Mura réitítear díospóid trí chomhairliúcháin, féadfaidh siad seo a leanas éileamh a chur isteach:

(a) éilitheoir, ar a shon féin; nó

(b) éilitheoir de chuid Páirtí, thar ceann fiontar atá bunaithe go háitiúil atá faoi úinéireacht nó faoi rialú aige go díreach nó go hindíreach.

Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní fhéadfaidh le fiontar atá bunaithe go háitiúil éileamh a chur isteach in aghaidh an Pháirtí ina bhfuil sé bunaithe.

2. Cuirfidh an t- éilitheoir an t- éileamh isteach faoi aon cheann de na rialacha seo a leanas maidir le réiteach díospóidí:

- (a) Coinbhinsiún ICSID agus Rialacha Nós Imeachta ICSID le haghaidh Imeachtaí Eadrána;
- (b) Rialacha ICSID maidir le Saoráid Bhreise mura mbíonn feidhm ag na coinníollacha maidir le héileamh a chur isteach de bhun fhomhír (a);
- (c) Rialacha Eadrána UNCITRAL (Coimisiún na Náisiún Aontaithe um Dhlí Trádála Idirnáisiúnta); nó
- (d) aon rialacha eile arna gcomhaontú ag na páirtithe díospóideacha.

3. Má mholann an t- éilitheoir rialacha de bhun fhomhír 2(d), tabharfaidh an freagróir freagra ar an moladh ón éilitheoir laistigh de 20 lá tar éis dó é a fháil. Mura gcomhaontaíonn na páirtithe díospóideacha na rialacha sin laistigh de 30 lá tar éis dóibh an moladh a fháil, féadfaidh an t- infheisteoir éileamh a chur isteach faoi na rialacha dá bhforáiltear i bhfomhíreanna 2(a), (b) nó (c).

4. Má chuirtear éileamh isteach de bhun fhomhíreanna 2(b), (c) nó (d), féadfaidh na páirtithe díospóideacha suíomh na n- imeachtaí a chomhaontú. Mura n- éiríonn leis na páirtithe díospóideacha teacht ar chomhaontú, is é an rannóg, de chuid an Bhinse, a éistfidh an t- éileamh, a chinnfidh an suíomh i gcomhréir leis na rialacha is infheidhme maidir le réiteach díospóidí, ar choinníoll go mbíonn an suíomh i gcríoch Stáit, ar stát é atá ina Pháirtí de Choinbhinsiún Nua- Eabhrac.

5. Is iad na rialacha is infheidhme maidir le réiteach díospóidí i gcomhréir le mír 2 na rialacha sin atá i bhfeidhm ar an dáta a chuirtear an t- éileamh isteach chuig an mBinse faoin Roinn seo, faoi réir na rialacha sonracha a leagtar amach sa Roinn seo. Féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach rialacha, lena bhforlíontar na rialacha is infheidhme maidir le réiteach díospóidí, a ghlacadh agus beidh an Binse agus an Binse Achomhairc faoi cheangal na rialacha sin.

6. Measfar go mbeidh éileamh ar réiteach díospóidí curtha isteach faoin Roinn seo nuair a gheofar an iarraidh nó an fógra lena dtionscnófar imeachtaí i gcomhréir leis na rialacha is infheidhme maidir le réiteach díospóide.

7. Tabharfaidh gach Páirtí fógra don Pháirtí eile faoin áit a seachadfaidh éilitheoirí fógraí agus doiciméid eile dó de bhun na Roinne seo. Áiritheoidh gach Páirtí go gcuirfear an fhaisnéis sin ar fáil go poiblí.

AIRTEAGAL 10.27

Imeachtaí Comhthráthacha

I gcás ina ndéanfar éileamh de bhun na Roinne seo agus de bhun Chaibidil 31 (Réiteach Díospóidí) nó de bhun comhaontú idirnáisiúnta eile, agus go bhféadfadh cúiteamh forluiteach a bheith ann agus go bhféadfadh an t-éileamh idirnáisiúnta eile tionchar suntasach a imirt ar réiteach an éilimh a dhéanfar de bhun na Roinne seo, déanfaidh an Binse, a luaithe is féidir tar éis na páirtithe díospóideacha a éisteacht, a imeachtaí a bhacadh nó áiritheoidh sé ar shlí eile go gcuirfear imeachtaí arna dtionscnamh de bhun Chaibidil 31 (Réiteach Díospóidí) nó de bhun comhaontú idirnáisiúnta eile san áireamh ina chinneadh, ordú nó dámhachtain.

AIRTEAGAL 10.28

Toiliú le Réiteach na Díospóide ag an mBinse

1. Toilíonn an freagróir le réiteach na díospóide ag an mBinse i gcomhréir leis na nósanna imeachta a leagtar amach sa Roinn seo.

2. Measfar go gcomhlíonfar ceanglais an mhéid seo a leanas leis an toiliú dá dtagraítear i mír 1 agus le cur isteach aon éilimh chuig an mBinse de bhun na Roinne seo:

- (a) Airteagal 25 de Choinbhinsiún ICSID agus Caibidil II de Sceideal C a ghabhann le Rialacha ICSID maidir le Saoráid Bhreise i dtaca le toiliú i scríbhinn ó na páirtithe díospóideacha; agus
- (b) Airteagal II de Choinbhinsiún Nua-Eabhrac le haghaidh comhaontú i scríbhinn.

AIRTEAGAL 10.29

Cistiú Tríú Páirtí

1. Páirtí díospóideach a thairbhíonn de chistiú tríú páirtí, tabharfaidh sé fógra don pháirtí díospóideach eile agus don rannóg den Bhinse a éisteann an t-éileamh nó, i gcás nach bhfuil an rannóg sin ann, d'Uachtarán an Bhinse faoi ainm agus seoladh an chisteora tríú páirtí.
2. Tabharfar an fógra sin tráth chur isteach aon éilimh nó, má thugtar an comhaontú cistiúcháin i gcrích nó má thugtar an síntiús nó an deontas tar éis chur isteach aon éilimh, déanfar an nochtadh gan mhoill a luaithe a thabharfar an comhaontú cistiúcháin i gcrích nó a thabharfar an síntiús nó an deontas.

AIRTEAGAL 10.30

Binse

1. Bunaítear Binse leis seo chun éilimh a chuirtear isteach de bhun Airteagal 10.26 a éisteacht.
2. Ar theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, ceapfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach naonúr Comhaltaí ar an mBinse. Beidh triúr de na Comhaltaí ina náisiúnaigh de Bhallstát den Aontas Eorpach, beidh triúr díobh ina náisiúnaigh de Mheicsiceo agus beidh triúr díobh ina náisiúnaigh de thríú tíortha⁴⁷.
3. Féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach a chinneadh go ndéanfar an líon Comhaltaí a mhéadú nó a laghdú faoi iolraí de thriúr. Déanfar ceapacháin bhreise ar an mbonn céanna dá bhforáiltear i mír 2.
4. Beidh na cáilíochtaí a theastaíonn le haghaidh ceapachán mar bhreitheamh don Chúirt Bhreithiúnais Idirnáisiúnta ag na Comhaltaí, nó beidh siad ina ndlí-eolaithe a bhfuil inniúlacht aitheanta acu. Beidh saineolas ar an dlí idirnáisiúnta poiblí léirithe acu. Tá sé inmhianaithe saineolas a bheith acu go háirithe ar an dlí infheistíochta idirnáisiúnta, ar an dlí trádála idirnáisiúnta agus ar réiteach aon díospóidí a thagann chun cinn faoi chomhaontuithe infheistíochta idirnáisiúnta nó trádála idirnáisiúnta, nó idirbheartaíocht trádála.

⁴⁷ Féachfaidh na Páirtithe le Comhaltaí, a dhéanann ionadaíocht ar thosca socheacnamaíocha agus traidisiúin dhlíthiúla éagsúla, a cheapadh.

5. Is ar feadh téarma 5 bliana a cheapfar Comhaltaí an Bhinse. Mar sin féin, mairfidh téarma oifige ceathrar den naonúr a cheapfar go díreach tar éis theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo tréimhse 7 mbliana, agus is trí chrannchur a roghnófar an ceathrar sin. Líonfar folúntais de réir mar a thagann siad chun cinn. Aon duine a cheapfar mar ionadaí ar dhuine nach raibh a théarma oifige istigh, mairfidh a théarma oifige ar feadh na tréimhse atá fágtha de théarma oifige a réamhtheachtaí. Duine a bhíonn ag fónamh ar rannóg den Bhinse nuair a rachaidh a théarma in éag, féadfaidh sé, le húdarú Uachtarán an Bhinse, tar éis dó dul i gcomhairle le Comhaltaí eile na rannóige, leanúint ar aghaidh ag fónamh ar an rannóg go dtí go ndúnfar imeachtaí na rannóige sin agus measfar, chun na críche sin amháin, go leanfaidh sé ar aghaidh ina Chomhalta den Bhinse.

6. Éistfidh an Binse cásanna ina rannóga atá comhdhéanta de thriúr Comhaltaí, a mbeidh duine amháin díobh ina náisiúnach de Bhallstát den Aontas Eorpach, a mbeidh duine amháin díobh ina náisiúnach de Mheicsiceo agus a mbeidh duine amháin díobh ina náisiúnach de thríú tír. Is é an Comhalta atá ina náisiúnach de thríú tír a dhéanfaidh cathaoirleacht ar an rannóg.

7. D'ainneoin mhír 6 agus má chomhaontaíonn na páirtithe díospóideacha amhlaidh, is é rannóg de chomhalta amháin ar náisiúnach tríú tír é arna roghnú ag Uachtarán an Bhinse a éistfidh an cás.

8. Laistigh de 90 lá tar éis an dáta a chuirfear aon éileamh isteach de bhun Airteagal 10.26, is é Uachtarán an Bhinse, i gcomhréir leis na nósanna imeachta oibre a ghlactar de bhun mhír 10, ar bhonn uainíochta, a cheapfaidh na Comhaltaí nó an Comhalta a mbeidh an rannóg den Bhinse atá ag éisteacht an cháis comhdhéanta díobh, agus ar an gcaoi sin áiritheofar go mbeidh comhdhéanamh na rannóige sin randamach agus dothuartha agus tabharfar deis chothrom do gach Comhalta a bheith roghnaithe.

9. Ceapfar Uachtarán an Bhinse le haghaidh téarma 2 bhliain agus beidh siad freagrach as saincheistean eagrúcháin, agus is trí chrannchur a roghnófar iad as measc na gComhaltaí atá ina náisiúnaigh de thríú tíortha. Fónfaidh na hUachtaráin ar bhonn uainíochta arna chur ar crannchur ag Cathaoirleach na Comhairle Comhpháirtí. Tuarfar leis na nósanna imeachta oibre a ghlacfar de bhun mhír 10 na rialacha is gá chun aghaidh a thabhairt ar chás nach mbeadh fáil ar an Uachtarán go sealadach.
10. Glacfaidh an Binse a nósanna imeachta oibre féin, tar éis dó dul i gcomhairle leis na Páirtithe.
11. Beidh na Comhaltaí ar fáil i gcónaí agus ar ghearrfhógra, agus beidh siad ar an eolas maidir le gníomhaíochtaí um réiteach díospóidí faoin gComhaontú seo.
12. Chun a áirithiú go mbeidh siad ar fáil, íocfar táille áirithíochta mhíosúil leis na Comhaltaí, rud a bheidh le cinneadh ag an gComhairle Chomhpháirteach. Gheobhaidh an tUachtarán táille, a bheidh comhionann leis an táille a chinnfear de bhun Airteagal 10.31.11 le haghaidh Uachtarán an Bhinse Achomhairc, as gach lá oibre a dhéantar agus é ag comhlíonadh fheidhmeanna Uachtarán an Bhinse
13. Déanfaidh an dá Pháirtí, agus a leibhéil forbartha faoi seach á gcur san áireamh, an táille áirithíochta agus an táille laethúil dá dtagraítear i mír 12 a íoc isteach i gcuntas a bheidh faoi bhainistíocht ag Rúnaíocht ICSID. I gcás nach n-íocfaidh Páirtí amháin na táillí sin, féadfaidh an Páirtí eile a roghnú iad a íoc. Beidh aon riaráiste den sórt sin le híoc fós, mar aon leis an ús iomchuí. Déanfaidh an Fochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht athbhreithniú tráthrialta ar mhéid agus leithdháileadh na dtáillí dá dtagraítear thuas agus féadfaidh sé coigeartuithe ábhartha a mholadh faoina ndéanfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach cinneadh.

14. Ach amháin i gcás ina nglacfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach cinneadh de bhun mhír 15, maidir le méid na dtáillí eile agus na speansas de chuid na gComhaltaí atá ag fónamh ar rannóg den Bhinse, beidh an méid sin cothrom leis na méideanna sin arna gcinneadh de bhun Rialachán 14(1) de Rialacháin Riaracháin agus Airgeadais Choinbhinsiún ICSID atá i bhfeidhm ar dháta chur isteach an éilimh agus arna leithdháileadh ag an mBinse ar na páirtithe díospóideacha i gcomhréir le hAirteagal 10.48.5.

15. Féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach a chinneadh go bhféadfar an táille áirithíochta agus táillí agus speansais eile a iompú go buan ina dtuarastal rialta. Sa chás sin, beidh na Comhaltaí ag fónamh ar bhonn lánaimseartha agus cinnfidh an Chomhairle Chomhpháirteach a dtuarastail agus cúrsaí eagraíochtúla ábhartha. Sa chás sin, ní cheadófar do na Comhaltaí gabháil le haon slí bheatha eile, bíodh sé sochrach nó neamshochrach, mura ndeonóidh Uachtarán an Bhinse díolúine go heisceachtúil dóibh.

16. Gníomhóidh Rúnaíocht ICSID mar Rúnaíocht don Bhinse agus tabharfaidh sí tacaíocht iomchuí dó. Leithdháilfidh an Binse na speansais a bhainfidh leis an tacaíocht sin ar na páirtithe díospóideacha i gcomhréir le hAirteagal 10.48.5.

AIRTEAGAL 10.31

Binse Achomhairc

1. Bunaítear Binse Achomhairc buan leis seo chun achomhairc a leanfaidh as dámhachtain a eiseoidh an Binse a éisteacht.

2. Ar theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, ceapfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach sé Chomhalta ar an mBinse Achomhairc. Beidh beirt de na Comhaltaí ina náisiúnaigh de Bhallstát den Aontas Eorpach, beidh beirt díobh ina náisiúnaigh de Mheicsiceo agus beidh beirt díobh ina náisiúnaigh de thrú tíortha. Chun na críche sin, molfaidh gach Páirtí triúr iarrthóirí agus as sin féadfaidh beirt díobh a bheith ina náisiúnaigh den Pháirtí sin agus beidh an duine eile ina neamhnáisiúnach.
3. Féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach a chinneadh líon na gcomhaltaí a mhéadú in iolraithe de thriúr. Déanfar ceapacháin bhreise ar an mbonn céanna dá bhforáiltear i mír 2.
4. Beidh na cáilíochtaí a theastaíonn le haghaidh ceapachán mar bhreitheamh don Chúirt Bhreithiúnais Idirnáisiúnta ag na Comhaltaí, nó beidh siad ina ndlí- eolaithe a bhfuil inniúlacht aitheanta acu. Beidh saineolas ar an dlí idirnáisiúnta poiblí agus san ábhar a chumhdaítear faoin gCaibidil seo léirithe acu. Tá sé inmhianaithe saineolas a bheith acu ar an dlí trádála idirnáisiúnta agus ar réiteach díospóidí a thagann chun cinn faoi chomhaontuithe infheistíochta idirnáisiúnta nó trádála idirnáisiúnta.
5. Is ar feadh téarma 5 bliana a cheapfar na Comhaltaí. Mar sin féin, mairfidh téarma oifige triúir den seisear a cheapfar go díreach tar éis theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo tréimhse 7 mbliana, agus is trí chrannchur a roghnófar an triúr sin. Líonfar folúntais de réir mar a thagann siad chun cinn. Aon duine a cheapfar mar ionadaí ar dhuine nach raibh a théarma oifige istigh, mairfidh a théarma oifige ar feadh na tréimhse atá fágtha de théarma oifige a réamhtheachtaí. Duine a bhíonn ag fónamh ar rannóg den Bhinse Achomhairc nuair a rachaidh a théarma in éag, féadfaidh sé, le húdarú Uachtarán an Bhinse Achomhairc, tar éis dó dul i gcomhairle le Comhaltaí eile na rannóige, leanúint ar aghaidh ag fónamh ar an rannóg go dtí go ndúnfar imeachtaí na rannóige sin agus measfar, chun na críche sin amháin, go leanfaidh sé ar aghaidh ina Chomhalta den Bhinse Achomhairc.

6. Éistfidh an Binse Achomhairc achomhairc ina rannóga atá comhdhéanta de thríúr Comhaltaí, a mbeidh duine amháin díobh ina náisiúnach de Bhallstát den Aontas Eorpach, a mbeidh duine amháin díobh ina náisiúnach de Mheicsiceo agus a mbeidh duine amháin díobh ina náisiúnach de thríú tír. Is é an Comhalta atá ina náisiúnach de thríú tír a dhéanfaidh cathaoirleacht ar an rannóg.
7. Is é Uachtarán an Bhinse Achomhairc, i gcomhréir leis na nósanna imeachta oibre a ghlacfar de bhun mhír 9, ar bhonn uainíochta, a cheapfaidh na Comhaltaí a mbeidh an rannóg den Bhinse Achomhairc atá ag éisteacht gach cáis comhdhéanta díobh, agus ar an gcaoi sin áiritheofar go mbeidh comhdhéanamh gach rannóige randamach agus dothuartha agus tabharfar deis chothrom do gach Comhalta a bheith roghnaithe.
8. Ceapfar Uachtarán an Bhinse Achomhairc le haghaidh téarma 2 bhliain agus beidh siad freagrach as saincheisteanna eagrúcháin, agus is trí chrannchur a roghnófar iad as measc na gComhaltaí atá ina náisiúnaigh de thríú tíortha. Fónfaidh na hUachtaráin ar bhonn uainíochta arna chur ar chrannchur ag Cathaoirleach na Comhairle Comhpháirtí. Tuarfar leis na nósanna imeachta oibre a ghlacfar de bhun mhír 9 na rialacha is gá chun aghaidh a thabhairt ar chás nach mbeadh fáil ar an Uachtarán go sealadach.
9. Tarraingeoidh an Binse Achomhairc a nósanna imeachta oibre féin suas, tar éis dó dul i gcomhairle leis na Páirtithe.
10. Beidh na Comhaltaí ar fáil i gcónaí agus ar ghearrfhógra, agus beidh siad ar an eolas maidir le gníomhaíochtaí eile um réiteach díospóidí faoin gComhaontú seo.

11. Íocfar táille áirithíochta mhíosúil le Comhaltaí an Bhinse Achomhairc chun a áirithiú go mbeidh siad ar fáil, agus gheobhaidh siad táille as gach lá oibre a dhéanann siad ina gcáil mar Chomhalta, rud a bheidh le cinneadh ag an gComhairle Chomhpháirteach. Gheobhaidh Uachtarán an Bhinse Achomhairc táille as gach lá oibre a dhéantar agus é ag comhlíonadh fheidhmeanna Uachtarán an Bhinse Achomhairc.

12. Déanfaidh an dá Pháirtí, agus a leibhéil forbartha faoi seach á gcur san áireamh, an táille áirithíochta agus na táillí laethúla dá dtagraítear i mír 11 a íoc isteach i gcuntas a bheidh faoi bhainistíocht ag Rúnaíocht ICSID. I gcás nach n-íocfaidh Páirtí amháin na táillí sin, féadfaidh an Páirtí eile a roghnú iad a íoc. Beidh aon riaráiste den sórt sin le híoc fós, mar aon leis an ús iomchuí. Déanfaidh an Fochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht athbhreithniú ar mhéid agus leithdháileadh na dtáillí thuasluaite go tráthrialta agus féadfaidh sé coigeartuithe ábhartha a mholadh faoina ndéanfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach cinneadh.

13. Féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach a chinneadh go bhféadfar an táille áirithíochta agus na táillí laethúla a iompú ina dtuarastal rialta. Sa chás sin, beidh Comhaltaí an Bhinse Achomhairc ag fónamh ar bhonn lánaimseartha agus cinnfidh an Chomhairle Chomhpháirteach a dtuarastail agus cúrsaí eagraíochtúla ábhartha. Sa chás sin, ní cheadófar do na Comhaltaí gabháil le haon slí bheatha eile, bíodh sé sochrach nó neamhshochrach, mura ndeonóidh Uachtarán an Bhinse Achomhairc díolúine go heisceachtúil dóibh.

14. Gníomhóidh Rúnaíocht ICSID mar Rúnaíocht don Bhinse Achomhairc agus tabharfaidh sí tacaíocht iomchuí dó. Leithdháilfidh an Binse Achomhairc na speansais a bhainfidh leis an tacaíocht sin ar na páirtithe díospóideacha i gcomhréir le hAirteagal 10.48.5.

Eitic

1. Comhaltaí an Bhinse agus Comhaltaí an Bhinse Achomhairc, roghnófar iad as na daoine siúd nach bhfuil a neamhspleáchas in amhras. Ní bheidh siad cleamhnaithe le haon rialtas⁴⁸. Ní ghlacfaidh siad teoracha ó aon rialtas ná eagraíocht maidir le hábhair a bhaineann le haon díospóid faoin Roinn seo. Ní ghlacfaidh siad páirt i mbreithniú a dhéanamh ar aon díospóidí lena gcruthófaí coinbhleacht leasa dhíreach nó indíreach. Agus iad ag déanamh amhlaidh, comhlíonfaidh siad Iarscríbhinn 10- D (Cód Iompair maidir le Comhaltaí an Bhinse, an Bhinse Achomhairc agus Idirghabhálaithe). De bhreis air sin, staonfaidh siad, ón uair a cheapfar iad, ó ghníomhú mar abhcóide nó mar shaineolaí nó finné, arna cheapadh ag an bpáirtí, in aon díospóid cosanta infheistíochta nua nó in aon díospóid cosanta infheistíochta atá ar feitheamh faoin gComhaontú seo nó faoi aon chomhaontú nó dlí intíre eile.

⁴⁸ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, duine a bheith fostaithe ag ollscoil phoiblí, nó iarfhostaí rialtais a bheith ag fáil pinsin ón rialtas, nó gaol teaghlaigh a bheith aige le hoifigeach rialtais, ní nithe iad sin iontu féin a fhágann gur cheart a mheas go bhfuil an duine sin cleamhnaithe le rialtas.

2. Má mheasann páirtí díospóideach nach gcomhlíonann Comhalta a cheaptar ar rannóg ceanglais mhír 1, seolfaidh sé fógra agóide maidir le ceapachán an Chomhalta sin chuig Uachtarán an Bhinse nó Uachtarán an Bhinse Achomhairc, de réir mar is iomchuí. Seolfar an fógra agóide laistigh de 15 lá tar éis an dáta a cuireadh comhdhéanamh na rannóige den Bhinse nó den Bhinse Achomhairc in iúl don pháirtí díospóideach, nó laistigh de 15 lá tar éis an dáta a tháinig sé ar an eolas faoi na fíorais ábhartha murarbh fhéidir iad a bheith ar eolas aige go réasúnach tráth bhunú na rannóige. Sonrófar forais na hagóide san fhógra agóide.
3. Má roghnaíonn Comhalta a bhfuil agóid á déanamh ina aghaidh gan éirí as an rannóg sin laistigh de 15 lá tar éis dháta an fhógra agóide, féadfaidh Uachtarán an Bhinse Achomhairc, de réir mar is iomchuí, breith a eisiúint ar an agóid tar éis dó na páirtithe díospóideacha a éisteacht agus tar éis dó deis a thabhairt don Chomhalta aon tuairimí a chur isteach laistigh de 45 lá tar éis dó an fógra agóide a fháil agus tabharfaidh sé fógra do na páirtithe díospóideacha agus Comhaltaí eile na rannóige láithreach.
4. Cinnfidh Uachtarán an Bhinse Achomhairc agóidí in aghaidh cheapachán Uachtarán an Bhinse ar rannóg agus *vice versa*.

5. Ar mholadh réasúnaithe a fháil ó Uachtarán an Bhinse Achomhairc, nó ar a dtionscnamh comhpháirteach féin, féadfaidh na Páirtithe, le cinneadh ón gComhairle Chomhpháirteach, a chinneadh Comhalta a bhaint den Bhinse nó den Bhinse Achomhairc i gcás inarb amhlaidh nach bhfuil a iompraíocht ag teacht leis na hoibleagáidí a leagtar amach i mír 1 agus go bhfuil an iompraíocht sin ar neamhréir lena chomhaltas leantach den Bhinse nó den Bhinse Achomhairc. Má líomhnaítear go mbaineann an iompraíocht i gceist le hUachtarán an Bhinse Achomhairc, is é Uachtarán an Bhinse a chuirfidh isteach moladh réasúnaithe. Beidh feidhm ag Airteagal 10.30.2 agus Airteagal 10.31.2, *mutatis mutandis*, maidir le líonadh folúntas a d'fhéadfadh teacht chun cinn de bhun na míre seo.

AIRTEAGAL 10.33

Sásra Iltaobhach um Réiteach Díospóidí

1. Ba cheart do na Páirtithe dul i gcomhar chun sásra iltaobhach a bhunú le haghaidh réiteach na ndíospóidí infheistíochta.
2. Tar éis do chomhaontú idirnáisiúnta idir na Páirtithe, lena ndéanfar foráil do shásra iltaobhach den sórt sin a bheidh infheidhme maidir le díospóidí faoin gComhaontú seo, a theacht i bhfeidhm, cuirfear cur i bhfeidhm chodanna ábhartha na Roinne seo ar fionraí agus féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach cinneadh lena sonrófar aon socrú idirthréimhseacha a ghlacadh.

AIRTEAGAL 10.34

An Dlí is Infheidhme

1. Cinnfidh an Binse cé acu a bhíonn nó nach mbíonn an beart nó na bearta faoi réir an éilimh ag sárú aon cheann de na forálacha dá dtagraítear in Airteagal 10.21.1 arna líomhnú ag an éilitheoir.
2. Agus an cinneadh á dhéanamh aige, cuirfidh an Binse forálacha an Chomhaontaithe seo i bhfeidhm agus, i gcás inarb ábhartha, rialacha agus prionsabail eile an dlí idirnáisiúnta is infheidhme idir na Páirtithe. Déanfaidh sé an Comhaontú seo a léirmhíniú i gcomhréir le rialacha gnácha maidir le léirmhíniú ar dhlí poiblí idirnáisiúnta, mar a chódaítear i gCoinbhinsiún Vín maidir le Dlí na gConarthaí.
3. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, déanfaidh an Binse a mheas, i gcás inarb ábhartha, gur ábhar fíorais é dlí intíre aon Pháirtí, agus cinneadh á dhéanamh aige maidir le comhsheasmhacht birt leis na forálacha dá dtagraítear in Airteagal 10.21.1. Le linn dó déanamh amhlaidh, cloífidh an Binse leis an léirmhíniú a thugann cúirteanna nó údaráis an Pháirtí sin don dlí intíre, agus aon bhrí a thugann an Binse don dlí intíre, ní bheidh sí ina ceangal ar na cúirteanna nó ar údaráis an Pháirtí sin.
4. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní bheidh sé de dhlínse ag an mBinse dlíthiúlacht birt a chinneadh, ar beart é a líomhnaítear gur sárú ar na forálacha dá dtagraítear in Airteagal 10.21.1 é, faoi dhlí intíre an Pháirtí dhíospóidigh.

5. Má bhíonn ábhair inní ag Páirtí a mhéid a bhaineann le hábhair léirmhíniúcháin maidir leis an gCaibidil seo, féadfaidh sé a iarraidh ar an gComhairle Chomhpháirteach cuimhneamh ar an tsaincheist. Féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach cinntí lena léirmhíniú aon fhoráil lena mbaineann a ghlacadh. Beidh aon léirmhíniú den sórt sin ceangailteach ar an mBinse agus ar an mBinse Achomhairc. Féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach a chinneadh go mbeidh éifeacht cheangailteach ag aon léirmhíniú ó dháta sonrach.

6. Má mhaíonn freagróir mar chosaint go dtagann an beart, a líomhnaítear gur sárú é ar aon cheann de na forálacha dá dtagraítear in Airteagal 10.21.1, faoi raon feidhme birt neamh- chomhréirigh a leagtar amach in Iarscríbhinn I (Forchoimeádais le haghaidh Bearta Atá Ann Cheana) nó Iarscríbhinn II (Forchoimeádais le haghaidh Bearta a Bheidh Ann Amach Anseo), iarrfaidh an Binse, arna iarraidh sin don fhreagróir, léirmhíniú na Comhairle Comhpháirtí ar an gceist. Cuirfidh an Chomhairle Chomhpháirteach aon chinneadh maidir lena léirmhíniú de bhun Airteagal 1.7 (Feidhmeanna Sonracha na Comhairle Comhpháirtí) faoi bhráid an Bhinse laistigh de 90 lá tar éis chur isteach na hiarrata.

7. Beidh cinneadh a chuirfidh an Chomhairle Chomhpháirteach isteach de bhun mhír 6 ceangailteach ar an mBinse agus beidh aon chinneadh nó dámhachtain arna eisiúint ag an mBinse i gcomhréir leis an gcinneadh sin. Mura n- eisiúinn an Chomhairle Chomhpháirteach cinneadh laistigh de 90 lá, is é an Binse a dhéanfaidh cinneadh maidir leis an gceist.

AIRTEAGAL 10.35

Frith-imchéimniú

Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, diúltóidh an Binse do dhlínse i gcás inar tháinig díospóid chun cinn, nó i gcás ina raibh sé intuartha ar bhonn leibhéal dóchúlachta an-ard, tráth a fuair an t-éilitheoir úinéireacht nó smacht ar an infheistíocht atá faoi réir na díospóide agus i gcás ina gcinneann an Binse, ar bhonn fhíorais an cháis, go bhfuair an t-éilitheoir úinéireacht nó smacht ar an infheistíocht agus é de phríomhchuspóir aige éileamh a chur isteach faoin Roinn seo. Tá an fhéidearthacht maidir le diúltú do dhlínse i gcásanna den sórt sin gan dochar d'oibleagáidí dlísiúla eile a bhféadfadh an Binse smaoineamh orthu.

AIRTEAGAL 10.36

Éilimh ar Léir Nach Bhfuil Fiúntas Dlíthiúil Acu

1. Féadfaidh an freagróir, tráth nach déanaí ná 30 lá tar éis bhunú na rannóige den Bhinse, agus in aon chás roimh an gcéad seisiún dá chuid, nó 30 lá tar éis don fhreagróir teacht ar an eolas maidir leis na fíorais ar a bhfuil an agóid bunaithe, agóid a chomhdú á mhaíomh gur léir nach bhfuil fiúntas dlíthiúil ag éileamh.

2. Ní chuirfear agóid isteach de bhun mhír 1 i gcás ina gcomhdóidh an freagróir agóid de bhun Airteagal 10.37.

3. Sonróidh an freagróir an bonn leis an agóid ar an mbealach is cruinne is féidir.

4. Ar agóid a fháil de bhun an Airteagail seo, cuirfidh an Binse na himeachtaí ar fionraí ar bhonn na bhfiúntas agus bunóidh sé sceideal le haghaidh agóid den sórt sin a bhreithniú, ar sceideal é a bheidh i gcomhréir lena sceideal le haghaidh aon réamhcheist eile a bhreithniú.

5. Tar éis dó deis a thabhairt do na páirtithe díospóideacha na tuairimí uathu a chur i láthair, déanfaidh an Binse, ag an gcéad seisiún dá chuid nó a luaithe is féidir ina dhiaidh sin, cinneadh nó dámhachtain a eisiúint, agus forais an chinnidh nó na dámhachtana sin á sonrú aige. Le linn dó déanamh amhlaidh, glacfaidh an Binse leis go bhfuil na fíorais a líomhnaítear fíor.

6. Beidh an tAirteagal seo gan dochar don údarás atá ag an mBinse chun aghaidh a thabhairt ar agóidí eile mar réamhcheist nó don cheart atá ag an bhfreagróir chun agóid a dhéanamh, le linn na nósanna imeachta, ar fhoras nach bhfuil fiúntas dlíthiúil ag an éileamh.

AIRTEAGAL 10.37

Éilimh gan Bhunús mar Ábhar Dlí

1. Gan dochar don údarás atá ag an mBinse chun aghaidh a thabhairt ar agóidí eile mar réamhcheist nó ar an gceart atá ag freagróir chun aon agóidí den sórt sin a tharraingt anuas ag am iomchuí, tabharfaidh an Binse aghaidh, agus déanfaidh sé cinneadh mar réamhcheist, ar aon agóid a dhéanfaidh an freagróir á sonrú nach bhfuil, mar ábhar dlí, in aon éileamh a chuirtear isteach de bhun Airteagal 10.26 nó aon chuid den éileamh, nach bhfuil ann éileamh ar ina leith a fhéadfar dámhachtain a dhéanamh i bhfabhar an éilitheora faoin Roinn seo, fiú dá nglacfaí leis go bhfuil na fíorais a líomhnaítear fíor.
2. Cuirfear agóid de bhun mhír 1 faoi bhráid an Bhinse tráth nach déanaí ná an dáta arna chinneadh ag an mBinse mar dháta nach mór don fhreagróir a fhrithmheabhrachán nó ráiteas cosanta a chur isteach.
3. Má chuirtear agóid isteach de bhun Airteagal 10.36, féadfaidh an Binse, agus imthosca na hagóide sin á gcur san áireamh aige, diúltú d'aghaidh a thabhairt, faoi na nósanna imeachta a leagtar amach san Airteagal seo, ar agóid a chuirtear isteach de bhun mhír 1.
4. Ar agóid a fháil de bhun mhír 1 agus, más iomchuí, tar éis cinneadh a eisiúint gan agóid de bhun mhír 3 a dhiúltú, agus mura measfaidh sé go bhfuil an agóid gan bhunús go follasach, cuirfidh an Binse aon imeacht ar fionraí ar bhonn na bhfíúntas, bunóidh sé sceideal le haghaidh an agóid a bhreithniú, ar sceideal é a bheidh i gcomhréir le sceideal a bheidh bunaithe aige le haghaidh aon réamhcheist eile a bhreithniú, agus eiseoidh sé cinneadh nó dámhachtain ar an agóid, agus na forais léi á sonrú aige.

Trédhearcacht na nImeachtaí

1. Cuirfidh an Binse na haighneachtaí uile i scríbhinn arna gcur ag na páirtithe díospóideacha faoi bhráid an Bhinse ar fáil go poiblí, chomh maith leis na horduithe, cinntí agus dámhachtainí uile arna n-eisiúint ag an mBinse nó, i gcás inarb infheidhme, ag Uachtarán an Bhinse, cé is moite d'fhaisnéis chosanta ina bhfuil na nithe seo a leanas:

- (a) faisnéis rúnda gnó⁴⁹;
- (b) faisnéis faoi phribhléid a chosnaítear leis an dlí ionas nach gcuirfí ar fáil go poiblí í; agus
- (c) faisnéis lena gcuirfí bac ar fhorfheidhmiú an dlí dá nochtfaí í.

⁴⁹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, áirítear i bhfaisnéis rúnda ghnó faisnéis nach bhfuil ar fáil go poiblí agus lena dtugtar tuairisc ar rúin trádála nó faisnéis airgeadais, tráchtála, eolaíoch nó theicniúil eile, nó faisnéis rúnda ina bhfuil rúin nó faisnéis den sórt sin nó ina nochtar rúin nó faisnéis den sórt sin, rúin nó faisnéis ar chaith an páirtí díospóideach lena mbaineann siad, leo go comhsheasmhach mar fhaisnéis rúnda, lena n-áirítear faisnéis maidir le praghsanna, costais, pleananna straitéiseacha agus margaíochta, sonraí maidir leis an sciar den mhargadh, agus taifid chuntasaíochta nó airgeadais, ach gan bheith teoranta dóibh.

2. I gcomhairle leis na páirtithe díospóideacha, déanfaidh an Binse éisteachtaí a bheidh oscailte don phobal agus cinnfidh sé na socruithe lóistíochta iomchuí. Má bhíonn sé i gceist ag páirtí díospóideach faisnéis a úsáid in éisteacht, faisnéis arb faisnéis rúnda í, cuirfidh sé an Binse ar an eolas maidir leis sin. Déanfaidh an Binse socruithe iomchuí chun faisnéis den sórt sin a chosaint ar a nochtadh, lena bhféadfar a áireamh dúnadh na héisteachta le linn nochtadh na faisnéise sin.
3. Áirítear i measc na n- aighneachtaí dá dtagraítear i mír 1 an meabhrachán, an frithmheabhrachán, an freagra, an t- athfhreagra agus aon aighneacht eile arna déanamh ag páirtí díospóideach le linn na n- imeachtaí amhail fógra agóide de bhun Airteagal 10.32.2 nó iarraidh ar chomhdhlúthú de bhun Airteagal 10.47.
4. Maidir le miontuairiscí nó tras- scríbhinní de na héisteachtaí, más infhaighte, cuirfear ar fáil go poiblí iad faoi réir fholú na faisnéise cosanta dá dtagraítear i mír 1.
5. Maidir leis an iarraidh ar chomhairliúcháin dá dtagraítear in Airteagal 10.22, an fógra lena n- iarrfar freagróir a chinneadh agus cinneadh an fhreagróra dá dtagraítear in Airteagal 10.24, faoi réir fholú na faisnéise cosanta, cuirfidh gach Páirtí na nithe sin ar fáil go poiblí go tráthúil agus sula gcomhdhéanfar rannóg den Bhinse. Cuirfidh an t- éilitheoir leagan poiblí, nach bhfuil aon fhaisnéis rúnda ann, dá iarraidh ar chomhairliúcháin agus dá fhógra lena n- iarrtar freagróir a chinneadh ina leith sin, an tráth céanna, más féidir, ach tráth nach déanaí ná 15 lá tar éis chur isteach an leagain neamhphoiblí. Mura soláthraíonn an t- éilitheoir an leagan poiblí sin, measfar gur thoiligh sé na doiciméid a cuireadh isteach a chur ar fáil go poiblí.

6. Féadfaidh an Binse na foilseáin uile a chur ar fáil go poiblí arna iarraidh sin, tar éis do dul i gcomhairle leis an bpáirtí díospóideach ábhartha chun cur ar fáil poiblí na faisnéise cosanta a sheachaint agus tar éis dó tréimhse réasúnta a thabhairt don pháirtí sin codanna ábhartha na bhfoilseán a fholú, más gá.

7. Chun críocha mhír 1, beidh gach páirtí díospóideach freagrach as leaganacha leasaithe, lena bhfolaítear faisnéis, dá aighneachtaí i scríbhinn a sholáthar don Bhinse laistigh de 30 lá tar éis iad a chur isteach nó laistigh d'aon teorainn ama a shocróidh an Binse. Féadfaidh an Binse athbhreithniú a dhéanamh ar leaganacha leasaithe, lena bhfolaítear faisnéis, na bpáirtithe díospóideacha agus féadfaidh sé measúnú a dhéanamh ar cé acu is gá nó nach gá an fhaisnéis fholaithe a chosaint. Tar éis dó dul i gcomhairle leis na páirtithe díospóideacha, déanfaidh an Binse cinneadh i ndáil le haon agóid maidir le cáilíocht nó folú faisnéise, a maítear gur faisnéis chosanta é. Má chinneann an Binse nach bhfolófar faisnéis in aighneacht nó nach gcuirfear bac ar aighneacht a bheith ar fáil go poiblí, tabharfar cead d'aon pháirtí díospóideach a rinne aighneacht go deonach an aighneacht uile nó codanna di a tharraingt siar as taifead na n- imeachtaí.

8. Rachaidh an Binse i gcomhairle leis na páirtithe díospóideacha maidir le cé acu atá nó nach bhfuil faisnéis rúnda de bhun fhomhíreanna 1(a), (b) nó (c) in ord, cinneadh nó dámhachtain arna heisiúint ag an mBinse sula bhfoilseofar iad.

9. Mura n- iarrann páirtí díospóideach ar an mBinse rúndacht a chaomhnú i ndáil le faisnéis chosanta in aighneacht, ord, cinneadh nó dámhachtain faoi leith laistigh de 30 lá ón tráth a cuireadh isteach é nó tar éis an chomhairliúcháin leis an bpáirtí díospóideach de bhun mhíreanna 6 agus 8, nó laistigh d'aon teorainn ama eile a shocróidh an Binse, measfar gur thoiligh an páirtí an aighneacht, an t-ord, an cinneadh nó an dámhachtain sin a chur ar fáil go poiblí.
10. Féadfaidh an Binse na haighneachtaí dá dtagraítear san Airteagal seo a chur ar fáil go poiblí trí chumarsáid leis an stóras sonraí dá dtagraítear i Rialacha UNCITRAL maidir le Trédhearcacht in Eadráin Chonradhbhunaithe idir Infheisteoirí agus Stáit.
11. Ní cheanglófar ar fhreagróir le haon ní sa Roinn seo faisnéis a cheanglaítear a nochtadh de réir a dhlíthe a choinneáil siar ón bpobal.

AIRTEAGAL 10.39

Bearta Eatramhacha Cosanta

1. Féadfaidh an Binse beart eatramhach cosanta a ordú chun na cearta atá ag páirtí díospóideach a chaomhnú nó chun a áirithiú go ndéanfar dlínse an Bhinse lánéifeachtach, lena n-áirítear ordú chun fianaise atá i seilbh aon pháirtí dhíospóidigh nó atá faoi rialú aige a chaomhnú.

2. Ní ordóidh an Binse urghabháil sócmhainní ná ní choiscfidh sé cur i bhfeidhm birt a líomhnaítear gur sárú é dá dtagraítear in Airteagal 10.26. Chun críocha na míre seo, áirítear moladh le hordú.

AIRTEAGAL 10.40

Scor den imeacht

Mura ndéanfaidh an t- éilitheoir, tar éis éileamh a chur isteach faoin Roinn seo, aon bheart sna himeachtaí le linn 180 lá as a chéile nó le linn aon tréimhse eile a chomhaontóidh na páirtithe díospóideacha, measfar go mbeidh an t- éileamh tarraingthe siar ag an éilitheoir agus go mbeidh scortha aige de na himeachtaí. Ar iarraidh a fháil ón bhfreagróir, agus tar éis fógra a thabhairt do na páirtithe díospóideacha, tabharfaidh an Binse aird in ordú ar an scor den imeacht agus eiseoidh sé dámhachtain maidir le costais. Rachaidh údarás an Bhinse in éag tar éis an t- ordú sin a eisiúint. Ní fhéadfaidh an t- éilitheoir éileamh a chur isteach ina dhiaidh sin maidir leis an ábhar céanna a thiocfadh as an mbeart nó na bearta céanna.

AIRTEAGAL 10.41

Urrús i leith Costas

1. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, arna iarraidh sin, féadfaidh an Binse a ordú don éilitheoir urrús a bhreacadh i leith na gcostas uile nó cuid de na costais má bhíonn forais réasúnta ann lena chreidiúint go bhféadfar nach mbeadh an t- éilitheoir in ann dámhachtain maidir le costais a eisítear ina aghaidh a chomhlíonadh.
2. Mura mbreachtar an t- urrús i leith costas laistigh de 30 lá tar éis eisiúint ordú de bhun mhír 1 nó laistigh d'aon tréimhse eile a shocróidh an Binse, cuirfidh an Binse na páirtithe díospóideacha ar an eolas i ndáil leis sin. Féadfaidh an Binse a ordú go gcuirfí na himeachtaí ar fionraí nó go bhfoirceannfar iad.

AIRTEAGAL 10.42

An Páirtí Neamhdhíospóideach

1. Laistigh de 30 lá ó aon díospóid lena mbaineann faisnéis chosanta a fháil nó go pras tar éis aon díospóid den sórt sin a réiteach,⁵⁰ seachadfaidh an freagróir an méid seo a leanas don Pháirtí neamhdhíospóideach:
 - (a) an iarraidh ar chomhairliúcháin dá dtagraítear in Airteagal 10.22, an fógra lena n- iarrtar cinneadh ón bhfreagróir dá dtagraítear in Airteagal 10.24 agus an t- éileamh dá dtagraítear in Airteagal 10.26;

⁵⁰ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, bainfear de bhrí as an téarma faisnéis chosanta an bhrí chéanna a shainmhínítear agus a chinntear de bhun Airteagal 10.38.

(b) ar iad a iarraidh:

(i) pléadálacha, meabhracháin, mionteagaisc, iarrataí agus aighneachtaí eile a dhéanann páirtí díospóideach chuig an mBinse;

(ii) aighneachtaí i scríbhinn a chuireann tríú daoine faoi bhráid an Bhinse de bhun Airteagal 10.43;

(iii) miontuairiscí nó tras-scríbhinní d'éisteachtaí an Bhinse, má bhíonn siad ar fáil; agus

(iv) orduithe, dámhachtainí agus cinntí ón mBinse; agus

(c) an fhianaise uile a thugtar don Bhinse, nó cuid den fhianaise sin, arna iarraidh sin don Pháirtí neamhdhíospóideach agus ar chostas an Pháirtí neamhdhíospóidigh, lena n-áirítear foilseáin a chuirtear i gceangal leis na doiciméid dá dtagraítear i bhfomhíreanna (a) agus (b).

2. Tá an ceart ag an bPáirtí neamhdhíospóideach freastal ar éisteacht a reáchtáiltear faoin Roinn seo, agus aighneachtaí ó bhéal agus aighneachtaí i scríbhinn a chur faoi bhráid an Bhinse maidir le léirmhíniú an Chomhaontaithe seo. Áiritheoidh an Binse go dtabharfar deis réasúnach do na páirtithe díospóideacha a mbarúlacha maidir le haon aighneacht ón bPáirtí neamhdhíospóideach a chur in iúl.

AIRTEAGAL 10.43

Idirghabhálacha ó Thríú Daoine

1. Tar éis dó dul i gcomhairle leis na páirtithe díospóideacha, féadfaidh an Binse glacadh le haighneachtaí *amicus curiae* i scríbhinn maidir le hábhar fíoras nó dlí faoi raon feidhme na díospóide, agus féadfaidh an Binse iad a mheas.
2. Beidh gach aighneacht *amicus curiae* i scríbhinn agus i dteanga na n- imeachtaí, mura n- aontaíonn na páirtithe díospóideacha a mhalairt. Sainithneofar i ngach aighneacht an t- údar, nochtfar aon chleamhnas, díreach nó indíreach, le haon pháirtí díospóideach, agus sainithneofar aon duine, rialtas nó eintiteas eile a sholáthair, nó a sholáthróidh, aon chúnamh airgeadais nó cúnamh eile maidir le hullmhú na haighneachta. Anuas air sin, soláthróidh údar na haighneachta fianaise maidir le haon chleamhnas, díreach nó indíreach, le haon cheann de na páirtithe díospóideacha agus sonróidh sé cineál an leasa sa díospóid.
3. Má ghlacann an Binse leis na haighneachtaí de bhun mhíreanna 1 agus 2, soláthróidh sé deis do na páirtithe díospóideacha na haighneachtaí sin a fhreagairt.

AIRTEAGAL 10.44

Tuarascálacha ó Shaineolaithe

Gan dochar do cheapachán cineálacha eile saineolaithe i gcás ina n- údaraítear sin leis na rialacha is infheidhme dá dtagraítear in Airteagal 10.26.2, arna iarraidh sin do pháirtí díospóideach, nó ar a thionscnamh féin tar éis dó dul i gcomhairle leis na páirtithe díospóideacha, féadfaidh an Binse saineolaí amháin nó níos mó a cheapadh chun tuairisciú dó i scríbhinn maidir le haon saincheist eolaíoch fhíorasach, amhail ábhair chomhshaoil, sláinte nó sábháilteachta, nó ábhair eile a ardódh páirtí díospóideach sna himeachtaí, faoi réir na dtéarmaí agus coinníollacha a fhéadfaidh na páirtithe díospóideacha a chomhaontú.

AIRTEAGAL 10.45

Slánú nó Cúiteamh Eile

Ní dhearbhóidh freagróir, agus ní ghlacfaidh an Binse leis mar chosaint, frithéileamh, ceart fritháirimh, nó ar aon chúis eile, go bhfuair nó go bhfaighidh an t- éilitheoir nó an fiontar atá bunaithe go háitiúil, a gcuirtear an t- éileamh isteach thar a cheann, slánú nó cúiteamh eile i leith na ndamáistí líomhainte uile, nó i leith cuid díobh, de bhun conradh árachais nó conradh ráthaíochta.

AIRTEAGAL 10.46

Ról na bPáirtithe

1. Ní thionscnóidh Páirtí éileamh idirnáisiúnta maidir le héileamh a chuirtear isteach de bhun Airteagal 10.26, mura gcloíonn an Páirtí eile leis an dámhachtain a eisítear sa díospóid sin agus mura gcomhlíonann sé í.
2. Ní eisiafar le mír 1 an fhéidearthacht go mbeadh réiteach díospóidí faoi Chaibidil 31 (Réiteach Díospóidí) ann maidir le beart a bhfuil feidhm ghinearálta aige, fiú má líomhnaítear gur sáraíodh an Comhaontú seo leis an mbeart sin a mhéid a bhaineann le hinfheistíocht shonrach ar ina leith a cuireadh éileamh isteach de bhun Airteagal 10.26 agus go mbeidh an beart gan dochar d'Airteagal 10.42.
3. Ní chuirtear le mír 1 aon bhac ar mhalartuithe neamhfhoirmiúla a dhéanamh chun réiteach na díospóide a éascú agus chuige sin amháin.

AIRTEAGAL 10.47

Comhdhlúthú

1. Má chuirtear dhá chás nó níos mó isteach ar leithligh de bhun Airteagal 10.26 ina mbíonn ceist dlí nó fíorais i gcoiteann acu agus go n-eascraíonn siad as na himeachtaí nó na himthosca céanna, féadfaidh páirtí díospóideach nó na páirtithe díospóideacha a iarraidh i gcomhpháirt go mbunófar rannóg ar leith den Bhinse de bhun an Airteagail seo agus a iarraidh go n-eiseoidh an rannóg sin ordú um chomhdhlúthú (dá ngairtear ‘iarraidh ar chomhdhlúthú’ anseo feasta).
2. Déanfaidh an páirtí díospóideach atá ag lorg ordú um chomhdhlúthú fógra a sheachadadh ar dtús do na páirtithe díospóideacha a lorgaíonn sé go gcumhdófaí iad leis an ordú sin.
3. Má thagann na páirtithe díospóideacha dá dtagraítear i mír 2 ar chomhaontú maidir leis an ordú um chomhdhlúthú atá á lorg, féadfaidh siad iarraidh chomhpháirteach ar chomhdhlúthú a dhéanamh. Mura dtagann na páirtithe díospóideacha sin ar chomhaontú maidir leis an iarraidh ar chomhdhlúthú laistigh de 30 lá ón bhfógra, féadfaidh páirtí díospóideach iarraidh ar chomhdhlúthú a dhéanamh.
4. Seachadfar an iarraidh ar chomhdhlúthú, i scríbhinn, d’Uachtarán an Bhinse agus do gach ceann de na páirtithe díospóideacha a lorgaítear go gcumhdófar iad leis an ordú, agus sonrófar inti:
 - (a) ainm agus seoladh na bpáirtithe díospóideacha a lorgaítear go gcumhdófar iad leis an ordú;

(b) raon feidhme an chomhdhlúthaithe a lorgáítear; agus

(c) forais an ordaithe a lorgáítear.

5. Éileofar comhaontú na bhfreagróirí uile i gcás iarraidh ar chomhdhlúthú lena mbaineann níos mó ná freagróir amháin.

6. Cinntear na rialacha is infheidhme maidir leis na himeachtaí faoin Airteagal seo mar a leanas:

(a) beidh feidhm ag na rialacha sin má chuirtear na héilimh uile a lorgáítear ordú um chomhdhlúthú ina leith isteach le haghaidh réiteach díospóidí faoi na rialacha céanna dá dtagraítear in Airteagal 10.26.2;

(b) mura gcuirtear na héilimh a lorgáítear ordú um chomhdhlúthú ina leith isteach le haghaidh réiteach díospóidí faoi na rialacha céanna dá dtagraítear in Airteagal 10.26.2:

(i) féadfaidh na héilitheoirí na rialacha is infheidhme dá dtagraítear in Airteagal 10.26.2 a chomhaontú; nó

(ii) beidh feidhm ag Rialacha Eadrána UNCITRAL, faoi réir na rialacha sonracha a leagtar amach sa Roinn seo, mura bhféadann na héilitheoirí teacht ar chomhaontú maidir leis na rialacha is infheidhme laistigh de 30 lá tar éis an dáta a fuair Uachtarán an Bhinse an iarraidh ar chomhdhlúthú.

7. Tar éis dó iarraidh ar chomhdhlúthú a fháil, agus i gcomhréir le hAirteagal 10.30.8, comhdhéanfaidh Uachtarán an Bhinse rannóg nua den Bhinse (dá ngairtear ‘rannóg comhdhlúthaithe’ anseo feasta), ar rannóg í a mbeidh dlínse aici ar roinnt nó gach ceann de na héilimh, go hiomlán nó go páirteach, is ábhar don iarraidh ar chomhdhlúthú.

8. Tar éis di na páirtithe díospóideacha a éisteacht, más deimhin le rannóg comhdhlúthaithe go bhfuil ceist dlí nó fíorais i gcoiteann ag na héilimh arna gcur isteach de bhun Airteagal 10.26 agus go n-eascraíonn siad as an aon sraith imeachtaí nó imthosca amháin, agus go bhfreastalódh comhdhlúthú ar an mbealach is fearr ar leasanna um réiteach cothrom éifeachtúil na n-éileamh, lena n-áirítear an leas um chomhsheasmhacht dámhachtainí, féadfaidh an rannóg comhdhlúthaithe, trí ordú, glacadh le dlínse ar roinnt nó gach ceann de na héilimh, i bpáirt nó ina n-iomláine.

9. Má ghlacann rannóg comhdhlúthaithe le dlínse de bhun mhír 8, féadfaidh éilitheoir a chuir éileamh isteach de bhun Airteagal 10.26 agus nár comhdhlúthaíodh an t-éileamh uaidh iarraidh i scríbhinn a dhéanamh chuig an mBhinse go gcuirfí san áireamh é san ordú sin um chomhdhlúthú, ar choinníoll go gcomhlíonfaidh an iarraidh na ceanglais a leagtar amach i mír 4. Géillfidh an rannóg comhdhlúthaithe don ordú sin a dheonú murar deimhin léi go gcomhlíontar coinníollacha mhír 8 agus nach leagfaí ualach míchuí ar na páirtithe díospóideacha, nach ndéanfaí dochar míchothrom dóibh nó nach gcuirfí isteach ar na himeachtaí go míchuí dá ngéillfí don ordú sin.

10. Ar iarratas a fháil ó pháirtí díospóideach, féadfaidh an rannóg comhdhlúthaithe, ar feitheamh an chinnidh uaithi de bhun mhír 8, a ordú go gcuirfí bac ar an rannóg den Bhinse arna ceapadh de bhun Airteagal 10.30 ach amháin má bhíonn a imeachtaí curtha ar athló ag an mBhinse cheana féin.

11. Géillfidh rannóg den Bhinse arna ceapadh de bhun Airteagal 10.30 dlínse ar na héilimh, nó ar chodanna díobh, ar ghlac rannóg comhdhlúthaithe dlínse orthu.
12. Dámhachtain ó rannóg comhdhlúthaithe i ndáil leis na héilimh ar ghlac sí dlínse orthu, nó ar chodanna díobh, tá sí ina ceangal ar an rannóg den Bhinse arna ceapadh de bhun Airteagal 10.30 a mhéid a bhaineann leis na héilimh sin, nó le codanna díobh.
13. Féadfaidh éilitheoir éileamh, a cuireadh isteach de bhun Airteagal 10.26, a tharraingt siar, más éileamh é atá faoi réir comhdhlúthú, agus ní chuirfear an t- éileamh sin isteach an athuair de bhun an Airteagail sin.
14. Arna iarraidh sin d'éilitheoir, féadfaidh rannóg comhdhlúthaithe tabhairt faoi bhearta chun rúndacht aon fhaisnéis chosanta, dá dtagraítear in Airteagal 10.38.1, de chuid an éilitheora sin a chaomhnú i ndáil le héilitheoirí eile. Is féidir go n- áireofar leis na bearta sin leaganacha folaithe de dhoiciméid ina bhfuil faisnéis chosanta a chur chuig na héilitheoirí eile nó socrúithe chun codanna den éisteacht a chur ar siúl go príobháideach.

AIRTEAGAL 10.48

Dámhachtain

1. Má thagann an Binse ar an gconclúid gur sháraigh an freagróir aon cheann de na forálacha dá dtagraítear in Airteagal 10.21.1 arna líomhain ag an éilitheoir, féadfaidh an Binse, arna iarraidh sin don éilitheoir agus tar éis dó na páirtithe díospóideacha a éisteacht, na nithe seo a leanas a dheonú ar leithligh nó i gcomhpháirt:

- (a) damáistí airgid agus aon ús is infheidhme; agus
- (b) aiseag maoine, sa chás ina bhforálfar leis an dámhachtain go bhféadfaidh an freagróir damáistí airgid agus aon ús is infheidhme a íoc, arna chinneadh ar bhealach atá i gcomhréir le hAirteagal 10.18, in ionad aisig.

2. Faoi réir mhír 1, má chuirtear éileamh isteach thar cheann fiontar atá bunaithe go háitiúil, agus má rinneadh dámhachtain ar son an fhiontair atá bunaithe go háitiúil, déanfar forail leis an dámhachtain:

- (a) go ndéanfar aiseag maoine leis an bhfiontar atá bunaithe go háitiúil;

(b) go n- íocfar damáistí airgeadúla agus aon ús is infheidhme leis an bhfiontar atá bunaithe go háitiúil; agus

(c) go ndéanfar an dámhachtain gan dochar d'aon cheart a fhéadfaidh a bheith ag aon duine faoi dhlí Páirtí maidir leis an aiseag a sholáthrófar sa dámhachtain.

3. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní fhéadfaidh an Binse leigheasanna eile seachas na cinn dá dtagraítear i mír 1 a dheonú, ná ní fhéadfaidh sé a ordú go n- aisghairfí an beart nó na bearta lena mbaineann, go scoirfí de nó díobh nó go ndéanfaí é nó iad a mhodhnú.

4. Ní bheidh damáistí airgid níos mó ná an caillteanas a d'fhulaing an t- éilitheoir nó, más infheidhme, an fiontar atá bunaithe go háitiúil, de thoradh sárú ar na forálacha dá dtagraítear in Airteagal 10.21.1, arna laghdú ag aon damáiste nó aon chúiteamh a sholáthair an Páirtí lena mbaineann cheana. Ní dhámhfaidh an Binse damáistí pionósacha. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, má chuireann infheisteoir éileamh isteach de bhun Airteagal 10.26.1(a), féadfaidh sé caillteanas nó damáiste atá tabhaithe aige a aisghabháil ina cháil mar infheisteoir Páirtí.

5. Ordóidh an Binse gurb é an páirtí díospóideach nár éirigh leis a íocfaidh costais na n-imeachtaí. In imthosca eisceachtúla, féadfaidh an Binse costais den sórt sin a chionroinnt idir na páirtithe díospóideacha má chinneann sé go bhfuil an chionroinnt sin iomchuí in imthosca an cháis. Íocfaidh an páirtí díospóideach nár éirigh leis costais réasúnacha eile, lena n-áirítear costais réasúnacha na hionadaíochta dlíthiúla agus an chúnamh dhlíthiúil, ach amháin i gcás ina gcinnfidh an Binse go bhfuil an chionroinnt sin neamhréasúnach in imthosca an éilimh. Agus machnamh á dhéanamh ar réasúntacht na gcostas nó a gcionroinnt, féadfaidh an Binse a chur san áireamh cé acu a bheadh, nó nach mbeadh, na costais a bheidh le haisíoc leis an bpáirtí díospóideach i réim níos mó ná na costais arna dtabhú ag an bpáirtí díospóideach nach n- éiríonn leis. Mura n- éiríonn ach le roinnt codanna de na héilimh, coigeartófar costais na n- imeachtaí agus costais réasúnta eile i gcomhréir le líon nó méid na gcodanna de na héilimh ar éirigh leo. Pléifidh an Binse Achomhairc le costais i gcomhréir leis an Airteagal seo.

6. Glacfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach, tráth nach déanaí ná bliain amháin tar éis theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, rialacha breise maidir le táillí chun a chinneadh méid uasta chostais na hionadaíochta dlíthiúla agus an chúnamh ionadaíochta a fhéadfaidh catagóirí sonracha de pháirtithe díospóideacha nach n- éiríonn leo a sheasamh, agus a n- acmhainní airgeadais á gcur san áireamh.

7. Déanfaidh an Binse agus na páirtithe díospóideacha dianiarracht a áirithiú go reáchtálfar an próiseas réitigh díospóidí ar bhealach tráthúil. Ba cheart don Bhinse an dámhachtain chríochnaitheach uaidh a eisiúint laistigh de 30 mhí tar éis an dáta a chuirfear an t- éileamh isteach de bhun Airteagal 10.26. Má theastaíonn tuilleadh ama ón mBinse chun a dhámhachtain a eisiúint, cuirfidh sé na cúiseanna leis an moill in iúl do na páirtithe díospóideacha.
8. Beidh dámhachtain chríochnaitheach i gcás ina mbeidh 90 lá caite tar éis a heisiúna agus nach mbeidh achomharc in aghaidh na dámhachtana curtha ag ceachtar de na páirtithe díospóideacha faoi bhráid an Bhinse Achomhairc.
9. Féadfaidh ceachtar de na páirtithe díospóideacha achomharc a dhéanamh in aghaidh na dámhachtana de bhun Airteagal 10.49. Sa chás sin, má dhéanann an Binse Achomhairc dámhachtain an Bhinse a mhodhnú nó a fhreascúr agus má tharchuireann sé an t- ábhar ar ais chuig an mBinse, beidh an Binse faoi cheangal ag torthaí an Bhinse Achomhairc agus, tar éis dó na páirtithe díospóideacha a éisteacht más iomchuí, leasóidh sé a dhámhachtain chun teacht le torthaí agus conclúidí an Bhinse Achomhairc. Féachfaidh an Binse lena dhámhachtain leasaithe a eisiúint laistigh de 90 lá tar éis dó an t- atreorú a fháil ón mBinse Achomhairc. Tiocfaidh an dámhachtain leasaithe le bheith críochnaitheach 90 lá tar éis a heisiúna.

AIRTEAGAL 10.49

Nós Imeachta Achomhairc

1. Féadfaidh páirtí díospóideach achomharc a dhéanamh in aghaidh dámhachtana os comhair an Bhinse Achomhairc laistigh de 90 lá tar éis a heisiúna. Is iad seo a leanas na forais le haghaidh achomhairc:

- (a) tá earráid déanta ag an mBinse maidir le léirmhíniú nó cur i bhfeidhm an dlí is infheidhme;
- (b) tá earráidí follasacha déanta ag an mBinse sa tuiscint ar na fíorais, lena n-áirítear an tuiscint ar an dlí intíre ábhartha; nó
- (c) na forais dá ndéantar foráil in Airteagal 52 de Choinbhinsiún ICSID, a mhéid is nach gcumhdaítear iad le fomhíreanna (a) agus (b) den mhír seo.

2. Má dhíbheann an Binse Achomhairc an t-achomharc, beidh an dámhachtain críochnaitheach. Féadfaidh an Binse Achomhairc an t-achomharc a dhíbhe ar bhonn brostaithe i gcáis inar léir go bhfuil an t-achomharc gan bhunús follasach, agus sa chás sin beidh an dámhachtain críochnaitheach. Má bhíonn bunús leis an achomharc, déanfaidh an Binse Achomhairc na torthaí agus conclúidí dlíthiúla sa dámhachtain a mhodhnú nó a fhreaschur go hiomlán nó go páirteach. Sonrófar go beacht ina chinneadh conas a mhodhnaigh nó a freaschuireadh torthaí agus conclúidí ábhartha an Bhinse.

3. Mar riail ghinearálta, ní mhairfidh na himeachtaí achomhairc níos mó ná 180 lá tar éis an dáta a chuirfidh páirtí díospóideach a achomharc isteach go dtí an dáta a eiseoidh an Binse Achomhairc a chinneadh. Má mheasann an Binse Achomhairc nach féidir leis a chinneadh a eisiúint laistigh de 180 lá, cuirfidh sé na páirtithe díospóideacha ar an eolas i scríbhinn faoi na cúiseanna leis an moill mar aon le meastachán ar an tréimhse ar laistigh di a eiseoidh sé a chinneadh. Níor cheart do na himeachtaí a bheith níos faide ná 270 lá i gcás ar bith.
4. Féadfaidh an Binse Achomhairc a ordú don pháirtí díospóideach a chuireann achomharc isteach urrús a bhreacadh le haghaidh chostais uile na n- imeachtaí achomhairc, nó cuid de na costais sin.
5. Beidh feidhm *mutatis mutandis* ag forálacha Airteagal 10.23, Airteagal 10.27, Airteagal 10.29, Airteagal 10.34, Airteagal 10.38, Airteagal 10.39, Airteagal 10.40, Airteagal 10.42 agus Airteagal 10.43 maidir leis an nós imeachta achomhairc.
6. Féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach rialacha, lena soláthraítear treoraíocht don Bhinse Achomhairc maidir leis an mbealach imeachtaí achomhairc a dhéanamh, a ghlacadh i gcás ladhráil na n- imeachtaí os comhair an Bhinse.

AIRTEAGAL 10.50

Forfheidhmiú Dámhachtainí

1. Ní bheifear in ann dámhachtain a eiseofar de bhun na Roinne seo a fhorfheidhmiú go dtí go mbeidh sé chríochnaitheach de bhun Airteagal 10.48.8, Airteagal 10.48.9 nó Airteagal 10.49. Beidh dámhachtain chríochnaitheach a eiseoidh an Binse nó an Binse Achomhairc de bhun na Roinne seo ina cheangal ar na páirtithe díospóideacha agus ní bheidh sé faoi réir achomhairc, athbhreithniú, cur i leataobh, neamhniú nó aon leigheas eile⁵¹.
2. Measfaidh Páirtí gur dámhachtain cheangailteach a bheidh i ndámhachtain a eiseofar de bhun na Roinne seo agus forfheidhmeoidh sé an oibleagáid airgeadais laistigh dá chríoch amhail is gur bhreith chríochnaitheach ó chúirt sa Pháirtí sin é.
3. Rialófar forghníomhú na dámhachtana leis na dlíthe agus na gealltanais idirnáisiúnta a bhaineann le forghníomhú na mbreithiúnas nó na ndámhachtainí atá i bhfeidhm san áit a lorgáítear an forghníomhú sin.
4. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní choiscfear le hAirteagal 2.11 de Chuid IV den Chomhaontú seo sainaithint, forghníomhú ná forfheidhmiú dámhachtainí a eiseofar de bhun na Roinne seo.

⁵¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní chuirtear bac, leis seo, ar pháirtí a iarraidh ar an mBinse dámhachtain a athbhreithniú nó a léirmhíniú i gcomhréir leis na rialacha iomchuí maidir le réiteach díospóidí i gcás ina mbíonn an fhéidearthacht sin ar fáil faoi na rialacha sin.

5. Chun críocha Airteagal 1 de Choinbhinsiún Nua- Eabhrac, maidir le dámhachtainí críochnaitheacha a eisítear de bhun na Roinne seo, is dámhachtainí eadrána iad a bhaineann le héilimh a mheastar mar éilimh a eascraíonn as caidreamh tráchtála nó idirbheart tráchtála.

6. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr agus faoi réir mhír 1, má chuirtear éileamh isteach le haghaidh réiteach díospóidí de bhun Airteagal 10.26.2(a), cáileoidh dámhachtain chríochnaitheach arna heisiúint de bhun na Roinne seo mar dhámhachtain faoi Roinn 6 de Chaibidil IV de Choinbhinsiún ICSID.

AIRTEAGAL 10.51

Doiciméid a Sheirbheáil

Iarrataí ar chomhairliúcháin, fógraí agus doiciméid eile do Pháirtí, seachadfar iad chuig na háiteanna a ainmnítear don Pháirtí sin in Iarscríbhinn 10- E nó a comharbaí, faoi seach. I gcás aon athrú don áit dá dtagraítear san Iarscríbhinn sin, cuirfidh Páirtí an t- athrú sin ar fáil go poiblí agus tabharfaidh sé fógra don Pháirtí eile maidir leis.

ROINN E

FORÁLACHA CRÍOCHNAITHEACHA

AIRTEAGAL 10.52

Diúltú Sochar

Féadfaidh Páirtí diúltú do shochair na Caibidle seo a thabhairt d'infheisteoir de chuid an Pháirtí eile ar fiontar de chuid an Pháirtí sin é agus d'infheistíochtaí an infheisteora sin:

- (a) má bhíonn an fiontar faoi úinéireacht nó faoi rialú ag infheisteoir de chuid tríú tír; agus
- (b) má ghlacann an Páirtí diúltaithe beart i ndáil leis an tríú tír sin, nó má choinníonn sé beart i ndáil leis sin ar bun, nó beart i ndáil le daoine nádúrtha nó fiontair an tríú tír sin, nó lena dtairmisteat idirbhearta leis an bhfiontar nó a shárófaí nó a rachfaí timpeall air dá dtabharfaí sochair na Caibidle seo don infheisteoir sin nó dá infheistíochtaí.

AIRTEAGAL 10.53

Foirceannadh

1. Má fhoirceanntar an Comhaontú seo de bhun Airteagal 2.13 de Chuid IV den Chomhaontú seo, beidh feidhm fós ag Airteagail 10.7.2, 10.8.2 agus 10.12 agus Ranna C, D agus E den Chaibidil seo, chomh maith le haon fhoráil ábhartha eile den Chomhaontú seo, ar feadh tréimhse 5 bliana eile ó dháta an fhoirceannta, i ndáil leis na hinfheistíochtaí faoi chumhdach a rinneadh roimh dháta foirceannta an Chomhaontaithe seo.
2. Cuirfear síneadh leis an tréimhse dá dtagraítear i mír 1 ar feadh tréimhse bhreise amháin 5 bliana, ar choinníoll nach mbíonn aon chomhaontú cosanta infheistíochta idir Páirtithe i bhfeidhm.
3. Níl feidhm ag an Airteagal seo má fhoirceanntar cur i bhfeidhm sealadach an Chomhaontaithe seo agus mura dtagann an Comhaontú seo i bhfeidhm.

AIRTEAGAL 10.54

Gaol le Comhaontuithe Eile

1. Maidir leis na comhaontuithe idir Ballstáit den Aontas Eorpach agus Meicsiceo a liostaítear in Iarscríbhinn 10- C, lena n- áirítear na cearta agus na hoibleagáidí a eascraíonn astu,⁵² scoirfidh siad d'éifeacht a bheith acu agus cuirfear an Comhaontú seo ina n-ionad agus glacfaidh an Comhaontú seo ionad na gcomhaontuithe eile ar dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo.
2. I gcás ina gcumhdaítear le cur i bhfeidhm sealadach an Chomhaontaithe seo i gcomhréir le mír 4 d'Airteagal 2.5 de Chuid IV den Chomhaontú seo, an Roinn seo agus Ranna C agus D den Chaibidil seo, cuirfear cur i bhfeidhm na gcomhaontuithe a liostaítear in Iarscríbhinn 10-C, chomh maith leis na cearta agus na hoibleagáidí a eascraíonn astu, ar fionraí ar dháta an chuir i bhfeidhm shealadaigh. Má fhoirceanntar cur i bhfeidhm sealadach an Chomhaontaithe seo agus mura dtagann an Comhaontú seo i bhfeidhm, cuirfear deireadh leis an bhfionraí agus beidh feidhm ag na comhaontuithe a liostaítear in Iarscríbhinn 10- C ón dáta a fhoirceannfar an cur i bhfeidhm sealadach.

⁵² Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, gabhfaidh na forálacha le haghaidh foirceannadh faoi Airteagal 10.53 ionad na bhforálacha comhfhreagracha maidir le foirceannadh an Chomhaontaithe a liostaítear in Iarscríbhinn 10- C (Comhaontuithe idir Ballstáit den Aontas Eorpach agus Meicsiceo) ar dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo.

3. D'ainneoin mhíreanna 1 agus 2, féadfar éileamh a chur isteach de bhun comhaontú a liostaítear in Iarscríbhinn 10-C i gcomhréir leis na rialacha agus na nósanna imeachta a bhunaítear sa chomhaontú, ar choinníoll:

- (a) go n- eascraíonn an t- éileamh as sárú líomhainte ar an gcomhaontú a tharla roimh an dáta a cuireadh an comhaontú sin ar fionraí de bhun mhír 2 nó, i gcás ina scoireann an comhaontú sin d'éifeacht a bheith aige de bhun mhír 1, roimh dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo; agus
- (b) nach bhfuil níos mó ná 3 bliana caite ón dáta a cuireadh an comhaontú sin ar fionraí de bhun mhír 2 nó, i gcás ina scoireann an comhaontú sin d'éifeacht a bheith aige de bhun mhír 1, ó dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo agus an dáta a cuireadh an t- éileamh isteach.

4. D'ainneoin mhír 2, má fhoirceanntar cur i bhfeidhm sealadach an Chomhaontaithe seo, lena n- áirítear forálacha na Caibidle seo mar a shonraítear i mír 2, agus mura dtagann an Comhaontú seo i bhfeidhm, féadfar éileamh a chur isteach de bhun na Caibidle seo, i gcomhréir leis na rialacha agus na nósanna imeachta a bhunaítear sa Chaibidil seo, ar choinníoll:

- (a) go n- eascraíonn an t- éileamh as sárú líomhainte ar an gCaibidil seo a tharla le linn na tréimhse inar cuireadh an Comhaontú seo i bhfeidhm go sealadach; agus
- (b) nach bhfuil níos mó ná 3 bliana caite idir dáta foirceanta chur i bhfeidhm sealadach an Chomhaontaithe seo agus an dáta a cuireadh isteach an t- éileamh.

5. Chun críocha an Airteagail seo, níl feidhm ag an sainmhíniú ‘teacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo’, dá ndéantar foráil i mír 7 d’Airteagal 2.5 de Chuid IV.

AIRTEAGAL 10.55

An Fochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht

Déanfaidh an Fochoiste um Thrádáil in Earraí a bhunaítear de bhun Airteagal 1.10 an méid seo a leanas:

- (a) fóram a sholáthar trínar féidir leis na Páirtithe dul i mbun comhairle maidir le saincheistean a bhaineann leis an gCaibidil seo, lena n- áirítear:
 - (i) deacrachtaí a d’fhéadfadh teacht chun cinn le linn chur chun feidhme na Caibidle seo;
 - (ii) feabhsuithe féideartha ar an gCaibidil seo, go háirithe i bhfianaise eispéireas agus forbairtí i bhfóraim idirnáisiúnta eile agus faoi chomhaontuithe eile na bPáirtithe; agus
 - (iii) cur chun feidhme aon réiteach, a aontófaí go comhpháirteach, a mhéid a bhaineann le díospóid faoi Roinn D, arna iarraidh sin do Pháirtí; agus
- (b) cinntí a bheidh le glacadh nó gníomhaíochtaí a bheidh le déanamh ag an gComhairle Chomhpháirteach de bhun na Caibidle seo a ullmhú.

CAIBIDIL 11

TRÁDÁIL TRASTEORANN I SEIRBHÍSÍ

AIRTEAGAL 11.1

Sainmhínithe

1. Chun críocha na Caibidle seo:
 - (a) ciallaíonn ‘trádáil trasteorann’ i seirbhísí nó ‘soláthar trasteorann seirbhísí’ seirbhís a sholáthar:
 - (i) ó chríoch Pháirtí isteach i gcríoch an Pháirtí eile; nó
 - (ii) i gcríoch Pháirtí chuig tomhaltóir seirbhíse an Pháirtí eile;
 - (b) ciallaíonn ‘fiontar’ fiontar mar a shainmhínítear in Airteagal 1.3, nó brainse nó oifig ionadaíoch de chuid fiontair;

- (c) ciallaíonn ‘fiontar de chuid an Aontais Eorpaigh’ nó ‘fiontar de chuid Mheicsiceo’ fiontar arna bhunú i gcomhréir le dlí an Aontais Eorpaigh nó a mBallstát, nó le dlí Mheicsiceo agus atá i mbun oibríochtaí gnó substainteacha⁵³ i gcríoch an Aontais Eorpaigh nó i gcríoch Mheicsiceo, faoi seach⁵⁴;

cuideachtaí loingseoireachta arna mbunú lasmuigh den Aontas Eorpach nó de Mheicsiceo agus atá á rialú ag náisiúnaigh de Bhallstát de chuid an Aontais Eorpaigh nó ag náisiúnaigh Mheicsiceo, faoi seach, beidh siad ina dtairbhíthe freisin d’fhorálacha na Caibidle seo má tá a soithí cláraithe i gcomhréir le dlí Ballstát de chuid an Aontais Eorpaigh nó dlí Mheicsiceo, de réir mar is iomchuí, agus má tá bratach an Bhallstáit sin de chuid an Aontais Eorpaigh nó bratach Mheicsiceo ar foluain acu;

- (d) ciallaíonn ‘seirbhís arna soláthar le linn údarás rialtais a fheidhmiú’, i gcás gach Páirtí, aon seirbhís nach soláthraítear ar bhonn tráchtála ná san iomaíocht le soláthróir seirbhíse amháin nó níos mó; agus

⁵³ I gcomhréir leis an bhfógra faoin gConradh ag bunú an Chomhphobail Eorpaigh a thug sé do EDT (WT/REG39/1), tá an tuiscint ag an Aontas Eorpach go bhfuil an coincheap ‘nasc éifeachtach agus leanúnach’ le geilleagar Ballstáit den Aontas Eorpach atá cumhdaithe in Airteagal 54 den CFAE coibhéiseach leis an gcoincheap ‘oibríochtaí gnó substainteacha’.

⁵⁴ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní mheasfar gur fiontar de chuid an Aontais Eorpaigh ná fiontar de chuid Mheicsiceo é brainse nó oifig ionadaíoch d’fhiontar tríú tír.

- (e) ciallaíonn ‘soláthróir seirbhíse Páirtí’ duine nádúrtha nó fiontar Páirtí, seachas brainse nó oifig ionadaíoch, a fhéachann le seirbhís a sholáthar nó a sholáthraíonn seirbhís.

AIRTEAGAL 11.2

Raon feidhme

1. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta de chuid Páirtí a dhéanann difear don trádáil trasteorann i seirbhísí ag soláthróirí seirbhíse de chuid an Pháirtí eile. Áirítear ar na bearta sin bearta a dhéanann difear don mhéid seo a leanas:

- (a) táirgeadh, dáileadh, margú, díol nó soláthar seirbhíse;
- (b) ceannach nó úsáid seirbhíse, nó íocaíocht a dhéanamh as seirbhís;
- (c) i ndáil le seirbhís a sholáthar, rochtain ar sheirbhísí agus úsáid seirbhísí a n- éilíonn Páirtí go dtairgí iad don phobal i gcoitinne, lena n- áirítear dáileadh, iompar nó líonra teileachumarsáide; agus
- (d) soláthar aon chineáil urrúis airgeadais, lena n- áirítear banna, mar choinníoll i ndáil le soláthar seirbhíse.

2. Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir leis an méid seo a leanas:

- (a) seirbhísí closamhairc;
- (b) cabatáiste muirí náisiúnta⁵⁵;
- (c) bearta Páirtí a mhéid a chumhdaítear iad le Caibidil 18;
- (d) seirbhísí a sholáthraítear le linn údarás rialtais a fheidhmiú;

⁵⁵ Gan dochar do raon feidhme na ngníomhaíochtaí a d'fhéadfaí a mheas mar chabatáiste faoin reachtaíocht náisiúnta ábhartha, maidir leis an Aontas Eorpach cumhdaítear le cabatáiste muirí náisiúnta faoin gCaibidil seo iompar paisinéirí nó earraí idir calafort nó pointe atá suite i mBallstát den Aontas Eorpach agus calafort nó pointe eile atá suite sa Bhallstát céanna den Aontas Eorpach, lena n- áirítear ar a scairbh ilchríochach, dá bhforáiltear i gCoinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir le Dlí na Farraige; agus trácht a thosaíonn agus a chríochnaíonn sa chalafoirt nó sa phointe céanna atá suite i mBallstát den Aontas Eorpach. Maidir le Meicsiceo, cumhdaítear le cabatáiste muirí náisiúnta faoin gCaibidil seo an loingseoireacht a dhéanann aon soitheach ar muir, idir calafoirt nó áiteanna atá lonnaithe laistigh de na criosanna muirí de chuid Mheicsiceo agus cladaigh Mheicsiceo.

- (e) soláthar earra nó seirbhíse ag rialtas, a cheannaítear chun críoch rialtais, agus ní d'fhoillíodh athdhíol tráchtála a dhéanamh nó iad a úsáid i ndáil le hearra nó seirbhís a tháirgeadh le haghaidh díol ar bhonn tráchtála, gan beann ar cé acu is soláthar faoi chumhdach é an soláthar sin nó nach ea de réir bhrí Airteagal 21.1;
- (f) fóirdheontais⁵⁶ ná deontais arna soláthar ag Páirtí, lena n-áirítear iasachtaí, ráthaíochtaí agus árachas lena dtacaíonn an rialtas; agus
- (g) aersheirbhísí nó seirbhísí gaolmhara a thacaíonn le haersheirbhísí⁵⁷, seachas:
 - (i) seirbhísí deisiúcháin agus cothabhála aerárthaigh a dtugtar aerárthach as seirbhís le linn a bhfeidhmiú;
 - (ii) seirbhísí aeriompair a dhíol agus a mhargú;

⁵⁶ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cumhdaítear fóirdheontais faoi Chaibidil 24 (Fóirdheontais).

⁵⁷ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, áirítear an méid seo a leanas freisin le 'haersheirbhísí nó seirbhísí gaolmhara a thacaíonn le haersheirbhísí': aerárthaí le criú a fháil ar cíós, seirbhísí oibriúcháin aerfoirt agus seirbhísí a chuirtear ar fáil trí úsáid a bhaint as aerárthach nach é is príomhchuspóir dó earraí nó paisinéirí a iompar, mar shampla, aerchomhrac dóiteáin, oiliúint eitilte, fámaireacht, spraeáil, suirbhéireacht, mapáil, grianghrafadóireacht, léim pharaisiúit, tarraingt faoileoirí, ardú le héileacaptar chun lománaíocht agus tógáil a dhéanamh, agus aersheirbhísí eile talmhaíochta, tionsclaíochta agus cigireachta.

(iii) seirbhísí córais áirithinte ar ríomhairí; agus

(iv) seirbhísí láimhseála ar an talamh.

3. Níl feidhm ag Airteagail 11.4 go 11.7 maidir le seirbhísí nua mar a leagtar amach in Iarscríbhinn VII.

AIRTEAGAL 11.3

An Ceart chun Rialála

Deimhníonn na Páirtithe an ceart chun rialú a dhéanamh laistigh dá gcríocha chun cuspóirí beartais dlisteanacha, a bhaint amach, amhail sláinte phoiblí, seirbhísí sóisialta, oideachas poiblí, sábháilteacht, an comhshaol, an mhoráltacht phoiblí, cosaint shóisialta nó tomhaltóirí, príobháideachas agus cosaint sonraí agus éagsúlacht chultúrtha a chur chun cinn agus a chosaint, nó iomaíocht.

AIRTEAGAL 11.4

Rochtain ar an Margadh

Sna hearnálacha nó sna fo-earnálacha ina ndéantar gealltanais maidir le rochtain ar an margadh, ní dhéanfaidh Páirtí, ar bhonn a chríche iomláine nó ar bhonn foroinn críche, bearta lena gcuirtear srianta ar an méid seo a leanas a ghlacadh ná a choinneáil ar bun:

- (a) an líon soláthróirí seirbhíse, bíodh sé i bhfoirm cuótaí uimhriúla, monaplachtaí nó soláthróirí seirbhíse eisiacha nó i bhfoirm ceanglais maidir le tástáil riachtanas eacnamaíoch;
- (b) luach iomlán na n-idirbheart seirbhíse nó na sócmhainní i bhfoirm cuótaí uimhriúla nó i bhfoirm ceanglais maidir le tástáil riachtanas eacnamaíoch; nó
- (c) an líon iomlán oibríochtaí seirbhíse nó cainníocht iomlán an aschuir sheirbhíse a shloinntear mar aonaid uimhriúla ainmnithe i bhfoirm cuótaí nó i bhfoirm ceanglais maidir le tástáil riachtanas eacnamaíoch.

AIRTEAGAL 11.5

Láithreacht áitiúil

Ní cheanglóidh Páirtí ar sholáthróir seirbhíse de chuid an Pháirtí eile oifig ionadaíoch nó aon fhoirm d'fhiontar a bhunú nó a choinneáil ar bun, nó cónaí a bheith air ina chríoch mar choinníoll le soláthar trasteorann seirbhíse.

AIRTEAGAL 11.6

Cóir Náisiúnta

1. Tabharfaidh gach Páirtí do sholáthróirí seirbhíse agus seirbhísí de chuid an Pháirtí eile cóir nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé, i gcúinsí den chineál céanna, dá sholáthróirí seirbhíse agus seirbhísí féin.
2. Ciallaíonn an chóir nach mór do Mheicsiceo a thabhairt de bhun mhír 1, maidir le leibhéal réigiúnach rialtais Mheicsiceo, cóir nach lú fabhar ná an chóir is mó fabhar, i gcúinsí den chineál céanna, a thugann an leibhéal réigiúnach rialtais sin dá sheirbhísí agus dá sholáthróirí seirbhíse féin.

3. Maidir le rialtas aon Bhallstáit, nó rialtas laistigh d'aon Bhallstát den Aontas Eorpach, ciallaíonn an chóir nach mór don Aontas Eorpach a thabhairt de bhun mhír 1, cóir nach lú fabhar ná an chóir is mó fabhar a thugann an rialtas sin, i gcúinsí den chineál céanna, dá sheirbhísí agus dá sholáthróirí seirbhíse féin.

AIRTEAGAL 11.7

Cóir an Náisiúin Barrfhabhair

1. Tabharfaidh gach Páirtí do sholáthróirí seirbhíse agus seirbhísí de chuid an Pháirtí eile cóir nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé, i gcúinsí den chineál céanna, do sholáthróirí seirbhíse agus seirbhísí de chuid tríú tír.

2. Ní fhorléireofar mír 1 mar mhír lena gcuirtear d'oibleagáid ar Pháirtí tairbhe aon chóra a thabhairt do sheirbhísí ná do sholáthróirí seirbhíse an Pháirtí eile ar cóir í a eascraíonn as bearta lena ndéantar foráil d'aitheantas a thabhairt, lena n-áirítear aitheantas do na caighdeáin nó do na critéir chun duine nádúrtha nó fiontar a údarú, nó chun ceadúnas nó deimhniúchán a thabhairt dóibh gníomhaíocht eacnamaíoch a dhéanamh, nó aitheantas a thabhairt do bhearta stuamachta.

AIRTEAGAL 11.8

Bearta Neamh-Chomhréireacha agus Eisceachtaí

1. Níl feidhm ag Airteagal 11.5 go hAirteagal 11.7 maidir leis an méid seo a leanas:
 - (a) aon bheart neamh- chomhréireach atá ann cheana de chuid Páirtí a gcoinníonn aon cheann de na comhlachtaí seo a leanas ar bun é:
 - (i) an tAontas Eorpach, mar a leagtar amach ina Liosta a ghabhann le hIarscríbhinn I;
 - (ii) rialtas náisiúnta, mar atá leagtha amach ag an bPáirtí sin ina Liosta a ghabhann le hIarscríbhinn I;
 - (iii) rialtas náisiúnta, mar atá leagtha amach ag an bPáirtí sin ina Liosta a ghabhann le hIarscríbhinn I; nó
 - (iv) rialtas áitiúil;
 - (b) leanúint de bheart neamh-chomhréireach dá dtagraítear i bhfomhír (a) nó é a athnuachan go pras; nó

(c) aon leasú ar bheart neamh-chomhréireach dá dtagraítear i bhfomhír (a) a mhéid nach laghdaíonn an leasú comhréireacht an bhirt, mar a bhí sé díreach roimh an leasú, le hAirteagal 11.5 go hAirteagal 11.7.

2. Níl feidhm ag Airteagail 11.5 go 11.7 maidir le beart a dhéanann Páirtí a ghlacadh nó a choinneáil ar bun i dtaca le hearnálacha, fo-earnálacha nó gníomhaíochtaí, mar a leagtar amach ina Liosta a ghabhann le hIarscríbhinn II.

3. Níl feidhm ag Airteagal 11.4 maidir le haon bheart de chuid Páirtí i ndáil le hearnálacha nó fo-earnálacha geallta, mar a leagtar amach ina Iarscríbhinn III.

4. Laistigh de 5 bliana tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, féadfaidh Meicsiceo fógra a thabhairt don Aontas Eorpach faoi dhréachtchinneadh ón gComhairle Chomhpháirteach chun Foscríbhinn I-B-2 a ghabhann le hIarscríbhinn I agus Foscríbhinn III-B-2 a ghabhann le hIarscríbhinn III a mhodhnú, agus coinneofar ar bun aon bheart neamh-chomhréireach atá ann cheana ar an leibhéal fo-fheidearálach rialtais.

Déanfaidh an tAontas Eorpach athbhreithniú ar an dréacht sin laistigh de thréimhse 3 mhí agus rachaidh sé i gcomhairle le Meicsiceo maidir le haon saincheist ghaolmhar. Tar éis an chomhairliúcháin, glacfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach na modhnuithe a ghabhann leis na hiarscríbhinní dá dtagraítear sa mhír seo. Beidh feidhm ag na hiarscríbhinní modhnaithe ó dháta ghlacadh na modhnuithe.

AIRTEAGAL 11.9

Diúltú Sochar

Féadfaidh Páirtí diúltú do shochair na Caibidle seo a thabhairt do sholáthróir seirbhíse den Pháirtí eile ar fiontar den Pháirtí sin é agus do sheirbhísí an tsoláthróra seirbhíse sin más rud é:

- (a) go bhfuil an fiontar faoi úinéireacht nó á rialú ag duine ó thríú tír; agus
- (b) go nglacann an Páirtí diúltaithe beart i ndáil leis an tríú tír sin, nó go gcoinníonn sé beart i ndáil leis sin ar bun, nó i ndáil le fiontair nó daoine nádúrtha an tríú tír sin, lena dtoirmisctear idirbhearta leis an bhfiontar nó a shárófaí nó a rachfaí timpeall air dá dtabharfaí sochair na Caibidle seo don fhiontar.

CAIBIDIL 12

LÁITHREACHT SHEALADACH DAOINE NÁDÚRTHA CHUN CRÍOCH GNÓ

AIRTEAGAL 12.1

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo:

- (a) ciallaíonn ‘duine gnó’, i gcás Mheicsiceo, náisiúnach den Aontas Eorpach a théann isteach ar chríoch Mheicsiceo, gan de chuspóir aige áit chónaithe sealadaí nó áit bhuanchónaithe a bhunú, chun:
 - (i) earraí a thrádáil ar bhonn tráchtála nó seirbhísí a sholáthar;
 - (ii) infheistíocht de chaipiteal eachtrach a bhunú, a fhorbairt nó a bhainistiú;
 - (iii) teagmhálaithe agus idirbheartaíochtaí gnó a dhéanamh chun earraí nó seirbhísí a dhíol, nó gníomhaíochtaí comhchosúla;

- (iv) seirbhísí speisialaithe a sholáthar ar mhaithe le suiteáil, deisiúchán, cothabháil, maoirseacht nó oiliúint oibrithe, seirbhísí arna gcomhaontú roimh ré, nó seirbhísí a mheastar a bheith mar chuid de chonradh maidir le haistriú teicneolaíochta, paitinní agus trádmharcanna, le haghaidh díol trealamh nó innealra tráchtála nó thionsclaíoch, nó aon phróiseas táirgthe eile de chuid fiontair bunaithe ar chríoch Páirtí, le linn théarma an chonartha ráthaíochta, an díolacháin nó na seirbhíse;
 - (v) freastal ar chruinnithe nó seisiúin an bhoird stiúrthóirí d'fhiontar atá bunaithe go dlíthiúil i Meicsiceo; nó
 - (vi) earraí nó seirbhísí a chur chun cinn, comhairle a chur ar chliaint, orduithe a fháil, idirbheartaíocht a dhéanamh maidir le conarthaí agus an gnó a thaispeáint, mar shampla, mar chuid de chomhdhálacha, aonaigh, tionóil nó chun freastal orthu nó imeachtaí comhchosúla;
- (b) ciallaíonn ‘cuairteoirí gnó chun críoch infheistíochta’ daoine nádúrtha atá ag obair i bpost sinsearach agus atá freagrach as fiontar a bhunú, ach nach dtairgeann nó nach soláthraíonn seirbhísí agus nach mbíonn ag plé le haon ghníomhaíocht eacnamaíoch seachas gníomhaíocht a theastaíonn chun críoch infheistíochta agus nach bhfaigheann luach saothair ó fhoinsé atá suite sa Pháirtí óstaigh;

- (c) ciallaíonn ‘soláthróirí seirbhísí conarthacha’ daoine nádúrtha atá fostaithe ag fiontar Páirtí, ar fiontar é nach gníomhaireacht le haghaidh seirbhísí chun pearsanra a lonnú agus a sholáthar é agus nach ngníomhaíonn trí ghníomhaireacht den sórt sin, nach bhfuil bunaithe i gcríoch an Pháirtí eile agus a bhfuil conradh *bona fide* tugtha i gcrích aige chun seirbhísí a sholáthar in éineacht le tomhaltóir deiridh sa Pháirtí eile, lena gceanglaítear go mbeidh a fhostaithe i láthair sa Pháirtí sin ar bhonn sealadach, d’fhonn an conradh chun seirbhísí a sholáthar a chomhlíonadh⁵⁸;
- (d) ciallaíonn ‘gairmithe neamhspleácha’, i gcás an Aontais Eorpaigh, daoine nádúrtha atá ag soláthar seirbhíse agus atá bunaithe mar dhaoine féinfhostaithe i gcríoch Pháirtí agus nach bhfuil bunaithe i gcríoch an Pháirtí eile agus a bhfuil conradh *bona fide* tugtha i gcrích acu, seachas trí ghníomhaireacht le haghaidh seirbhísí chun pearsanra a lonnú agus a sholáthar, chun seirbhísí a sholáthar do thomhaltóir deiridh sa Pháirtí eile, lena gceanglaítear ar an duine nádúrtha a bheith i láthair go sealadach sa Pháirtí sin ionas go gcomhlíonfar an conradh chun seirbhísí a sholáthar⁵⁹;

⁵⁸ Comhlíonfaidh an conradh seirbhíse dá dtagraítear i bhfomhír (c) ceanglais dhlíthe agus rialacháin an Pháirtí ina bhforghníomhaítear an conradh.

⁵⁹ Comhlíonfaidh an conradh seirbhíse dá dtagraítear i bhfomhír (d) ceanglais dhlíthe agus rialacháin an Pháirtí ina bhforghníomhaítear an conradh.

- (e) ciallaíonn ‘aistrithe ionchorparáideacha’ daoine nádúrtha atá fostaithe ag fiontar Páirtí nó atá ina gcomhpháirtithe i bhfiontar Páirtí, a aistrítear go sealadach chuig fiontar Páirtí, lena n- áirítear fochuideachta, brainse nó máthairchuideachta den fhiontar sin i gcríoch an Pháirtí eile,⁶⁰ agus a bhfuil na róil seo a leanas acu:
- (i) ‘bainisteoirí’ nó ‘feidhmeannaigh’, rud a chiallaíonn daoine atá ag obair i bpost sinsearach i bhfiontar, daoine a stiúrann bainistíocht an fhiontair⁶¹ sa Pháirtí eile go príomha agus a fhaigheann maoirseacht ghinearálta nó treoir ghinearálta go príomha ón mbord stiúrthóirí nó ó stocshealbhóirí an ghnóthais nó óna gcoibhéis, agus daoine a dhéanann na nithe seo a leanas ar a laghad:
- (A) an fiontar nó roinn nó foroinn de a stiúradh;
- (B) maoirseacht agus rialú a dhéanamh ar obair fostaithe eile maoirseachta, gairmiúla nó bainistíochta; agus
- (C) daoine a bhfuil d’údarás pearsanta acu daoine a earcú agus a bhriseadh as a bpost nó earcú, briseadh as post nó gníomhaíochtaí eile a bhaineann le pearsanra a mholadh;

⁶⁰ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, d’fhéadfadh sé go n- iarrfaí ar bhainisteoirí nó ar fheidhmeannaigh agus speisialtóirí a léiriú go bhfuil na cáilíochtaí gairmiúla agus an taithí is gá acu san fhiontar a n- aistrítear chuige iad.

⁶¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cé nach ndéanann bainisteoirí nó feidhmeannaigh cúraimí a bhaineann go díreach le soláthar iarbhir na seirbhísí, féadfaidh siad, agus iad i mbun a gcuid cúraimí chun bainistíocht an fhiontair a stiúradh go príomha, cúraimí a dhéanamh a bhféadfadh gá a bheith leo chun na seirbhísí a sholáthar.

- (ii) ‘speisialtóirí’, rud a chiallaíonn daoine a oibríonn i bhfiontar a bhfuil eolas speisialaithe acu, atá fíor- riachtanach maidir le réimsí gníomhaíochta, teicnící nó bainistíochta an fhiontair, ról ar a ndéantar measúnú agus an t- eolas a bhaineann go sonrach leis an bhfiontar á chur san áireamh chomh maith le cibé acu atá cáilíocht ar ardleibhéal ag an duine sin, nó nach bhfuil; nó
 - (iii) ‘fostaithe faoi oiliúint’, rud a chiallaíonn, i gcás an Aontais Eorpaigh, duine ar fhostaigh fiontar é, fiontar nach oifig ionadaíoch é ar feadh 1 bhliain amháin ar a laghad, duine a bhfuil céim ollscoile aige agus a aistrítear go sealadach chun críoch forbartha gairme, nó chun oiliúint a fháil i dteicnící nó modhanna gnó⁶²;
- (f) ciallaíonn ‘infheisteoirí’, i gcás Mheicsiceo, daoine nádúrtha den Aontas Eorpach ar mian leo dul isteach i Meicsiceo le haghaidh fanacht sealadach nó daoine atá i Meicsiceo cheana féin agus a bhfuil sé i gceist acu na nithe seo a leanas a dhéanamh:
- (i) roghanna malartacha maidir le hinfheistíocht a fhiosrú;
 - (ii) infheistíocht dhíreach a dhéanamh nó maoirsiú a dhéanamh uirthi;

⁶² Féadfar a cheangal ar an bhfiontar is faighteoir clár oiliúna a chur isteach lena gcumhdófar fad an fhanachta le formheas roimh ré, lena léireofar gurb í an oiliúint cuspóir an fhanachta. I gcás na Seicia, na Gearmáine, na Spáinne, na Fraince, na hUngáire, na Liotuáine agus na hOstaire, ní mór an oiliúint a bheith nasctha leis an gcéim ollscoile a fuarthas.

- (iii) ionadaíocht a dhéanamh thar ceann fiontar eachtrach nó idirbhearta gnó a dhéanamh; nó
- (iv) comhairle nó seirbhísí teicniúla rí- thábhachtacha a fhorbairt, a riar nó a sholáthar i ndáil le feidhmiú infheistíochta, a bhfuil méid substaintiúil caipitil geallta ag an duine gnó nó ag fiontar an duine gnó ina leith, nó méid substaintiúil caipitil a bhfuiltear i mbun a gheallta ina leith, agus an duine sin ann ina cháil mar mhaoirseoir, feidhmeannach nó duine ag a bhfuil scileanna fíor- riachtanacha; agus
- (g) ciallaíonn ‘cuairteoirí gnó gearrthéarmacha’ daoine nádúrtha ar mian leo dul isteach go críoch an Pháirtí eile agus fanacht ann go sealadach, daoine nach mbíonn ag plé le díolacháin dhíreacha leis an bpobal i gcoitinne agus nach bhfaigheann luach saothair ó fhoinsé atá suite i gcríoch an Pháirtí óstaigh, daoine a bhfuil na ról seo a leanas acu:
 - (i) ‘díoltóirí gnó’, ról faoina gcuimsítear cuairteoirí gnó gearrthéarmacha ar ionadaithe de sholáthróir seirbhísí nó earraí Páirtí iad a dhéanann idirbheartaíocht maidir le díol na seirbhísí nó na n- earraí, nó a dhéanann comhaontuithe chun na seirbhísí nó na hearraí a dhíol thar ceann an tsoláthróra sin, daoine nach mbíonn ag plé le soláthar seirbhíse faoi chuimsiú conradh a thugtar i gcrích idir fiontar nach bhfuil láithreach trachtála aige i gcríoch an Pháirtí eile agus tomhaltóir sa chríoch sin, agus nach gníomhairí ar coimisiún iad;

- (ii) ‘suiteálaithe agus cothabhálaithe’, a chiallaíonn, i ndáil le dul isteach agus fanacht sealadach san Aontas Eorpach, cuairteoirí gnó gearrthéarmacha ag a bhfuil eolas speisialaithe atá fíor- riachtanach maidir le hoibleagáidí conarthacha díoltóra nó léasóra, ar daoine iad a dhéanann seirbhísí nó a chuireann oiliúint ar phearsanra maidir le seirbhísí a dhéanamh, de bhun barántais nó conradh seirbhíse eile a bhaineann le díol nó léasú trealaimh nó innealra tráchtála nó thionsclaíoch, lena n- áirítear ríomhairí agus seirbhísí gaolmhara, a cheannaítear nó a fhaightear ar léas ó fhiontar atá suite lasmuigh de chríoch an Aontais Eorpaigh, le linn fhad an bharántais nó an chonartha seirbhíse agus, i ndáil le dul isteach agus fanacht sealadach i Meicsiceo, cuairteoirí gnó gearrthéarmacha a sholáthraíonn seirbhísí speisialaithe, lena n- áirítear seirbhísí iardhíola nó iarléasa, a comhaontaíodh roimhe sin nó a dtagraítear dóibh i gconradh maidir le haistriú teicneolaíochta, paitinne agus trádhmhairc, le haghaidh díol innealra agus trealaimh, oiliúint theicniúil an phearsanra nó aon phróiseas táirgthe eile le haghaidh fiontar atá bunaithe i Meicsiceo; nó
- (iii) ‘cuairteoirí gnó gearrthéarmacha eile’, ról faoina gcuimsítear, i gcás Mheicsiceo, cuairteoirí a fhreastalaíonn ar chruinnithe riaracháin gnó, comhdhála nó aonaigh thrádála agus a dhéanann cúraimí bainistíochta nó feidhmeannacha i bhfiontar nó ina fhochuideachtaí nó fiontair chleamhnaithe atá bunaithe i Meicsiceo.

AIRTEAGAL 12.2

Cuspóirí, Raon Feidhme agus Forálacha Ginearálta

1. Léirítear sa Chaibidil seo mian na bPáirtithe teacht isteach agus fanacht sealadach daoine nádúrtha Páirtí i gcríoch an Pháirtí eile a éascú chun críoch gnó agus an gá le critéir thrédhearcacha a bhunú chun na críche sin.
2. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta a bhaineann go díreach le dul isteach agus fanacht sealadach daoine nádúrtha Páirtí i gcríoch an Pháirtí eile chun críoch gnó, daoine ar cuairteoirí gnó iad chun críoch infheistíochta, daoine ar aistrithe ionchorparáideacha, infheisteoirí, díoltóirí gnó, soláthróirí seirbhísí conarthacha agus gairmithe neamhspleácha iad.
3. Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta a dhéanann difear do dhaoine nádúrtha atá ag lorg rochtain ar mhargadh fostaíochta Páirtí, ná níl feidhm aici maidir le bearta i ndáil le saoránacht nó náisiúntacht, cónaí, nó fostaíocht ar bhonn buan.
4. Ní choiscfear le haon ní sa Chomhaontú seo ar Pháirtí bearta a chur i bhfeidhm chun rialú a dhéanamh ar theacht isteach daoine nádúrtha ina chríoch, nó fanacht shealadach daoine nádúrtha ina chríoch, lena n-áirítear na bearta sin is gá chun sláine daoine nádúrtha a chosaint agus a ngluaiseacht ordúil thar theorainneacha an Pháirtí a áirithiú, ar choinníoll nach gcuirfear na bearta sin i bhfeidhm ar bhealach lena ndéanfar neamhniú nó lagú ar na sochair a fhabhraíonn don Pháirtí eile faoin gCaibidil seo. An fíoras go gceanglaítear víosa a bheith ag daoine nádúrtha de chuid tír áirithe agus nach gceanglaítear víosa a bheith ag daoine nádúrtha de chuid tíortha eile, ní fhéachfar air ann féin mar chúis le neamhniú nó lagú a dhéanamh ar shochair faoin gCaibidil seo.

5. Cuirfidh gach Páirtí na bearta a chumhdaítear faoin gCaibidil seo i bhfeidhm go gasta chun moill nó damáistí míchuí a sheachaint i ndáil le trádáil earraí nó seirbhísí, nó gníomhaíochtaí infheistíochta faoin gComhaontú seo.
6. Féachfaidh na Páirtithe le critéir choiteanna agus léirmhíntithe coiteanna a ghlacadh le haghaidh chur chun feidhme na Caibidle seo.
7. Ceadóidh gach Páirtí dul isteach agus fanacht sealadach chun críoch gnó do dhaoine nádúrtha de chuid an Pháirtí eile a chomhlíonann dlíthe agus rialacháin inimirce an chéad Pháirtí, ar dlíthe agus rialacháin is infheidhme iad maidir leis an dul isteach agus fanacht sealadach, i gcomhréir leis an gCaibidil seo, lena n-áirítear forálacha Iarscríbhinní I, II, III, IV, V agus VI.

8. Féadfaidh Páirtí, i gcomhréir lena dhlíthe agus lena rialacháin, ar bhonn neamh- idirdhealaitheach, maolú ar a ghealltanais maidir le teacht isteach agus fanacht sealadach a leagtar amach ina Iarscríbhinní IV agus V i gcásanna ina bhféadfadh teacht isteach nó fanacht duine nádúrtha de chuid Páirtí eile difear diúltach a dhéanamh do na nithe seo a leanas:

- (a) réiteach díospóide tionsclaíche comhchoitinne atá ar bun ag áit na fostaíochta nó áit bheartaithe na fostaíochta; nó
- (b) fostaíocht aon duine atá páirteach sa díospóid sin.

AIRTEAGAL 12.3

Oibleagáidí i gCaibidlí Eile

1. Ní fhorchuirtear leis an gCaibidil seo aon oibleagáid ar Pháirtí maidir lena bhearta inimirce, ach amháin mar a dhéantar foráil go sonrach anseo.

2. Gan dochar d'aon chinneadh i dtaobh teacht isteach agus fanacht sealadach a cheadú do dhuine nádúrtha de chuid an Pháirtí eile i gcomhréir leis an gCaibidil seo, lena n-áirítear fad an fhanachta atá incheadaithe de bhun cinneadh den sórt sin:

- (a) oibleagáidí Airteagail 10.6, 10.7, 10.9 agus 10.10, faoi réir Airteagail 10.5, 10.12, 18.2 agus 18.12, a mhéid a dhéanann an beart difear don chóir a thugtar do dhaoine nádúrtha chun críoch gnó, ar daoine iad atá i gcríoch an Pháirtí eile, ionchorpraítear iad leis seo agus déantar cuid den Chaibidil seo iad agus tá feidhm acu maidir le bearta a dhéanann difear don chóir a thugtar do dhaoine nádúrtha chun críoch gnó, ar daoine iad atá i gcríoch an Pháirtí eile faoi na catagóirí a bhaineann le cuairteoirí gnó chun críoch infheistíochta, aistrithe ionchorparáideacha agus, i gcás Mheicsiceo, infheisteoirí, mar a shainmhínítear in Airteagal 12.1 den Chaibidil seo; agus

- (b) oibleagáidí Airteagail 11.4, 11.5 agus 11.6, faoi réir Airteagail 11.2.2, 11.8, 18.2 agus 18.12, a mhéid a dhéanann an beart difear don chóir a thugtar do dhaoine nádúrtha chun críoch gnó, ar daoine iad atá i gcríoch an Pháirtí eile, ionchorpraítear iad leis seo agus déantar cuid den Chaibidil seo iad agus tá feidhm acu maidir leis na bearta a dhéanann difear don chóir a thugtar do dhaoine nádúrtha chun críoch gnó, ar daoine iad atá i gcríoch an Pháirtí eile faoi chatagóirí na soláthróirí seirbhísí conarthacha agus, i gcás an Aontais Eorpaigh, na ngairmithe neamhspleácha, le haghaidh gach earnáil a liostaítear in Iarscríbhinn V, agus na gcuariteoirí gnó gearrthéarmacha, i gcomhréir le hIarscríbhinn IV.

3. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tá feidhm ag mír 2 maidir leis na bearta a dhéanann difear don chóir a thugtar do dhaoine nádúrtha atá i gcríoch an Pháirtí eile chun críoch gnó agus a thagann faoi na catagóirí ábhartha agus atá ag soláthar seirbhísí airgeadais, mar a shainmhínítear in Airteagal 18.1. Níl feidhm ag mír 2 maidir le bearta a bhaineann le teacht isteach sealadach a dheonú do dhaoine nádúrtha de chuid Páirtí nó de chuid tríú tír.

AIRTEAGAL 12.4

Cuairteoirí Gnó chun críoch Infheistíochta, Aistrithe Ionchorparáideacha, Infheisteoirí agus
Cuairteoirí Gnó Gearrthéarmacha

1. Faoi réir Airteagal 10.5, ceadóidh gach Páirtí cead isteach agus cead fanachta shealadaigh ina chríoch do chuairteoirí gnó chun críoch infheistíochta agus aistrithe ionchorparáideacha an Pháirtí eile i gcomhréir le hIarscríbhinn IV.
2. Faoi réir Airteagal 10.5, tabharfaidh Meicsiceo cead isteach agus cead fanachta shealadaigh ina chríoch d'infheisteoirí i gcomhréir le hIarscríbhinn IV.
3. Ní dhéanfaidh Páirtí teorainneacha a ghlacadh ná a choinneáil ar bun maidir leis an líon iomlán daoine nádúrtha a bhfuil cead isteach agus cead fanachta shealadaigh acu i gcomhréir le míreanna 1 agus 2, in earnáil nó fo-earnáil shonrach, i bhfoirm cuótaí uimhriúla nó ceanglas maidir le tástáil riachtanas eacnamaíoch ar bhonn foroinn réigiúnach nó ar bhonn a chríche ar fad.

4. Is mar seo a leanas a bheidh an tréimhse fanachta incheadaithe⁶³:

- (a) i gcás an Aontais Eorpaigh, suas le 3 bliana a bheidh an tréimhse fanachta incheadaithe i gcás bainisteoirí nó feidhmeannach agus speisialtóirí, suas le 1 bhliain amháin i gcás fostaithe faoi oiliúint agus suas le 90 lá laistigh d'aon tréimhse 6 mhí i gcás cuairteoirí gnó chun críoch infheistíochta; agus
- (b) i gcás Mheicsiceo, 1 bhliain amháin, ar féidir síneadh 1 bhliain amháin a chur leis faoi thrí, i gcás aistrithe ionchorparáideacha agus infheisteoirí, agus suas le 180 lá i gcás cuairteoirí gnó chun críoch infheistíochta.

5. Deonóidh na Páirtithe cóir do bhaill teaghlaigh aistrithe ionchorparáideacha i gcomhréir le hIarscríbhinn 12- A.

⁶³ Ní dhéanann an tréimhse fanachta le haghaidh cuairteoirí gnó chun críoch infheistíochta dochar do na cearta a dheonaíonn Páirtí do náisiúnaigh nó do shaoránaigh an Pháirtí eile faoi tharscaoileadh víosa déthaobhach.

AIRTEAGAL 12.5

Cuairteoirí Gnó Gearrthéarmacha

Faoi réir Airteagal 11.2 agus Iarscríbhinn IV, déanfaidh Páirtí an méid seo a leanas:

- (a) cead isteach agus cead fanachta shealadaigh a thabhairt do chuairteoirí gnó gearrthéarmacha;
- (b) ní dhéanfaidh sé teorainneacha a choinneáil ná a ghlacadh ar an líon iomlán cuairteoirí gnó gearrthéarmacha, in earnáil shonrach i bhfoirm cuótaí uimhriúla ar bhonn foroinn réigiúnach nó ar bhonn a chríche ar fad; agus
- (c) ní dhéanfaidh sé tástálacha riachtanas eacnamaíoch le haghaidh cuairteoirí gnó gearrthéarmacha a ghlacadh ná a choinneáil ar bun.

AIRTEAGAL 12.6

Soláthróirí Seirbhísí Conarthacha

1. Tabharfaidh gach Páirtí cead isteach agus cead fanachta shealadaigh ina chríoch do sholáthróirí seirbhísí conarthacha an Pháirtí eile i gcomhréir le hIarscríbhinn V.

2. Mura sonraítear a mhalairt in Iarscríbhinn V, ní dhéanfaidh Páirtí teorainneacha a ghlacadh ná a choinneáil ar bun ar líon iomlán sholáthróirí seirbhísí conarthacha an Pháirtí eile a dtugtar cead isteach agus cead fanachta shealadaigh dóibh, i bhfoirm cuótaí uimhriúla ná ceanglais maidir le tástáil riachtanas eacnamaíoch.

AIRTEAGAL 12.7

Gairmithe Neamhspleácha

1. Tabharfaidh an tAontas Eorpach cead isteach agus cead fanachta shealadaigh ina chríoch do ghairmithe neamhspleácha Mheicsiceo i gcomhréir le hIarscríbhinn V.

2. Mura sonraítear a mhalairt in Iarscríbhinn V, ní dhéanfaidh an tAontas Eorpach teorainneacha a ghlacadh ná a choinneáil ar bun ar líon iomlán ghairmithe neamhspleácha Mheicsiceo a dtugtar cead isteach agus cead fanachta shealadaigh dóibh, i bhfoirm cuótaí uimhriúla ná ceanglas maidir le tástáil riachtanas eacnamaíoch.

AIRTEAGAL 12.8

Trédhearcacht

1. Cuirfidh gach Páirtí eolas maidir leis na ceanglais agus nósanna imeachta i ndáil le dul isteach agus fanacht sealadach ar fáil go poiblí, lena n- áirítear foirmeacha agus doiciméid agus ábhair mhíniúcháin a chuirfidh ar a gcumas do dhaoine leasmhara an Pháirtí eile eolas a chur ar na ceanglais agus na nósanna imeachta is infheidhme.
2. Áireofar leis an bhfaisnéis dá dtagraítear i mír 1, faisnéis maidir leis an méid seo a leanas, más infheidhme:
 - (a) catagóirí víosa, ceadanna nó aon chineál údaraithe den chineál céanna a bhaineann le hiontráil agus fanacht sealadach;
 - (b) an doiciméadacht is gá agus na coinníollacha atá le comhlíonadh;
 - (c) an modh chun iarratas a chur isteach agus roghanna i dtaobh cá háit a gcuirfear é, amhail oifigí consalachta nó ar líne;
 - (d) táillí iarratais agus am próiseála tascach;

- (e) an tréimhse uasta fanachta faoi gach cineál údaraithe a shonraítear i bhfomhír (a);
- (f) coinníollacha maidir le haon fhaduithe nó athnuachan atá ar fáil;
- (g) rialacha maidir le cleithiúnaithe tionlacain;
- (h) nósanna imeachta maidir le hathbhreithniú nó achomharc a bheidh ar fáil; agus
- (i) dlíthe iomchuí a bhfuil feidhm ghinearálta acu agus a bhaineann le dul isteach agus fanacht sealadach daoine nádúrtha.

AIRTEAGAL 12.9

Réiteach Díospóidí

Ní rachaidh Páirtí ar iontaoibh réiteach díospóidí faoi Chaibidil 31 maidir le diúltú do dheonú an cheada isteach agus an fhanachta shealadaigh faoin gCaibidil seo mura mbaineann an t-ábhar le pátrún cleachtais.

CAIBIDIL 13

RIALÁIL INTÍRE

AIRTEAGAL 13.1

Raon feidhme

1. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta arna nglacadh nó arna gcoinneáil ar bun ag Páirtí, bearta a bhaineann le ceanglais agus nósanna imeachta ceadúnúcháin agus cáilíochta, chomh maith le caighdeáin theicniúla⁶⁴, a dhéanann difear do thrádáil i seirbhísí nó do shaothrú aon ghníomhaíochta eacnamaíche eile a bhfuil gealltanais déanta ag Páirtí ina leith de bhun Airteagail 10.6, 10.7, 11.4, 11.6, faoi réir aon téarma, teorainn, coinníoll nó cáilíocht mar a leagtar amach ina sceideal de bhun Airteagail 10.12 agus 11.8.
2. D'ainneoin mhír 1, tá feidhm ag Airteagal 13.6 seo maidir le bearta arna nglacadh nó arna gcoinneáil ar bun ag Páirtí, bearta a bhaineann le ceanglais agus nósanna imeachta ceadúnúcháin agus cáilíochta, chomh maith le caighdeáin theicniúla, a dhéanann difear do thrádáil seirbhísí nó do shaothrú aon ghníomhaíochta eacnamaíche eile.

⁶⁴ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, a mhéid a bhaineann le bearta i ndáil le caighdeáin theicniúla, níl feidhm ag an gCaibidil seo ach amháin maidir leis na bearta sin a dhéanann difear do thrádáil i seirbhísí.

3. Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta arna nglacadh nó arna gcoinneáil ar bun ag Páirtí, ar bearta iad a chumhdaítear faoi Chaibidil 18.

AIRTEAGAL 13.2

Bearta a Fhorbairt

Déanfaidh Páirtí a ghlacann nó a choinníonn ar bun bearta a bhaineann le ceanglais agus nósanna imeachta ceadúnúcháin, ceanglais agus nósanna imeachta cáilíochta, an méid seo a leanas:

- (a) áiritheoidh sé go bhfuil na bearta sin bunaithe ar chritéir oibiachtúla thrédhearcacha⁶⁵;
- (b) áiritheoidh sé go dtiocfaidh an t- údarás inniúil ar a gcinntí ar bhealach neamhspleách agus go riarfaidh sé na cinntí sin go neamhspleách;
- (c) áiritheoidh sé nach gcuirfidh na nósanna imeachta, iontu féin, cosc gan údar ar chomhlíonadh aon cheann de na ceanglais;

⁶⁵ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, féadfaidh na húdaráis inniúla measúnú a dhéanamh ar an tábhacht a bheidh leis na critéir sin, agus féadfar a áireamh leo sin inniúlacht, an cumas seirbhís nó aon ghníomhaíocht eacnamaíoch eile a sholáthar, agus aon tionchar ar an tsláinte nó ar an gcomhshaol a d'fhéadfadh a bheith ag cinneadh údarúcháin.

- (d) áiritheoidh sé go mbeidh na nósanna imeachta neamhchlaonta agus leordhóthanach do na hiarratasóirí chun féidir leo a léiriú cé acu an gcomhlíonann nó nach gcomhlíonann siad na ceanglais, más ann d'aon cheann; agus
- (e) ní cheanglóidh sé ar iarratasóir, a mhéid is indéanta, dul i dteagmháil le níos mó ná údarás inniúil amháin i dtaca le gach iarratas ar údarú⁶⁶.

AIRTEAGAL 13.3

Bearta a Riar

Má éilítear údarú chun seirbhís a sholáthar nó chun aon ghníomhaíocht eacnamaíoch eile a shaothrú, déanfaidh údaráis inniúla Páirtí an méid seo a leanas:

- (a) ceadóidh siad d'iarratasóir iarratas a chur isteach tráth ar bith, a mhéid is indéanta;
- (b) fágfaidh siad tréimhse réasúnta ama chun iarratas a chur isteach más ann do thréimhsí sonracha ama le haghaidh iarratas;
- (c) déanfaidh siad scrúduithe a sceidealú ag eatraimh réasúnta minic, má éilítear scrúduithe, agus soláthróidh siad tréimhse réasúnach ama d'iarratasóir chun iarraidh a dhéanamh ar an scrúdú;

⁶⁶ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, féadfaidh Páirtí iarratais iomadúla ar údarú a cheangal má bhíonn seirbhís nó gníomhaíocht eacnamaíoch eile faoi dhlínse údarás inniúil iomadúil.

- (d) féachfaidh siad le glacadh le hiarratais i bhformáid leictreonach, agus a dtosaíochtaí iomaíocha agus bacainní acmhainní á gcur san áireamh;
- (e) glacfaidh siad le cóipeanna de dhoiciméid a fhíordheimhnítear de réir dhlí intíre an Pháirtí, in ionad doiciméad bunaidh, ach amháin má éilíonn siad doiciméid bhunaidh chun sláine an phróisis údaráithe a chosaint;
- (f) áiritheoidh siad go mbeidh na táillí údarúcháin⁶⁷ a ghearrfaidh na húdaráis inniúla réasúnta agus trédhearcach agus nach gcuirfidh siad srian iontu féin ar sholáthar na seirbhíse ábhartha ná ar shaothrú aon ghníomhaíochta eacnamaíche eile;
- (g) soláthróidh siad, a mhéid is indéanta, clár ama táscach chun iarratas a phróiseáil;
- (h) cinnteoidh siad gan moill mhíchuí, a mhéid is indéanta, iomláine iarratais ar phróiseáil faoi dhlí an Pháirtí;

⁶⁷ Áirítear le táillí údarúcháin táillí ceadúnúcháin agus táillí a bhaineann le nósanna imeachta cáilíochta; ní áirítear le táillí údarúcháin táillí i gcomhair úsáid acmhainní nádúrtha, íocaíochtaí as ceant, tairiscintí ná modhanna neamh-idirdhealaitheacha eile chun lamháltais a dhámhachtain, ná ranníocaíochtaí sainordaithe chun seirbhís uilíoch a sholáthar.

- (i) má mheastar go bhfuil iarratas iomlán ar phróiseáil faoi dhlí an Pháirtí, áiríteoidh siad go ndéanfar an t- iarratas a phróiseáil agus go gcuirfear an t- iarratasóir ar an eolas maidir leis an gcinneadh laistigh de thréimhse réasúnta ama tar éis dó an t- iarratas a chur isteach, a mhéid is indéanta i scríbhinn⁶⁸;
- (j) arna iarraidh sin don iarratasóir agus gan moill mhíchuí, soláthróidh siad faisnéis maidir le stádas an iarratais;
- (k) má mheastar go bhfuil iarratas neamhiomlán ar phróiseáil faoi dhlí an Pháirtí, déanfar an méid seo a leanas laistigh de thréimhse réasúnta agus a mhéid is indéanta:
 - (i) a chur in iúl don iarratasóir go bhfuil an t-iarratas neamhiomlán;
 - (ii) arna iarraidh sin don iarratasóir, soláthrófar treoraíocht maidir leis an gcúis a meastar an t- iarratas a bheith neamhiomlán;

⁶⁸ Féadfaidh na húdaráis inniúla an ceanglas sin a chomhlíonadh trína chur in iúl roimh ré i scríbhinn d'iarratasóir, lena n- áirítear an méid sin a dhéanamh trí bheart foilsithe, gur tasc é, mura bhfaightear freagairt laistigh de thréimhse shonraithe ó dháta chur isteach an iarratais, gur glacadh leis an iarratas nó gur diúltaíodh dó. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, féadfar a áireamh ar chur in iúl i scríbhinn faisnéis a sholáthraítear i bhformáid leictreonach.

- (iii) deis⁶⁹ a thabhairt don iarratasóir an fhaisnéis bhreise a chur isteach chun an t-iarratas a chomhlánú; agus
- (iv) i gcás nach bhfuil aon cheann de na nithe thuas indéanta, agus má dhiúltaítear don iarratas mar gheall ar é bheith neamhiomlán, áiríteofar go gcuirfear an t- iarratasóir ar an eolas laistigh de thréimhse réasúnta ama;
- (l) má dhiúltaítear d'iarratas, a mhéid is indéanta, ar a dtionscnamh féin nó arna iarraidh sin don iarratasóir, cuirfear an t- iarratasóir ar an eolas maidir le cúiseanna an diúltaithe agus, i gcás inarb infheidhme, maidir leis na nósanna imeachta chun iarratas a chur isteach an athuair; agus
- (m) áiríteofar go dtiocfaidh an t-údarú i bhfeidhm, a luaithe a dheonófar é, gan moill mhíchuí, faoi réir na dtéarmaí agus na gcoinníollacha is infheidhme.

⁶⁹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní cheanglaítear leis an deis sin ar údarás inniúil fadú a chur le spriocdhátaí.

AIRTEAGAL 13.4

Líon Teoranta Ceadúnas

1. I gcás ina bhfuil teorainn le líon gceadúnas atá ar fáil i leith gníomhaíocht áirithe mar gheall ar ghanntanas na n-acmhainní nádúrtha nó na hinniúlachta teicniúla atá ar fáil, cuirfidh Páirtí nós imeachta roghnúcháin i bhfeidhm maidir le hiarrthóirí ionchasacha lena soláthrófar ráthaíochtaí iomlána i dtaobh neamhchlaontachta agus trédhearcachta, lena n-áirítear, go háirithe, poiblíocht leordhóthanach faoi sheoladh, déanamh agus tabhairt i gcrích an nós imeachta.
2. Agus na rialacha maidir leis an nós imeachta roghnúcháin á mbunú, féadfaidh Páirtí cuspóirí beartais dlisteanacha a chur san áireamh, lena n-áirítear gnéithe a bhaineann le sláinte, sábháilteacht, cosaint tomhaltóirí, iomaíocht, cosaint an chomhshaoil agus caomhnú na hoidhreachtachta cultúrtha.

AIRTEAGAL 13.5

Caighdeáin Theicniúla

Spreagfaidh gach Páirtí a údaráis inniúla, agus caighdeáin theicniúla á nglacadh aige, chun caighdeáin theicniúla a ghlacadh a fhorbrófar trí phróisis oscailte thrédhearcacha, agus spreagfaidh sé aon chomhlacht, atá ainmnithe chun caighdeáin theicniúla a fhorbairt chun é sin a dhéanamh trí phróisis oscailte thrédhearcacha.

AIRTEAGAL 13.6

Trédhearcacht

Páirtí a éilíonn údarú chun seirbhís a sholáthar nó aon ghníomhaíocht eacnamaíoch eile a shaothrú, soláthróidh sé an fhaisnéis is gá do na soláthróirí seirbhíse nó na daoine atá ag féachaint le seirbhís a sholáthar agus daoine a shaothraíonn gníomhaíocht eacnamaíoch eile, nó a fhéachann le gníomhaíocht eacnamaíoch eile a shaothrú, gur féidir leo na ceanglais agus na nósanna imeachta a chomhlíonadh chun an t- údarú sin a fháil, a choinneáil, a leasú agus a athnuachan. Áireofar ar an bhfaisnéis sin, i gcás inarb ann di:

- (a) táillí údarúcháin;
- (b) sonraí teagmhála na n-údarás inniúil ábhartha;
- (c) nósanna imeachta um achomharc nó athbhreithniú ar chinntí a bhaineann le hiarratais;
- (d) nósanna imeachta um fhaireachán a dhéanamh ar chomhlíonadh téarmaí agus coinníollacha na gceadúnas, nó comhlíonadh na dtéarmaí agus na gcoinníollacha sin a fhorfheidhmiú;
- (e) deiseanna le haghaidh rannpháirtíocht an phobail, amhail trí éisteachtaí nó tuairimí a thabhairt;
- (f) cláir ama táscacha le haghaidh iarratas a phróiseáil;

(g) na ceanglais agus na nósanna imeachta; agus

(h) caighdeáin theicniúla is infheidhme.

AIRTEAGAL 13.7

Athbhreithniú

Déanfaidh na Páirtithe athbhreithniú ar dhisciplíní breise, arna bhforbairt i gcomhréir le mír 4 d'Airteagal VI de GATS, tar éis dóibh teacht i bhfeidhm. Má thagtar ar an gconclúid leis an athbhreithniú sin go gcuirfeadh na disciplíní sin feabhas ar an gComhaontú, cinnfidh na Páirtithe cé is ceart nó nach ceart iad a chur san áireamh sa Chomhaontú seo.

CAIBIDIL 14

AITHEANTAS FRITHPHÁIRTEACH DO CHÁILÍOCHTAÍ GAIRMIÚLA

AIRTEAGAL 14.1

Forálacha Ginearálta

1. Ní choiscfidh aon ní san Chaibidil seo ar Pháirtí a cheangal go mbeidh ag daoine nádúrtha na cáilíochtaí nó an taithí ghairmiúil is gá a shonraítear sa chríoch ina ndéantar an ghníomhaíocht, don earnáil gníomhaíochta lena mbaineann.
2. Spreagfaidh gach Páirtí na comhlachtaí gairmiúla nó na húdaráis ghairmiúla ábhartha, de réir mar is iomchuí, ina chríocha féin moltaí comhpháirteacha a fhorbairt maidir le haithint fhrithpháirteach cáilíochtaí gairmiúla, agus iad a sholáthar don Fhochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht arna bhunú de bhun Airteagal 1.10.
3. Maidir leis na moltaí comhpháirteacha dá dtagraítear i mír 2, tacófar leo le fianaise den mhéid seo a leanas:
 - (a) luach eacnamaíoch comhaontú atá beartaithe maidir le cáilíochtaí gairmiúla a aithint go fhrithpháirteach (dá ngairtear ‘Comhaontú um Aitheantas Frithpháirteach’ anseo feasta); agus

- (b) comhoiriúnacht na réimeas faoi seach, is é sin, a mhéid atá na critéir arna gcur i bhfeidhm ag gach Páirtí don údarú agus don cheadúnú ag teacht lena chéile.
4. Déanfaidh an Fochoiste athbhreithniú ar aon mholadh comhpháirteach laistigh de thréimhse réasúnta tar éis dó an moladh a fháil.
5. Má bhíonn an moladh comhpháirteach i gcomhréir leis an gComhaontú seo, glacfaidh na Páirtithe na céimeanna is gá caibidlíocht a dhéanamh i ndáil leis an gComhaontú um Aitheantas Frithpháirteach, trína n- údaráis inniúla nó ainmnithe arna n- údarú ag Páirtí más iomchuí. Féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach na socruithe le haghaidh aithint fhrithpháirteach cáilíochta gairmiúla a ghlacadh le cinneadh, más iomchuí.
6. Agus caibidlíocht á déanamh i ndáil le comhaontuithe um aitheantas frithpháirteach nó moltaí comhpháirteacha á bhforbairt, moltar do na Páirtithe nó do na comhlachtaí gairmiúla nó údaráis ghairmiúla ábhartha, faoi seach, na Treoirlínte le haghaidh caibidlíocht i ndáil le Comhaontú um Aitheantas Frithpháirteach a leagtar amach in Iarscríbhinn 14- A a leanúint.

CAIBIDIL 15

SEIRBHÍSÍ SEACHADTA

AIRTEAGAL 15.1

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo:

- (a) ciallaíonn ‘seirbhísí seachadta’ seirbhísí poist agus seirbhísí cúiréireachta nó seirbhísí mearphoist, lena n- áirítear ítimí poist a bhailiú, a shórtáil, a iompar agus a sheachadadh;
- (b) ciallaíonn ‘seirbhísí mearsheachadta’ ítimí poist a bhailiú, a shórtáil, a iompar agus a sheachadadh ar luas brostaithe agus ar iontaofacht mhéadaithe a bhféadfaidh eilimintí breisluacha a bheith ar áireamh iontu amhail bailiú ón bpointe tionscnaimh, seachadadh pearsanta chuig an seolaí, rianú, an fhéidearthacht an ceann scríbe agus an seolaí a athrú ar idirthuras nó dearbhú go bhfuarthas iad;
- (c) ciallaíonn ‘seirbhísí mearphoist’ seirbhísí mearsheachadta idirnáisiúnta arna soláthar trí chomhlachas deonach d’oibreoirí poist ainmnithe faoin Aontas Poist Uilechoiteann (UPU) amhail Comharchumann EMS;

- (d) ciallaíonn ‘ceadúnas’ údarú a dheonaíonn údarás rialála do sholáthróir aonair lena leagtar amach nósanna imeachta, oibleagáidí agus ceanglais a bhaineann go sonrach leis an earnáil seirbhísí seachadta;
- (e) ciallaíonn ‘ítim poist’ ítim a bhfuil suas le 31.5 kg meáchain ann arna díriú san fhoirm dheiridh ina bhfuil sé le hiompar ag aon chineál soláthróra seirbhísí seachadta, poiblí nó príobháideach, agus féadfaidh ítimí amhail litreacha, beartáin, nuachtáin nó catalóga a bheith san áireamh ann;
- (f) ciallaíonn ‘monaplacht phoist’ an ceart eisiach chun seirbhísí seachadta sonraithe a sholáthar laistigh de chríoch Pháirtí, de bhun dhlí an Pháirtí sin; agus
- (g) ciallaíonn ‘seirbhís uilíoch’ buansoláthar seirbhíse seachadta de cháilíocht shonraithe de bhun dlí Páirtí ag gach pointe i gcríoch Pháirtí ar phraghsanna inacmhainne do gach úsáideoir.

AIRTEAGAL 15.2

Cuspóir

Leagtar amach sa Chaibidil seo prionsabail an chreata rialála a bhaineann go sonrach le seirbhísí seachadta.

AIRTEAGAL 15.3

Seirbhís Uilíoch

1. Tá sé de cheart ag gach Páirtí saineáil a dhéanamh ar na cineálacha oibleagáidí seirbhíse uilíche ar mian leis a ghlacadh nó a choinneáil ar bun agus déanfaidh sé an oibleagáid sin a riar ar bhealach trédhearcach, neamh- idirdhealaitheach agus neodrach i leith gach soláthróra a bheidh faoi réir na hoibleagáide.
2. Má éilíonn Páirtí go soláthrófar seirbhísí mearphoist isteach ar bhonn seirbhíse uilíche, ní thabharfaidh sé cóir fhabhrach don tseirbhís sin thar sheirbhísí mearsheachadta idirnáisiúnta eile.

AIRTEAGAL 15.4

Maoiniú Seirbhíse Uilíche

1. Ní fhorchuirfidh Páirtí táillí ná muirir eile ar sholáthar seirbhíse seachadta neamh-uilechoiteann chun soláthar seirbhíse uilechoitinne a mhaoiniú.
2. Níl feidhm ag mír 1 maidir le bearta cánachais ná táillí riaracháin is infheidhme go ginearálta.

AIRTEAGAL 15.5

Cleachtais Saofa Margaidh a Chosc

Áiritheoidh gach Páirtí nach rachaidh soláthróir seirbhísí seachadta atá faoi réir oibleagáid seirbhíse uilíche nó monaplachta poist i mbun cleachtais a shaobhann an margadh amhail:

- (a) ioncam, a fhaightear ó sholáthar na seirbhíse sin, a úsáid chun soláthar seirbhíse mearsheachadta nó aon seirbhís seachadta neamhuilíche a thras- fhóirdheonú; agus
- (b) difreáil gan údar a dhéanamh idir custaiméirí, amhail gnólachtaí, iad siúd a sheolann méid mór ar an bpost nó comhdhlúiteoirí, maidir le taraifí nó téarmaí agus coinníollacha eile chun seirbhís seachadta atá faoi réir oibleagáide seirbhíse uilíche nó monaplachta poist a sholáthar.

AIRTEAGAL 15.6

Ceadúnais

1. Déanfaidh Páirtí, a éilíonn ceadúnas chun seirbhísí seachadta a sholáthar, an méid seo a leanas a chur ar fáil go poiblí:
 - (a) na ceanglais cheadúnúcháin uile agus an tréimhse is gá chun teacht ar chinneadh maidir le hiarratas ar cheadúnas; agus
 - (b) téarmaí agus coinníollacha na gceadúnas.
2. Beidh na nósanna imeachta, oibleagáidí agus ceanglais ceadúnais trédhearcach, neamh-idirdhealaitheach agus bunaithe ar chritéir oibiachtúla.
3. Áiritheoidh Páirtí go gcuirfear an t- iarratasóir ar an eolas maidir leis na cúiseanna a ndiúltófaí ceadúnas dóibh i scríbhinn.

AIRTEAGAL 15.7

Neamhspleáchas an Chomhlachta Rialála

1. Bunóidh gach Páirtí nó coinneoidh sé ar bun comhlachtaí rialála a bheidh leithleach go dlíthiúil agus neamhspleách ó thaobh feidhme de ó aon soláthróir seirbhísí seachadta. Páirtí a choimeádann úinéireacht nó ceannas ar fhiontair a sholáthraíonn seirbhísí seachadta, áiritheoidh sé go mbeidh deighilt struchtúrach éifeachtach ann idir an fheidhm rialála agus na gníomhaíochtaí a bhaineann le húinéireacht nó le ceannas.
2. Áiritheoidh gach Páirtí go ndéanfaidh na comhlachtaí rialála dá dtagraítear i mír 1 a gcúraimí ar bhealach trédhearcach agus tráthúil agus go mbíonn acmhainní airgeadais agus daonna leordhóthanacha acu chun an cúram a shanntar dóibh a chur i gcrích.
3. Beidh cinntí an chomhlachta rialála, agus na nósanna imeachta a úsáidfídh siad, neamhchlaonta maidir leis na rannpháirtithe uile sa mhargadh.